

A SFÂNTULUI TEOFILACT ARHIEPISCOPUL BULGARIEI TÂLCUIRE LA EPISTOLELE CELE SOBORNICEȘTI

Pentru ce se numesc aceste Epistole Sobornicești

Sobornicești se zic aceste Epistolele ale lui Iacob una, ale lui Petru două, ale lui Ioan trei, și ale lui Iuda una, ca și cum cuprinzătoare. Căci nu cu hotărâre unui neam, sau unei cetăți, precum dumnezeiescul Pavel romanilor, sau corintenilor, numește pe Epistolele acestea ale unor ucenici ca aceștia a-i Domnului, ci cuprinzător pe credincioși, adică Iudeilor celor ce se aflau într-o risipire precum și pentru, ori și tuturor creștinilor celor ce sub aceeași credință se află.

Pricina soborniceștii Epistole a lui Iacob

Scriind Iacob însuși Epistola aceasta celor din cele douăsprezece seminții risipite, ce au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, o scrie învățătoare, învățându-i pentru deosebirea ispitelor, care sunt de la Dumnezeu, și care sunt din însăși inima oamenilor. Și cum că nu cu singur cuvântul, ci și cu lucrul se cade a se arăta credința. Și cum că nu auzitorii legii, ci făcătorii legii se îndreptează. Iar pentru cei bogați poruncește ca să nu se cinstească mai mult decât cei săraci, bogații în biserici, ci mai vărtos să fie și certați și înfrunțați ca niște trufași. Și la sfârșit mângâind pe cei nedreptățiți și îndemnându-i pe dânșii să rabde îndelung, până la venirea Judecătorului: și învățându-i pentru răbdare, și arătându-le de la Iov pe folosul răbdării, poruncește să se cheme preoții la cei bolnavi, și să se sârguiască a întoarce pe cei rătăciți, către adevăr. Că va fi plata acestuia de la Domnul iertarea păcatelor. Și așa sfârșea Epistola.

IPG 002

Arătare a capitolelor la soborniceasca epistolă a lui Iacob.

1. Pentru răbdare, și pentru credința cea nefățarnică, și pentru smerita cugetare către cei de aproape. Întru care și pentru orbirea cea dintru noi, și pentru patimile cele dintru aceasta, că nu de la Dumnezeu este pricina: că orice bine este întru noi de la Dânsul este. Pentru blândețe și curăție, și pentru buna lucrare care este împărtășitoare de fericire. Și pentru știința și măsurarea cuvântului. Pentru dragostea cea nefățarnică către fiecare după lege. Cum că nu numai din credință, ci și din lucruri, și din fiecare deosebi, ci dintru amândouă împreună se îndreptează omul. Cum că limba cea îndrăzneată și fără de rânduială omoară pe cel ce o are, pe care se cuvine a o ține și a o stăpâni numai spre lauda și slava lui Dumnezeu.

2. Pentru împreună petrecerea cea bună, și fără șfadă împreună cu unii și cu alții care se naște din iubirea de slavă cea pentru înțelepciunea omenească.

3. Pentru dumnezeiasca înțelepciune.

4. Și cum că din lenevire, și din iubirea de dulceți, pricirea, și nestatornicia, și vrajba cea către Dumnezeu se face.

5. Pentru pocăința spre mântuire.

6. Pentru a nu judeca pe aproapele.

7. Că nu de la om, ci de la Dumnezeu pașii omului se îndreptează.

8. Pentru lăcomia bogătilor, și pentru desfătarea lor cea din lumea aceasta, și pentru dreapta judecată a lui Dumnezeu.

IPG 003

9. Pentru îndelunga îngăduire și răbdarea pătimirilor și pentru adevăr.
10. Sfaturi care deosebi fiecăruia se cuvine cu credință. Și cum că se cuvine a sluji mântuirii aproapelui.

TÂLCUIRE

A EPISTOLEI CELEI SOBORNICEȘTI A SFÂNTULUI APOSTOL IACOB

CAP: 1.

1. Iacob robul lui Dumnezeu și al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece seminții ce sunt întru risipire, să se bucure.

Al lui Dumnezeu adică al Tatălui, iar al Domnului, al lui Iisus Hristos, drept aceea dacă deopotrivă este al Tatălui și al Fiului rob, apoi de o cinste este cu Tatăl și Fiul și după ființă și după cinste. Și mai mult decât cu toată vrednicia lumească Apostolii Domnului se împodobesc cu a se numi robi ai lui Hristos.

2. Toată bucuria să socotiți, frații mei, când în multe feluri de ispite veți cădea; Pe ispitele și întristarea cea după Dumnezeu. Pe acestea și laudate și vrednice de bucurie le știe, că legătură ne ruptă și creștere a dragostei și a umilinței sunt acestea. De unde și aceia sau zis: „Fiule dacă te apropii să slujești Domnului, gătește-ți sufletul tău la ispite.” Și Hristos: „În lume necazuri veți avea, ci îndrăzniți.” Că nu este cu puțință fără de iscusință nici de cununi lumești, nici de cele de la Dumnezeu să se învrednicească cineva. Și smerindu-se pe sine frații îi numește pe dânșii cu fii. Și de toată bucuria pricinuitoare sunt celor sânguitori ispitele, că lămurirea lor prin acestea se face arătată. Că cercarea la lucrul cel desăvârșit îi trimite. Dar va zice cineva; dacă (citat ??)

IPG 004 (aici am corectat inversarea IPG)

dacă întru acest fel este lucrul ispitelor, cum Hristos ne învață întru rugăciune, ca să cerem de la Dumnezeu să nu intrăm întru ispită? deci zicem, că îndoite sunt ispitele. Unele având pe început de la noi, iar altele de la Dumnezeu pentru iscusința și lauda asupra noastră fiind aduse. Îndoite sunt încă și cele ce de la noi pe început îl au. Care sunt pentru bărbăția cea dobitocească, pe care și dârjă și semeție o numiți, de care ne învață Domnul și să ne păzim,* fiindcă duhul este sânguitor, și în vremea luptelor sânguina se stinge, și nu sfârșește întru lucru bun celor ce o au uneltit. Iar altele sunt care se aduc asupra pentru păcat precum pieirea asupra sodomitenilor. De aceste ispite se cuvine a fugi cu toată puterea cei ce viețuiesc fără de păcat. Fiindcă de cele de la Dumnezeu, precum cele asupra lui Iov, precum cele asupra lui Avraam, nu numai că nu ni se cade a fugi, ci de ar fi cu puțință, prin răbdare și mulțumire și a le atrage asupra noastră, ca pe niște vrednice de laude și de cununi. Iar întru ispite de multe feluri, au zis, pentru căci ispitele, precum am zis, sunt unele de la Dumnezeu, iar altele de la noi.

3. Cunoscând că lămurirea credinței voastre lucrează răbdare. Îndoite fiind ispitele după cum am zis, întru amândouă părțile ne folosește răbdarea. Întru acelea de la Dumnezeu, căci dobândim aici laudă, precum Avraam, precum Iov. Iar întru cele de la noi că răbdându-le cu mulțumită ca o deopotrivă cumpănire și atârnare împotriva păcatelor noastre aducem aceasta (lauda n.tr) înlăuntru. Că cel ce este cunoscător și judecător a-lor sale, a pus început la a sa mântuire, și întru haractirul (forma n.tr.) dreptului pre sineși s-au asemănat: fiindcă băratul drept întru graierea dintâi al său sfârșit își este. (*?)

4. Iar răbdarea lucrul desăvârșit să alba.

IPG 004

¹ Matei 6, 13. Luca 11, 4.

² 18, 17?

Vezi, că n-au zis hotărâtor răbdarea, că are lucrul desăvârșit, ci poruncitor, să aibă. Căci nu vre-o faptă bună mai înainte supușă (adică înființată) o vestește, ci pe ceea ce acum se lucrează pe care se cuvine a o face, o legiuiește.

Ca să fiți desăvârșit, și întregi, întru nimic lipsiți.

Pricină a lucrului celui desăvârșit, pe înțelepciune o zice. Fiindcă știe pe ispitirea credinței și a răbdării celei întru ispite, că nu este ispravă a fiecăroroa oameni, ci a celor după Dumnezeu înțelepți. Pentru aceasta pornește pe toți către cererea înțelepciunii. Carii întru aceasta doresc pe acestea a le isprăvi.

5. Iar dacă cineva din voi este lipsit de înțelepciune, să ceară de la Dumnezeu cel ce dă tuturor cu îndestulare, și nu înfrunțează; și se va da lui.

De înțelepciune duhovnicească, ca și pricină a lucrului celui desăvârșit o zice nouă. Iar această înțelepciune este cea de sus, prin care împuternicindu-ne vom putea să lucrăm pe fapta cea bună întreagă. Nu zice de înțelepciunea cea omenească.

6. Și să ceară cu credință nimic îndoindu-se.

Că dacă crede să ceară, iar dacă nu crede, nici să nu ceară, că nimic nu va lua dintru acelea care cere. Iar cel ce se îndoiește este, cel ce cere cu mândrie, ocărător este cu adevărat cel ce se îndoiește. Că dacă nu ai crezut, că pe cererea ta o va săvârși, nici să te apropii nicidecum, ca nu prihănit să te afli al celui ce pe toate le poate, făcându-te fără de socoteală îndoit la suflet. Deci de cea atâta de urâtă boală se cuvine a ne lepăda. Că

IPG 005

Pentru că cel ce se îndoiește, asemenea este cu valul mării care de vânturi se aruncă și se izbește.

7. Că să nu gândească omul acela că va lua ceva de la Domnul.

Cel ce se îndoiește este acela care se stânjenește pe sineși despre lucrul cel adevărat, și cu două gânduri se face (de va fi lucrul acela sau nu va fi). Că acesta nici va lua, că s-a făcut îndoielnic pentru lucrul cel nădăjduit.

8. Bărbatul îndoit la suflet, nestatornic este întru toate căile sale.

Îndoit la suflet, în loc de, amestecat, ne gătit, ne săvârșit, îndoit la socoteală, fățarnic. Iar că-i, pe mișcările cele sufletești le zice, de care nădejtile noastre se spânzură, ori bune ori și nu. Precum și David au zis, „Căile mele mai înainte le-ai văzut.” Și întru alt fel, bărbat îndoit la suflet îl numește pe cel ne întărit, carele nu este înfipt și întemeiat nici către cele ce vor să fie nici către cele ce sunt de față, ci aici și acolo împrejur se poartă, și uneori se ține de cele ce vor să fie, iar alte ori de cele ce sunt de față. Și pe unul ca acesta îl aseamănă și valului mării, care nu are stare. Și florii ierbii celeia ce nu are nimic statornic, ci după ce au răsărit soarele se vestește. Pentru aceea nici ierbii l-au asemănat pe dânsul ceea ce este mai statornică, ci florii, arătându-i pe vremea lui cea puțină. Dar pentru ce s-a zis îndoit la suflet? Căci nici către viața aceasta de față, nici pentru ceea ce va să fie nu se îndreptează cu nădejde. Că la Scriptură sufletul se numește viață. Precum aceea, „toate câte are omul le va da pentru sufletul său”.³ Ridică-ți îndoirea sufletului tău și nicidecum nu te vei mai îndoii cu nimic la suflet, a cere de la Dumnezeu zicând întru sineți: Că nu pociu să cer de la Domnul, și să iau, după

IPG 005 verso

ce am greșit înaintea Lui; nu gândi acestea, ci din toată inima ta te mărturisește, și te întoarce către Domnul, și cere fără de îndoire de la Dânsul, și vei cunoaște milostivirea Lui, căci nu te părăsește pe tine, „ci cererea sufletului tău o va împlini”^{*} Psalm? Că Dumnezeu ne pomenitor de rău este, și se milostivește spre făpturile sale.

9. Și să se fălească fratele cel smerit întru înălțimea sa.

³ Iov 2,4.

Fiindcă știe pe smerita cugetare visteriei a tuturor bunătăților, și cum că fără de aceasta nimic din cele bune nu se isprăvește, pentru aceasta adaoge pe acest stih: „să se fâlească smerit întru înălțimea sa”, că de vreme ce îl aseamnă valurilor mării pe cel ce se îndoieste, care se înalță umflându-se de vânturi, iar mai degrab decât se înalță se domolește, asemenea pătimește și cel ce se îndoieste de mândrie, căci nu-și întărește cererile sale întru nimic din cele trebuincioase. Pentru aceasta adaoge, să se fâlească fratele cel smerit, întru acest chip oare ce zicând. Cel ce voieste să ceară ceva, întâi să ceară cele trebuincioase, întru care nu va greși pentru cele cerute. Iar acestea sunt Împărăția cerurilor, și dreptatea. Apoi să îngăduiască (persevereze n.tr.) pentru unele ca acestea cerând. Iar nu după ce la puțină vreme sau rugat, îndată să se ducă, că al celor trufași este lucrul acesta. Ci să aștepte luarea întru smerenia sufletului îngăduind.

10. Și cel bogat întru smerenia sa; căci ca floarea ierbii va trece.

11. Că a răsărit soarele cu zăduful, și a uscat iarba, și floarea ei a căzut, Florii ierbii aseamnă pe bogăție, vrând a arăta că este vremelnică.

IPG 006

Și frumusețea feței ei au pierit;

Feței ei (ταχριστικῶς?) metaforic au zis, că acesta numai la om se zice, iar la celelalte jivini nu.

Așa și bogatul întru umbletele sale se va veșteji.

Cărări, sau umblete, le zice pe curgerile și ieșirile vieții acesteia de acum.

12. Fericit bărbatul care rabdă ispita, că lămurit făcându-se, va lua cununa vieții, pe care o au făgăduit Dumnezeu celor ce îl iubesc pe el.

Îndoite fiind ispitele după cum am zis, folosește întru amândouă părțile răbdarea. Apoi după ce a pomenit pe rugăciunea Domnului, care ne poruncește ca alegând noi pe cel mai bun, să ne rugăm ca să nu cădem în ispită, de a doua oară ia cuvântul prin cele înainte puse luminând și tâlcuind care ispită este de la Dumnezeu, și care este aleasă de noi înșine; însă bine se află dacă vom zice că Domnul și Dumnezeu căutând către cea mai mare neputință a firii omenești, au sfătuit ca să nu poftescă aducerea ispitelor asupra, fiindcă încă nu erau desăvârșiți ucenicii. Dar fiindcă prin cunoștința cea prin învierea Lui, și prin înălțarea Lui la ceruri sau întărit firea noastră cea slabă, ne învață fratele lui cel după trup ca să nu ne temem de ispite.

13. Nimeni ispitit fiind să zică, că de la Dumnezeu sunt ispitit.

Dacă îndoite sunt ispitele, pentru ce acum scoate afară pe toată ispita din pricina cea de la Dumnezeu? Dar caută de vezi că n-au zis cel ce s-au ispitit, ci ispitit fiind, ca pe cel ce pentru nelegiuirea și

IPG 06 verso

desfrânarea își agonisește lui-și ispitele, și ca și cum pe cel ce întru un necurmat val în primejdii este cufundat, pe acesta zice că nu de la Dumnezeu se ispitește, ci dintru a sa poftă. Că cel ce a biruit pe ispita cea adusă asupra-i, mai cu întemeiere pe sine așezându-se cu greu se face prins de ispită mai ales celor de la sine pornite. Căci către filosofească viață abătându-se întru răsufolare despre ispite de acum este.

Că Dumnezeu este neispitit de rele este și el pe nimeni nu ispitește;

Neispitit de cele rele este Dumnezeu, după cela ce au zis: firea cea dumnezeiască și fericită, nici supărări are ea, nici altora le dă. Că împrejurul firii celei muritoare și pământești sunt acestea toate, întru care schimbare și prefacerea se vede, care sunt mai înainte începătoare ale firii noastre. Iar pofta și păcatul și moartea ce dintru acestea odrăsește în suflet, sunt oare care trepte ale pieirii omenești, că pofta loc de primire aflând, au lucrat păcatul, care au născut pe moarte, dacă prin

pocăință vom dezrădăcina păcatul, început de a doua viață ne vom pune nouă înaintea.

14. Ci fiecare se ispitește de a sa poftă fiind tras, și amăgit.

15. Apoi pofta zămislindu-se naște păcatul, iar păcatul săvârșindu-se naște moarte.

Fiindcă au arătat pe dumnezeiasca fire, cum că nici ea se ispitește, nici altora pe aceasta le dăruiește, și zice aicea ispite pe gândurile cele ce tulbură pe suflet. Căci cele de la Dumnezeu nu-l tulbură, ci sunt împăciuitoare și împăcătoare ale sufletului strălucindu-l pe dânsul, pentru aceasta zice, toată darea bună și tot darul desăvârșit

IPG 007

de sus este de la Părintele luminilor: fiindcă cele ce de la noi ni se aduc asupra noastră o au pe ne săvârșire.

16. Nu vă amăgiți frații mei iubiți.

17. Toată darea cea bună, și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la care nu este schimbare sau umbră de mutare.

Iar Părinte al luminilor înțelege pe Dumnezeu. Ori al puterilor celor îngerești, ori al celor luminați prin Duhul Sfânt, la carele nu este prefacere, sau umbră de schimbare.

Nu este, la Dumnezeu luminilor prefacere, că El prin proorocul strigă: „Eu sunt și nu mă schimb”.⁴ Iar acest, umbră de schimbare, este pus în loc de până la nici oarecare prepus furișare.

18. El voind ne-au născut pe noi, cu cuvântul adevărului, ca să fim noi pârgă oare care a zidirilor lui.

Pe acest, voind, l-au zis, pentru cei ce învață învățături drăcești, cum că lumea de sineși s-au alcătuit și s-au înființat. Că de vreme ce mai sus au zis, la carele nu este schimbare, și au arătat dintru aceasta că Dumnezeu stă neschimbat: adaoge pe acest, voind ne-au născut pe noi. Că dacă ne-am făcut, arătat este că și schimbăcioși suntem. Căci cum va fi neschimbată firea ceea ce dintru neființă prin schimbare întru ființă au venit? Apoi de vreme ce au zis, ne-au născut, ca să nu prepună cineva că asemenea nouă și pe însuși Fiul Său l-au născut, adaoge pe acest, cu Cuvântul adevărului, că, după Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, toate printr'însul s-au făcut, ca și cum prin Cuvântul adevărului. Drept aceea dacă prin Cuvântul este înființarea noastră, apoi nu suntem de un neam și de o ființă noi carii pe ființă o avem de la Acela de la care ne-am făcut.

IPG 07 verso.

Iar acest, pârgă oare care, este pus în loc de, cea întâi și prea cinstită. Iar zidire, o zice pe firea cea văzută.

19. Drept aceea, frații mei cei iubiți, să fie tot omul grabnic spre a auzi, și zăbavnic spre a grăi, zăbavnic spre mânie.

Pe acest, grabnic, nu întru auzirea goală o cuprinde, ci și întru lucrare, și care după ce au auzit spre lucrarea celor auzite se pornește. Că au știut că acela ce cu sârguință își dă auzirea, și către lucrarea acestora, gata pe sine se va da, precum din cea dimpotrivă cel ce cu zăbavă întru ceva se află, cu întârzierea uneori și cu totul se oprește despre lucrare. Pentru aceea la învățatura celor dumnezeiești o poruncește pe grabă, iar pe întârziere la cele ce o au pe metahirisire greșită. Și acestea sunt, a grăi, a se mânia. Fiindcă grăirea cea din mânie, nu sfârșește în lucru bun. Pentru aceea și oarecare bărbat de Dumnezeu înțelept, zice, de multe ori s-au căit că au grăit, iar cel ce au tăcut, niciodată. Și fericitul David în Psalmi zice: „Mâniați-vă, și nu greșiți”, adică ne mâniindu-ne îndată, apoi și pe nebunia cea din mânie o aduce pe urmă. Asemănată acestora sunt și acestea de față, și

⁴ Maleahi 3, 6.

întru grăire, și întru mânie. Iar mai ales pentru mânie, care fără de socoteală și dobitocește scoțându-se afară, de dreptatea lui Dumnezeu lipsește. Pentru aceea și zice: „Mânia nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu”.

20. Că mânia omului dreptatea lui Dumnezeu nu o lucrează.

Dreptatea este deprindere în suflet, care împarte fiecăruia cea după vrednicie. Iar mânia pierde și pe cei înțelepți, pentru căci cu împătimirea întunecă mintea foarte, care pe ascuns (mintea) împarte fiecăruia cea după vrednicie, deci cum ar fi putut să o alcătuiască și să o întărească? Dar caută de
IPG 008

vezi, că nu așa prost au zis, a celui ce nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu, ci a celui ce se îmbărbătează pentru a lui pierzanie. Că pentru aceasta și fără de adăogirea articolului au adus cuvântul. Și cum că aceasta voiește, arată acest, „Fericit bărbatul, care n-au umblat în sfatul necredincioșilor” Că aducerea asupra a articolului celui supus arată, că acest nume, bărbatul, pe plecarea cea spre amândouă părțile a celor ce sunt bune și a celor rele voiește să o însemneze. Se cuvine a ști încă și cum că nu au zis ergazete (adică lucrează) după forma cea proastă, ci adăogirea propoziției (adică înainte punerii) catergazete (adică prefacere) este, care nu se lipsește cu totul de cuviință. Că este cu puțință întru mânie a vedea oare care folos după cum pentru că nu se împărtășește cu fapta cea bună și întru altă mișcare sufletească nu este totul de lepădat, ci este cu puțință a afla și ceva bun.

21. Pentru aceea lepădând toată spurcăciunea, și prisosința răutății, întru blândețea inimii să primiți pe cuvântul cel răsădit carele poate să mântuiască sufletele voastre.

Pe spurcăciune, și pe prisosința răutății le adaogă, acesta vrând să arate, că, deși întru oarecare spurcăciune au căzut cineva de multe ori, degrab dintru dânsa să se scoale, ca nu îngăduind multă vreme întru dânsa prin obișnuință mai întărit răul să se lucreze. Fiindcă au fire cele ce de noi se săvârșesc mai adeseori și mai de multe ori în fire să-l prefacă pe răul cel săvârșit, ori întru deprindere a firii lui să pe prefacă. Iar întru blândețe au zis, pentru cuvântul cel dumnezeiesc, care întru tulburare și în gâlceavă nu se primește. Iar răsădit pe cuvânt numește, fiindcă cuvântători ne-am făcut, alegători ai celui mai bun și ai celui mai rău.

22. Și fiți făcători cuvântului, și nu numai ascultători⁵.

23. Că dacă este cineva auzitor al cuvântului, și nu făcător, acesta

IPG VERSO 008

se aseamănă bărbatului ce-și caută fața nașterii sale în oglindă⁶.

Față a nașterii este, ca prin lege să se cunoască pe sine. Pentru aceea și lângă față au adăogat, a nașterii. Că prin lege ne învățăm în ce fel ne-am făcut, și înțelegem în ce fel legea cea duhovnicească pe noi ne săvârșește făcuți prin baia nașterii de a doua. Apoi ne facem uitând darul neîngăduind noi întru o frumusețe ca aceasta prin faptă. Că cel ce sau dat pe sine la fapte rele, nici nu pomenește că și cu ceva i s-au făcut bine de la Dumnezeu. Că dacă și-ar fi adus aminte că de sus s-au făcut și s-au îndreptat și întru fiii lui Dumnezeu s-au socotit, nu s-ar fi dat pe sine la lucrurile ce leapădă darul. Și trece și mută cuvântul, de la oglinda aceasta obișnuită, către oglinda cea gândită, nu aduce nimic din cele ce hotărâsc și obișnuiesc la asemănare pe cea zisă: adică ca să zică așa: „Dacă cineva este auzitor al legii și nu făcător acesta se aseamănă bărbatului celui ce-și caută fața sa în oglindă” că precum acela s-au căutat pe sine, și îndată s-au uitat în ce fel era, așa și acesta care prin legea lui Moise au înțeles pentru ce s-au făcut, că spre slava lui Dumnezeu, și ca să fie după chipul lui Dumnezeu celui

⁵ BIBLIA 1914 / Și fiți făcători cuvântului, iar nu numai ascultători, amăgindu-vă înșivă pe voi.

⁶ BIBLIA 1914 / Pentru că de este cineva ascultător cuvântului, și nu făcător, unul ca acesta asemenea este cu omul ce-și caută fața sa trupească în oglindă.

ce l-au făcut pe dânsul, și dacă după ce au înțeles nimic din cele înțelese n-au lucrat: s-au făcut asemenea celui ce își caută fața sa. Așa fiind trebuință pe asemănarea aceasta să o alcătuiască, nu o au alcătuit. Și nu în zadar face aceasta Apostolul, ci aducând pe auzitor și îmboldindu-l ca nu fără luare aminte să audă pe acest: „că nu auzitorii aceea sunt fericiți, ci cei ce unesc pe auzire cu lucrare” fiindcă și fariseii s-au făcut auzitori, dar de vreme că nu erau făcători, nici fericiți. Amăgindu-se pe sine, adică înșelându-se, defăimând a lor mântuire.

24. Că s-a căutat pe sine, și s-au dus, și îndată s-au uitat în ce fel au fost.

Că auzirea au împreunat pe uitare, fiindcă nu ajunge singură auzirea legii către

IPG 009

mântuirea sufletească, dacă nu va face cele auzite.

25. Iar cel ce privește în legea cea desăvârșită a slobozeniei, și rămâne într-însa, acesta nu ascultător cu uitare făcându-se, ci făcător lucrului, acesta fericit va fi întru fapta sa.

A zis „cel ce privește”, dar nu cel ce a intrat. Că legea cea duhovnicească pe dorință și pe mărimă pretutindeni avându-o și dintru însăși puțină și scurta cetire știe a trage către sine pe cetitori. Și după ce au zis legea cea desăvârșită au adăogat a slobozeniei, pe slobozenia ei făcându-o vestită. Pentru că legea lui Hristos de robia cea împrejurul trupului izbăvindu-l, îl pune întru slobozenie pe cel ce se apropie la dânsa, și pentru slobozenie, și l-au lucrat pe acesta a lua aminte, și de uitarea ce vatămă pe toate cele bune l-au izbăvit.

26. De se pare cuiva între voi că este creștin și nu își înfrânează limba sa, ci își amăgește inima sa, a acestuia deșartă îi este creștinătatea.

Credincios la iudei este cel ce are credința întru lucruri căci i se pare că nu este în publicat. Și fiindcă mare cugeta iudeii pentru pândiri și păziri, și întru acestea socotea că isprăvește toată blagocestia cea către Dumnezeu, și împrejurul acestora singure îndeletnicindu-se, gândeau că își câștigă lor fericirea. Iar către alții cu defăimare se afla precum este arătat de la fariseul cel din Evanghelii, și dintru acelea care au grăit către vameșul cu mândrie și cu semeție. Pe părerea fariseică împilându-o apostolul zice stihul cel pus înaintea. Că după ce au pomenit pe lucrul făcătorului, și după ce l-au fericit pe el îndată, îndreaptă și răul cel ce odrăsește întru lucrare la cei mulți, și zice, că nu socoti tu cel ce pentru că faci legea și te fălești și pe fericire întru singură facere o ai. Că nu este primit acest lucru la Dumnezeu; ci acela este primit, care face

IPG verso 009

lucrul cel bun cu osârdie, dar nu se poartă cu trufie asupra celor ce nu fac. Iar acest „își amăgește inima sa”, este cel ce ca și cum o sugrumă, și din trufie ca un făcător al legii își amăgește știința sa. Că acest lucru voiește să însemneze aici inima, precum în Psalm zice: „inima zdrobită și smerită.”⁷

27. Creștinătatea curată și neîntinată la Dumnezeu și Tatăl aceasta este, a cerceta pe cei sârmani și pe văduve întru necazul lor.

Creștinătatea mai mult oare ce decât credința se pare că are. Căci înseamnă cunoștința oare căroră taine, și întemeiere a celor ce se privesc întru credință. Pentru aceasta și Apostolul au întrebuițat această zicere, creștin zicând, ca și cum ar fi zis, cunoscător pe sine socotește-te, al tainelor celor ce sunt în lege și păzitor cu dinadinsul. Cum? Cel ce nu știi să o înfrânezi pe a ta limbă, prihănești pe aproapele, și cu trecerea cu vederea viețuind, pe nici unul din cei lipsiți nu-i miluiești. Când legea nici pe cel ce grăiește de rău nu-l primește, ci și a milui pe vrăjmași poruncește. Deci dacă voiești să fii creștin, nu numai întru cetirea legii să arăți creștinătatea, ci și întru facere. Și aceasta este, a milui pe cei de aproape. Căci

⁷ Psalm 50, 18.

cel ce este milostiv către aproapele, are oarecare asemănare cu Dumnezeu, că „fiți milostivi, precum și Tatăl vostru cel ceresc”⁸. Dar și milostivirea voastră să nu fie întru căutarea la față, fiindcă nici Dumnezeu facerile sale de bine împărțite le face, ci răsare soarele și peste bogăți și peste cei săraci și plouă și peste cei drepți și peste cei nedrepți.

Și a se păzi pe sine neșpurcat de către lume.

Lume aici pe norodul cel de rând și țărănesc se cuvine a înțelege, cel ce după poftetele amăgirii sale se strică.

IPG 10

CAP: 2.

1. Frații mei, nu întru căutare în fețe să aveți credința Domnului nostru Iisus Hristos al slavei.

Că cel ce întru căutarea în față face ceva, pe sine se umple de multă întinăciune, necinstindu-l pe cel de un neam, și mai înainte de acela pe sine, fiindcă arătarea (fapta n.tr.) cea către cel asemenea trimite către sine pe ceea ce lucrează.

2. Că dacă ar intra întru adunarea voastră un om având inel de aur, cu haină strălucită îmbrăcat fiind, și ar intra și un sărac în haină proastă.

3. Și veți căuta către cel ce poartă haina cea strălucită, și îi veți zice, tu șezi aicea bine, iar săracului îi veți zice; tu stai acolo, ori șezi aici sub așternutul picioarelor mele.

Se vede că purtarea inelului se obișnuise să fie mai ales la evrei, dar poate va zice cineva aicea, dacă Iacob era dascăl al așezământului lui Hristos, cum acum nu încetează pe cele ale legii, ci mai vârtos ridică și înalță pe cei dintru credința legii laudându-i, și nu-i ceartă pe aceștia? Către care aceea vom zice, căci acum vorbește acestora ca unor noi începători, și se pogoară împreună cu neputința lor, ca nu de la uși răsturnând legea, să-i facă să se ducă înapoi pentru noile învățături. Și cu iconomie uneltind lucrul, și înduplecând atât cât să nu-l vatame pe dânsul întru așezământul cel nou cu ceremoniile legii. Că ce îl scotea afară pe dânsul din credința în Hristos? Ținerea sâmbetei, sau postul și depărtarea de mâncări? Și făcându-i cu acestea deocamdată mai luători aminte pe dânșii la cuvântul său, așa câte puțin să-i sfătuiască a se depărta ca de niște nefolositoare de cele ale legii și care de la robie, către slobozenia cea întru Hristos îi cheamă. Deci schimbările cele scurte și mici înțelepțește uneltindu-le, când îi vedea că nu se îngreuiază de cele zise, atunci

IPG 10 verso

atunci pe cele cuviincioase creștinilor le punea înainte.

4. Și nu v-ați judecat întru sine-vă,

Acest, și, legătorul, prisosește aici după obiceiul ce era grăirii celei de demult, fiindcă răspundere și dare înapoi fiind aicea a cuvântului celui mai sus zis, de prisos este și legătorul. Că este așa. Dacă cineva ar intra în adunarea voastră, etc: apoi nu v-ați judecat întru sine-vă. Aici răspunderea cuvântului fiind, fără de, legătorul, (și) cere grăirea să fie adusă. Ca să fie așa: de vreme ce nu ați judecat după cuviință, v-ați făcut judecători ai gândurilor celor rele. Iar acest, „nu v-ați judecat”, este pus în loc de, pe judecata voastră cea cu descurcare o ați stricat, nici o cercetare și cercare făcând mai înainte, de este sărac, dar îmbunătățit, sau dacă e bogat, dar lenevos: ci ne judecata voastră v-au adus pe voi întru căutarea în față, ca pe acela să-l laudați pentru bogăție, iar pe acela să-l necinstiți pentru sărăcie.

Și v-ați făcut judecători de gânduri rele.

Adică, judecători nedrepți din căutarea la față hotărând răutății.

⁸ Luca 6, 36

5. Ascultați, frații mei cei iubiți, au nu Dumnezeu a ales pe săracii lumii acesteia, bogați în credință, și moștenitori ai împărăției, care o au făgăduit celor ce îl iubesc pe Dânsul?

6. Iar voi ați necinstit pe cel sărac. Au nu bogații vă asupresc pe voi, și vă trag pe voi la judecați?

Fiindcă sărăcia este lucru îngreunător celor mulți și numai auzindu-se. Pentru aceasta după ce au zis săracii lumii, îndată au adăogat bogați. Dar întru ce bogați? Întru credință, că așa și este.

IPG 11

Pentru că negrija de lume și ne învăluirea săracilor, îi face pe dânsii mai lucrători decât cei bogați, când se vor apropia la credință. Pentru aceea și Domnul pe niște ucenici ca aceștia au ales, pe carii și moșteni ai împărăției i-au arătat.

7. Au nu ei hulesc numele cel bun care s-a chemat peste voi?

8. Înșă dacă împliniți legea cea împărătească după Scriptură, să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine, bine faceți;

9. Iar de sunteți căutători la față, păcat lucrați, mustrați fiind de lege ca niște călcători de lege.

Nume nou, adică cel după cuvântul proorocesc ce zice: „Peste cei ce îmi slujesc Mie se va chema nume nou, care se va binecuvânta peste toată fața pământului.

10. Că cel ce pe toată legea o va păzi, dar va greși întru una, al tuturor s-au făcut vinovat.

11. Că cel ce au zis să nu ucizi, au zis și să nu preacurvești. Și dacă nu vei curvi, dar vei ucide, te-ai făcut călcător de lege.

12. Așa să gărăști, și așa să faceți, că și cum prin legea slobozeniei aveți să fiți judecați.

13. Că judecata fără de milă este celui ce n-au făcut milă; și se laudă mila asupra judecății.

Adică, căci nu are dragoste desăvârșită, că aceasta este capul bunătăților. Și dacă de cap lipsit este cineva, de prisosit este tot celălalt trup. Iar cum că pentru aceasta zice, arătat

IPG 011 verso

este din gătirea cea mai înainte zisă. Iar acest, nu vei preacurvi, nu vei ucide, pentru asemănarea sau zis: și caută de vezi, că și asemănările sunt din legea ce ajută la dragoste. Că cel ce iubește pe aproapele, aceasta nu va preacurvi, nici va ucide, că ale vrăjmașului sunt lucrurile acestea. Fiindcă dacă nu ar fi aceasta (dragoste n.tr), nimeni din oameni nu s-ar fi mântuit, nimeni dacă nu are toate poruncile nu a isprăvit curăția fără lipsă, uneori de mânia se biruiește, și cel ce milostenie face, zavistie are de multe ori. Drept aceea nu pentru lipsa a ceva dintru faptele bune s-au zis, ci pentru dragoste, că nu se cuvine cel ce caută la față să o săvârșească pe dânsa (dragoste n.tr.) cu lipsă, ci cu totul desăvârșit. Și aceasta și pentru celelalte fapte bune zicem. Căci cel ce desăvârșită pe întreaga înțelepciune sau pe dreptate nu o păzește, ci mai cu lipsă se va afla, acesta schiopătând întru lucrare, pe tot trupul faptelor bune l-au vătămat. Deci toată legea cea pentru dragoste se cuvine a o înțelege, pentru aceea care cu dinadinsul îi este lui scopul. Iar a nu căuta la față pe legea slobozeniei o zice, căci căutătorul la față nu este slobod, ci rob, că de care se biruiește cineva, acestuia și rob este.*⁹?

14. Ce folos este frații mei, dacă zice cineva că are credință, iar fapte nu are? Au poate credința să-l mântuiască pe dânsul?

Dacă noi vom lăsa aproapelui greșelile cele greșite înaintea noastră, și dacă din averile noastre vom împărți pe la cei săraci, mila cea de la Dumnezeu ne va primi pe noi în ziua întru care se vor face cunoscute cele lucrate de noi în viața aceasta.

⁹11 Petru 2, 9.

Că mare îndreptare, precum împotriva grea osândă este celor ce nu se află cu bună știință către cei de o fire cu noi. Că cei carii se află nemilostivi către cei ce le-au greșit, osânda robului celui rău îi va cuprinde, împreună și cu răsplătirea cea din rugăciunea ce domnească. Pentru că cererea către Dumnezeu acolo este ca să ne lase nouă greșelile, precum

IPG 12

precum și noi le lăsăm celor ce ne-au greșit nouă^{*10}. Judecata îi va întâmpina fără de milă pe cei ce se află fără de milă, s-au cu asprime către cei ce au trebuință de mângâiere trupească. Și se laudă mila asupra judecării, fiindcă cei milostivi, după hotărârea Domnului, se vor milui. Și întru alt fel, și slujitorilor de idoli mila cea către cei săraci lăsar știe să le dăruiască, precum întru Daniil am auzit, ce nu va putea să lucreze la oamenii cei credincioși; și un lucru ca acesta mi se pare mie că aceasta mila lucrează. Precum untul de lemn cel din pomi, la cei ce se nevoiesc în locurile cele de luptă, că ungându-se luptătorul cu dânsul, face ca să alunece totul când îl apucă potrivnicul luptător. Așa și întru judecată, mila noastră cea către săraci, pe năpădirile asupra noastră ale dracilor le face ca să fugă.

15. Că de va fi fratele, sau sora, goli și lipsiți de hrana cea de toate zilele,

16. Și va zice lor cineva dintru voi: duceți-vă în pace, încălziti-vă și vă saturați; și nu le-ar da lor cele de trebuință trupului, ce folos ar fi?

Caută de vezi priceperea duhovnicească. Că n-au zis numai dacă credința ai, ce folos este? Ca și cum ar fi zis, arată-mi mie lucrul, de la care o vom socoti ție pe această numire. Că acesta este lucrul credinței. Iar ceea ce o zice, întru acest fel este, dacă nu cu lucrul va fi cineva căci crede lui Dumnezeu, de prisos este ca să se numească credincios. Că nu cel ce așa simplu se zice pe sine că este al Domnului, acesta este credincios. Ci cel ce așa iubește pe Domnul, cât pentru credința cea întru dânsul și asupra morții să îndrăznească. Și cum că acesta este scopul celor înainte puse, asemănările și pildele arată. Că Avraam zice, căci cu lucrul au arătat că au crezut lui Dumnezeu, aducând spre ardere de tot pe cel întâi născut. Asemenea încă și Rahav crezând au defăimat moartea.

IPG 12 verso

17. Așa și credința, dacă nu are fapte, moartă este în ea însăși.

18. Dar va zice cineva: tu ai credință, iar eu am lucruri; arată mie credința ta din lucrurile tale, și eu îți voi arăta ție din lucrurile mele credința mea.

19. Tu crezi că unul este Dumnezeu, bine faci; și dracii cred și se cutremură.

Nu grăiește împotriva despre acestea fericitul Pavel, că după două însemnări ale numelui celui ce se poartă al credinței, și întru proasta împreună învoire celui ce se arată poate să însemneze; căci credința ne-am obișnuit să zicem și aceasta, după care socoteală și pe dracii i-am cunoscut căci cred în Hristos, cum că este Fiul lui Dumnezeu, și iarăși pe urmarea cea din așezământ cu întemeiată împreună voire, cu numirea credinței numindu-o noi. Dumnezeiescul Iacob zice că moartă este credința pe proasta pogorâre, ca ceea ce este ne împărtășită de lucrurile cele ce o atâță pe dânsa. Iar Pavel pe dânsa din așezământ o numește credință, care mai ales nu este lipsită de lucruri, că nu s-ar fi putut înființa ea cu deșertarea lucrurilor celor cinstite. Că nici Avraam o ar fi dobândit pe acesta dacă nu mai înainte s-ar fi nevoit să lepede părinteasca neputință, căreia nevoiește credința celeancio i se dăruia. Însă Pavel o au ales pe aceasta mai mult decât lucrurile cele din lege, adică decât păzirea sâmbetelor și decât tăierea împrejur, și decât celelalte curățări. Că două însemnări și întru lucruri se văd: Că lucruri și cele ce pe credință o întăresc și o adevăresc se zic, de care ne împărtășită fiind credința moartă rămâne. Lucruri iarăși să zic și ale legii, fără de care, Avraam, și

¹⁰ Matei 6, 12.

toți cei ce cred întru Hristos se îndreptează. Căci cum căci credința întru cel necurat nu se poate răsădi, și zic credința lucrurilor, cine va grăi, împotriva

IPG 13

că nici în vas plin de tină se va pune mirul, nici în omul cel necurat credința lui Dumnezeu nu se va putea răsădi. Deci nu sunt potrivnici lor dumnezeieștii Apostoli, ci în jurul deosebiri lucrului celui însemnat învățându-se spre trebuința celui însemnat fiecare cea pusă înainte lui o scoate la lumină.

20. Și voiești să cunoști, o omule deșerte, căci credința fără de lucruri este moartă?

Deșert au numit pe cel ce se fălește numai cu credința goală. Și care nimic al ipostăsurii celei prin fapte nu are spre împlinire.

21. Avraam părintele nostru, au nu din lucruri s-au îndreptat, aducând pe Isaac fiul său peste jertfelnic?

22. Vezi, căci credința ajută lucrurilor lui, și din lucruri credința s-au săvârșit?

23. Și s-au împlinit Scriptura ceea ce zice:

Pe Avraam amândoi la asemănarea cuvântului credinței îl aduc. *Unul*, pe credința decât faptele mai bună arătându-o prin asemănarea cu Avraam iar *altul*, iarăși pe lucrurile credinței. Și s-au zis mai sus, că împrejurul îndoitei însemnări fiecare se întoarce, pe ceea ce îi ajută și îi folosește lui spre dobândă luând. Iar oarecarii din părinți și așa pentru aceasta au înțeles. Că zic cum că Avraam vremilor despărțindu-se, a fiecărui credință este icoană. Și a celei mai înainte de botez adică ceea ce nu caută la lucruri, fără numai credința singură și pe mărturisirea mântuirii, și graiul cu care ne îndreptăm cei ce credem întru Hristos. Și a credinței celei după botez celei înjugate cu lucrurile. Așa nu se arată că întru aceștia au grăit împotriva lui-și Duhul cel Sfânt ci, aceea adică prin singură

IPG 13 verso

singură mărturisirea îndrepta pe cel ce se apropia, și primea botezul dacă îndată se izbăvea de viață, că acesta nu are lucruri, ci îi este lui destulă curățirea cea prin botez. Iar aceea, de la cel ce acum s-au botezat cere și pe arătarea lucrurilor celor bune. Și cu acest lucru și Pavel împreună glăsuiește întru alt fel zicând așa: și învățându-ne cum căci credința cea după botez pe săvârșirea cea prin lucruri o cere, prin acelea care zice, nici tăiere împrejur, nici ne tăiere împrejur poate ceva, ci credința ceea ce prin dragoste se lucrează. Iar dragostea de multă înțelepciune are trebuință ca să se îplinească.

„și a crezut Avraam lui Dumnezeu, și i s-a socotit lui întru dreptate, și prieten al lui Dumnezeu s-au chemat.”

A îndreptării celei din singură credința icoană era Avraam, când au crezut, i s-au socotit lui întru dreptate. Iar a celei din lucruri, când pe fiul său l-au adus pe jertfelnic. Pentru că nu numai pe lucrul îl făcea, ci și credința aceea cum că Isaac avea să se înmulțească sămânța lui Isaac ca stelele, nu s-au îndoit, gândind că și din morți îl va scula pe el Dumnezeu. Cu toate acestea și pe David credința ceea ce avea să fie oarecând după multe vremi, cea întru Hristos. Pentru aceea zice „Fericit bărbatul, căruia nu-i va socoti Domnul păcatul”.¹¹

24. Vedeți că din lucruri se îndreptează omul, și nu din singură credința.

Din lucruri, nu dintru cele din lege, precum s-au zis acum mai sus, adică, dintru tăierea împrejur, și din cele că acestea, ci din cele dintru fapta bună a dreptății, și din cele asemenea.

25. Asemenea încă și Rahav curva, au nu din lucruri s-au îndreptat primind iscoadele, și pe altă cale scoțându-i?

IPG 14

¹¹ Psalm 31, 2.

26. Că precum trupul fără de suflet mort este, așa și credința fără de fapte moartă este.

Cap: 3:

1. Nu fiți mulți dascăli, frații mei, știind că mai mare osândă vom lua.

După ce au zis mai sus și au învățat ca să nu aibă credincioșii credință deșartă de lucruri bune, s-au mutat către altă poruncă întocmai acesteia. Că se apucă oarecarii să învețe, cele ce ei n-au lucrat. Și zice că nimic nu câștigă și împreună cu aceia mai mare osândă vor lua decât unii ca aceștia. Că cel ce învață cele ce nu le are, ca și cum ar fi întru dânsul, osândit este, ca unul ce prin a sa limbă se alunecă. Si întărind și adevărind acest lucru din întâmplările cele de prin prejur zice: Că dacă și întru alt fel limba din ne luare aminte are fire să alunecă, cel ce o are pe aceasta, nu va scăpa de osândă pentru acele alunecări, precum Solomon ne învață. „Pentru păcatul buzelor cade păcătosul în cursă”.¹² Precum dacă cândva cel ce pentru iconomia păcătuiește învățând cu limba, cele ce cu cercarea nu le-au învățat, va scăpa de osânda cea ne scăpată.

2. Că multe greșim toți.

Din ne luare aminte cu lenevire aflându-ne către viață.

De nu greșește cineva în cuvânt acesta este bărbat desăvârșit, putând să-și înfrâneze și tot trupul.

Cum că nu se poate a viețui cineva din oameni fără de păcat se încredințează dintru lesne

IPG verso 14

alunecarea limbii și arată cum că dintru această cădere nimănui nu-i este cu putință să fie desăvârșit. Că cine este carele n-au greșit cu limba sa? Iar dacă lesne biruiește alunecarea limbii, au nu și pe tot trupul său oarecum acesta este vrednic să-l ocârmuiască bine? Că cel ce și-a stăpânit pe mădularul cel lesnicios spre a greși, cu mult mai vârtos pe cel mai slab îl va domni.

3. Vedeți că frâiele cailor în gurile lor le pune spre a-i supune pe dânșii nouă, și pe tot trupul lor îl înfrângem.

Cu asemănări întărește aceasta care zice de la frâiele cailor, și de la cârmele corăbiilor că este cu putință a înfrâna tot trupul. Și este pus acest adică, ide, în loc de, vezi. Iar acest, frâiele cailor, așa se cuvine a sintaxi, întorcând sintaxisul, în gurile cailor punem frâiele. Că dacă nu așa se va sintaxi, neînțeleș este cuvântul. Vezi frâiele cailor le punem, și corbiile cu mică cârmă, precum și pe caii cu mic frâu unde voim o întoarcem. Deci așa și limba întoarsă cu cuvânt drept, că măcar deși este lume a nedreptății, ca și către norul cel țărănesc scoțându-se și căutând. Că lume aicea pe mulțime o zice: ori că și deși podoabă este adică care împodobeste pe firea omenească. Căci cu aceasta unii altora împărtășim pe ale noastre noime, fiindcă și așa oarecarii voiesc pe lume să o ia la însemănare, dar însă către norodul cel prost aducându-se, face nedreptate, întinând uneori pe tot trupul, și arzând pe toată roata facerii, și arzându-se de gheena. Însă nu este greu lucru a o unelți pe aceasta spre a se mișca cu pricină binecuvântată, și precum voiește cel ce o uneltește. Că dacă toată firea hiarelor, și a târâtoarelor și a păsărilor, și a celor în mări înotoătoare se împilă și se domesticește de firea omenească, apoi pe limbă, că este rău ne ținut, că este plină de venin de moarte purtător, nu aș fi crezut, că nimeni din oameni nu poate să o supună. Că dacă ne împilată ar fi și către lucrul cel mai bun încă neînțoarsă și neînfrântă, cum cu dânșă binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl, și cu

¹² Pilde 12, 13/14 BIBLIA 1914.

IPG 15

cu dânsa blestemăm pe oameni, iată că după voia celui ce o unelteste se întoarce. Ci nu se cuvine frații mei acestea așa să se facă. Că dacă cu dânsa binecuvântăm, apoi pe oamenii cei după asemănarea lui Dumnezeu făcuți, nu ne rușinăm a-i blestema? Nedrept lucru este, ca dintru aceeași gură să iasă blagoslovenia și blestemul. Deci mai mult decât lumina ochiului păzește-ți limba. Că împărătesc este limba. Deci dacă îi vei pune ei frâu, și o vei învăța să umble cu bună rânduială, se va odihni pe dânsa și va șede împăratul. Iar dacă ne înfrânata o vei lăsa, să se poarte și să salte, trăsura a diavolului se face.

4. Iată și corăbiile, mari fiind și de iuți vânturi împingându-se, se întorc de o prea mică cârmă, încotro voințe pornirea cârmaciului.

Încă acestea sun tot pentru că nu se cade precum s-ar întâmpla pe limbă să o pornim, ci spre cele mai bune să o întoarcem. Că pe a calului celui sireap cu frâu îi oprim, și a corăbiei pornirea o întoarcem cu cârma așa și pe limbă datorii suntem să o întoarcem spre cele bune. Pentru că acest, așa și limba, aceasta înseamnă. Că așa și limba datoare este a se întoarce cu cuvânt drept, că mică fiind, mari lucruri face, fiindcă ea este foc pentru aceea și mare ardere ne aprinde nouă. Și tari sunt acelea care le face limba împodobește pe nedreptate prin frumoasa vorbire a graiurilor și a iscusinței, întină pe trup, biruind pe femei cu apropierea vorbelor ei, ucideri lucrează prin amăgiri, cu jurăminte strâmbe pe cele străine le dobândește și arde pe roata nașterii, și se arde și ea de gheena, după cum arătat este de la bogatul cel ce i se frigea limba de sete. Deci dacă, limba gheena, are, precum oarecării din pre scrieri au, așa se cuvine a descoperi cuvântul acesta. Vezi roata nașterii, acest fel de dezlegare are. Roată a nașterii, pe viața noastră o zice. Deci arde pe roata nașterii, întină viața. Că pe roata aceasta și viersuitorul de Psalmi cununa a anului, zicând către Dumnezeu „blagoslovi-vei

IPG 15 verso

cununa anului bunătății tale”¹³. Și cununa și roata nu se deosebesc de chipul cel rotitor. Roată, încă este și viața, ca ceea ce întru sine se învârtește.

5. Așa și limba mic mădular este și mari se laudă. Iată, puțin foc, câtă materie arde.

În loc de, întru acest chip și limba datoare este să se miște după socoteală. Că mic mădular este, dar mari lucrează, adică, rele, și bune. Iar acest, mare se laudă, este pus în loc de mari lucruri are.

6. Și limba este foc, podoabă a nedreptății. Așa limba este așezată între mădularele noastre care întină tot trupul, și arde pe roata nașterii, și se arde de gheena.

Urmarea cuvântului așa este. Deci așa și limba podoaba nedreptății foc este. Că precum focul pierde pe toate, așa și limba. Iar pe acest nume, cosmos, care înseamnă și lume și podoabă oarecării aicea pe mulțimea oamenilor o zic precum și în Evanghelie, zice: „Lumea pe Dânsul nu l-au cunoscut”¹⁴. Deci lume este și limba, adică, mulțime a nedreptății.

7. Că toată firea hiarălor, și a celor târătoare, și a păsărilor și a celor din mare, se domesticește și se îmblânzește de firea cea omenească.

8. Iar pe limbă nimeni din oameni nu poate să o domolească; neînfrânata răutate, plină de otravă aducătoare de moarte.

Pe aceste graiuri ale pricinuirii acesteia (adică ale întăririi și ale adevăratei acesteia) la cele de sus zise se cuvine a le duce și a le înțelege.

IPG 16

Că după ce au zis și au învățat prin frâu, prin cârmă, cari nici sunt adică, dar cari lucruri mari isprăvesc dacă bine sunt pornite și mișcate, și după ce au adus că,

¹³ Psalm 64, 12.

¹⁴ Ioan 1, 10.

așa și limba datoare este să se întoarcă cu cuvânt drept, arată prin acestea de acum de față prin pildele și asemănările cele înainte puse că nu poruncește pe cele cu neputință. Ca și cum ar fi zis: dar va zice cineva; că deși mic mădular este limba dar însă mari lucruri și bune și rele lucrând, nu este lesne supusă întru cele ce voim, nu este nimic aceasta spre răspuns de îndreptățire. Că dacă pe fiare cele străine de a sa fire le domesticește omul, cu mult mai vârtos pe al său mădular. Nimeni din oameni nu poate să o împileze. Nu după hotărâre se cuvine a ceti pe acest cuvânt ci după întrebare. Ca să fie așa: dacă hiarăle cele ne domesticite omul le domesticește și le face supuse, apoi pe limba sa nu o va împila și domestici? Așa se cuvine a-l ceti. Că dacă după hotărâre vei ceti, nu se va părea mergând înainte că bine mânuiește sfătuirea. Zic adică aceasta, nu se cuvine frații mei acestea așa să se facă. Poate să zică cineva că dacă cu neputință este pe limbă a o pune la bună rânduială cel ce se apucă să sfătuiască cele cu neputință, neîntemeiată o face pe sfătuire. Iar acest, ne ținut rău este; plină de otravă aducătoare de moarte, după hotărâre și arătare, se cuvine a-l înțelege.

9. Cu dânsa binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl; și cu dânsa blestemăm pe oameni, carii sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu.

10. Dintru aceiași gură iese binecuvântarea și blestemul. Nu trebuie, frații mei, acestea așa să se facă.

11. Au doară izvorul dintru aceiași vână izvorăște dulce și amar?

12. Au doară poate, frații mei, smochinul să facă măslina? Sau vița viei, smochine? Așa nici un izvor poate a face apă sărată și dulce.

IPG 16 verso.

Și acest cuvânt după întrebare se cuvine a-l înțelege, că este al celui ce înfrunteează pe auzitori, precum și cel de aicea înainte adică, dintru aceiași gură iese și blagoslvenia și blestemul. Că dacă a binecuvânta tuturor ni s-au poruncit, „că ocărătorii împărăția lui Dumnezeu nu vor moșteni,”^{*15} apoi nu te rușinezi, pe aceiași unealtă a o întrebuița slujitoare a răutății și a bunătății? Nimeni din cei întregi înțelepți cu aceeași unealtă va amesteca tină și mir. Te rogi? Nu blestema pe vrăjmașul tău, că rugăciunea și blestemul multă depărtare au între dânsule. De nu vei lăsa greșeala celui ce te-a scârbit, nici ție nu ți se va lăsa; ci blestemând pe sine te vei prinde și te vei afla, când te rogi „să se lase ție greșelile, precum și tu lași greșelilor tăi.”^{*16}

13. Cine este înțelept și bine știutor între voi? Să-și arate din viața cea bună faptele sale întru blândețele înțelepciunii.

14. Iar de aveți râvnire amară și prigonire întru inimile voastre, nu vă lăudați, nici mințiți împotriva adevărului.

15. Nu este înțelepciunea aceasta de sus pogorându-se, ci este pământescă, sufletească, drăcească.

16. Pentru că unde este râvnire și prigonire, acolo este ne așezare și tot lucrul rău.

Iubitori de stăpânire fiind oamenii, și cu înțelepciunea lumii acesteia fălindu-se, propovădui-au pizmă și prigonire asupra dascălilor celor drepți, având zavistie asupra aceloră, și amestecând întru cele dumnezeiești pe cele omenești, ca și cu noima celor zise să tragă către sine pe auzitori de unde au ieșit și eresurit. Deci după ce au împlinit cuvântul cel pentru obrăznicia și ne înfrânarea limbii, se mută de aicea și către zavistia ceea ce din asemenea nebunie răsare întru oameni, și zice, cum că aceste învățături nu sunt ale adevăraților dascăli. Ca cele

IPG 17

ce nu sunt din înțelepciunea cea dumnezeiască, ci drăcești. Și acestea le-au zis, după ce mai înainte au lăudat pe dascălul cel bun. Și de vreme că numele râvnii în

¹⁵ 1 Corinteni, 6, 10.

¹⁶ Matei 6, 12.

mijlocul celor buni și al celor răi se vede. Că este râvnă și mișcare și pornire a sufletului uimitoare spre ceva, cu oarecare asemănare a celuiia către care îi este sânguința. Pentru aceasta are acest, amară, asupra l-au adus. Arătând către ce este râvna. Iar prigonirea este pricire prihănită, se zice încă și clevetire cu grăire de rău.

17. Iar înțelepciunea cea de sus, întâi este curată, apoi făcătoare de pace, blândă, bine supusă, plină de milă și de roduri bune, fără de judecată, și nefățarnică.

18. Iar rodul dreptății în pace se aseamănă celor ce fac pace.

Curată și neîntinată este, de nici un lucru din cele trupești fiind lipită. Neîndoită, nesocotind cu deslușire pândirile bucatelor, și a felurilor de spălări. Și cu de amănuntul pentru acestea întru cea către Colaseni vorbește Pavel.

CAP: 4.

1. De unde sunt războaiele și sfezi între voi? Au nu de aici, din dezmierdările voastre care se oștesc întru mădularele voastre?

Îi arată căci ca și cum formăluiesc pe ascuns cuvânt dăscălesc, însă toți sunt trupești, și pe cele prea rele le lucrează, dându-se pe sine la dezmierdări. Unii adică, iubind masă desfătată, pe carii și Pavel prihănindu-i zice, „că unii ca aceștia nu slujesc Domnului, ci pântecelui lor”¹⁷. Iar alții averi de țarini poftind, iar alții

IPG 17 verso

case strălucite. Altul altceva, întru care duhul cel rău îi sfătuieste pe dânșii, măiestrindu-se ca să-i tragă înapoi pe ei de la mântuirea lor.

2. Pofțiți și nu aveți; ucideți și pizmuiți, și nu puteți dobândi; vă sfădiți și faceți războaie, și nu aveți, pentru că nu cereți.

Prin punere și ridicare scoate aici cuvântul. Punerea din mijloc ridicându-se pentru ne cuvioșia. Iar ne cuvioșia pentru căci vor să fie aprinderile dulcetiilor cele ce întru punere se privesc. Că pofta întru săvârșirea dulcetiilor și a dezmierdărilor se sfârșeste. Și uciderea și râvna și sfada și războiul nu sunt bune, pe care le meșteșugesc pentru acestea, pentru aceea nici le dobândesc. Și se cuvine a ști că ucidere aicea, și război, nu pe cel trupesc îl zice că acesta greu și asupra tâlharilor se cuvine a-l înțelege, necum că întru alt oarecare chip asupra credincioșilor și a celor ce la Domnul se apropie, ci precum mie mi se pare ucidere, zice, pe cei ce-și omoară pe ale sale suflete cu niște apucări ca acestea, prin care le este lor și războiul cel împotriva blagocestiei. Și precum mergând înainte prea curvari și prea curve i-au zis, nu că așa chiar unii ca aceștia erau ei, ci căci împotriva dumnezeieștilor porunci curvesc prin tâlcuirea socotelilor celor stricate și neadevărate. Că nu ar fi suferit cineva pe vreun curvar să fie dascăl, măcar și decât porcii de ar fi mai înnoit, așa și pe ucideri și pe războaie, nu pe cele trupești, ci pe cele sufletești le zice.

3. Cereți și nu luați, pentru că rău cereți, ca întru dezmierdările voastre să cheltuiți.

Precum fariseul cel din Evanghelia lui Luca. Căci cu cât mai multe bunătăți și isprăvi ale sale număra, cu atâta mai mult pe Dumnezeiescul auz îl astupa. Și umflarea graiurilor deșartă era în buzele lui, și întru spumă curgea

IPG 018

și se dezlega ca valul mării ce fierbe. Dar va zice cineva, dacă este adevărată făgăduința Domnului Iisus ne mincinosului dascăl aceea ce zice: „Tot cel ce cere ia”¹⁸, cum Apostolul zice acestea de acum? Dar zicem, că cel ce pe calea următoare călătorește către cerere, are și făgăduința întreagă, pe nici una din cele

¹⁷ Romani 16, 18.

¹⁸ Matei 7, 8.

cerute ne nemerindu-o. Iar dacă cineva ieșind afară din scopul cererii celei predanisite se va părea că cere, dacă nu cere după chipul care se cade, acesta nici cere, pentru aceea nici va lua. Că precum un dascăl, să zicem, gramătic carele se făgăduiește ca pe tot carele vine la dânsul să-l învețe știința gramaticii, și el la școală cu sârguință ar veni dar ucenicul nu s-ar sârgui pe sine către învățatura celor făgăduite, apoi asemenea după lenevirea lui s-ar arăta, oare are cu dreptate cineva mincinos pe acel dascăl sau îl va prihăni? Nimeni din cei ce au minte nu ar fi făcut acest lucru. Că nu a venit cel ce poftea să învețe, precum i-au poruncit dascălul. Și cum dară, sau ce se cade a cere, ar fi zis cineva? Auzim pe Cel ce însuși făgăduință au făcut: „Cereți împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui”¹⁹. Deci arătat este că cel ce cere așa, și înadins și chiar pentru unele ca acestea, nici de celelalte nu se va scăpa. Pe care cel ce le ia nu va cădea afară de a sa mântuire. Iar cel ce cu vătămare și cu pagubă cere nu va avea dăruitor pe Acesta, de la care este toată darea bună. Încă și cunoștința dumnezeiască cerând cineva și ne luând, ori vreun dar duhovnicesc dacă pentru iubirea de dulceți cere, nu va lua. Că rău cere, și răul este pentru pierzarea sa, și Dumnezeu nu este dăruitor al relelor.

4. Prea curvarilor și prea curvelor, au nu știți că prietenia lumii vrajbă a lui Dumnezeu este? Deci oricine va vrea să fie prieten lumii, vrăjmaș lui Dumnezeu se face.

De vreme că mai sus puțin au mustrat pe oarecarii înțelepți mincinoși carii pe dumnezeiasca Scriptură o curvăsărea, și pe dânsa răzvrătit o uneltea după a lor voie, ca să aibă dintru acest lucru merinde a vieții lor celei

IPG 018 verso

dezmiardate și răul acesta nu este alt ceva, decât un fel de trufie. Pentru aceasta acum mai aspru grăiește, și mai străin de a sa blândete, unelțește cuvintele cele defăimătoare, prea curvari și prea curve numind pe unii ca aceștia, mai niște muștrări ca acestea uneltind. Spune-mi mie o deșertule, pe sine voiești să te arăți înțelept? Și de unde este cu puțință vouă cu prigoniare și cu necurmat război să viețuiți? Și dea pururi să vă înființați cu lucrurile acestea de față? Și pe dulceața și dezmiardarea vieții acesteia fără de întoarcere să o vânați? Nu este acest lucru al celor înțelepți, ci a oamenilor celor proști, și care către prietenia lumii sunt plecați. Carii și prea curvari pe voi vă arată, fiindcă cinstiți mai mult pe cea țărănească și întinată și urâtă, decât pe frumusețea cea învistierită întreg înțeleaptă și dumnezeiască și prin împătımirea către acest veac de acum pe vrajba cea către Dumnezeu o luați asupra voastră. Au nu știți că prietenia lumii, vrajbă este către Dumnezeu, care vă înstrăinează de prietenia cea dumnezeiască, și vrăjmași vă arată? Că lume aici pe toată viața cea materialnică o numește, ca pe o maică a stricăciunii, dintru care cel ce se sârguiește să se împărtășească vrăjmaș se face al lui Dumnezeu. Că pentru sârguința cea împrejurul celor nefolositoare, cu defăimare și cu lenevire se află spre cele dumnezeiești. Care lucru către cei singuri urâți și către vrăjmașii noștri îl pătimim. Deci două fiind acelea, împrejurul cărora se sârguiesc oamenii, Dumnezeu și lumea, și două fiind acestea împrejurul cărora ne întoarcem, prietenia, și urâciunea, și către ori care din acestea dacă sârguindu-ne ne-am fi deprins, negreșit de cealaltă trebuie să ne arătăm cu nebagare de seamă. Și sârguința face pe prietenie, iar lenevirea și nebagarea de seamă, pe urâciune. Deci carele se ține de cele dumnezeiești, prieten al lui Dumnezeu și este și se zice. Iar carele pe Dumnezeu nu-l ia în seamă, iar pe lume o a iubit, acesta între vrăjmașii lui Dumnezeu se va socoti. Și fiindcă acestea toate din trufia și din mândria mincinoșilor înțelepți și dascăli s-au arătat că odrăslesc, iarăși pe a doua muștrare o unelțește vrând să-i deștepte din beția lor, și din ameteală să-i izbăvească pe unii ca aceștia și zice:

¹⁹ Matei 6, 33./ BIBLIA 1914: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu”

IPG 19

5. Au vi se pare că în deșert Scriptura grăiește: spre zavistie poștește duhul care locuiește întru noi?

6. Și mai mare dar dăruiește. Pentru aceea zice: Dumnezeu mândrilor le stă împotriva, iar celor smeriți le dă dar.

Întru acest fel oare ce zicând și arătând prin acestea, cu lipsire unelțește cuvântul, și iarăși pentru trebuința cuvântului celui scurtat: zicând, eu asupra voastră cu ale mele cuvinte m-am pus, ca drept și fără prihănire să întrebuințați pe înțelepciunea voastră, și ca nu din mândrie rău uneltindu-o pe aceasta, să faceți neadevărat și să tulburați cuvântul învățaturii. Iar dacă și din Scriptură căutați aceasta, ascultați. „Domnul mândrilor le stă împotriva.”^{*20} Deci dacă mândrilor le stă împotriva, și noi vrăjmașilor ne obișnuim a le sta împotriva, apoi negreșit și mândrii între vrăjmași vor fi socotiți. Că nu în zadar, sau în deșert sau spre zavistie pe cele ce sunt nouă cu neputință ni le grăiește Scriptura, ci dorind pe darul cel ce prin mângâierea ei (Scripturii) este sălășluit întru noi, drept aceea dacă plecați sunteți Scripturii, smerindu-vă înaintea lui Dumnezeu, și veți afla pe darul înălțării lui. Și mândria este răutate până în sfârșit înălțată care se deosebește de deșartă părere. Că, mândria este care pentru lucrurile cele ce sunt întru dânsa se înalță. Iar deșartă părere pentru cele ce nicidecum nu sunt. Se deosebește încă și ne îngâmfarea de smerenie. Că ne îngâmfarea este potrivnică părerii celei deșarte, iar potrivnică mândriei smerenia, care este mare bunătate. Și de vreme că amândouă cu voirea noastră răsar întru noi, tot cel ce din mândrie se înalță pe sine, de la Domnul se osândește încă și se smerește, tot de la Dânsul se înalță în vremea când prin ne îngâmfare s-au smerit pe sine, fiindcă nevoințele cele pentru ne îngâmfare au povățuit pe cel ce le-au uneltit către înălțime duhovnicească. Și întru alt fel al lui Chiril. „Dacă prin pizma diavolului moartea au intrat în lume”^{*21},

IPG 19 verso

și dacă după Scripturi s-au sălășluit în omul nostru cel dinăuntru Hristos pentru aceasta s-au sălășluit, ca pe moartea cea pricinuită din pizmă să o strice. Și nu numai aceasta, ci mai mare dar dăruiește. Că „Eu am venit, ca viață să aibă, și de prisosit să aibă.”^{*22} Iar cum că dorindu-ne pe noi Dumnezeu s-au sălășluit întru noi, Isaia au arătat zicând: „Nu înger, nu sol, ci însuși Domnul ne-au mântuit pe noi”. Pentru că ne iubește pe noi și pentru că grijește de noi. Dar cum și mândrindu-ne și mai mare dar ne-au dat? După ce au surpat pe vrăjmașul satana. Că pentru aceasta au adăogat: „Dumnezeu mândrilor le stă împotriva”. Căci cum nu este mândru cel ce strigă, „pe toată lumea o voi lua cu mâna ca pe un cuib”.

7. Supuneți-vă, drept aceea, lui Dumnezeu. Stați împotriva diavolului, și va fugi de la voi.

8. Apropiati-vă de Dumnezeu, și se va apropia de voi. Curățiți-vă mâinile, păcătoșilor; și vă curățiți inimile voastre cei îndoșiți la suflet.

9. Pătimiți și lăcrimați și plângeți, râsul vostru spre plâns să se întoarcă, și bucuria întru tânguire.

10. Smeriți-vă înaintea Domnului, și vă va înalța pe voi.

Îndoșiți cu sufletele zice pe cei ce nu voiesc întru un singur chip să viețuiască, ci se aduc și se pleacă totdeauna silirii oamenilor. Căci nu sunt făcuți întru un chip de la Domnul în casă sălășluiți. Cum că suflet și la viață se zice, cuvântul cel din lov ne învață pe noi: „piele pentru piele și toate câte are omul va da pentru sufletul său”, adică pentru viața sa.

²⁰ Pilde 3, 34.

²¹ Înțelepciunea lui Solomon, 2, 24.

²² Ioan 10, 10.

11. Nu grăiți de rău unul pe altul, fraților. Că cel ce grăiește
IPG 20 se repetă pagina.

IPG 21.

de rău pe fratele, și judecă pe fratele său, grăiește de rău legea, și judecă legea; iar dacă judeci legea, nu ești făcător legii ci judecător.

12. Unul este puitorul legii și judecătorul care poate să mântuiască și să piardă; Din trecerea cu vederea și din grăirea de rău știe că mândria pornește pe cei ce se silesc spre defăimarea cea desăvârșită a celor blânzi. Deci de la acest lucru depărtându-i pe dânșii prin cuvintele ceste puse înainte voiște să-i înțeleptească. Iar acest, judecă legea, este pus în loc de, o osândește, defaimă. Că cel ce o osândește din defăimare face aceasta. Dar care lege? Întâi aceea ce poruncește: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați”.^{*23} Apoi și pe aceea din Psalmi: „Pe cel ce clevetea întru ascuns pe vecinul său, pe acesta l-am gonit”.^{*24} Și cum că din defăimare aceasta se face, adaoge: și dacă judeci legea nu ești făcător al legii. Că pe care cineva o defaimă, cum va mai suferi sub dânsa să mai trăiască? Deci să nu te afli și să nu fii, zice, defăimându-o, ca și cum împotriva-i legiuind. Că nu se cade ție, fiindcă unul este puitorul de lege Dumnezeu, cel ce poate să-i mântuiască și să-i piardă pe călcătorii legii Lui să-i pedepsească. Iar nu tu care altceva decât bărfirea nimic nu ai, ci și asupra ta o aduci pe hotărâre. Pentru că aceleași faci cu cel clevetit de tine, întrucât pe acesta îl osândești, pe sine te osândești.

^{*25} Dar tu cine ești cel ce judeci pe aproapele?

În loc de atâta de vinovat fiind tu defăimătorul cum îndrăznești a judeca pe cel asemenea pățimăș?

IPG 21 verso

13. Veniți acum, cei ce ziceți: astăzi sau mâine vom merge în cetatea aceea, și vom face acolo un an, și vom neguțatori și vom dobândi.

Nu anulează stăpânirea de sine, ci arată, căci nu este totul al omului ci are trebuință și de darul cel de sus. Că este cu puțință și să alerge și să neguțătorească, și pe toate cele către traiul vieții să le lucreze, dar să nu socotească că aceasta-i din osteneala sa, ci iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Că zice Ieremia: „Doamne știu, că nu este a omului calea lui, nici bărbat va merge și va isprăvi călătoria sa.”^{*26} Și Parimistul: „Nu te lauda pentru cele de mâine, că nu știi ce-ți va naște ceea ce vine.”^{*27}

14. Carii nu știți ce se va întâmpla mâine.

Deșertăciunea vieții noastre arătându-o, și rușinându-ne pe noi căci întru această de aicea cheltuim scopul vieții noastre, căci întru vremelnice rele osteneți toată viața noastră se sfârșește. Și aceasta și David o zice: „Însă în chip se trece omul, dar în zadar se turlbură”. Adică, întru ceea ce nu este, ci numai cât întru arătarea se ipostăsuiește^{*28} că întru acest fel este chipul. Ori întru ceea ce nu este de sineși ipostăsuiește, ci numai cât întru asemănare și sâmuirea vieții celei adevărate care merge înainte.

^{*29} Că ce este viața noastră? Că abur este care la puțină vreme se arată, iar după aceea pierde. În loc de a zice voi: de va vrea Domnul și vom trăi, vom face aceasta sau aceia.

Aburul este strângere și adunare de aer care din căldura focului se ridică umezeală în sus, și prea mică pricină are. Că pentru subțirimea cea foarte multă,

²³ Matei 7, 1.

²⁴ Psalm 100, 5/BIBLIA 1914, 100, 6.

²⁵ În manuscris 13.

²⁶ Ieremia 10, 23.

²⁷ Pildele lui Solomon 27, 1.

²⁸ la ființă ca și trăiește cât și cumu-i imaginea de la televizor n.tr.

²⁹ În manuscris 15.

degrab se pierde din trupul cel ce îl cuprinde, intrând prin trupul acesta și risipindu-se, precum în apă o mică umezeală. Cu acest fel de lucru au asemănat viața noastră,

IPG 22.

și cu foarte bună nimereală. Și după ce au curmat cuvântul cu o asemănare și pildă ca aceasta, iarăși întorcându-se dă înapoi urmarea lui. Că este întru acest chip. Veniți acum cei ce ziceți, astăzi și mâine vom merge în cetatea aceea, și vom face acolo un an, și vom neguțatori, și vom dobândi. Fiind cu puțință să ziceți voi așa „de va voi Domnul, vom trăi, și vom face aceasta și aceea.”

16. Iar acum vă lăudați în trufiile voastre

Așa fiind urmarea cuvântului nu face aceasta, ci curmându-o cu drumul și urmarea lui, după acestea au adăogat și pe cele ce lipsea, vrând ca prin icoana lucrului să arate pe deșertăciunea învălurii celei împrejurul lumii acesteia care din mândrie se pricinuieste. Că este întru acest chip. Vă faliți întru trufiile voastre. Carii, carii nu știți pe cea ce va fi mâine. Că ce este viața voastră? etc. Și prin acest, ce este viața voastră făcându-și cale înainte către proasta aceasta asemănare așa aduce asupra și pilda aceasta prea potrivită făcându-o pe aceasta. Iar acum vă faliți în trufiile voastre. Trufași și trufie este sânguința lucrurilor celor ce nu sunt înființate. Pentru aceea și (alazoi) adică trufași se zice cel ce cu alis, adică cu rătăcire trăiește.

Toată lauda de acest fel este rea.

17. Drept aceea, celui ce știe a face bine, și nu-l face, păcat este lui.

Repetă lauda cea deșartă, care din mândrie se obișnuiește a se naște. Ca și cum încheind cuvântul, aduce pe urmă, că rea este. Și dacă rea, negreșit de la cel rău este. Și nu se cade cei ce Domnului prin sfântul Botez pe sine s-au dăruit să primească pe semănătorii celui rău. Și adăogând și pe acest: Deci celui ce știe a face binele, și nu-l

IPG 22 verso

face, păcat este lui. Pe mincinoșii dascăli iarăși îi învață, ca să nu îndrăznească a învăța acestea, pe care ei încă nu le-au lucrat. Că „fericit este, nu cel ce va învăța, ci care va face și va învăța”^{*30}. Că se cade lucrurile să povățuiască înaintea cuvintelor, fiindcă pe dreptul, credința cea prin sine arătată o vestește. „Că cel ce va strica, una din aceste porunci mai mici, și va învăța așa pe oameni, (adică va învăța acele care el nu s-au ostenit să le facă) mai mic se va chema întru împărăția cerurilor; iar cel ce va face și va învăța, acel mare se va chema întru împărăția cerurilor”^{*31} zice Domnul. Fiindcă și însuși Dumnezeu Omul, dintru care au început a face, dintru acesta și învățătura o făcea.^{*32} Întru acest fel mi se pare că este, și aceea, „cel ce se laudă în Domnul să se laude,^{*33} în loc de, precum Domnul, pe acela avându-l dascăl și pildă. Fiindcă și când zice David: „Întru Domnul se va lauda suflatul meu,^{*34} nu alt lucru zice, decât după poruncile Domnului umblând va fi laudat.

CAP: 5.

1. Veniți acum voi bogaților, plângeți și vă tânguți de necazurile ce vor să fie asupra voastră.

Pe scumpătatea și zgârcenia bogaților plâns al lor îl face, poruncindu-le lor să se tânguiască, că aceasta este plângerea, ca cei ce întru stricăciune își învistiăresc bogăția lor, și la cei săraci nu o cheltuiesc pe dânsa. Că numai singură cheltuiala bogăției către săraci nu se pierde. Pentru aceasta și Parimistul zice: „Trimiteti

³⁰ Matei 5, 19.

³¹ Matei 5, 19.

³² Fapte 1, 1.

³³ Corinteni 1, 31.

³⁴ Psalm 33, 2.

pâinea ta peste fața apei,*? Adică peste ceea ce se pare risipire și stricăciune, că aceasta se vedea că se întâmpla pâinilor celor ce pe apă se aruncă, dar nu pier, ci prin risipire răsufare și răcorire nouă ne pricinuieste. Și răcorire, când limba noastră va să se prăjească în văpaia cea de acolo.

IPG. 23

2. Bogăția voastră a putrezit, și hainele voastre le-au mâncat moliile.

3. Aurul vostru și argintul au ruginit; și rugina lor va fi mărturie asupra voastră, și va mânca trupurile voastre.

Bogăția o zice, putredă adică a hainelor mâncate de moli, și rugina argintului și a aurului mărturisesc asupra voastră, muștrând și vădind scumpetea și ne milostivirea voastră. Pentru aceea

Și în zilele cele de apoi.

Și zice la venirea Domnului, veți afla pe bogăția voastră ca niște foc învistierit spre pierere vouă care lucru și bogatul cel din Evanghelie l-au pățimit.

Ca niște foc, care l-ați învistierit în zilele cele de apoi.

Acest cuvânt, bogăția voastră, se cuvine a-l sintaxi ca să fie așa. Bogăția voastră pe care ca niște foc o ați învistierit, și v-ați desfătat pe pământ, și ați benchetuit.

4. Iată plata lucrătorilor celor ce au secerat țarinile voastre, care o opriți voi, strigă: și strigările secerătorilor în urechile Domnului Savaot au intrat.

5. Desfătați-v' ați pe pământ, și v-ați dezmiardat, hrăniți-ți inimile voastre, ca în ziua junghierii.

Strigare este și năvălirea supra iudeilor, carii mâncau de tot pe săraci, și se îngrășau de la toți cu cinstire, dar spre junghierea stăpânirii romanilor, și a mâinilor acestora se gătea, și mai ales,

IPG 23 verso

căci l-au osândit pe Domnul cel singur Drept, și l-au ucis pe Cel care nu se certa nici striga.

6. Ați osândit, ați ucis pe cel drept, carele nu s-a pus împotriva voastră.

Fără contradicere zicând acest, ați ucis pe cel drept, la Hristos se referă. Iar acest adaos, nu se împotriva vouă, de obște au făcut cuvântul și către ceilalți cari au pățimit de la iudei pe cele asemenea. Poate și cu proorocie pe patima sa mai dinainte zicându-o.

7. Drept aceea, fiți îndelung răbdători, frații mei, până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă roada cea scumpă a pământului,

După ce au prihănit benchetuirea bogăților iudei și asprimea lor cea către săraci, se mută acum și către cei credincioși, și zice: văzând acestea fraților să nu vă smintiți, nici să vă mâhniți, ca și cum nu ar fi gătită nici o izbândire. Și zice și de năvălirea, și de robia iudeilor de către romani, pe care și venirea a Domnului o numește după cum și Ioan cel ce s-au rezemat pe pieptul Domnului adeverește, când zice pentru moartea sa, aducând cuvântul despre aceiași venirea a Domnului când zice: „De voi vrea să rămână el până voi veni”^{*35} Pentru că s-au prelungit vremea vieții lui până la luarea Ierusalimului, și mai mult. Și cum că venirea Domnului, și aici, și la Ioan este pentru robia cea de tot a Ierusalimului, arătat este și de la proorocul ce zice: „Iată Domnul vine, și cine va suferi îngrozirea lui?”^{*36}

Adică, venirea a lui Dumnezeu fiindcă aduce pedeapsă asupra necredincioșilor. Încă și Ioan cel cu Gură de Aur într-o oarecare din tâlcuirile sale pe acest cuvânt tâlcuindu-l, „până voi veni”, graiul voiește să arate

IPG 24

aceasta adică pe pierirea cea de tot a Ierusalimului. Și încredințează acest lucru din rugăciunea celor trei coconi ce zice: „Așa să se facă jertfa noastră înaintea ta astăzi, și să se sfârșească în urma ta.” Că zice, ce este cea din urma ta? După ce au

³⁵ Ioan 21, 22.

³⁶ Maleahi 3, 1-2.

trecut mânia ta. Și când au venit? Când Nabucodonosor au prădat Ierusalimul. Și acestea, pentru venire. Încă zic oarecarii din părinți și aceasta. Cum că pe îndelunga răbdare pe cea dintre dânșii unii către alții o zice, iar răbdare către cea dinafară. Că îndelung rabdă cineva către acela, pe care îi este cu puțință să-l muncească, dar rabdă acel care nu poate să izbândească. Pentru aceasta pentru Dumnezeu nici odată nu se zice răbdare, ci îndelungă răbdare iar la oameni răbdare.

Îndelung răbdând pentru dânsa, până ce ia lua ploaie timpurie și târzie.

Ploaie timpurie este pocăința cu lacrimi cea din tinerețe. Iar târzie, este cea de la bătrânețe. Însă toate sunt spânzurate de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pentru aceea zice: „până ce va lua”.

8. Deci îndelung răbdați și voi, întăriți-vă inimile voastre; că venirea Domnului s-au apropiat.

9. Nu suspinați unii împotriva altora, fraților, ca să nu vă osândiți; iată, judecătorul înaintea ușilor stă.

10. Luați pildă de patimă rea, frații mei, și de îndelungă răbdare, pe proorocii carii au grăit în numele Domnului.

11. Iată, fericim pe cei ce au răbdat. Răbdarea lui Iov ați auzit, și sfârșitul Domnului l-ați văzut, că mult milostiv este Domnul și îndurat.

12. Iar mai înainte de toate, frații mei, să nu vă jurați, nici pe cer, nici pe pământ, nici cu alt oarecare jurământ: ci să fie vouă ce este așa, așa

IPG 024. verso

și nu, nu; ca să nu cădeți întru fățarnicie.

Adică, adevăritarea și întărirea voastră să fie întemeiată, și întru lucru adevărat, și tăgăduirea voastră asemenea. Într-alt fel, zice, să fie viața voastră mărturie mai întemeiată decât jurământul. Iar dacă vreunul fără de rușine ne cucernicindu-se de viața voastră ar îndrăzni să vă aducă pe voi a depune jurământ, vă fie vouă ce este așa, așa, și ce este nu, nu, în loc de jurământ. Mai înainte de toate frații mei, să nu vă jurați nici pe cer, nici pe pământ, nici cu alt oarecare jurământ. Ci fie vouă așa, așa; și nu, nu, ca să nu cădeți întru fățarnicie. Fățarnicie zice, pe osândire, care urmează celor ce fără de cruțare se jură, și din obișnuință aduc pe jurământul strâmb, ori căci se fățărăsc, însemnează aici numele, care altul fiind, altul se arată. Dar cum cade întru fățarnicie cel ce se jură? Crezându-se prin jurăminte că este adevărat, dar urmându-i călcarea de poruncă, în loc de adevărat arătându-se mincinos. Și oprește să nu se jure pentru jurământul strâmb asupra lui Dumnezeu, iarăși asupra cerului și a celorlalte, ca să nu să le aducă și pe acestea în cinstea lui Dumnezeu. „Că toți cei ce se jură asupra celui mai mare se jură”.*³⁷

Dar va zice cineva, dacă silit este cineva să se jure ce i se cade a face? Zicem: că frica lui Dumnezeu este mai mare decât nevoia celui ce îl silește. Dar se va nedumeri cineva și pentru legea cea veche, dacă pe cel ce se jura pe numele Domnului îl laudă legea cea veche, cum legea darului îl oprește a face acest lucru? Îi răspundem că legea cea veche depărtând pe iudei de la a nu se jura pe idoli, le-au poruncit ca pe numele lui Dumnezeu să se jure. Precum, și a jertfei lui Dumnezeu jertfele au poruncit, smulgându-i pe dânșii de la a jertfi idolilor, iar după ce pe dânșii din destul i-au învățat ale blagocestiei, atunci și jertfele ca fiind nefolositoare le-au lepădat, și nu jertfa de dobitoace, ci pe sufletul cel zdrobit căutându-l spre jertfa. Și care este acesta? Care prin smerenie de tot se arde cu focul dragostei, în ce fel era și al lui Pavel,*³⁸

IPG 25

care pentru că se smintea oarecarii din cei credincioși cu covârșire se ardea.

³⁷ Evrei 6, 16.

³⁸ II Corinteni 11, 22.

13. Pătimizește rău cineva între voi? Să se roage. Este cineva cu inimă bună? Să cânte.

14. Este bolnav cineva între voi? Să cheme preoții bisericii; și să se roage pentru dânsul,

Cu reaua pătimire să împreuneze rugăciunea, ca să fie mai ușoară ieșirea ispitelor. Apoi după ce prin rugăciune s-ar domoli cele ce ne supără pe noi, și întru buna și ar veni sufletul întru așezarea sa, apoi atunci să cânte, ca să se înmulțească lui mai mult cele bune. Pentru că după marele Vasile, prin vesela și ne întristata așezare a sufletului, numirile laudelor odrăslesc. Că cel ce nu călătorește așa, lungă bârfire săvârșește, nici nu a ajuns la o așezare ca aceasta, pe care și David cuvioșie o numește. „Cântați Domnului cei cuvioși ai Lui”^{*39}.

ungându-l pe dânsul cu untdelemn întru numele Domnului.

15. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav, și îl va ridica pe dânsul Domnul, și de va fi făcut păcate, se vor ierta lui.

16. Mărturișiți-vă unul altuia păcatele, și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați.

Acest lucru și atunci când petrecea Domnul cu oamenii, Apostolii îl făceau, ungând cu untdelemn pe cei bolnavi.

Că mult poate rugăciunea dreptului care se lucrează^{*40}.

IPG 025. verso

17. Ilie om era asemenea nouă pătimaș, și cu rugăciune s-a rugat să nu plouă; și n-a plouat pe pământ ani trei și luni șase.

18. Și iarăși s-au rugat, și cerul a dat ploaie, și pământul a odrăslit roada sa.

Se lucrează rugăciunea dreptului, când și acela pentru care se roagă ajută prin necăjirea duhovniceasă celui ce se roagă. Că dacă când alții se roagă pentru noi, noi la ospete ne îndeletnicim și întru odihnă și întru viață desfătăță și liberă, muiem și slăbim prin aceasta stăruința rugăciunii celui ce se nevoiește pentru noi. Și se face întru noi cuvântul fericitului Petru: „Unul zidind, și altul surpând, nimic alt nu este, decât osteneală în zadar”.

19. Fraților, de se va rătăci cineva dintre voi de la adevăr, și îl întoarce cineva pe el;

20. Să știe, că cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui, va mântui suflet de moarte și va acoperi mulțimi de păcate.

Acesta și Ieremia zice: „Și dacă vei scoate cinstit din nevrednic, ca gura mea vei fi”^{*41}. Căci zice; „Că nu voi sunteți cei ce grațiți, ci Duhul Tatălui meu este cel ce graiește întru voi”^{*42}. Pentru aceea și David îl ocărăște pe cel păcătos de ce-i povestește dreptățile Lui”^{*43}.

Sfârșit.

³⁹ Psalm 29, 5/ BIBLIA 1914, Psalm 29, 4.

⁴⁰ BIBLIA 1914 „Că mult poate rugăciunea dreptului cea fierbinte”.

⁴¹ Ieremia 15, 19.

⁴² Matei 10, 20.

⁴³ Psalm 49, 17.

Pricina Epistolei celei dintâi a Sfântului Apostol Petru

Fiindcă epistola era pentru iudeii cei ce erau întru risipire, și se făcuseră creștini le scrie această Epistolă învățătoare. Fiindcă dintre iudei crezuseră îi întărește pe dânșii. Și întâi tâlcuiește și dovedește, că de la proorocii s-a vestit credința cea întru Hristos, și prin ei s-a propovăduit izbăvirea cea prin sângele Lui. Și cum că lor și neamurilor s-au bine vestit toate acelea la care doresc și îngerii să caute. Apoi îi îndeamnă, sfătuindu-i ca după vrednicia Celui ce i-a chemat să petreacă, și pe împăratul să-l cinstească. Și poruncește și femeilor și bărbaților un cuget să aibă și pentru obiceiuri după ce i-au sfătuit nu puține, însemnează că și în iad s-au făcut de la Domnul propovăduirea aceasta pentru mântuire și înviere, ca cei ce au murit mai înainte să învie, și să se judece în trup; iar cu darul învierii să rămână. Și cum că sfârșitul tuturor de acum s-au apropiat, și datori sunt toți să fie gata, ca cei ce vor avea să dea răspuns Judecătorului, și așa sfârșește Epistola.

CAPITOLELE Ale Epistolei a Sfântului Petru.

1. Pentru a doua naștere cea întru Hristos și pentru răbdarea ispitelor. Și pentru mântuitoarea credință cea mai înainte vestită de prooroci.
2. Pentru nădejde și sfințirea. Și pentru întemeiata petrecere cea îndatorată pentru punerea de fii.
3. Pentru ca după vrednicia punerii de fii să viețuiască întru Hristos spre folosul și a celor dinafară spre slava lui Dumnezeu.
4. Pentru supunerea cea către stăpânitori, și pentru iubirea de frați și blagocestia. 1. Întru care și pentru supunerea robilor, și pentru suferitoarea de rău răbdare cea pentru Hristos. 2. Pentru ascultarea femeilor, și pentru unirea la un gând cu cea a bărbaților și mântuirea cea întru duhul spre închipuirea lui Sarra. 3. Pentru purtarea împrejur împreună și datoria cea către femei a bărbaților. 4. Pentru blândețea cea către toți suferitoare de rău, a căreia închipuire este iubirea de oameni a lui Dumnezeu cea din vremea lui Noe, și spre noi milostivirea lui Hristos cea prin botez.
5. Pentru lepădare a faptelor celor rele, și pentru luarea de a doua oară a roadelor duhului celor după osebirea darurilor.
6. Că prin împărtășirea cea cu Hristos datori suntem a stăpâni patimile cele firești, și prin nădejdea cea întru Dânsul a suferi pagubele și vătămarile cele de la alții.
7. Sfătuire preoților pentru cercetarea turmei.
8. Pentru cea de obște a tuturor către fiecare smerita cugetare spre biruința cea asupra diavolului. Întru care este rugăciune pentru săvârșirea credincioșilor.

EPISTOLA SOBORNICEASCĂ ÎNTÂIA A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU

CAP: 1

1. Petru Apostol al lui Iisus Hristos, nemernicilor celor aleși ai risipirii Pontului, Galatiei, Capadociei, Asiei, și Vitiniei.

2. După cea mai înainte cunoștință a lui Dumnezeu Tatălui, întru sfințirea Duhului, spre ascultarea și stropirea sângelui lui Iisus Hristos;

Pe acest cuvânt, nemernicilor, pentru risipire l-au zis și pentru toți cei ce viețuiesc pe pământ după Dumnezeu s-au zis nemernici. După cum și David zice: „Că bejenari suntem și nemernici ca și toți părinții noștri”.⁴⁴ Și înseamnă acest nume, nu aceiași cu prozelitul, că acesta îl însemnează pe acela carele de aiurea din altă parte au venit. Ci mai mult oare ce și mai prost. Că precum decât lucrul însuși, lucrul cel în treacăt este mai prost, așa și vechitului, și bejenarului și veneticului nemernicia. Și cu parenteji se cuvine a înțelege mai înainte scrisoarea cea pusă înainte, care așa se află. Petru Apostolul lui Iisus Hristos după mai înainte cunoștința lui Dumnezeu Tatăl întru sfințirea Duhului, spre ascultarea și stropirea sângelui lui Iisus Hristos. Iar celelalte fie puse între acestea. Că arată pe aceea către carii este Epistola. Și au zis acest, după mai înainte cunoștința lui Dumnezeu, arătând, că nimic nu este mai lipsit decât proorocii, carii și ei s-au trimis, fără numai cu vremea. Și cum că s-au trimis și proorocii și Isaia zice: „Ca să vestesc săracilor m-au trimis”.⁴⁵ Isaia? Și deși cu vremea este mai pe urmă Petru, dar nu cu mai înainte cunoștința lui Dumnezeu ci după aceasta deopotrivă pe sine cu Ieremia se arată care „mai înainte de a se zidi el în pântec și cunoscut și sfințit”⁴⁵ au fost, și proroc la neamuri așezat. Și de vreme ce proorocii împreună cu altele și pe venirea lui Hristos mai înainte o a vestit că pentru aceasta și s-au trimis, acesta

IPG 28

adaoge trebuința Apostolului, și zice: Că am fost trimis întru sfințirea Duhului, spre ascultarea și stropirea sângelui lui Iisus Hristos arătând aceasta, căci chipul apostolatului meu acesta este, că să hotărâsc și să aleg. Că aceasta prin sfințire arată precum este și acest, îmi veți fi Mie norod ales sfințit, adică, ales oșebit de celelalte neamuri. Deci chipul apostoliei lui este: ca să aleg și să hotărâsc prin darurile cele duhovnicești neamuri supuse Crucii și patimii lui Hristos, nu stropindu-se, cu cenușă de junice când ar fi fost trebuința ca să se curățească de vătămarea cea din spurcăciunea păgânească, ci cu sângele cel din patimă lui Iisus Hristos. Împreună încă și mai înainte propovăduiește prin sângele lui și pe mucenicia cea pentru Hristos a celor ce vrea să creadă întru Dânsul. Că cel ce întru ascultare urmează urmelor dascălului, negreșit nici el nu se va depărta de a-și vărsa sângele său pentru Cel ce și-au vărsat sângele pentru toată lumea.

dar vouă și pace să se înmulțească.

Dar pentru că în dar și pentru că noi nu am adus nimic înăuntru să ne mântuim, pace, pentru că am greșit Stăpânului, și l-am rânduit între vrăjmași.

3. Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, care după mare mila sa a doua oară ne-au născut pe noi spre nădejde vie prin învierea lui Iisus Hristos din morți.

4. Spre moștenire nestricăcioasă și nespurcată și nevestejită, Binecuvintează pe Dumnezeu pentru bunătățile care i le dă lui și aduce această mulțumire. Dar care sunt cele date? Nădejdea, nu întru acest fel precum era locuința în pământul Hanaan cea prin Moise, care era muritoare, ci nădejde (n.tr) vie. Și de unde are viață? Dintru învierea din morți a lui Iisus Hristos. Că de vreme

IPG 28 verso

ce El au înviat, de aceeași înviere va învrednici și pe cei ce se apropie de Dânsul prin credința cea întru Dânsul. Deci nădejdea vie este ceea ce s-au dat, moștenire nestricăcioasă, nu învistierită pe pământ precum părinților noștri, ci în ceruri, unde o are și pe veșnicie. Care și mai mare este decât moștenirea cea de pe

⁴⁴ Psalm 38, 14, / Biblia 1914, Psalm 38, 17.

⁴⁵ Ieremia 1, 5.

pământ. Și lângă acestea, și păzire și străjuire a credincioșilor. Fiindcă și aceasta, s-au rugat Domnul zicând: „Păzește-i pe dânșii Părinte Sfinte”⁴⁶. Încă și întru putere, și care este puterea aceasta? Adică cea până la descoperirea Domnului. Că dacă nu ar fi puternică păzirea nu s-ar fi întins până la aceasta. Deci de vreme că atâtă și unele ca acestea sunt cele date, nici este necuviință ca și bucurie să urmeze celor ce le iau pe acestea.

păzită în ceruri pentru voi.

5. Carii sunteți păziți întru puterea lui Dumnezeu prin credință spre mântuire gata a se descoperi în vremea cea de apoi.

Dacă în ceruri este moștenirea noastră, apoi băsnuire este așezarea la starea dintâi cea de pe pământ cea de o mie de ani.

6. Întru care vă bucurați acum puțin, de se cuvine, necăjiți fiind întru multe feluri de ispite.

7. Ca lămurirea credinței voastre, cea cu mult mai scumpă decât argintul cel pieritor, și prin foc lămurită să se afle

Regula cuvintelor este așa. Scârbiți fiind acum de este cu cuviință, adică, de se cade și aceasta. Că nici toți sfinții se necăjesc. În vremea cea de apoi vă veți bucura. Pentru că acest, vă bucurați, în loc de timpul viitor s-au luat. Ori și întru cel prezent adică acum?, după cum și mai jos s-au pomenit. Și de vreme ce făgăduința Dascălului nu învață bucurie,

IPG 29

ci întristare, zicând, „În lume necazuri veți avea”, adaogă lângă „vă bucurați” acest „acum puțin”. Și de vreme ce acesta este de scârbă /pricinuiitor/, adaogă pe acest, „acum”, împreună glăsuire zicând cu ale Dascălului său. Că și acela zice: „În lume necazuri veți avea, ci întristarea voastră se va preface întru bucurie”⁴⁷.

Deci ori pe acest, acum, pentru bucurie l-au adaogat, fiindcă bucuria ceea ce va să ne moștenească, nu este pentru un timp surt, ci lungă și nemărginită. Ori acest, puțin, la acest, scârbiți fiind, se cuvine a înțelege că este adaogat, ca să fie așa. De se cuvine acum a vă scârbi puțin întru multe feluri de ispite. Dar de vreme ce pomenirea ispitelor turburare putea să pricinuiască, pentru aceasta au adaogat pricina ispitelor, ca prin ispite lămurirea voastră mai arătată și mai scumpă decât aurul se face. Fiindcă și aurul dacă este lămurit prin foc mai mult este iubit de oameni. Și au adaogat și pe acest, de se cuvine, învățându-ne că nici tot credinciosul se ispitește prin necazuri, nici tot păcătosul. Dar nici că le merge bine de pururi fiecăruia dintru aceștia. Ci dreptii necăjindu-se, spre adaogirea cununilor pătimesc, iar păcătoșii, ca pe osânda păcatelor să o plătească. Și nu toți dreptii se necăjesc, ca nu pe răutate laudată socotindu-o, să urăști pe fapta bună. Nici toți păcătoșii se necăjesc, ca nu la înviere să creadă, ca și cum toți pe ale sale aici își iau răsplătire.

spre laudă și cinste și slavă întru arătarea lui Iisus Hristos.

8. Pe carele ne văzându-l îl iubiți; întru care acum nu privind, ci crezând, vă bucurați cu bucurie negrăită și prea slăvită;

9. Luând sfârșitul credinței voastre, mântuirea sufletelor.

Pe pricina dreptilor celor ce rău pătimesc aici o arată prin acestea.

IPG 29 ver

Una adică mângâindu-i pe dânșii, căci prin necazuri se fac ei mai arătați, iar alta, și mai sânguitori făcându-i prin căci au adaogat pe acest, întru descoperirea lui Iisus Hristos: fiindcă vremea cea de atunci vă dăruie multă laudă celor ce s-au nevoit prin arătarea ostenețelor lor. Și adaogă și alt oarece atrăgător către răbdarea necazurilor. Și care este acesta? Pe Carele ne văzându-l îl iubiți acum. Că dacă ne văzându-l pe Dânsul cu ochii trupului numai din singură auzirea îl

⁴⁶ Ioan 17, 11.

⁴⁷ Ioan 16, 20.

iubiți, zice, socotiți câtă dragoste veți arăta, văzându-l pe Dânsul, și acestea întru slavă descoperite făcându-se. Că dacă patima Lui așa pe voi v-a atras, apoi ce va face pe voi arătarea Lui cea cu neajunsă strălucire? Când și vouă vă va dăruia celencio pe mântuirea sufletelor. Deci ca unii ce împreună cu Dânsul o să vă arătați și de atâta slavă vă veți învrednici, deopotrivă cu celenciol acesta acum arătând răbdare, veți avea pe totul scoposului celui înainte pus.

10. Pentru care mântuire au căutat și au cercat proorocii, carii pentru darul cel ce era să fie la noi au proorocit.

Fiindcă au pomenit pentru mântuirea sufletelor, și aceasta era ne arătată și străină auzului, pe prooroci îi aduce în mijloc și cum că o au căutat și o au cercat pe dânsa. Pentru că au și căutat-o, precum Daniil pentru cele viitoare, care și pentru aceasta s-a numit bărbatul doririlor, de îngerul ce vorbea cu dânsul^{*48}. Și ce au căutat? Adaogă, între care, și ce fel de vreme au arătat Duhul cel ce era întru dânsii. În care vreme? Adică întru cea de lângă sfârșitul veacurilor. Iar în ce fel? Întru aceea când cu multe feluri de robiri iudeii către cea desăvârșit cinstire de Dumnezeu abătându-se, bine primiți s-au așezat întru taina lui Hristos. Și caută de vezi că Duhul lui Hristos zicând teologhisește pe Hristos. Și au arătat Duhul acesta patimile

IPG 30

lui Hristos, prin Isaia au zis: „Ca o oaie spre junghiere s-au adus”^{*49}. Iar Ieremia: „Veniți să bagăm lemn în pâinea lui”^{*50}. Iar de înviere, prin Osie, carele a zis: „În ziua a treia ne vom scula și vom învia înaintea lui. Și vom căuta ca să cunoaștem pe Domnul: ca niște zori gata îl vom afla pe Dânsul”^{*51}. Și zice, s-au descoperit acestora, nu pentru dânsii, ci pentru noi. Și două lucrează prin cuvintele acestea, și pe purtarea de grijă a proorocilor arătându-o, și pe aceea că erau mai înainte cunoscuți lui Dumnezeu și mai înainte de întemeierea lumii cei ce s-au chemat acum la credința în Hristos. Deci prin purtarea de grijă a proorocilor îi povățuiește pe dânsii ca să nu se facă nesupuși către cele ce proorocii le-au fost proorocit. Că nici fii înțelepți cei dintre fii nu defăimă ostenelile cele părintești. Că dacă ei nimic vrând a se folosi, au căutat și au aflat și aflând încă și împărați le-au pus, ca pe oarecare moștenire trimițându-le nouă, nu ar fi cu dreptate ca noi să ne aflăm cu defăimare către acestea. Deci pentru aceasta nici pe noi cei ce pe acestea le bine vestim vouă, socotindu-le rele deșartă să arătați pe a noastră bună vestire. Deci prin purtarea de grijă a proorocilor, acestea, iar prin faptul că mai înainte s-au cunoscut de Dumnezeu îi înfricoșează, ca să nu se arate nevrednici de mai înainte cunoștința lui Dumnezeu, nici de chemarea cea la acestea, ci să se îndemne unii pe alții ca să se facă vrednici de darul lui Dumnezeu.

11. Cercetând, în care și în ce fel de vreme le arăta Duhul lui Hristos, care era întru dânsii, mai înainte mărturisind de patimile Hristos și de slavele cele după aceea.

12. Căroră s-au descoperit, că nu lor însuși, ci nouă slujeau acestea, IPG 30 verso.

Deși Apostolii, și proorocii au lucrat prin Duhul Sfânt, proorocii prin proorocie, iar Apostolii, prin Evanghelie, dar nici o deosebire nu este între aceștia și între prooroci. Se cade, zice, pe aceiași sârguintă să o aduceți și voi, pe carii și casnicii proorocilor ca să nu vă supuneți sub pedeapsa aceloră ce nu s-au supus proorocilor. Și se cuvine a mai însemna că Petru prin acestea descoperă taina Treimii. Prin căci au zis Duhul lui Hristos, pe Fiul și pe Duhul, iar pe Tatăl, prin

⁴⁸ Daniil 10, 11.

⁴⁹ Isaia 53, 7.

⁵⁰ Ieremia 11, 19.

⁵¹ Osea 6, 2-3.

căci au zis, din cer. Iar pe acest, din cer, nu vreun loc să înțelegeți, ci după covârșire a lui Dumnezeu celui ce înainte povățuiește.

care acum s-au vestit vouă prin cei ce bine au vestit vouă întru Duhul Sfânt cel trimis din cer; spre care doresc îngerii să privească.

Cu arătarea pricinii de la cari aceia mai înainte s-au cinstit este îndemnarea. Că după ce au zis că proorocii ne-au slujit nouă la cele de mântuirea noastră, și atât erau acestea de minunate, cât și îngerilor au fost iubite. Și cum că au fost lor iubite acestea și dorite au arătat dintru acelea care din bucurie, la Nașterea lui Hristos, cântau: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu”^{*52}. Deci după ce au zis acestea, adaogă și pricina acestora, și zice: de vreme ce acestea ale noastre erau dorite tuturor nu numai oamenilor, ci și îngerilor, nici voi să vă aflați cu lenevire spre acestea, ci întărindu-vă pe sine-vă și cu bucurie aflându-vă. Că aceasta arată prin acest, încingându-vă mijlocul vostru^{*53}. Care îi poruncește Dumnezeu și lui Iov. Iar mijlocul pe care l-au însemnat? Pe al minții îl zice. Deci așa gătindu-vă și trezvindu-vă, desăvârșit să nădăjduiți spre bucuria cea adusă vouă. Că aceasta este, pe care și mai înainte cu puțin o pomenește, că întru a doua venire a Domnului se va descoperi.

IPG 31

13. Pentru aceasta încingând mijloacele cugetului vostru, trezvindu-vă, desăvârșit nădăjduiți spre hărul, care se aduce vouă prin arătarea lui Iisus Hristos.

14. Ca niște fii ai ascultării, neprefăcându-vă cu poftele cel mai dinainte ale necunoștinței voastre.

15. Ci după sfântul cel ce v-a chemat pe voi, și voi întru toată petrecerea faceți-vă sfinți.

16. Că scris este: fiți sfinți că eu sfânt sunt.

Inchipuire pe împreună purtarea în jurul lucrurilor *acestea* de acum zice, pe care unii din cei nebuni și fără de minte și acum zic, că după lucruri (ce se văd n.tr) li se cade să se poarte. Deci pe *acestea* din lumea aceasta ca cele ce sunt deșarte le poruncește să le lase, cu care ori întru știință, ori întru neștiință mai înainte de aceasta s-au fost ținut. Iar acum, zice, alcătuiindu-vă cu adevăratul Sfânt acela ce v-au chemat pe voi și voi să vă faceți sfinți.

17. Și dacă chemați Tată pe cel ce judecă fără de alegerea fețelor după lucrul fiecăruia, întru frică vremea nemerniciei voastre să o petreceți^{*54}.

18. Știind că nu cu stricăcioase cu aur sau cu argint v-ați izbăvit de petrecerea voastră cea deșartă, care vi s-a dat prin părinți⁵⁵.

19. Ci cu scumpul sângele ca al unui miel nevinovat și neîntinat al lui Hristos;

Îndoită o știe Scriptura pe frică, pe una mai înainte curățitoare,

IPG 31 verso

iar pe alta săvârșitoare. Cea mai dinainte *curățitoare* stihiernică și buchernică) adică este învățătoare de buche (literă), care pentru frica celor lucrute de cineva îl cheamă spre a fi întreg înțelept. Iar *săvârșitoare* este, aceea ca să se facă desăvârșit întru dragostea a celui către care le este prietenia, se sârguiește a se teme, nu cumva ceva din acestea îi lipsește lui, cu care cineva este foarte îndatorat celor ce îl iubesc. Asemănarea celei *dintâi*, care și învățătoare de buche zice că este cea în Psalmi zisă: „Să se teamă de Domnul tot pământul”^{*56}, adică aceia ținuti de deșertăciunea pământească cărora nu le pasă deloc de cugetarea cea cerească. Că ce vor pătimi când se va scula să zdrobească pământul? Iar a celei de a *doua* adică a celei *săvârșitoare*, care și la David este aceasta cu puțință a o afla întru acelea

⁵² Luca 2, 14.

⁵³ Iov 38, 3. și 40, 2.

⁵⁴ BIBLIA 1914: întru frică vremea vieții voastre să o petreceți.

⁵⁵ BIBLIA 1914: care era de la părinți dată.

⁵⁶ Psalm 32, 8.

care zice: „Temeți-vă de Domnul toți sfinții lui, că nu este lipsă celor ce se tem de dânsul”⁵⁷. Și iarăși „Frica Domnului curată, care rămâne în veacul veacului”⁵⁸. Deci pe această frică săvârșitoare acum și Petru îndeamnă pe ucenicii săi să o aibă în inimă, zicând: Că de vreme ce pentru îndurările cele negrăite ale lui Dumnezeu făcătorul nostru fii ai Lui v-ați făcut, frica aceasta păzitoare dea pururi împreună șezătoare să fie cu voi, ca cei ce din dragostea Făcătorului v-ați făcut voi unii ca aceștia, iar nu din lucrurile voastre. Și după ce au făcut prin multe îndemnarea, întâi prin îngerii cei ce căutau cu dorire la dânsule, apoi din Scriptură, **apoi din cele de nevoie**, că de vreme ce pe Dumnezeu îl cheamă Tată, de nevoie este ca cel ce poartă înfierea lucruri vrednice de Tatăl său să facă, și a **patra**, că nenumărate bunătăți au luat prin prețul cel dat pentru dânsii, iar acesta este sângele lui Hristos, care preț de răscumpărare s-au dat pentru păcatele oamenilor. Deci le poruncește acum pentru acestea în toată vremea vieții împreună locuitoare să aibă pe frica cea săvârșitoare. Că oamenilor celor desăvârșiți frică le este ca să nu le lipsească ceva din cele desăvârșite⁵⁹. Și caută de vezi că zis fiind de Hristos, că „Tatăl nu judecă pe nimeni,

IPG 32

ci toată judecata o au dat Fiului”⁶⁰. Cum acum pentru Tatăl îl zice că judecă? Către care vom zice, că și aceasta au zis Hristos: „Fiul nu poate să facă de la sine nimic, de nu va vedea pe Tatăl făcând”⁶¹. Și aceasta pe împreună ființa Sfintei Treimi o arată, și cum că toată aceiașimea este acolo și împreună suflarea cea pacinică și ne împerecheată. Deci au zis cu ne deosebire că Tatăl judecă, fiindcă ceea ce o ar zice cineva pentru vreuna dintru cele trei fețe, de obște se socotește la toate. Și într-un alt fel și Domnul fii numind pe Apostoli și slăbănogului zicându-i: „Fiule iertate sunt păcatele tale”, nimic nepotrivit nu arată că și el tată să se numească al celor născuți pe care i-au născut prin împărtășirea sfințeniei.

20. Care era cunoscut mai înainte de întemeierea lumii, dar s-au arătat în anii cei mai de pe urmă pentru voi.

21. Cei ce printr-însul ați crezut întru Dumnezeu, carele l-au înviat pe el din morți, și i-au dat lui slavă; ca și credința voastră și nădejdea să fie întru Dumnezeu.

Cu moartea lui Hristos au împreunat și învierea, că se teme de schimbarea întru necredință a celor de curând sădiți, pentru ocara patimilor lui Hristos. Iar cum că nu este și proaspătă taina lui Hristos, fiindcă pe cei neînțelegători îi tulbura aceasta ci de mult mai înainte de întemeierea lumii păzită în vremea ei cea potrivită și învistiertă, s-au arătat, adică și proorocilor celor ce pentru acestea au căutat, după cum au zis puțin mai înapoi. Și acum iarăși zice, că cea cunoscută mai înainte de întemeierea lumii, acum luminat s-au arătat adică s-au săvârșit. Și pentru carii s-au săvârșit? Pentru voi. Că pentru voi, zice, l-au sculat pe El din morți. Iar pentru ce pentru voi? Ca voi curățându-vă, zice întru ascultarea adevărului prin Duhul, credința voastră

IPG 32 verso

și nădejdea să o aveți întru Dumnezeu. Și pentru ce curățându-vă? Căci crezând voi, celui ce prin învierea din morți pe viața cea nestricăcioasă înainte o au început vouă, datori sunteți și voi să umblați după Acela ce v-au chemat pe voi la nestricăciune întru înnoirea vieții. Iar că și Pavel zice aceasta cum că Tatăl că au înviat pe Domnul din morți, să nu te tulburi. Că făcând pe dascălie ducătoare înăuntru acum zice acestea. Fiindcă auzi pe Hristos zicând că pe sine se va scula, prin acestea care zice: ”Stricați biserica aceasta și în trei zile o voi ridica pe

⁵⁷ Psalm 33, 10./BIBLIA 1914 33, 9.

⁵⁸ Psalm 18, 10.

⁵⁹ Vezi PATERICUL EGIPTEAN la adormirea lui Ava Sisoe. (n. tr)

⁶⁰ Ioan 5, 22.

⁶¹ Ioan 5, 19.

dânsa⁶². Și iarăși însuși Hristos: „Stăpânire am să-mi pun sufletul meu, și stăpânire am să-l iau iarăși pe dânsul⁶³”. Deci cu economie uneori dă Tatălui că au înviat pe Fiul, ca una pe lucrarea Tatălui și a Fiului să o arate. Ca și credința voastră și nădejdea să fie întru Dumnezeu.

22. Curățind sufletele voastre cu ascultarea adevărului prin Duhul spre nețărnănică iubire de frați, din inimă curată iubiți-vă unul pe altul cu deadinsul;

23. Născuți fiind de a doua oară, nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăcioasă, prin cuvântul cel viu al lui Dumnezeu și carele rămâne în veac.

24. Pentru că tot trupul este ca iarba, și toată mărirea omului ca floarea ierbii. Uscatu-sa iarba, și floarea ei a căzut;

25. Iar cuvântul Domnului rămâne în veac. Și acesta este cuvântul cel ce bine s-au vestit întru voi.

Zicând născuți fiind de a doua oară nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăcioasă prin cuvântul cel viu al lui Dumnezeu și carele rămâne

IPG 33

în veac, arată cu defăimare și pe lesne stricăciunea slavei omenești, cu aceasta vânându-l pe auzitor pe taină și trăgându-l ca să se țină de cele semănate mai înainte de dânsul, fiindcă acelea, au statornicie și sunt vecuitoare. Iar acestea întrec cu stricăciunea pe ipostasul lor. Încredințează că cele de aici au înființarea mai slabă decât iarba și decât floarea ierbii⁶⁴, cărora și David pe viața noastră o aseamănă. Și așa pe slava noastră (pământească n.tr.) după ce o au netrebnicit, iarăși repetă și învață mai arătat, care este cel ce de a doua oară i-au născut pe dânșii prin graiul cel viu al lui Dumnezeu și carele rămâne în veac și zice: iar acesta este graiul care s-a bine vestit vouă. Și adeverează cum că în veac rămâne el, după cum și Domnul zice: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece⁶⁵”. Și se cuvine a ști, cum că acest, spre nețărnănică iubire de frați, așa se cuvine a-l grăi: să vă iubiți din curată inimă unul pe altul, spre nețărnănică iubire de frați. Pentru că împlinirile lucrurilor se obișnuiește a urma celor ce pentru dânsele lucrează. Deci fiindcă prin întinsa dragoste cea din inimă curată a unora către alții urmează nețărnănică iubire de frați, bine este, să povățuiască înainte acest, din curată inimă, dar să urmeze la iubirea de frați. Însă se cuvine a însemna că și pe eiș prepoziționul, /care la noi se talmăcește, întru, în, la și spre/ se cade a-l lua și a-l înțelege, în locul lui, *pentru*, ca să fie pentru iubirea de frați.

CAP: 2.

Deci lepădând toată răutatea și tot vicleșugul și fățarniciile și pizmele și toate clevetirile,

IPG 33 verso

2. Ca niște prunci de curând născuți să iubiți laptele cel cuvântător și fără de vicleșug, ca printr'însul să creșteți spre mântuire.

3. De vreme ce ați gusta că este bun Domnul.

4. Către care apropiindu-vă, acela ce este piatra cea vie, de oameni cu adevărat nebăgată în seamă, iar la Dumnezeu aleasă și scumpă.

5. Și voi înșivă ca niște pietre vii, vă zidiți casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu prin Iisus Hristos.

6. Pentru că scris este în Scriptură: iată pun în Sion piatră în capul unghiului aleasă, scumpă; și acela ce va crede întru dânsa, nu se va rușina.

⁶² Ioan 2, 19

⁶³ Ioan 10, 18

⁶⁴ Psalm 102, 15

⁶⁵ Matei 24, 31. / BIBLIA 1914 Matei 24, 35.

Pe nașterea duhovnicească cea de a doua după ce a arătat-o covârșitoare față de nașterea cea trupească, și pe prostimea slavei celei muritoare, după ce le-a pus de față, cum că nașterea este stricăcioasă și întinată și murdară, iar slava întru nimic de odraslele cele de vara nu se deosebește, dar nu ca și cum cuvântul Domnului ar pătimi aceiași. Că toată slava omenească degrab încetează, dar nu și cuvântul lui Dumnezeu, ci cum că are de pururi vecuire, că adăogirea acestui, carele s-au vestit vouă, aceasta îi voiește. De aceea zice, lepădând toată răutatea. Că unele ca acestea și atât prin aceste puține cuvinte arătând. Că nu este cu dreptate cei ce după viața cea nestricăcioasă de a doua oară s-au născut, să se prindă de cursele și lațurile răutății, nici să le cinstească pe cele ce nu sunt mai mult decât pe cele ce sunt, că răul nu este nici ființă nu are, ci întru greșeala ființei celei născute

IPG 34

petrece. Și multă este schimbarea și deosebirea între viața cea în ipostatnică, și între ceea ce lângă altul numai își are înființarea. Iar aceia datori sunt să se arate și de vicleșug slobozi, zice, și de fățarie, și de pizma, și de toată clevetirea. Că și vicleșugul și fățaria departe sunt de adevăr și de cuvântul cel binevestit vouă. Fiindcă vicleșugul se întinde spre pieirea celui ce se amăgește, iar fățaria întru alterimea celui ce este se preface, și se vede că merge împotriva mântuitorului cuvânt cel ce v-au învățat pe voi tainele. Iar pizma și clevetirea, care sunt pricini ale despărțirii, și ale ne iubirii de frați acela nu le știe, care și pe Cain și tragedia (adică întâmplarea) lui, cum că pizma l-au rupt de frățesca unire și unitate, și au născut pe vicleșug și fățarnicie, și pe ucidere o au săvârșit. Cel ce pizmuiește nici de clevetire nu este curat, fiindcă destui sunt frații lui Iosif să încredințeze pe cuvântul meu, care nenumărate pări împotriva acestuia au zis către tatăl lor⁶⁶. Pentru aceasta zice, de acestea toate curățindu-vă ca niște prunci de curând născuți apropiați-vă. Că „a unora ca a acestora este împărăția cerurilor,⁶⁷ au hotărât Domnul. Și cu cuvântul cel fără de vicleșug hrănindu-vă să creșteți la măsura vârstei plinătății lui Hristos⁶⁸. Că gustând, adică sporind prin lucrarea sfintelor porunci ale Evangheliei, cu simțirea ați cunoscut bunătatea învățaturii. Că simțirea din cunoștința mai lucrătoare este decât tot cuvântul. Fiindcă și lucrul care vine întru cercare, este mai dulce decât tot cuvântul. Deci gustând bunătatea Domnului, și voi pe dulceața bunătății unii către alții arătându-o, și pe piatra vie cea din capul unghiului,

IPG 34 verso

pe sine zidindu-vă, care de oameni este nebagată în seamă, iar la Dumnezeu este cinstită și aleasă și de prooroci vestită, să vă adunați întru sine prin dragoste și unindu-vă și încheindu-vă spre împlinirea casei celei duhovnicești, nimic grijindu-vă de defăimarea oamenilor, că și Hristos piatra cea din capul unghiului de aceștia nu a fost bagat în seamă. Și încheindu-vă, și săvârșindu-vă pe sine-vă întru casă duhovnicească, și întru preoție sfântă arătându-vă, să aduceți jertfe duhovnicești. Că dacă nu veți avea dragoste care este legătura unora către alții să nu socotiți că veți putea aduce jertfe fără prihană lui Dumnezeu. Ca „ridicându-și mâinile cuvivoase, fără de mânie și fără de îndoire (gânduri în manuscris)”⁶⁹. Și cum va dobândi aceasta cel ce se sârguiește a se uni pe sine cu Dumnezeu prin rugăciune, rupându-se și răzlețindu-se el pe sine-și prin mânie și prin gânduri rele despre fratele său?

7. Drept aceea, vouă celor ce credeți, cinstea; iar celor necredincioși, piatra care nu o au bagat în seamă ziditorii, *aceasta s-a făcut în capul unghiului,*

⁶⁶ Facere 37.

⁶⁷ Luca 18, 16.

⁶⁸ Efeseni 4, 13.

⁶⁹ 1. Timotei 2, 8.

8. Și piatră de poticnire și piatră de sminteală aceloră, care se împiedică de cuvântul, nesupuindu-se aceluia la care puși sunt.^{*70}

Deci vouă cinstea, se cuvine a o înțelege de afară pe acest s-au dat. Iar cele de aici înainte așa: Deci vouă cinstea pun de la Dumnezeu cel ce au zis aceasta, adică cinstea se împărțește. Iar celor nesupuși acum acesta le zice Dumnezeu: „Iată pun în Sion piatră de poticneală care va fi și piatră de sminteală”^{*71}. Ci piatră adică de împiedicare va fi celor ne plecați, cari ne plecându-se cuvântului se vor poticni, întru carele s-au și pus.

IPG 35

Deci va fi toată înțelegerea așa. Iată pun în Sion piatră în capul unghiului, cinstită, aleasă și acela ce va crede întru dânsa, nu se va rușina. Cinstită vouă celor credincioși, iar necredincioșilor și ne plecaților piatră de poticnire, pe care piatră ziditorii nu au băgat-o în seamă, iar aceasta s-a făcut în capul unghiului, împreunând pe cei ce cred întru dânsa. Carii se împiedică de cuvântul Evangheliei, întru care și s-a pus. Iar acest întru care și s-a pus, nu ca de la Dumnezeu s-a zis aceasta celor la aceasta hotărâți și osebiți, că nici o pricină de pierzare se dă de la cel ce voiește ca toți oamenii să se mântuiască^{*72}. Ci celor ce pe sine și s-au săvârșit vase ale urgiei, și nesupunerea le-au urmat, și s-au pus întru rânduiala la care s-au gătit pe ei și. Că dacă de sine și stăpânitor s-au făcut omul, fiindcă este fire cuvântătoare, și nu este cu putință a sili pe de sineși stăpânirea, apoi nu ar fi fost cu cuviință să prihănească cineva pe cuvântarea ceea ce de o soartă și parte ca aceasta ce și-a logodit-o lui și pe acesta pe care prin lucrurile sale cele ce pe acestea le-au lucrat l-au învrednicit. Iar piatră din capul unghiului s-au zis Hristos, căci pe cei doi pereți cari pe casa cea duhovnicească o săvârșește, adică, pe cei ce din neamuri și din iudei, prin zidirea cea deasupra împreunându-i, și întru încheietură strângându-i, aceloră pe jertfele cele nefolositoare pierzându-le, iar a acestora pe drăcească desidemonie întru blagocestie mutându-o.

9. Iar voi sunteți, neam ales, împărătească preoție: limbă sfântă, norod de ocrotire, ca să vestiți bunătățile celui ce v-au chemat pe voi de la întuneric la minunata sa lumină.^{*73}

10. Carii odinioară nu erați norod, iar acum norodul lui Dumnezeu; cari erați nemiluți, iar acum miluiți.

IPG 35 b

După ce au prihănit pe răul nărav ale celor ne plecați și nesupuși, și au arătat în ce chip s-au făcut ei singuri pricinuitoari de nesupunere, acum se mută către lauda celor ce pe cele bune au isprăvit, și zice: Că voi cei ce pe cele bune ați isprăvit și ați lucrat, sunteți neam ales, împărătească preoție. Ca și cum ar fi zis: aceea adică pentru învârtoșarea și nesupunerea lor s-au poticnit de piatra cea din capul unghiului, dar nu s-au zidit împreună: Iar voi pentru buna supunere împreună v-ați zidit întru o împărătească preoție, ca un neam ales, ca o limbă sfântă. Inșă ca să nu-i slăbănogească cu lauda cea de prisosit pe dânsii, și întru alt fel, și ca să nu li să pară căci prin moștenire se află ei neam sfânt, și câte cele de aici înainte, și cum că pentru căci sunt neam al lui Avraam și niciodată nu s-au poticnit, de această cinste s-au învrednicit, adaogă împilându-le cugetul lor, și zice: Că să nu cugetați mare pentru neam că nu pentru Avraam v-ați ales întru împărătească preoție ca cei ce dintru dânsul au ieșit, deosebită avea pe preoție față de împărăție. Deci nu pentru Avraam sunteți limbă sfântă, neam ales și osebiți întru împărătească preoție, ci pentru Hristos care au fost și preot după rânduiala lui

⁷⁰ BIBLIA 1914/ Și piatră de poticnire și piatră de sminteală, de care se poticnesc cei ce nu se pleacă cuvântului; spre care și puși sunt.

⁷¹ Romani 9, 33. Isaia 8, 14.

⁷² 1 Timotei 10, 15.

⁷³ BIBLIA 1914/ Iar voi, rod ales, preoție împărătească, neam sfânt, norod spre câștigare; ca să vestiți bunătățile celui ce v-a chemat pe voi dintru întuneric la minunata sa lumină;

Melchisedec (care nu se trăgea dintru Avraam n.tr), și împărat blând, drept și mântuind. === *Psalm? Zăharia?* De a doua oară născându-vă cei ce pe amândouă vredniciile le-au avut prin sfântul botez, după cuviință și neam ales v-ați făcut, și împărătească preoție. Și acest bine îl aveți cu mila Celui ce v-au chemat pe voi de la întuneric la minunata sa lumină. Pentru aceea prin lucrurile luminii vestiți bunătățile lui la ceilalți oameni. Zice acest bine, din iubirea de oameni a Aceluia îl aveți: fiindcă cât despre voi, nu erați oarecând norod cei ce sunteți acum norod, și nu erați miluiți cei ce acum sunteți miluiți, și mai ne îngreunător cuvântul făcându-l, de la Osie încredințează cuvântul defăimător. Deci vestiți prin lucrarea cea bună pe bunătățile lui. Și cum o vor vesti? *OSIE ?

IPG 37

Și însuși Domnul învață pentru acelea care zice: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri”⁷⁴. Iar norod de ocrotire, este pus în loc de, spre avuție, adică, spre moștenire. Că toți sunt zidire a lui Dumnezeu. Iar avuție numai cei ce singuri prin a loru-și bună lucrare se învrednicesc de aceasta.

11. Iubiților, rogu-vă ca pe niște nemernici și străini, să vă feriți de poftele cele trupești, care se oștesc asupra sufletului;

12. Petrecerea voastră avându-o bună între neamuri.

Cea de aici înainte așa: iubiților rogu-vă pe voi ca pe unii ce sunteți străini și nemernici ai lumii acesteia, să vă depărtați de poftele cele trupești, care se oștesc asupra sufletului vostru. Vă rog încă și aceasta, ca între neamuri petrecerea voastră să o aveți bună, că s-au mutat acest, să o aveți, în locul lui, avându-o. Și obicei este dascălilor după cuvântul cel dogmatic pe cel năravnic să-l aducă înăuntru, care lucru și fericitul acesta îl face acum. Și nu că iubindu-se, iubiți pe dânșii îi numește, ci că întru toate sunt doriți. Că cei ce pentru oarece se au bine, se zice că se iubesc, nu iubiți. Iar poftele trupești zice că se oștesc asupra sufletului. Fiindcă și după fericitul Pavel, trupul pofteste împotriva duhului. Că poftele trupului care împrejurul dobândirii celor dulci se întorc, turbură gândul, și îl robește pe suflet.

Ca întru care vă clevetesc pe voi ca pe niște făcători de

IPG 37 verso

rău, din faptele voastre cele bune, văzând, să slăvească pe Dumnezeu în ziua cercetării.

Iar clevetitori ai noștri numește aici pe păgâni. Iar zi a cercetării, o numește pe cercarea și iscodirea lumii. Că cercare a vieții noastre de dânșii făcându-se apoi văzând lucrurile noastre împotriva socotelii lor, și ei se întorc de la acelea de care se rușinează, și Dumnezeu se proslăvește.

13. Deci supuneți-vă la toată omeneasca zidire pentru Domnul; ori împăratului, ca celui ce este mai presus;

14. Ori domnilor, ca cei ce sunt de el trimiși spre izbânda făcătorilor de rău și spre lauda făcătorilor de bine.

15. Că așa este voia lui Dumnezeu, ca bine făcând,, să înfrânați ne cunoștința oamenilor, celor fără de minte;

Zidire omenească pe stăpâniile cele hirotonisite de împărați le zice, ori și pe însuși împărați, fiindcă și ei de oameni s-au rânduit adică s-au pus. Că știe Scriptura și pe punere să o numească zidire, precum Pavel zice întru cele către Efeseni: „Ca să zidească pe cei doi întru un om nou”⁷⁵. Deci zice, supuneți-vă stăpânitorilor celor lumești. Însă supuneți-vă pentru Dumnezeu, precum Domnul au poruncit. Și ce au poruncit Domnul? „Dați dar înapoi cele ce sunt ale

⁷⁴ Matei 5, 16.

⁷⁵ Efeseni 2, 15.

Cezarului, Cezarului, și pe cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu”⁷⁶. Drept aceea nu se cuvine a vă supune dacă ar porunci aceea care este afară de porunca lui Dumnezeu. Aceasta încă și Hristos au poruncit și ucenicul lui acum: Ca să nu poată elinii a zice, că răsturnare a vieții aduce creștinătatea, și că este pricină de

IPG 38
neorânduială și de tulburare. Și a adăugat pe acest, pentru Domnul, și pentru cei credincioși. Că era cu puțință să zică cineva dintre păgâni, că dacă ne-a făcut pe noi vrednici de împărăția cerurilor, și mare vrednicie prin creștinătatea aceasta ne-au înconjurat pe noi, pentru ce iarăși ne netrebnicește pe noi, supunându-ne pe noi stăpânirilor lumești? Deci oricine zice acestea învețe-se zice, că nu este al meu cuvântul poruncii acesteia ci al Domnului. Au arătat aceasta încă și însuși Petru, cărora și la ce fel de stăpânitori se cade a ne supune, ca celor ce fac izbândă dreptății. Aduce pe urmă și pricina, că este și voia lui Dumnezeu, și căci a bunătății noastre este voia cea pentru supunere către stăpânitori. Și căci mai mult rușinează pe cei necredincioși. Deoarece clevesc asupra noastră ca niște trufași, văzându-ne pe noi și smeriți și plecați întru cele ce se cade, mai mult să se rușineze.

16. Ca cei slobozi și nu ca și cum ați avea slobozenia acoperământ răutății, Urmarea cuvântului este așa: supuneți-vă ca niște slobozi, și nu ca și cum ați avea pe slobozenie, ca acoperământ al răutății ci ca niște robi ai lui Dumnezeu, nu numai pe stăpânitori, ci pe toți cinstiți-i, pe frățime iubindu-o, iar de Dumnezeu temându-vă, iar pe împărat cinstindu-l. Iar acest, ca niște slobozi, Sf. Ioan Hrisostom așa au tâlcuit: Căci ca să nu zică, ne-am slobozit de lume, ne-am făcut cetățeni cerești, și tu iarăși ne supui pe noi stăpânitorilor și ne poruncești să-i ascultăm? Deci pentru aceasta zice, supuneți-vă ca niște slobozi, adică, ca cei ce ați crezut celui ce v-au slobozit și v-au poruncit să faceți aceasta. Ca așa nu o să fiți prepuși de răutatea socotelii, adică, cum că aveți pe slobozenie acoperământ de nesupunere și

IPG 38 verso.
de neascultare, prin care lepădați supunerea și ascultarea. Se poate încă și după altă privire a zice ceva pentru dânsul. Slobod după Domnul este cel ce nu se supune nici unui lucru din cele fără de rânduială și necuvios. Deci fiindcă a vieții întru fațărie, nu este al celui slobod, ci a celui supus patimilor, adică a plăcerii de sine, ori și a altei dezmierdări urâte, că străin lucru este acesta și înstrăinat de robii lui Dumnezeu, poruncește acum ca supunere să arate stăpânitorilor din nărav și așezare bună și fără de vicleșug, iar nu cu vrăjmășie aflându-se către dânsii, ca și cum să facă ascultare silit fiind, și o răutate ca aceasta tăinuindu-se întru voi, ca și cum pe ne viclenie și pe prostimea năravului acoperământ să o facă, la arătare pe ascultare, iar nu și din voire pe aceasta săvârșindu-o. Pentru că acest, nu ca și cum acoperământ al răutății ați avea pe slobozenie, întru acest fel este, ca în scurt să zic, proști și ne vicleni după cea văzută făcând, ca sub un acoperământ al slobozeniei, iar cu cercarea cumpliți și împotriva chipului celui văzut aflându-vă.

ci ca niște robi ai lui Domnului.

17. Pe toți cinstiți, pe frățime iubiți-o, de Dumnezeu temeți-vă, pe împărat cinstiți-l.

18. Slugile, supuindu-vă cu toată frica stăpânilor, nu numai celor buni și blânzi, ci și celor năsilnici.

19. Că aceasta este dar la Dumnezeu, dacă pentru știință bună suferă cineva scârbă pătimind cu nedreptate.

20. Că ce laudă este, dacă greșind și pedepsindu-vă,

⁷⁶ Matei 22, 21.

IPG 39

veți răbda? Ci dacă bine făcând și pătimind, veți răbda, aceasta este dar înaintea lui Dumnezeu.

21. Că spre aceasta v-ați chemat, că și Hristos au pătimit pentru noi, nouă lăsându-ne pildă ca să urmați urmelor lui;

22. Care-le păcat n-au făcut, nici s-a aflat vicleșug în gura lui;

Vezi cu deadinsul, cum, pe frică, zice să o dea lui Dumnezeu, iar împăratului pe cinste. Drept aceea se cuvine a o da pe frică lui Dumnezeu celui ce poate și să piardă sufletul și pe trup^{*77}, apoi nu ni se cade să ne supunem împăraților când ceva fără de rânduială ne-ar porunci nouă. Că frica cea către Dumnezeu știe a birui și pe cinstea cea către împărați. Iar mai vârtos și de cinste îi va lipsi pe împărați dacă este silit de dânșii spre rele, după sfântul cel ce au zis: „Defăimează-se înaintea lui cel ce viclenește”^{*78} Iar acest +slugile se cuvine a înțelege de afară acest, *fiți*: Ca să fie așa: Slugile *fiți* supunându-vă. Asemenea și mai jos femeilor *fiți* supunându-vă. Iar frica zicându-se pe la multe locuri /multe însemnări are/. Că se zice frică care este și cu știința. Pe aceasta știință care acum o numește și evlavie se cheamă. Se zice frică și cea pătimitoare adică, care se face pentru cercarea muncii, cu care și hiarăle se tem. Iarăși se zice frică și mai înainte începătoare, care le urmează celor ce se apropie la Domnul, pentru că știu întru ei multe fapte care îi cheamă către pedeapsă. Cu care temându-se și curva cea din Evanghelie, s-au apropiat la Domnul. Dar și cea săvârșitoare iarăși frică se zice, care și tuturor sfinților dea pururi este de față, carii

IPG 039 verso

se tem, ca nu cumva să le lipsească ceva dintru cele ce se cuvin să fie pentru cele ce se cer la dragostea cea desăvârșit. Deci de atâtea ori zicându-se frică, de nu adică și prin acestea toate cu dreptate ar fi ca și robii să se poarte înaintea stăpânilor săi, nu ar fi oprit cel ce acum sfătuieste, ca întru toată frica să se supună robii stăpânilor lor: Că amândouă și cea începătoare și cea săvârșitoare de față fiind, bine îi întocmește pe dânșii: aceea adică să se vadă că niciodată au pătimit pentru vre-o greșală din cele nesuferite și ne tămăduite: Iar aceea că nimic neplăcut să gândească că au lucrat înaintea stăpânului lor. Deci acum frică pe cea prin știință, adică, care împreună cu știința dreptei socoteli se face o zice, care este cea când robii nimic nu greșesc, către stăpânii cei îndărătnici celor aduse asupra robilor lor. Deci pe frica aceasta învrednicindu-o de laude, poruncește ca să o primească cu răbdare. Fiindcă cel ce pentru păcate, ori pentru cele lucrate, ori pentru ca să nu se lucreze se păzesc, răbdă orice ar pătimi pentru dânsule, aceasta este a robilor adică celor mulțumitori și cărora caută către îndreptare. Dar nu încă de atâta filosofie este vrednică, de câtă se învrednicește aceea, când cel ce nici un rău întru sine nu știe răbdă cu mulțumită. Aceasta mare bunătate este, aceasta este care de puțini se săvârșește, aceasta este care și la Dumnezeu primește dobândă, ca ceea ce cu patimile lui Hristos se întrece. Fiindcă și el nu pentru ale sale păcate au pătimit că păcat, n-au făcut, ci pentru noi, și pentru ale noastre au pătimit. „Că s-a luat de pe pământ viața lui, pentru fărădelegile poporului meu s-au adus spre moarte”^{*79}, zice proorocul. Deci laudată această frică se socotește, dar însă cu celelalte frici voiește pe robi să fie împrejur ținuți și stăpâniți. Și arătat este dintru

IPG 40

acelea care zice, întru toată frica. Însă mai mult au pus împotriva celorlalte frici, pe frica cea pentru știință, și cum că numai lucrul acesteia este vrednic de laudă

⁷⁷ Matei 10, 28.

⁷⁸ Psalm 14, 4.

⁷⁹ Isaia 53, 8.

cu prea adevărat cuvânt au hotărât. Fiindcă celelalte frici au pricina mâniei stăpânilor cea asupra lor (a robilor), iar aceea nimic nicăieri.

23. Carele ocărându-se, împotriva n-au ocărât, pătimind, n-au îngrozit, ci se da pe sine celui ce judecă cu dreptate.

24. Carele păcatele noastre, ⁸⁰le-au ridicat în trupul său pe lemn, ca din păcate scăpând, cu dreptate să trăim.

Poate va zice cineva: cum zice acum pentru Domnul că fiind ocărât, n-au ocărât împotriva, și cum că pătimind, nu îngrozea: fiindcă îl vedem pe Dânsul numind pe unii din iudei câini, și pe farisei orbi, și iudei: „Mai bine ar fi fost lui de nu s-ar fi născut omul acela”⁸¹ și „Amin grăiesc vouă, că mai ușor va fi pământului Sodomului și Gomorului, în ziua judecății, decât cetății aceia”⁸². Deci zicem, că nu zice aceasta, că nu a ocărât Domnul, ori că nu a îngrozit, ci atunci când era ocărât, nu se punea împotriva celor ce-l ocăra, nici când pătimea nu îngrozea. Ci deși au ocărât ceva, nu s-a pus împotriva celor ce îl ocăra pe el, ci certându-i și muștrându-i pe cei neînțorși. Iar ocărât fiind când a auzit „drac ai”⁸³ de la aceia care îl ocăra pe el, și iarăși, căci cu domnul dracilor, scoate pe draci. Și, „iată om mâncător și băutor de vin, prieten al vameșilor și păcătoșilor”⁸⁴. Oare i-au ocărât pe ei? Nicidecum. Ci acelora le-au zis: dacă eu cu belzebul scot pe draci, apoi fii voștri cu cine vor scoate? Iar celor ce îl numea pe dânsul mâncător și băutor de vin, le-a pus împotriva, joaca copiilor ce se jucau

IPG 40 verso

în târg și ziceau: „Fluierat-am vouă, și n-ați jucat; de jale am cântat vouă și nu ați plâns”⁸⁵. Încă și răstignindu-se și rău pătimind, mai tare se ruga pentru cei ce îi făceau rău, dar nu-i îngrozea. Iar pe Iuda îl îngrozea, oprindu-l pe dânsul de la vânzare. Asemenea și pe cei ce nu au primit pe ucenici, a hotărât că vor pătimi oarece mai rău decât Sodomitenii, aceia pentru găzduirea străinilor, iar pe aceștia, prin frică îndemnându-i pentru cele de folos mântuirii lor. Drept aceea prea adevărat este cuvântul lui Petru, carele prin pildele Domnului îi îndeamnă spre ne pomenirea de rău. Iar acest se da pe sine celui ce judecă cu dreptul, adică lui Dumnezeu, „Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui”⁸⁶, celui ce va judeca fără de căutare la față după dreaptă judecată în divanul cel ce va să fie, învață.

Cu a căru rană v-ați vindecat.

25. Că erați ca niște oi rătăcite, ci v-ați întors acum la păstorul și păzitorul sufletelor voastre.

Că bătut fiind de Pilat, și răni pe trup purta.

Cap: 3.

1. Așijderea și femeile, plecându-vă bărbaților voștri, că deși nu se pleacă oarecarii cuvântului, prin viața femeilor fără de cuvânt să se dobândească;

2. Văzând viața voastră cea dimpreună curată întru frică.

3. A căror podoabă să nu fie cea din afară a împletirii

IPG 41

părului, și a înfașurăturii aurului, sau a îmbrăcăminteii hainelor.

Prin toate acestea pe cuvântul cel năraș încheindu-l, prin împărați, prin domni, prin stăpâni, prin robi: și împăraților și domnilor cărora se cade, și întru cele ce se cade legiuind să se supună supușii, și arătând prin aceasta, că și

⁸⁰ BIBLIA 1914/ Carele păcatele noastre însuși le-au ridicat în trupul său pe lemn, ca păcatelor murind să viețuim dreptății,

⁸¹ Matei 26, 24.

⁸² Matei 10, 15.

⁸³ Ioan 7, 20

⁸⁴ Matei 11, 19.

⁸⁵ Matei 11, 17.

⁸⁶ Romani 2, 6.

stăpânitorii însuși având oarecare scânteie a dreptății pe legi, câte vor făptui după lege, nu se vor osândi, iar câte fărădelegi și fără de jude judecată și tiranie întru acestea vor pieri. Că legea s-a dat lor spre folosul neamurilor după cum strigă și Pavel. Încă și stăpânitorii asemenea spre oarecare folos s-au dat ceștilor^{*87}, iar nu precum oarecarii rău socotesc că a diavolului este stăpânirea cea de pe pământ, ajutându-i întru aceasta, cuvântul diavolului celui ce a zis către Domnul: „Acestea toate mi s-au dat mie, și căruia voi, voi le voi da pe dânsele”^{*88}. Căci cu porunca acestuia se fac și se pun împărați, cari spre îndreptarea celor răi se dau și se hotărăsc, fiindcă diavolul silește pe oameni ca să nu petreacă nicidecum întru acest fel. Că s-au dat stăpâniri și stăpânitori de la Dumnezeu. Unii spre păzirea dreptății, și spre îndreptare și folosul supușilor, iar unii pentru frică spre pedeapsa și îngrozirea păcătoșilor, iar alții ca și pe cei ce i-au ocărât, după vrednicie să-i pedepsească. Deci după ce au arătat aceasta, și cum că este lucru bun a se supune acestora, iar rău este a nu se supune. Asemenea și robilor precum am zis, după ce i-au pomenit și pe robi și pentru stăpânii se mută acum și către învățătura femeilor. Deci zice pentru femei, că se cade acestora, la aceste două să se sânguiască, ca să se supună bărbaților lor, și să nu se înfrumusețeze cu podoabe

IPG 41 verso

străine, să se arate urmând pe femeile cel sfinte. Fiindcă și acestea, zice, numai această podoabă au știut, supunerea către bărbații lor. Și care este câștigul dintru acestea? Acea bună râvnă de la cei ce sunt afară de credință, care se naște și din supunerea noastră cea către stăpânitori, și mulțumirea cea către Hristos de la dânșii pentru noi, care lucru este și de mare laudă creștinilor: „Binecuvântat fiind prin noi numele lui Dumnezeu, pentru buna noastră petrece și de la neamuri și de la păgâni. Iar pentru căci a zis aceasta, fără de cuvânt se vor dobândi, adică tăcând tot cuvântul și încetând toată grăirea împotriva. Ori fiindcă arătarea cea prin lucruri mai adevărată este decât cuvântul și iscodirea. Că lucrul cel fără de grai, după cum au zis un bărbat sfânt, mai bun este decât cuvântul cel fără de lucru.

4. Ci omul cel ascuns al inimii întru nesticăciunea duhului celui blând și lin, care este înaintea lui Dumnezeu de mult preț.

Că „Toată slava fiicei împăratului dinăuntru, cu lanțuri de aur înfașurată”^{*89}. Ca și cum așezământul nostru care este întru ascuns, semn ne meșteșugit arătând starea cea dinafară. Că întru acest fel este ciucurul prisosință fiind a țesăturii, și pe începutul torturilor îl are, care de răsucirea și împletirea strămăturii este izbăvit, și pe lucrarea ipostasului și ființei țesăturii celei dintru început o vestește. Și de aur zice și de ciucuri, pentru că și acel lucru care se arată la iveală dintru cel dinăuntru ascuns nu fiecum, ci cu bună cuviință și cu cinste se arată.

IPG 42

5. Că așa odinioară și sfintele femei, care nădăjduiau întru Dumnezeu, se împodobeau pe sine, plecându-se bărbaților lor.

6. Precum Sarra asculta pe Avraam, domn pe acela chemându-l; căreia v-ați făcut fiice, făcând bine, și ne temându-vă de nici o înfricoșare.

7. Bărbații așijderea împreună locuind cu femeile lor cu cunoștință, ca unui vas mai slab celui femeiesc dându-le cinste, ca și celor împreună moștenitoare darului vieții; ca să nu se curme rugăciunile voastre.

Podoabă numește aici pe supunere, prin căci au zis ele se împodobeau supunându-se bărbaților lor. Și după ce au zis nehotărât sfintele femei, fiice ale lui Sarra le numește, ori după credință ori după neam. Că nevoie este ca fetele să

⁸⁷ acestora

⁸⁸ Luca 4, 6.

⁸⁹ Psalm 44, 14./ BIBLIA 1914 Psalm 44, 15.

urmeze maicilor. Și împreună cu podoaba cea cuviincioasă creștinilor, le sfătuiește pe dânsule să fie și milostive, nimic prepuindu-se că se tem pentru aceasta de bărbații lor. Aceasta voiește să arate acest, ne temându-se de nici o înfricoșare. Că se poate ca bărbații uneori să le ceară seama de cheltuieli. Așa după ce au înălțat cuvântul, și pe scumpete și micimea de suflet a părții femeiești după ce au îndemnat ca mai cu slobozenie să chivernisească lucrurile cele din casă, oprește asprimea cea a bărbaților către dânsule, și zice: bărbații întru cunoștință împreună locuind. Adică, luând simțire față de ușurătatea firii femeiești, și de alunecarea cea lesne către micșorarea de suflet. Fiți, zice, îndelung răbdători către dânsule, ne cerând seamă cu de amănuntul pentru lucrurile casei cele puse de dânsule și învistierite în cămară. Și aceasta, după cum am zis, pentru ca ele mai cu slobozenie

IPG 42 verso

întru sporirea și creșterea (întru fapta bună a milosteniei) către săraci să se facă, sfătuiește pe bărbați ca să nu fie cercători și iscoditorii cu deadinsul către ele. Inșă mie mi se pare, că mai adânc arată prin acestea, și mai cu cinste decât scrie Pavel pentru uneltirea nunții. Că Pavel strigă. „Să nu vă lipsiți unii de alții, fără numai decât cu împreună glăsuirea și învoirea”^{*90} etc. Iar (aici n.tr) acesta mai cu cinste, după cum am zis, cunoștință zicând, și prin aceasta însemnând lucrul îi sfătuiește, fiindcă neamul femeiesc lesnicios este către acest lucru, ca nu cu certare și cu pornire iute să se facă depărtarea de la dânsule, ci întâi ca pe cele mai slabe și mai neputincioase cu mulțumire să le uneltească pe dânsule, să le plece cu oarecare cruțare ca să primească depărtarea de un lucru ca acesta. Că aceasta voiește să arate, adică pe cruțare, prin ceea ce au zis, dându-le cinste: Că dacă oarecare cinste nu s-ar privi întru oarece, nici cruțarea nu urmează. Deci ca pe niște mai neputincioase, sau și ca pe cele împreună moștenitoare ale darului celui viu, niște împreunări ca acestea se cade să uneltească pe dânsule. Și cum că nu după întâmplare ne-am pus la o tâlcuire ca aceasta a graiului celui pus înainte, arată cuvântul cel adăogat, carele zice, că să nu se curme rugăciunile voastre. Căci asprimea bărbatului către femeie aduce curmarea rugăciunii. Deci multă și ne curmare și sânghință aduce defăimarea acestora în vremea rugăciunii. Mie așa mi se pare pentru acest lucru.

8. Iar la sfârșit, toți să fiți cu un gând, împreună pătimitori, iubitori de frați, milostivi, primitori de străini, smeriți cugetători^{*91}.

IPG 43

9. Ne răsplătid rău pentru rău, sau ocară pentru ocară, ci împotriva binecuvântând; știind că spre aceasta sunteți chemați, ca să moșteniți blagoslovenia.

Urmarea cuvântului împreună cu gătirea cea mai înainte zisă, așa este. La sfârșit, adică, prea în scurt, toți cu un gând să fiți, etc. Fiindcă la aceasta v-ați chemat ca pe toți să-i binecuvântați. Că și Pavel zice „binecuvântați pe cei ce vă gonesc pe voi”^{*92}. Și acest lucru făcându-l veți moșteni nume ca de la toți să auziți acest, cei ce binecuvintează. Că nu este cu dreptate ca cel ce se ține de viața cea veșnică cu limba să hulească pe cineva. Pentru aceasta și David sfătuiește „limba să aibă curată de ocărare”^{*93} cei ce voiesc să se afle cu dragoste și dorire către viața cea adevărată. Că așa gătindu-vă veți avea pe cel Atoțputernic bine auzitor și blând. Și dacă va fi aceasta, cine va fi cel ce va putea să vă necăjească pe voi? Și dacă și necaz s-ar aduce asupra voastră să nu vă înpuținați lucrătorilor și următorilor binelui. Ci întâi bucurați-vă, că nu sunt rele acestea și apoi că și

⁹⁰ 1Corinteni 7, 5.

⁹¹ BIBLIA 1914/ Iar la sfârșit toți să fiți cu un gând, milostivi, iubitori de frați, îndurători, blânzi, smeriți.

⁹² Romani 12, 14.

⁹³ Psalm 37, 20.

fericiți veți fi pentru aceasta. Pentru aceea întru inimile voastre sfințiți pe Dumnezeu, de frica omenească nu vă temeți, nici vă tulburați. Și întru alt fel: depărtându-se de sfaturile bărbatului și ale femeii, de obște face de aici mângâiere și îndemn către toți, și către bărbați și către femei, și zice: iar la sfârșit în loc de ce se cuvine să grăiesc deosebi? Cuprinzător tuturor zic că aceasta însemnează acest, la sfârșit, și către aceasta privește scopul mântuirii tuturor, și aceasta este legea dragostei, dintru care răsare și odrăsleşte toată fapta bună, smerita cugetare, împreună pătimirea, milostivirea, etc. Dintru care unirea la un gând este voirea împreună ne osebitoare întru ceva cu sârguință: iar împreună pătimirea

IPG 43 verso

este mila cea către cei ce pătimesc rău ca și către ai săi. Iar iubirea de frați este așezământul cel ce ca pentru niște frați este îndatorat către aproapele. Iar milostivirea este pornirea cea din suflet spre facerile de bine către cei de un neam. Iar primirea este blândetea și alinarea cea către toți, care și către cei de un nărav și către prieteni poate să fie. Iar smerenia, adică smerita cugetare este, când altul îl ocărăște a suferi, ași cunoaște păcatul său, a suferi prihănilor, care lucru poate fi bună cunoștință și mulțumire. Iar ocărărea este ceea ce din obișnuință cea rea izbucnește sârguința spre a cleveti. Deci cu aceste fapte bune împodobindu-vă, pentru care nu vă veți arăta prinși de răutate, și doriți veți fi cu viața cea dumnezeiască îndreptându-vă. Că cel ce se binecuvintează, de toți este iubit și dorit.

10. Că cel ce voiește să iubească viața și să vadă zile bune, să-și oprească limba sa de la rău, și buzele sale să nu grăiască vicleșug.

11. Să se abată de la rău, și să facă bine; să caute pacea și să o urmeze pe dânsa. Întru ne amăgire și adevărire scoțând cuvântul sfătuirii sale, și de la proorocul David aduce încredințare, o întărește, și zice: Cel ce voiește să iubească viața, și să o arate dorită adică cel ce se deprinde pe sine către viața cea adevărată. Căci către aceasta caută acest, „cel ce voiește să iubească”, ca și cum dorită și poftită să o arate oamenilor, să fie de acestea fără de întoarcere înapoi, pe care le alege împreună cu mine și cuvântul proorocesc.

IPG 44

12. Pentru că ochii Domnului sunt spre cei drepti, și urechile lui spre rugăciunea lor, iar fața Domnului asupra celor ce fac rele.

13. Și cine este cel ce va face vouă rău, de veți fi următori binelui?

14. Că de și veți pătimi pentru dreptate, fericiți veți fi, iar de îngrozirea lor să nu vă temeți, nici să vă tulburați;

15. Ci pe Domnul Dumnezeu să-l sfințiți întru inimile voastre,

După ce au încheiat cu mărturia cea proorocească, fiindcă întru aceasta, este pusă și aceasta adică, ochii Domnului spre cei drepti, iar fața Domnului asupra celor ce fac rele. Adaogă la acestea, că dacă așa veți viețui, blând și lesne auzitor îl veți avea pe Dumnezeu. Care lucru după ce se va face, cine cu răutate se va pune asupra voastră, că toate sunt în mâna Lui, moartea și viața. Inșă de vreme că unora li se părea rele primejdiile cele pentru credință, îndreptându-le pe acestea Petru zice: să nu socotiți că acestea sunt rele, ci sunt vrednice și de fericire. Că frica cea de la oameni nu este vrednică de nici un cuvânt, ci vremelnică și grabnic trecătoare. Că dacă ochii Domnului sunt spre cei drepti și urechea lui spre rugăciunea lor; iar fața lui este asupra celor ce fac rele, piere îngrozind celor răi. Apoi negreșit dacă acestea sunt rele, nu se va putea să ne răsplătească cu cele rele, Vistierul bunătăților nouă celor ce suntem iubiți de Dânsul, fiindcă relele celor răi le trimite. Drept aceea nu sunt rele necazurile cele pentru blagocestie. Și poruncește cu Isaia ca să sfințească pe Domnul întru inimile sale, adică, pentru cele arătate

IPG 44 verso

să nu vă fâliți, ci în cămara cea ascunsă a inimii voastre pe sfințenia Domnului lucrându-o, care se face întru curățirea cea de spurcăciuni, adică, de năravurile cele rele ale neamurilor. Așa să-l sfințiți pe Dănsul. Și se sfințește prin buna voastră petrecere, slăvindu-l pe Dănsul ceilalți oameni, după cum și însuși Dumnezeu Omul poruncește: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune”⁹⁴.

Și să fiți gata dea pururi spre răspuns la tot cel ce cere de la voi cuvânt pentru nădejdea cea dintru voi.

16. Însă cu blândețe și cu frică, având știință bună; ca întru ceea ce vă clevesc pe voi, ca pe niște făcători de rău, să se rușineze cei ce grăiesc de rău viața voastră cea bună întru Hristos.

Iar acest, fiți gata spre răspuns, etc. să se îmbine împreună cu arătarea faptei celei bune. Căci făcându-o aceasta cu blândețe și bunătate, atunci să vă încredințați pe sine că știți lucruri bune întru voi, și îi veți rușina pe cei ce prepusuri rele au pentru voi. Și graiul acesta împreună cu cel de mai sus adică „cu toții la un gând să fiți” de obște și la acesta se dă și se înțelege, să fiți gata (a da răspuns n.tr.) ca să fie așa. Și voiește ca să se gătească de pururi omul cel credincios întru cuvântul cel pentru credință, fiindcă dea pururi în toată vremea se cere de la el cuvânt pentru dânsa, ca și cu lesnire să le răspundă. Și de obște se înțelege și acest, „cu blândețe” faceți aceasta, ca și cum însuși Dumnezeu ar fi de față. Că nici un rob bine cunoscător și mulțamitor, se face dârz și fără de rușine, fiind domnul său de față. Și câștigul cel dintru aceasta, adică pe buna **IPG 45**

cunoștință și mulțumirea care o au cei necredincioși către noi. Și se cuvine a ști, că nu sunt potrivnică acestea zise de Domnul. Fiindcă Domnul zice: „Iar când vă vor duce pe voi la soboare și la dregători, nu vă grijiți cum și ce veți răspunde sau ce veți zice”⁹⁵. Iar Petru poruncește acum ca să ne gătim către acest lucru. Căci cele de la Domnul pentru mărturisire și mucenicie s-au zis. Iar cea de la Petru pentru învățatură. Pentru că de i se pare cuiva că știe ceva fără pricepere și fără cercare, prihănire aduce. Căci cunoștința celor nepricepuți sunt cuvintele cele necercate. Și întru alt fel. De vreme ce cleveau asupra noastră multe lucruri ne cuvioase, și nădejdea noastră pentru aceasta era socotită deșartă, **hotăra**, să le aducem acest răspuns: viață laudată și neprihănită, pe care și știință o numește.

17. Că mai bine este făcând cele bune, de este așa voia lui Dumnezeu, a pătimi, decât făcând cele rele.

18. Pentru că și Hristos odată pentru păcate a pătimit, cel drept pentru cei nedrepti, ca pe noi să ne aducă la Dumnezeu,

Acest cuvânt nu este pricinuitor către cele cetite aici, ci către cele de mai sus, se aduce, că deși veți pătimi ceva pentru dreptate, fericiți veți fi, că mai bine este ca voi „făcând cele bune” să pătimiți rău, decât făcând rău. Iar dacă cineva pe pricină la cuvântul cel de aproape voiește să-l dea pe acest, „făcând cele bune”, nu către altul se cuvine a-l înțelege, și altora dând pe facerea de bine: ci ne spânzurat în loc de bune lucrând, asemenea și pe acest, rău făcând. Și adaogă și pe acest, dacă voiește voia lui Dumnezeu, arătând că nimic nu se face la noi fără voia lui Dumnezeu, ci ori pentru ușurarea păcatelor noastre

IPG 45 verso.

ori pentru lauda și slava noastră, ori pentru mântuirea altora. Și acest lucru îndoit. Că ori vreun drept se necăjește și pătimeste rău spre înțeleptirea altor păcătoși, după ceea ce se zice: „Și de vreme ce dreptul abia se mântuiește, cel păcătos și necredincios unde se va arăta?”⁹⁶ Încă și acest cuvânt îndoit arată pe

⁹⁴ Matei 5, 16.

⁹⁵ Luca 12, 14. / BIBLIA 1914 Luca 12, 11.

⁹⁶ Petru 4, 18.

folos: Dreptului celui ce pătimește, spre adăogirea dreptății îi este răbdarea. Iar păcătosului, spre a se întoarce, după cum s-au zis. Pătimește dreptul acestea ori pentru a sa slavă, ori pentru întoarcerea și mântuirea altora, precum și Hristos. Că pentru aceasta pune acum Petru pilda zicând: Și Hristos odată pătimind, nu pentru păcatele sale, ci pentru ale noastre. Pentru aceea și zice pe urmă, dreptul pentru cei nedrepti. Că Hristos păcat n-au făcut. Și arătând și puterea celui ce au pățimit adăogă acest odată. Deci fiindcă pentru aducerea noastră la Dumnezeu și Tatăl Lui au pățimit, au arătat că nu toți cei ce pătimesc pentru păcate pătimesc. Și de vreme că îndoit este Hristos, Dumnezeu și Om, îndoit și darul pătimind ni s-au dăruit nouă. Că murind ca un om, ne-au izbăvit pe noi de moarte, înnoind întru noi pe înviere, și dându-ne prin pilda sa, că cei ce mor se supun morții cu nădejdea învierii. Și viu făcându-se, adică, înviind din morți cu puterea dumnezeirii sale. Că au înviat din morți, nu ca un om, ci ca un Dumnezeu, împreună vii făcându-i și pe toți cei din iad, împreună cu sine înviindu-i. Că multe trupuri, după dumnezeiescul evanghelist ale sfinților celor adormiți au înviat, și s-au arătat multora.^{*97}

Omorându-se cu trupul și înviind cu Duhul.

19. Întru carele și duhurilor celor din temniță mergând, le-au propovăduit;

IPG 46

Cu trupul omorât fiind, în loc de, ca un om, iar cu Duhul viu făcut, ca un Dumnezeu. Pentru că acest: cu Duhul, voiește ca pe Dumnezeu să-l arate, precum și acest: cu trupul, pe aceea că este și om.^{*98} Al celei dintâi asemănări este martor evanghelistul, „Duh este Dumnezeu;”^{*98} spunea Hristos înțelepciunea cea adevărată când vorbea către Samarineanca. Iar acelei a doua, toată dumnezeiasca Scriptură. Și dintru aceasta arătat este că îndoit este Hristos, nu cu ipostasul, ci cu firea. Iar acest întru care, este pus în loc de, pentru aceea. Că după ce au zis că pentru noi cei nedrepti au murit, zice de aceea că le-au propovăduit și celor ce erau ținuti în iad. Că ajungând până la aceasta, rămâne să arate cum murind Hristos au folosit pe cei mai înainte adormiți. La mijloc fiind și împreună căutare, că dacă pentru mântuirea tuturor oamenilor s-au făcut înomenirea Domnului, cei ce au murit mai înainte care mântuire au dobândit? Le dezleagă pe amândouă prin una, și zice: că moartea Domnului pe acestea amândouă le-au lucrat prin învierea Lui: și pe nădejdea învierii, și pe mântuirea celor mai înainte adormiți. Că cei ce bine au viețuit vremea vieții lor, aceștia și atunci prin pogorârea Domnului în iad au dobândit mântuire, după cum și dumnezeiescul Grigore i se pare că zice aceasta: Nu așa simplu mântuiește pe toți arătându-se celor din iad, ci și acolo numai pe cei cât au crezut, că al voinii fiecăruia era lucrul, ca cel împodobit cu cuvântarea să nu ia fără de simțire darul Dătătorului de cele bune celui ce l-au făcut, ci să se dea pe sine vrednic de bunătatea Celui ce i l-au dăruit.

20. Celor ce nu s-au fost supus oarecând, când aștepta îndelungă răbdarea lui Dumnezeu, în zilele lui Noe, făcându-se corabia, întru care puține, adică opt suflete s-au mântuit din apă.^{*99}

IPG 46 verso

Pe acest cuvânt l-au pus dezlegând oare care punere împotriva că putea să zică cineva, și care altul propovăduind mai înainte de Hristos, ne supunându-se s-au osândit. Și avându-le gata, precum și Pavel, din cele pironite (sau semăntate) întru noi cuvântătoarele puteri să-i mustre, nu face aceasta. Că judecător și slujitor al binelui și al răului făcându-se apoi ne lucrând cele bune, sunt de vrednici de osândă unii ca aceștia. Însă nu formăluiește așa cuvântul. Pentru ce? Că de mai

⁹⁷ Matei 27, 52, 53.

⁹⁸ Ioan 4, 24.

⁹⁹ BIBLIA 1914/ Celor ce fuseseră odinioară necredincioase, când așteptau îndelungă răbdarea lui Dumnezeu în zilele lui Noe, făcându-se corabia, întru care puține, adică opt suflete s-au mântuit din apă.

înalt cuvânt și mai de folos gând avea trebuință acest lucru, decât mintea iudeilor cea târătoare pe jos. Și din Scriptură ne încredințează de nesupunere (a celor ce au pierit la potop n.tr.), iar nu din vremurile prorocilor, ci de la facerea lumii, din care au arătat că dintru început se propovăduia oamenilor mântuirea, dar pentru abaterea lor la cele deșarte trăiau în nepăsare. Că fiind nenumărați oameni întru acea vreme, numai opt oameni s-au mântuit plecându-se și încrezându-se celor propovăduite prin facerea corăbiei. Și de vreme ce în apă au fost mântuirea, cu bună potrivire și nimereală pe acest lucru la sfântul botez îl ia și zice: Cum că apa aceea pe botez ni-l închipuia nouă, fiindcă și botezul înecă întru sine pe nesupușii draci, și mântuiește pe cei ce se apropie cu credință la corabie, adică, la biserică; împreună încă și cum că, precum apa potopește întinăciunea, așa și botezul, însă nu lucrează apa aceasta lepădare a întinăciunii celei trupești, ci cu închipuire pe potopirea întinăciunii celei sufletești. Și este și ca o arvună și zălog al științei celei bune către Dumnezeu.

21. A căreia lucrul cel închipuit, botezul și pe noi ne mântuiește, (nu lepădarea spurcăciunii cele trupești ci întrebarea științei cele bune către Dumnezeu), prin învierea lui Iisus Hristos;

IPG 47

22. Care este dea dreapta lui Dumnezeu, după ce s-a suit la cer;

Urmarea cuvântului este așa. A cărui închipuire fiind botezul ne mântuiește și pe noi acum, nu lepădarea întinăciunii trupului, ci întrebarea bunei științe celei către Dumnezeu, adică cercarea. Că cei ce știu întru sine lucruri bune, adică, cei ce se țin de viața cea neprihănit, aceștia și la sfântul botez năzuiesc. Și ce zice că aceasta dăruiește botezul? Învierea lui Hristos. Că mai înainte de înviere și de patima Lui a hotărât aceasta: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh”^{*100}.? Iar după ce a înviat poruncește ca să boteze pe toate neamurile cele ce se apropia la credință, întru numele Tatălui și al Fiului, și al Sfântului Duh.^{*101}

Supunându-se Lui îngerii și stăpâniile și puterile.

Lui, cui? Adică însuși Omului celui unit (cu dumnezeirea lui Hristos.)

CAP: 4.

1. Hristos dar pătimind pentru noi cu trupul, și voi cu același gând vă înarmați;

Cu același gând, în loc de, după aceeași pornire, după același scop. Că lipsește prepoziția, după: fiindcă cu lipsă s-a zis. Și după ce a trecut cuvântul iconomiei, și zic adică, pe mergerea lui Dumnezeu în cămările iadului, și pentru ce și acolo au mers? Că pentru mântuirea și a celor din iad. Iarăși altă pricină de la moartea Domnului ia spre îndemnarea către fapta bună, și zice: Că dacă a murit Hristos cu trupul pentru noi, că nu firea lui cea fără de moarte și dumnezeiască nicidecum cu adevărat și voi răsplătindu-i Lui, cu dreptate este să muriți pentru Dânsul păcatului

IPG 47 verso

și de poftele omenești nu vă veți mai prinde, ci numai după voia lui Dumnezeu, cealaltă vreme a vieții voastre o veți vieții în trup.

Pentru că cel ce au pățimit cu trupul, au înceta despre păcat.

2. Ca să nu mai viețiască cealaltă vreme în trup poftelor omenești, ci după voia lui Dumnezeu.

Cel ce au pățimit, în loc de, cel ce au murit. Asemenea lui Pavel zicând: „că de am murit împreună cu Hristos, împreună cu dânsul vom via”^{*102}, „socotiți-vă pe voi morți a fi păcatului, și vii lui Dumnezeu”^{*103}.

¹⁰⁰ Ioan 3, 5.

¹⁰¹ Matei 28, 19.

¹⁰² 2 Timotei 2, 11.

3. Destulă vă este vouă, vremea cea trecută a vieții, ca voia păcatelor să o lucrați, umblând întru înverșunări, în poște, în beții, în ospete, în băuturi și întru nelegiuitele slujiri de idoli.

Ca și cum ar fi zis: dar ce, nu v-ați săturat atâta vreme de dulcele pătimiri ale vieții ispitindu-vă și cercându-vă? Au nu ați viețuit asemenea neamurilor cu înverșunare? Și care sunt cele de înverșunare? Adaogă după fel numindu-le pe dânsesele.

4. Întru care se miră căci nu vă adunați voi la aceeași revărsare a curviei și vă hulesc.

Acest, întru care, în loc de, pentru care, este pus, precum și mai sus când zicea: întru care și duhurilor celor din temnița iadului. Iar acest, se miră, în loc de minunează-se este pus. Iar ceea ce o zice, întru acest fel este. Se cade odată lepădându-vă de păgâneștile meșteșuguri, întru care ați viețuit oarecând, de cinstita

IPG 48

de cinstita viață pe care o ați luat asupra voastră să vă țineți. Că așa și însuși păgânii se vor minuna de voi, carii nu vă adunați împreună cu dânșii la asemenea revărsare a păgânătății lor, adică, la asemenea turburare. Pentru aceea se minunează împreună cu aceia și nu se dumiresc de schimbarea voastră, pentru aceea nu numai nu se rușinează, ci și hulesc. Că urâciune este păcătosului cinstirea de Dumnezeu: însă aceștia nu vor scăpa de pedeapsa unei hule ca aceasta ci vor da seama înaintea Judecătorului tuturor celui ce pentru însăși aceasta neștrămutat și întărit șade. Că aceasta însemnează cuvântul ce urmează: „gata”, precum și întru acest „Acela ce gătești munții întru tăria Ta”¹⁰⁴, și precum întru acest: „Gata este scaunul Tău”¹⁰⁵. Deci celui ce judecă pe cei vii și pe cei morți fără de strămutare și cu întemeiere vor să-i dea seama cei ce vă bațjocoresc pe voi. Iar cum al viilor și al morților este judecător, de aicea înainte va arăta cel ce scrie acestea.

5. Carii vor da seama Acelui ce este gata să judece vii, și morții.

Urmarea cuvântului este așa: aceștia care vă hulesc pe voi, vor să dea seama celui ce judecă pe toți cei vii și pe cei morți. Că se judecă și cei morți, și arătat este de la mergerea Domnului în iad că și acolo ducându-se prin moartea Lui cea de pe Cruce au propovăduit precum și pe pământ. Și nu au propovăduit cu cuvântul, ci cu lucrul. Și precum în lume venind celor ce se aflau gata ca să-l cunoască pe el spre îndreptare au venit, iar celor ce nu l-au cunoscut spre osândă, așa și celor din iad, celor ce după trup adică au viețuit au venit spre osândă, iar celor ce după duh adică după viața cea duhovnicească și îmbunătățită, spre slavă și mântuire. Pentru aceea și al viilor și al morților cu dreptate este să se numească judecător. (al lui Chiril). Și întru alt fel, morți aici numește pe cei ce între neamuri omorâți de păcatele cele numărate asupra lor, pentru carii se roagă Apostolul ca întorcându-se răspuns fără de prihană să dea celui

IPG 48 verso

ce este gata să judece vii și morții, Vii și morții iarăși zice pe drepti și pe păcătoși, cărora dumnezeiescul cuvânt după ce au venit le-au binevestit împărăția cerurilor. Carii păcătoși primindu-i poruncile lui, se judecă pe sine și după oameni cu trupul. Adică, întru viața aceasta omenească pe trupurile sale și le osândesc cu posturi și cu culcări pe jos, și cu lacrimi, și cu cealaltă rea pătimire ca să vieze după Dumnezeu cu duhul, aducându-și aminte de apostolescul cuvânt ce zice: deși omul nostru cel dinafară se strică, dar cel dinăuntru se înnoiește din zi în zi.

¹⁰³ Romani, 6, 11.

¹⁰⁴ Psalm 64, 7.

¹⁰⁵ Psalm 92, 3.

6. Că spre aceasta și morților li s-au binevestit,

Părinții cei vechi pe acest cuvânt, morților li s-au binevestit, ca pe un crâmpot, l-au tâlcuit, nimic grijindu-se de ne curmarea celor de sus, nici cum cu period pricinuitori zise fiind, către cele mai înainte de dânsul zise se cade să se aducă. Că aceasta este dator cuvântul cel pricinuitor zis să o aibă. Ci după cum s-au zis ca pe un crâmpot pe dânsul l-au tâlcuit așa. Că morți au zis părinții că îndoit zice dumnezeiasca Scriptură, ori pe cei ce întru păcate au murit, carii nici pot să știe de au avut vre-o viață cândva, ori pe cei ce cu moartea lui Hristos s-au închipuit, și au murit lumii, adică, poftelor lumii, dar viază numai unuia lui Hristos, precum și Pavel zice: „Iar de viez acum în trup, prin credința Fiului lui Dumnezeu viez,”^{*106}. Deci zic că cei ce așa au murit lui Hristos, cu trupul pe ei se osândesc, pentru viața cea lenevoasă și trândavă de mai înainte. Iar aceasta este a vieții ei cu duhul, adică cu viața cea după Hristos. Pentru că prihănirea celor mai dinainte, mai sârguitori pe dânșii spre cele de acum și spre cele de mâine adică de față îi face. Și aceia așa au tâlcuit. Și deși cum că bine se află acestea va zice cineva, dar nu se ține de toată noima cea zisă. Că zicându-se mai sus pentru

IPG 49

cei din iad, că și acelora adică duhurilor celor din temnița iadului le-au propovăduit, către cuvântul acesta se cuvenea a aduce și acest cuvânt de față carele cu pricină este adus înăuntru și gătit, iar nu ca și cum acum numai zise ar fi să le privească. Drept aceea zicem, că de vreme ce apropiare au zis celui ce este gata să judece vii și morții, și aceea ce se putea să se aducă împotriva acestora era, și unde cei vii, și unde cei morți se judecă. Aduce pe urmă încredințarea cuvântului, dintru cele care mai sus le-au zis, că și duhurilor celor din temnița le-au propovăduit, și propovedania aceasta spre judecată, adică, spre osândă li s-a făcut. Că aceștia întru ei știindu-și viața bună, cu bunătatea Celui ce s-a arătat acolo îndată și împreunându-se, iar cei răi de aici plini de rușine fiind și pe a lor osândă așteptându-o. Deci aceasta îl face să fie judecător al morților. Iar al viilor, venind Domnul în viața aceasta stricăcioasă, pe venirea acestuia o au avut oamenii osândă. Cei buni adică, alergând la dânsul pentru ucenicie și învățătură, iar cei răi lepădându-se, și de voie mijind de către adevăr. Pentru aceea s-au și zis acest: „Spre judecată eu am venit în lumea aceasta”^{*107} adică spre osândă. Deci așa al viilor și al morților este judecător Hristos. Ca să se judece cu trupul după oameni, și să vieze după Dumnezeu cu duhul. Să se judece cu trupul, toată noima și înțelegerea acestuia este așa. Domnul la cei din iad mergând, cei ce în lume trupește au viețuit, s-au osândit, iar cei ce duhovnicește au trăit ori cu învierea cea împreună cu Domnul, „Că multe trupuri ale sfinților celor adormiți s-au sculat,”^{*108} ori cu bună nădejde făcându-se. Iar acest, se vor judeca și vor via, după schimbarea timpilor s-au luat, în loc de, timpii trecuți, s-au luat timpul viitor, care lucru este obișnuit dumnezeieștii Scripturi că s-au luat timpul viitor în loc de au trăit

IPG 49 verso

au trăit și s-au judecat. Și al tuturor sfârșitul s-au apropiat, adică, și a celor în viață, și a celor ce în iad s-au îndreptat. Că întru a doua venire cea învistică (faptele săvârșite n.tr) fiecăruia se va săvârși. Iar dacă cineva pe propovedania Domnului cea în iad o leapădă, zicând cum că nimic nu le folosea morților celor ce erau în iad aceasta, după aceea „Cine în iad se va mărturisi Ție?”^{*109} Aceasta și pe propovedania cea în iad grosier o va înțelege, și pe mărturisire nu ca laudă a lui Dumnezeu, ci spovedanie o va socoti ne auzitor fiind al cuvântului acestuia:

¹⁰⁶ Galateni 2, 20.

¹⁰⁷ Ioan 9, 39.

¹⁰⁸ Matei 27, 52.

¹⁰⁹ Psalm

„Nu cei morți te vor lăuda Doamne”, că este acest, în iad cine va mărturisi ție, întru acest fel. Mărturisirea este mulțumire către Dumnezeu, pentru că cineva de oarecare greutate s-au izbăvit. Deci fiindcă în viața aceasta de acum toate faptele încetează lucrându-se, că celor ce mor toate deșarte. După cuviință. Fiindcă nici una dintru acestea nu lucrează, de care cineva izbăvindu-se, se va mărturisi s-au zis acest, în iad cine se va mărturisi Ție?

7. Și sfârșitul tuturor s-au apropiat. Deci fiți cu întreagă înțelepciune, și privegheați întru rugăciuni.

8. Iar mai înainte de toate, unul spre altul cu dragoste cu osârdie având, căci dragostea acoperă mulțime de păcate.

9. Iubitori de străini fiți între voi fără de cârtire.

Sfârșitul, în loc de, împlinire, sfârșenie. Sfârșitul tuturor zice că s-au apropiat, și aceasta după cuvântul cel adevărat este Hristos. Că săvârșirea tuturor el este. Iar nu precum bârfesc elinii. Că unii pe desfățare o zic sfârșit, precum epicurienii, iar alții pe știință, adică pe privire, ori pe fapta bună. Deci de vreme ce Hristos săvârșirea tuturor au

IPG 50.

venit, și voi cu această săvârșire, zice, închipuindu-vă fără lipsă arătați-vă pe sine întru toate, întru întreagă înțelepciune, întru trezvie rugându-vă. Că a celor ce se trezvesc rugăciunea este întru dragostea unora către alții. Pe aceasta Pavel plinire a legii o a numit. Iar aceasta cum că poate să acopere mulțime de păcate. Că mila cea către aproapele pe Dumnezeu îl face nouă milostiv. Și zicând dragoste, aduce pe urmă și pe cele ce urmează dragoste, adică pe iubirea de străini, pe care fără de cârtire poruncește să o săvârșească. Încă și celor ce sunt în bogății cu fiecă dar, pe fratele cel ce nu are să-l împărtășească, precum cel ce are cuvânt de învățătură, că aceasta arată acest, ca pe cuvintele lui Dumnezeu, celui ce are trebuință de acesta. Cel ce are hrană îndestulată, să dea și celui ce nu are, nu cu micime de suflet, ci pe cât puterea de dăruire îi dă Dumnezeu. Și acestea vă sfătuiesc, zice, ca întru toate, ori neamurile, ori întru cei ce aproape ai voștri să se slăvească Dumnezeu.

10. Fiecare precum a luat dar, între voi cu acela slujind, ca niște iconomi ai darului celui de multe feluri al lui Dumnezeu.

11. De găiește cineva, ca pe cuvintele lui Dumnezeu; de slujește cineva, ca din puterea pe care o dă Dumnezeu, ca întru toate să se slăvească Dumnezeu prin Iisus Hristos, căruia este slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

Că pentru cele ce sunt puse întru puterea noastră, și ai căror noi suntem domni, dacă nu le facem, acest lucru are prihănirea a toată dreptatea. Că nu numai cel ce singură avuția a banilor, ci și cel ce pe celelalte daruri firești le are, dator este să dea și

IPG 50 verso

celui ce nu are. Că și el neavând de la Dumnezeu au luat, ca să dea celui ce nu are.

12. Iubiților, nu vă mirați de aprinderea care este întru voi, care se face vouă spre ispită, ca și cum s-ar întâmpla vouă ceva străin;

13. Ci pentru că vă faceți părtași patimilor lui Hristos, bucurați-vă; ca și întru arătarea slavei lui să vă bucurați, veselindu-vă.

Așa după ce au rânduit și au poruncit pentru cele de aproape zise: fiindcă vedea pe oarecarii că pentru necazurile cele aduse asupra lor se smintea, fiindcă în legea veche celor ce slujesc Domnului, viață fără supărare și fără necaz le făgăduiește, și mai sus prin puține cuvinte, când robilor le pune lege, le-a făcut mângâiere pentru necazul lor, iar acum mai pe larg le alcătuieste cuvântul și zice: „iubiților”, arătându-i cu numirea foarte iubiți de li se întâmplă aceasta iar nu ca și cum ar fi urâți. Și să nu vă mirați, în loc de, să nu vă minunați. Zicând aprinderi pe necazuri le numește, au arătat, că pentru a fi lămurii sa-u adus

necazurile asupra lor. Iar lămurirea îl săvârșește pe cel iubit mai lămurit, precum și pe aur și pe argint. Și acestora pe cea mai fericită decât toate aducându-o, că cei ce pe acestea le pătimeșc, întrecători sunt cu Hristos dascălul nostru, și cum că cei ce împreună cu Dânsul acum se necinstesc, se vor proslăvi împreună cu dânsul în veacul cel viitor. Întru acestea încetează tot scopul său.

14. De sunteți ocărăți pentru numele lui Hristos, fericiți sunteți; căci duhul slavei și al lui Dumnezeu peste voi odihnește;

IPG 51

Fiindcă vă numiți creștini.

Căci de aceea se hulește, iar de voi se proslăvește.

15. Iar nimeni din voi să nu pătimească ca un ucigaș, sau fur sau făcător de rău,

Se cuvine a înțelege cuvântul cel de sus, de dânsii se hulește Duhul lui Dumnezeu, că de cei păgâni se hulește, iar de voi se slăvește, cum? Căci cu minciună prihănindu-vă ei pe voi, peste aceea se revarsă rușine, iar peste voi slavă.

sau ca un ispitor de lucruri străine.

16. Iar dacă pătimește ca un creștin, să nu se rușineze; ci să proslăvească pe Dumnezeu din partea lui.

Încercător de cele străine este, cel ce iscodește faptele cele străine, ca să aibă pricină de ocară. Și acest lucru este al sufletului celui pângărit și de rele lucrător, și care este gata către tot răul.

17. Căci vreme este a începe judecata de la casa lui Dumnezeu; iar dacă este întâi de la noi, care este sfârșitul celor ce nu se supun Evangheliei lui Dumnezeu?

18. Și de vreme ce dreptul abia se mântuiește, cel necredincios și păcătos unde se va arăta?^{*10}

Judecată acum, nu osândă, ci pe cercare o zice, pe ispovedire.

IPG 51 verso

Și îi înfricoșează pe dânsii, din viața cea trândavă ridicându-i. Pentru aceea și zice pe urmă: Deci dacă de la noi se începe cercarea pentru cele făcute în viață, care sfârșit se cuvine a socoti că va fi celor ce nu se supun? Și face începutul întâi de la casa lui Dumnezeu. Căci după marele Vasile firește către cei de aproape ai noștri ne îngreuiem și ne scârbim, când ne greșesc nouă. Iar prea de aproape și pe casnicii ai lui Dumnezeu, nu sunt alții, decât cei credincioși, cari împlinesc casa lui, adică, biserica. Pentru aceea și Mântuitorul zicea: „Atunci va zice celor dea dreapta sa”^{*11}. Iar judecată aici, pe cercare, pe necazurile de la cei necredincioși aduse asupra credincioșilor le zice: A cărora aducere asupra lor și Domnul mai înainte o au vestit zicând: „Și vă feriți de oameni, că vă vor da pe voi în soboare”^{*12} etc. Apoi ca și cum mângâindu-i pe dânsii adaogă: Deci dacă pe voi care sunteți așa aproape casnicii lui, nu vă cruță, socotiți ce sfârșit va fi celor necredincioși? Și încredințază acesta din Scriptură, dacă dreptul abia se mântuiește, apoi cel necredincios și păcătos unde se va arăta? Și întru acest fel este ceea ce zice: Dacă dreptul cu osteneală și cu trudă dobândește mântuirea, că silită este împărăția cerurilor,^{*13} și prin multe necazuri o dobândește. Apoi celor ce slobodă și desfătăta viață trăiesc, ce vor dobândi? Însă în veacul, ce viitor pentru cei necredincioși se cuvine a o înțelege această dobândă. Pentru aceasta și noi pătimind după voia lui Dumnezeu, să nu ne lenevim, ci ca unui credincios ziditor întru faceri de bine să dăruim sufletele noastre.

19. Pentru aceea și cei ce pătimeșc după voia lui Dumnezeu, ca și credinciosului Ziditor să-și încredințeze sufletele sale, prin fapte bune.

¹⁰ Pildele lui Solomon 11, 31.

¹¹ Matei 25, 41.

¹² Matei 10, 17.

¹³ Matei 11, 12.

IPG 52

Voie a lui Dumnezeu, ori că nu fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu sunt patimile noastre arătând, ci ca o lămurire acestea de la acela sunt dăruite nouă, ori căci ca cei ce pentru voia lui pătimim, lui să-i dăruim, și pe împlinire. Căci credincios este acesta, ca unul fără minciună după făgăduințele lui, și nu ne va lăsa pe noi să ne ispitim mai presus decât putem^{*114}. Dar cum se cade a ne dăruii pe sine lui Dumnezeu? Întru faceri de bine, zice. Dar ce este aceasta? Ca întru smerita cugetare să se dăruiască pe sine, ne cugetând ceva mare pentru acelea care pătimește, ci cu cât mai mult i se pare că pătimește cu atât mai netrebnic să se socotească pe sine, zicând către Domnul: „Că drept este Domnul Dumnezeul nostru întru toate lucrurile lui”^{*115}? Iar cel necredincios de cel păcătos cu aceasta se deosebesc. Că necredincios este cel cu totul fără Dumnezeu, iar păcătos, care de credința cea întru Dumnezeu se ține, dar disprețuiește legea lui. Poate fi încă acela și necredincios și păcătos. Că cel ce lucrează fărădelegea, negreșit este și necredincios, fiindcă atunci când păcătuiește gândește că nu este Dumnezeu.

CAP: 5.

1. Pre prezviterii cei dintru voi îi rog, ca cel ce sunt împreună prezviter, și martor al patimilor lui Hristos, și părtaş al slavei celei ce va să se descopere:

2. Păstoriți turma lui Dumnezeu cea întru voi, purtând grijă de dânsa, nu cu sila, ci de voie, nu cu agoniseli urâte, ci cu osârdie;

IPG 52 verso

3. Nici ca și cum ați stăpâni peste cliruri, ci pilde făcându-vă turmei.

4. Și când se va arăta mai marele păstorilor, veți lua cununa slavei cea nevestejită.

5. Așijderea și voi cei tineri, supuneți-vă bătrânilor.

Pentru smerita cugetare fiindu-i lui cuvântul pus înaintea, pe care și mai înainte o au cuvântat când zice de fapte bune. Iar împreună prezviter pe sine se numește, ori pentru vârsta ori pentru cinstea episcopului. Că prezviterii pe episcopi și cartea Faptele Apostolilor îi numește^{*116}. Apoi vrând pe covârșirea sa să o arate, și cum că pentru smerita cugetare împreună prezviter pe sine se numește: adaogă și pe vrednicia sa de martor al patimilor lui Hristos, ca și cum ar zice că dacă eu care am tâlcuit vouă niște vederi ca acestea, nu socotesc lucru nevrednic de a mă numi pe mine împreună prezviter, cu dreptate este ca nici voi să nu vă înălțați deasupra celor ce sunt sub voi. Și Domnul zice aceasta despre smerita cugetare grăind: „Deci dacă eu, Domnul și dascălul vostru, am spălat picioarele voastre.”^{*117} Iar pe acest părtaş al slavei celei ce va să se descopere, îl arată ca să arate covârșirea smeritei cugetări: Precum și Pavel zice: Când Hristos se va arăta atunci și noi ne vom arăta.*? Și nu cu sila acesta va paște (turma lui Hristos). Pildă de lucrare a bunătății pe sine s-a dat celor de sub a lui ascultare, și cu râvnă ucenici îndemnându-se unii pe alții a urma dascălului, iar nu cu agoniseală urâtă. Cel ce nu cu trufie se poartă și nu se înalță a asupra celor supuși, ci întru simplitate trăiește. Sau care haine

IPG 53

scumpe, și masă asemenea nu caută, care pe trufie, și agoniseală din venit urâte le are. Iar cliros pe sfânta adunare o numește, și adaogând pe acest, pildă făcându-vă turmei, zice că să nu o pască cu sila. Iar cu acest când se va arăta începătorul păstorilor, și legătorul cu pricină este pus în loc de, ca, este acest și. Ca arătându-se începătorul păstorilor, să luați cununa nestrucăciunii.

¹¹⁴ 1Corniteni 10, 13.

¹¹⁵ Daniil 9, 14.

¹¹⁶ Faptele Apostolilor 20, 17.

¹¹⁷ Ioan 12, 13.

Și toți unii altora supunându-vă, cu smerita cugetare să vă împodobiți. Că Dumnezeu mândrilor le stă împotriva, iar smeriților le dă dar.

Acest, să vă împodobiți, este pus în loc de, să vă înfașurați, să vă îmbrăcați, asupra voastră să o luați, pe lângă voi să o strângeți.

6. Drept aceea smeriți-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca să vă înalțe pe voi în vremea sa.

7. Toată grija voastră aruncați-o spre dânsul, că acela se grijește pentru voi.

Vreme îndemânatecă și potrivită o zice, precum și David: care va da rodul său la vremea sa. Și este adăugat acest, în vreme, căci către înălțarea cea din veacul cel viitor îi trimite, care și singură este înălțare, ca ceea ce este neschimbată și vecuitoare. Căci înălțarea cea de aici nu este întemeiată și adevărată ci mai degrabă decât s-a înălțat s-a făcut smerită. Iar pentru smerenia care slavă dăruiește însuși Domnul zice: „Că tot cel ce se înalță, se va smeri,

IPG 53 verso

și cel ce se smerește se va înalța”¹¹⁸. Și „Cel ce voiește între voi să fie întâi, să fie decât toți mai pe urmă”.*? Și a însemnat prin acest, în vreme, după cum am zis, și că în veacul cel viitor le făgăduiește pe înălțarea cea din smerenie. Că vremea celor ne schimbăcioase este în veacul cel viitor. Apoi temerea smereniei ridicându-o de la dânsii zice: Nu te teme toată grija ta aruncându-o spre Domnul. Că acestuia îi este grijă, adică el grijește de toți aceștia.

8. Fiți treji, privegheați; pentru că potrivnicul vostru diavolul, ca un leu răcnind, umblă căutând pe cine să înghită.

9. Căruia stați împotriva întăriți fiind în credință.

Asupra celor ce cu mintea obișnuiesc a dormi. Și acest lucru îl pricinuieste uimirea către cele deșarte, și dintru acestea pe trezvia sufletelor o îngreuiază, hiara ce rea supra deznădăjduirii sale. Deci întemeindu-i ucenicul lui Hristos ca să privegheze dea pururi, aceasta îi sfătuiește, și ca să se păzească de semănătorul neghinei, ca nu cumva întru noi dormind, adică cu lenevire și cu trândăvie viețuind, să se tănuiască semănând gânduri rele, și de la viața cea adevărată să ne amăgească. Că nu încetează zice, ca un leu răcnind să înconjure, căutând pe cine să înghită. Și pentru o neîncetată și neînduplecată băntuire ca aceasta, și pricina măiestriei și vicleniei lui celei grijului, și sfântul mucenic Iustin arătând zice, că diavolul mai înainte de venirea Domnului, nu știa atât de arătat puterea piedicii sale, fiindcă dumnezeieștii prooroci cu închipuire și întunecat o a vestit. Precum Isaia în chipul asirianului

IPG 54

pe toată povestirea cea pentru diavolul povestindu-o acoperit. Iar după ce a venit Domnul, diavolul s-a arătat cum că i s-au învistierit lui și îngerilor lui focul cel veșnic înțelegând și simțind, nu încetează a băntui pe cei credincioși, pe mulți voind a-i avea părtași ai lepădării sale, ca nu singur suferind munca să-i fie rușine, cu această recă și zavistnică mângâiere îmbătându-se.

Știind că același patimi se întâmplă frățimei voastre cei din lume.

Precum se vede, cu multe neazuri cel pentru Hristos ținuți era aceștia către carii pentru acestea scriindu-le, și în sus și în jos prin epistolie îi mângâie. Acolo adică căci părtași se fac ei ai patimilor Domnului, și a-i slavei celeia ce va să se descopere moștenitori. Iar aici căci nu numai singuri pătinesc, ci și toți credincioșii cei de prin lume.

10. Iar Dumnezeuul a tot darul, carele v-au chemat pe voi la slava sa cea veșnică prin Hristos Iisus, pe voi, cari puțin ați pătimit, el să vă săvârșească, să vă întărească, să vă facă puternici, să vă întemeleze.

11. A celuia slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

¹¹⁸ Luca 14, 11. și 18, 14.

Și începând epistola, a zis că Tatăl prin Fiul să vă miluiască pe voi. Și acum terminându-o, învață pe același Tată prin Fiul să-l cheme. Că acesta le este scopul ca să propovăduiască taina, deși cu sfățuire și cu dojană fac aceasta.

IPG 54 verso

12. Prin Siluan, vouă credinciosul frate, precum socotesc, puțin am scris, îndemnându-vă și mărturisind că acesta este darul cel adevărat al lui Dumnezeu întru care stați.

13. Sărută-vă pe voi biserica din Babilon, cea împreună aleasă; și Marcu fiul meu.

14. Sărutați-vă unii pe alții cu sărutarea a dragostei. Pace vouă tuturor celor credincioși întru Hristos Iisus. Amin.

Credincios cu covârșire era acest Siluan și în propovedanie cu sânguință nevoindu-se, că și Pavel îl pomenește pe dânsul, și ajutor și împreună lucrător cu Timotei întru epistole îl ia. Pavel, scriind, și Siluan și Timotei¹¹⁹. Iar Babilon numește pe Roma pentru strălucirea, pe care și Babilonul a avut-o în multă vreme. Și Biserica lui Dumnezeu, cea adunată în Roma o numește aleasă. Iar Marcu de evanghelistul zice, pe care îl numește și fiu duhovnicesc sau trupesc. Și acestuia, și Evanghelia i-a poruncit să o scrie. Și scriind Pavel să se sărute unii pe alții cu sărutare sfântă, cu Marcu să facă aceasta cu sărutare a dragostei celei pentru Domnul, că mai mare este decât toate faptele bune, și decât însăși mărturisirea pentru Hristos. Deci această sărutare sfântă, pe cea cuprinsă întru Dumnezeu o zice. Iar această sărutare a dragostei, adică a dragostei celei adevărate. Pentru aceea și aduce pe urmă: Pavel vouă tuturor celor credincioși întru Hristos Iisus. Nu pentru pacea cea de obște zicând, cea după oameni, ci pacea se roagă să o dobândească ei, de care și pe dâșii și Hristos către Tatăl mergând i-au încrednicit, zicând:

„Pace las vouă.”¹²⁰

IPG 55

Și adăogând pe deosebire zice: că nu precum dă lumea că nu pentru împătimire se cuvine a face pace, ci ca legați fiind voi cu dragostea, așa pe săgețile cele de la luptătorii potrivnici să le primiți. Și pretutindeni ca o pecete o pun deasupra ucenicii Domnului la sfârșit pe rugăciune, pe adevărata lor sfințenie arătându-o. Iar oarecarii din cei mai înainte de noi au îndrăznit și trupesc fiu să-l hotărască pe Marcu acesta al dumnezeiescului Petru, asemănare luând pe cea zisă de Luca din Faptele Apostolilor¹²¹, că Petru acesta închis fiind de Irod, prin îngerul lui Dumnezeu din temniță cu prea slăvire scoțându-se, după ce de vedenia îngerului s-au slobozit la casa mumei lui Ioan celui poreclit Marcu s-au pornit, ca și cum la casa sa și la femeia sa cea după lege să se fi întors.

Sfârșit.

Soborniceasca întâia epistolă a Sfântului Apostol Petru s-au scris din Roma. Și s-au alcătuit din stihuri ...

EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A DOUA A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU.

Fiindcă și pe aceasta iarăși însuși Petru o au trimis celor ce acum crezuseră. Și este Epistola o aducere aminte a celor dintâi. Că știind, că degrab va fi dezlegat de trup, s-au sârguit a le aduce aminte tuturor de învățătura celor ce s-au fost

¹¹⁹ 1 Tesaloniceni 1, 21.

¹²⁰ Ioan 14, 27.

¹²¹ Faptele Apostolilor 12, 12.

învățat. Și mai întâi le tâlcuiește pentru credință, arătându-o pe dânsa că de la prooroci s-au bine vestit, și cum că proorociile cele pentru Mântuitorul nu sunt omenești, ci s-au grăit de la Dumnezeu. După aceea le poruncește, să nu ia aminte la amăgitori, zicând că ei vor pieri, precum au pierit și îngerii cei ce au călcat porunca au pierit. Și în epistolie vestește de mai înainte că vor fi batjocoritori care vor înconjura și vor voi să vă amăgească, zicând: Că în zadar se zice de noi că va fi venirea Mântuitorului, pentru căci cu părere se zice că vine și n-au mai venit. Deci de la aceștia le poruncește și mai vârtos să se depărteze, învățându-i să nu se împutineze pentru prelungirea vremurilor. Și zice că toată vremea nimic este înaintea Domnului, pentru că și o zi, este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o zi. Și adeverește cum că degrab va veni ziua Domnului, și dovedește și le poruncește ca să fie toți gata cu lucruri bune, și să iubească pe cele scrise de Sfântul Apostol Pavel și să nu ia aminte la cei ce le prihănesc pe ele, că ei prihănesc și pe toate dumnezeieștile scripturi. Deci aducându-le aminte și învățându-i pe toți ca să știe mai înainte lucrurile, îi sfătuiește să nu cadă de la scopul credinței. Și așa sfârșește epistola.
IPG 56.

CAPETELE **Epistolei a doua:**

1. Pentru chemarea cea întru credință cu lucrurile faptei bune și a nădejzii bunătăților celor ce vor să fie se întărește.
2. Poruncește spre aducere aminte de învățătura cea după dezlegarea lui de trup. Și cum că în muntele Taborului glasul lui Dumnezeu pentru Hristos l-au auzit.
3. Mai înainte grăire pentru scularea amăgițoare a ereticilor asupra, și pentru păgânătatea lor, și pentru munca ceea ce va să fie.
4. Repetă pentru răutatea oameniloreretici întru care:
 - a. Că fără de vreme va veni Hristos la sfârșitul veacului acestuia.
 - b. Întrucât se cuvine să se gătească cu toată fapta bună.

IPG 56 VERSO

TÂLCUIRE A SF: TEOFILACT **LA EPISTOLA A II- a** **A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU** **CAP: 1.**

1. Simon Petru și apostol al lui Iisus Hristos, celor ce au dobândit împreună cu noi credință întocmai cinstită întru dreptatea Dumnezeului nostru și a Mântuitorului Iisus Hristos.

Al numelui, Simeon, Simon, este ipocoristicoi?, (adică mângâietor dezmierdător cum am zice Simonică) precum al lui Mitrodor, Mitras, și al lui Minodor, Mina. Și al lui Teodosie Teoda. Și dintru început ridică și deșteaptă cugetele credincioșilor, și sufletele, ridicându-i pe dânsii întru sârguință deopotrivă cu apostolii către propovedanie. Că cei ce întocmai cinstit dar cu soartă au luat, nu ar fi fost cu dreptate să fie mai jos decât cineva dintru aceștia, cu carii deopotrivă s-au arătat. Și pretutindeni cu pace pe dânsii îi întărește împrejur, care și Hristos le-a dăruit după ce a înviat din morți, și vrând să meargă la Tatăl, pace vouă au strigat. Și în biserică noi ne rugăm ca să ne dea înger de pace. Și preotul o dă pacea această norodului de la sfântul altar, căci aceasta este maică a tuturor bunătăților. Pentru aceea și Domnul ucenicilor să-i le-au poruncit, pe aceasta mai întâi să o dea în case.

IPG 57

2. Dar vouă și pace să se înmulțească întru cunoștința lui Dumnezeu, și a lui Iisus Hristos Domnului nostru.

Urmarea cuvântului așa este. Vouă celor ce întru cunoștința lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos Domnului nostru întocmai cu noi cinstiți credință ați dobândit, prin dreptatea Dumnezeului nostru, dar și pace să se înmulțească.

3. Precum nouă dumnezeiasca putere a lui toate cele ce sunt spre viață și buna credință ne-au dăruit, prin cunoștința celui ce ne-au chemat pe noi prin slavă și prin fapta bună;

4. Prin care și făgăduințele cele scumpe și mari ni le-au dăruit nouă.

Înțelegerea cuvântului așa este. Dar vouă și pace, precum pe toate cele către viață și către blagocestie, întru cunoștința lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos Domnului nostru prin dumnezeiasca lui putere care pe darul acesta vi l-au dăruit vouă spre cunoștința slavei și a faptei bune, prin care făgăduințele cele prea mari ni s-au dăruit. C fugind de deșertăciunea cea lumească, cea pentru poftă pricinuită întru voi să vă faceți părtași dumnezeieștii firi. Și întru alt fel. Departe de înțelegerea cuvântului se răspunde. Dar este mintea aceasta. Fiindcă nenumărate bunătăți luând noi prin puterea lui Hristos, putem să ne facem părtași dumnezeieștii firi și către viață și către dreapta credință să ne povățuim. Datori suntem să petrecem așa, ca să dăruim credinței pe lucrarea faptei bune, și prin fapta bună întru sporirea bunei credințe,

IPG 57 verso

până la desăvârșirea bunătăților, care este dragostea vom veni. Iar părtași ai dumnezeieștii firi ne-am făcut prin venirea Domnului și Dumnezeu, carele pe pârga firii noastre întru sine și o a luat și o au sfințit cu luarea. Și dacă pârga este sfântă, apoi și frământătura. Iar stricăciune pe cea pricinuită din pofta cea lumească, o zice, ca ceea ce și din cele stricăcioase și întru cele stricăcioase se alcătuieste.

Ca prin acestea să vă faceți părtași dumnezeieștii firi, fugind de stricăciunea poftii cei din lume.

Urmarea așa este. Ca izbăvindu-vă de stricăciunea din lume, ceea ce este întru pofta trupească, să vă faceți părtași ai dumnezeieștii firi. Pentru că acest, fugind, în loc de, izbăvindu-vă este pus.

5. Și întru aceasta singură, toată nevoița punând, sporiți întru credința voastră fapta bună; iar întru fapta bună, pe cunoștință;

6. Iar întru cunoștință, înfrânarea; iar întru înfrânare, răbdarea; iar întru răbdare, buna credință;

7. Iar întru buna credință, iubirea de frați, iar întru iubirea de frați, dragostea.

Trepte ale sporirii stie, întâi pe credința care este temelie și fundament al bunătăților, Apoi a doua pe fapta bună, adică lucrurile care fără de acestea credința este moartă, după cum Apostolul Iacob zice. Peste acestea este

IPG 58

cunoștința. Și care este aceasta? Știința tainelor celor ascunse ale lui Dumnezeu, care nu sălășluește în ficine, decât întru cel ce prin lucrurile cele mai bune s-a deprins iscusit. Peste acestea este înfrânarea, că este bună aceasta celui ce ajunge întru o oarecare bună măsură, ca să nu ocărăscă pe mărimea darului. Și de vreme ce nu este cu puțință ca în puțină vreme cineva păzind înfrânarea întărit s-âl câștige pe dar, fiindcă patimile de pururi iubesc, pe acestea spre sfârșitul cel mai rău să le scoată și să le aducă răbdarea venind asupra pe tot bunul au lucrat și pe buna credință mai înainte o a pricinuit, și pe nădejdea cea spre Dumnezeu mai desăvârșită o au lucrat. Pentru aceea și odată cu buna credință iubirea de frați se dobândește. Și peste toate plinirea tuturor bunătăților este dragostea, precum lui Pavel și Adevărului i se pare. Că aceasta și pe Fiul lui Dumnezeu, și pe Tatăl

acestui l-au silit. Pe acela adică, ca pe cel iubit al său să-l dea iar pe Fiul ca sângele său pentru noi să și-l verse.

8. Că acestea întru voi fiind și înmulțindu-se, nu deșerți nici fără de roadă vor face pe voi spre cunoștința Domnului nostru Iisus Hristos.

Acestea, care? Credința, fapta bună, cunoștința, înfrânarea, răbdarea, buna credință, iubirea de frați, dragostea, care nu numai de față se cade a fi, ci să se și înmulțească. Că dacă firea de față folosește, cu mult mai vârtos avuția lor. Dar care este folosul cel dintru dânsele? Căci îndrăzneală întru a doua venire a Domnului vom

IPG 58 verso

avea. Că celui ce nu are pe acestea, când întru slavă judecătorul va veni, și ca soarele va străluci, orbire îi urmează, chiar dacă sănătos ar fi fost la vedere, căci așa îi era lui cunoștința fără de patimă să vadă pe lumina lui cea strălucită, fiindcă are firea cel ce pururi strălucește foarte cu lumină să întunece pe ochiul celor ce cu neputință către dânsul îl privesc și insistă.

9. Că cel ce nu are acestea, orb este, nevăzând departe, uitare luând de curățirea păcatelor sale celor de demult.

10. Pentru aceea fraților, mai vârtos nevoiți-vă ca să faceți adevărită chemarea și alegerea voastră,

Acest, nevăzând departe, în loc de orb fiind s-au zis, s-a luat de la cârțile oarbe carii sub pământ totdeauna petrec. Și acest cuvânt este asemenea cu cel zis de fericitul Iacob. Că, nu orice auzitor al cuvântului este și făcător, „Acesta este asemenea bărbatului celui ce și-au căutat fața sa în oglindă...”¹²². Pentru că și aceasta cunoscându-se pe sine prin căci s-au curățit cu sfântul botez, că de mulțimea păcatelor de tot s-au spălat, fiind trebuință să știe, că după ce s-au curățit, și sfințenie au luat, să se trezească, ca prin aceasta să păzească pe sfințenie, fără de care, nimeni nu va vedea pe Domnul, el însă au uitat. Pentru aceea zice, mai vârtos frații mei sânguiți-vă ca statornică pe chemarea și alegerea voastră arătându-o, adică pe cuvântul cel de taine învățător, pe care la alegerea voastră și la chemare l-ați auzit, neprihăniți să fiți, ca nu ca niște uitători

IPG 59.

ai darului lui Dumnezeu să vă osândiți, ci să rămâneți având chemarea voastră întărită.

Că acestea făcând nu veți greși niciodată.

11. Că așa din destul se va da vouă intrare întru veșnica împărăție a Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos.

12. Pentru aceea nu mă voi lenevi a vă aduce aminte vouă pururi de acestea.

Acestea făcând, care? Cele mai înainte zise. Adică fapta bună, cunoștința, etc. Și caută de vezi, cum mai înainte dintru cele mai înfricoșate către judecata judecătorului îndemnându-i, acum din cele bune către intrarea cea întru veșnica împărăție a lui Dumnezeu îi îndeamnă.

Măcar că și știți și sunteți întăriți întru adevărul acesta.

13. Însă cu dreptate mi se pare că este, până când sunt întru acest trup, a vă deștepta pe voi cu aducerea aminte.

14. Știind că fără de zăbavă este lepădarea trupului meu, precum și Domnul nostru Iisus Hristos mi-au arătat.

Ca să nu li se pară adeseori aducându-se aminte pentru aceleași, căci pentru nelucrare defăimați fiind, pe acestea

IPG 59 verso

¹²² Iacob 1, 23.

le aud, și să se scârbească, au adăogat acest, măcar deși știți și întăriți sunteți întru adevărul acesta de față. Și pricina dându-o adeseori aducerii aminte au adăogat acest, că știe că grabnică izbăvirea lui de trupul acesta.

15. Dar mă voi sărgui ca totdeauna să vă am pe voi și după ieșirea mea, ca pomenire de acestea să faceți.

Pe acest stih întru ipervatoc adică întru parentej înțelegându-l că este + precum acest și mă voi sărgui și după ieșirea mea a vă avea pe voi pururi, adică totdeauna și necurmat pomenirea acestora, voiesc să arate dintru cuvântul acesta, că și după moarte sfinții pomenesc pe cei de aici, și se roagă pentru cei vii, precum și că nu este afară de credință acest lucru, că luminat în toate zilele văd făcându-se acest lucru, și cheamă cei vii pe dumnezeiescul lor dar. Și aceasta zic aceea. Iar alții așa. Voiesc să vă aibă și să înțeleagă pentru cuvântul acesta așa simplu. Că acest, mă voi sărgui după ieșirea mea a vă avea pe voi pururi, adică pe pomenirea acestora, ca și cum pentru aceasta necurmat ne punem asupra voastră, cu aceleași încântându-vă pe voi, ca deprinderea și obișnuința întru voi făcând pentru acestea, iar nu ocară de nesupunere, și de ne învățatură ci ca și cu statornică și cu nestrămutată deprindere a acestora, și după mutarea mea întemeiat și neșters poruncile cele pentru acestea să le țineți.

16. Că nu urmând basmelor celor meșteșugite, am făcut
IPG 6o

cunoscută vouă puterea și venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci văzători făcându-ne ai măririi aceleia.

După ce a zis că sunt dator ei ca și cu sărguință să alerge către cele bine vestite lor de dânsul, și pentru aceasta mult cuvânt tinzând, măcar deși știa și acum în multe feluri auzise, acum zice, că nu în zadar, arăt sărguință către aceasta, ci pe trebuința lor cea de nevoie ținându-o, de aceasta mă țin. Și ce este aceasta? Că nu cu înțelepciune omenească am grăit către voi, și cu cuvinte împodobite amăgind auzul vostru, ca să vă fac cunoscută vouă puterea și venirea Domnului, precum elinii și ereticii. Că elinii la frumusețe și la alcătuirea cuvintelor luând aminte, amăgesc, iar ereticii cu plăsmuiri. Că poate să și fi început ei acum a odrăslă. Deci nimic de acest fel nu puteți a vedea voi întru noi. Căci cu cuvânt simplu am făcut învățatura cea către voi, care și Pavel către Corinteni o zice, și acelea care din însăși le-am văzut noi cei ce ne-am suit cu dânsul în muntele cel sfânt. Și zice de slava cea de la Schimbarea la Față, și a auzit glasul cel venit din cer de la Tatăl, care l-a arătat pe cel Unul Născut al Său. Și fiindcă am cunoscut prin lucruri cele vestite mai dinainte de prooroci, judecăm a fi adevărată proorocia lor, zice, prin acestea. Că lucrurile au urmat cuvintelor. Pentru aceea și voi bine veți face dacă veți lua aminte la proorocie, adică la cele de prooroci mai înainte grăite, măcar deși întunecat de prooroci s-au zis atunci.

17. Că luând de la Dumnezeu Tatăl cinste și slavă, graiul
IPG 6o verso

graiul acesta, ori în loc de graiul hotărâtor l-a pus adică luând în loc de, au luat. Fiindcă graiul următor al participiului după regula sintaxei cuvântului, răspunderea nu aduce în graiul hotărâtor. Ori dacă nu acesta, apoi dacă precum acela voiește să ia aici pe acesta luând de nevoie împărțășitoarei, întru nexintaxeire cuvântul se va aluneca. Iar în loc de graiul hotărâtor, au luat, pe acest, luând, schimbându-l, după urmare cuvântul cel adus pe urmă va fi. Adică, că au luat de la Dumnezeu Tatăl slavă.

Glas ca acesta venind către dânsul de la slava cea cu mare cuviință. Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit.

18. Și acest glas noi l-am auzit din cer venind, fiind cu dânsul în muntele cel sfânt.

Nu precum că glasul cel ce de sus de la Tatăl a venit este vre-o proorocie, ci cum că din glasul Tatălui care a venit de sus au mărturisit pe Fiul, am înțeles împlinite toate proorociile cele de prooroci mai dinainte grăite, mărturisire de la Tatăl pentru Fiul fără de împotrivă grăire s-au adus. Și am cunoscut că de trei ori au mărturisit Tatăl pe Domul nostru Iisus Hristos ca și Fiul, în vremea botezului, în vremea patimilor, când au zis acest, „l-am proslăvit și iarăși îl voi proslăvi”, și în munte.

19. Și avem mai adevărat cuvântul cel proorocesc; la care bine faceți luând aminte, ca la o lumină ce strălucește în loc întunecos, până ce ziua va

IPG 61

lumina, și luceafărul va răsări, întru inimile voastre.

Luând aminte, zice, la acestea care de prooroci sunt zise nu veți greși despre nădejde. Pentru că lucrurile în vremea lor venind, pe care și zi le-au numit, întru asemănare comparând că a zis lumină, și loc întunecos, care și noapte este. Deci ziua, venind, adică venirea de față a lucrurilor, veți avea luceafărul răsărind întru inimile voastre, adică, pe venirea lui Hristos, cea mai înainte vestită de prooroci, și ca o lumină adevărată pe inimile voastre strălucindu-le.

20. Acestea mai întâi știind, că iată proorocia scripturii cu a sa dezlegare nu se face.

21. Pentru că nu prin vrerea oamenilor s-a făcut cândva proorocie, ci purtându-se de Duhul Sfânt au grăit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu.

Și proorocii cu acele care se insuflau de la Duhul cel proorocesc însă nu amaruntul și cu deadinsul așa precum s-au săvârșit mai pe urmă. Pentru aceea și doreau să vadă împlinirea lor precum și Domnul a zis: *?. Și tâlcuieste, pentru ce proorocii pe cele zise de dânșii nu le-au tâlcuit? Impreună încă și deslușește pe adevărata proorocie de cea drăcească și amăgitoare, care și întru eretici se cuprinde (și se privește). Că toată, proorocia scripturii nu-și dobândește dezlegarea sa. Adică că iau de la Dumnezeu proorocii proorocia, dar nu precum voiesc aceea, ci precum dumnezeiescul Duh lucrează: și știa și înțelegea pe prorocescul cuvânt,

IPG 61 verso

cel trimis lor, dar nu și pe dezlegarea lui o făcea. Și cum că lucrați fiind proorocii de la Dumnezeu știau, că de la dumnezeiescul Duh li se trimite lor cuvântul, arătat este dintru căci de voie slujea lui Dumnezeu celui ce poruncește. Și aceea pe care o voia o grăia. Iar aceea ce nu voia o tăcea, dar nu așa și cu proorocii mincinoși. Că nu știau când se lucra de dracul, ci de nebunie și îndrăcire făcându-se răpiți, nu știau cele ce pătimeau, ca cei ce se îmbată. Iar sfinții proorocim, deși, știau, nu aveau trebuință să tâlcuiască pe cele zise de dânșii, ci altora slujea cu cuvintele acestea, adică nouă. Ca să se tănuiască venirea Domnului și să nu se bântuiască de cei necredincioși. Că bântuindu-se putea să scape și să rămână nevătămată cu puterea Domnului. Dar poate uneori dacă cu minuni preaslăvite și străine, fugirea și scăparea făcându-se, necrezută s-ar fi părut săvârșirea în omenirii și întrupării Domnului. Și cum că adevărat este cuvântul acesta, arătat este de la proorocii cei din legea nouă, care când prooroceau se și tâlcuiau pe sine, deși nu toți. Că nu era prepus de vreunul ca acesta întru cea nouă. Iar cum că și din sine ne rătăciți fiind proorocii prooroceau, arătat este și acest lucru că dintru un Duh proorocind cei din cea veche și cei din cea nouă, zice Pavel: Iar dacă se va descoperi altuia ce șade, să tacă cel dintâi¹²³. Că arătat este dintru aceasta, că întru așezarea cea după fire stând proorocii, de voie proorocea. Pentru aceea și altul sculându-se după ce s-au insuflat, cel ce grăia întâi i se poruncește să tacă. Acest lucru nu s-ar fi putut întru cei îndrăciți să-l afle

¹²³ 1Corinteni 14, 30.

vreun om. Căci cum va tăcea cel ce nici nu știe ceea ce lucrează? Însă și cum că a Duhului Sfânt era lucrarea întru prooroci, însuși Pavel zice: „Că unuia prin Duhul se dă cuvântul înțelepciunii, iar altuia proorocie”¹²⁴

IPG 62

1. Însă au fost și prooroci mincinoși întru norod, precum și între voi vor fi învățători mincinoși, care vor băga eresuri de pierzare și se vor lepăda de Stăpânul cel ce i-au răscumpărat pe dânșii, aducându-și lor grabnică pierzare.

2. Și mulți vor merge în urma înverșunărilor lor, prin care se va huli calea adevărului.

3. Și pentru lăcomia cu cuvinte amăgitoare pe voi vă vor neguțatori.

Dascăli mincinoși adică pe cei ce se trăgeau de la Nicolae și de la Chirint îi numește. Și de vreme că numele proorociei de obște și asupra proorocilor celor adevărați, și asupra proorocilor celor mincinoși se purta, îi învață acum să nu ia aminte la proorocii mincinoși. Iar ce era care îi deosebea pe dânșii Pavel ne-a învățat: Că nimeni nu poate zice Domn Iisus, fără numai prin Duhul Sfânt. Și începe de aici și surparea eresului Nicolaiților, îndoită zicând pe răutatea lor. Că sunt întru dogme prea păgâni, care lucru l-au arătat prin hula lor cea împotriva Stăpânului Hristos. Iarăși prea desfrânați întru viața lor, și pe acest lucru acum prin urâta lor lucrare îl arată. Iar puțin mai pe urmă mergând înainte mai luminat îl descoperă. Că lăcomie zicând acum, cu aceasta pe urâta lor agonisire o a însemnat. Că lăcomia, uneori o însemnează pe nedreptate, iar alteori așa simplu pe urâta câștigare, iar rumânii și a pântecelui (lăcomie n. tr)

IPG 62 verso.

o zic. Pentru care potrivit au adăogat, pe acest, vă vor neguțatori. Și înstrăinându-i pe dânșii cu totul de dumnezeiasca învățătură, a zis că ei uneltesc amăgitoare cuvinte. Ci vor avea, zice, răsplătire a păgânătății lor, pe moarte. Iar acest de demult, este arătător al mai înainte cunoștinței lui Dumnezeu. Și precum celor buni cu mai înainte cunoștință le-a gătit cele bune, așa și celor răi pe locul cel potrivit lor. Că judecata de demult (prevestită n. tr.) este lucrătoare.

A căror judecată încă de demult nu zăbovește și pierzarea lor nu dormitează.

Nu așa prost face începutul de la cei mai cinstiți, ci vrând ca să arate, căci mai mult aceștia sunt vinovați căci păcătuiesc. Deci fiindcă și aceștia au întâia cinste, că întâi fiind ei chemați întru apostolie, și abătându-se de la calea cea dreaptă, și mai mare osândă vor avea. Și din pricină pornind încredințarea cea asemănătoare nu au răspuns urmarea figurii, ci au amestecat asemănarea și pilda cu luarea și adăogirea dreptilor. Și datorii fiind la cuvântul cel pus înainte dintru început pe răspundere să o facă, adică, cei ce au păcătuțit, pentru carii este și pilda, și cea zisă: dacă pe aceștia nu i-a cruțat, apoi oare pe desfrânații și înverșunații aceștia de acum îi va cruța? Ori cu hotărâre cu mult mai vărtos, nici pe aceștia nu-i va cruța, el nu face aceasta. Pentru ce? Că se află această dare înapoi și răspundere, a două pilde și asemănări ce sunt puse înainte, adică a celei bune și a celei rele, numai către cea rea făcută, iar nu și către cea bună. Că celor buni nu li se răsplătește cu rele. Deci fiindcă nu s-au

IPG 63

îndestulat cu o dare înapoi și cu o răspundere ca pe cea înainte pusă să o săvârșească, întru alt fel au întocmit grăirea, și prin epifonima (adică strigare) pe urmarea cea îndatorată o au săvârșit. Iar pentru ce lângă cei răi nu adaoga pildele celor buni, se va zice la locul cel potrivit. Deci precum apucând, mai înainte am zis că nu după shima și figura cuvântului celui arătat, și înțelegerea celor înainte puse urmează. Că nu este supusă răspunderea cea obișnuită la niște sintaxisuri ca acestea să urmeze, ci este goală încredințarea cea asemănătoare, și a celor ce

¹²⁴ 1Corinteni 12, 8-9.

pentru păcate se muncesc, și a celor ce pentru dreptate se cinstesc. Ca și cum ar fi zis: știe Dumnezeu și pe cei ce întru păcate trăiesc fără de cruțarea și netrecut să-i muncească, precum și pe îngerii cei ce au păcătuit, precum și pe cei din vremea potopului, precum și pe cetățile sodomiților. Și iarăși pe cei ce lucrează dreptatea să-i cinstească, precum pe Noe, precum pe Lot. Și este sintaxisul întru acest fel. Zicând că se vor munci mincinoșii dascăli pentru hulele și pentru viața lor cea desfrânată, aduce pe urmă asemănările: Că Dumnezeu pe îngerii cei ce au păcătuit nu i-a cruțat, nici pe lumea cea veche mai înainte de potop. Și iarăși pomenește pe cei ce au lucrat dreptatea, că și pe Noe și pe Lot, pentru întreaga înțelepciune i-au păzit din pierzarea oamenilor celor de pe vremea lor. Că Noe nu s-a supus păgânătății celor mai înainte de potop, nici Lot nu a râvnit nici a urmat desfrânarea și înverșunarea celor din Sodoma, încă și îngerii cei găzduiți la dânsul în chip de bărbați, nu i-a dat celor ce îi cereau pentru desfrânare, măcar deși cu asupriri și supărări nenumărate

IPG 63 verso

l-au asuprit. Că acest lucru prin acest, era necăjit, pe taină l-au arătat.

4. Că de vreme ce Dumnezeu pe îngerii care au greșit nu i-a cruțat; ci cu lanțurile întunericului în tartar legându-i, i-au dat spre judecată a se păzi.

5. Și lumea ce veche nu o a cruțat, ci pe Noe, al optulea propovăduitor al dreptății, l-au păzit, potop asupra celor necredincioși aducând;

6. Și cetățile Sodomienilor și ale Gomorului arzându-le, cu sfârâmare le-au osândit, pildă punându-le celor ce vor să petreacă întru păgânătate.

7. Și pe dreptul Lot ce era necăjit de petrecerea cea dimpreună a celor fărădelege întru înverșunare, l-au izbăvit.

8. Pentru că și cu vederea și cu auzul, dreptul acela viețuind între dâșii, din zi în zi își muncea sufletul cel drept cu faptele lor cele fărădelege.

9. Știe Domnul pe cei binecredincioși a-i izbăvi de ispită, iar pe cei nedrepti a-i păzi la ziua judecății ca să-i muncească.

Încă și acest stih pentru Lot se zice: „Știe Domnul pe cei binecredincioși a-i izbăvi din ispită”, etc. Și nimic zicând mai înainte pentru drepti, fără numai pentru cei necredincioși, și pentru munca acestora au alăturat și asemănări asemănătoare întâi adică pentru căci și pe istorie, și de pierzarea necredincioșilor și de

IPG 64

mântuirea dreptilor au pomenit. Iar după aceea și din comparația acestora, și pe răutatea celor ce au pățimit crescându-o, și pe dreptatea cea lucrată a celor ce o au isprăvit luminându-o. Încă și pe auzitori plecându-i, pe desfrânarea acelor să o urască pentru urmarea pedepsii, iar pe dreptate asupra lor să o tragă pentru mântuire.

10. Iar mai vârtos pe cei ce umblă după trup întru pofta spurcăciunii și de domnie nu bagă seamă, îndrăzneți, obraznici, slavele hulind, nu se cutremură.

De aici cu bună potrivire din pildele și asemănările cele spuse mai înainte, întru pricina cea de acum au venit. Și zice pentru blestemații Nicolaiteni, și caasineanii și cherdoniței. Că renumită este răutatea lor, și precum cu pângăritele lucruri, așa și cu numele amestecată se cuprinde, Că aceștia, după cum mai înainte ziserăm, biton, adică adânc, și sigin? (adică tăcere) înființând și ipostăsuind mai înainte lucrătoare ale facerii de lumii, și pe oarecare maice de la aceștia și veacuri cum că au rărit, au răsărit bârfind, precum și Marcion carele de la aceștia au luat semintele cele rele. Apoi pe domnii? prin aceștia ale zidirii lumii și providenței lepădându-le, la toată trupească necurăție fără de temere s-au dat. Și dacă cineva pentru aceștia voiește să învețe, cartea cea de Irinei Chelteanul care pentru aceștia este alcătuită luându-o în mâini cea deasupra scrisă împotriva cunoștinței celei cu nume mincinos, pe păcatele acestora le va afla, care prin

Marcu cel mai ales prea înverșunat, și prin muierile cele de dânsul stricate adică, curvite lucrat era, și pe celelalte nelegiuite lucrări, cele de

IPG verso 64 verso

la ceilalți făcute, pe care nici prin scrisoare va putea cineva să le arate, fiindcă cu pomenirea pot să vatămă. Că cei ce din defăimare, nu se temea de Domnul ce minune ar fi fost, dacă și către toată vrednicia cu obraznicie s-ar fi purtat? Și mai luminat pentru acestea fericitul Iuda zice: Unde și pentru trupul lui Moise va face pomenirea. Că acesta adică acum numai au sunat pe scurt, atingându-se și îndată încetând cuvântul cel pentru acest lucru. Deci de la acela (adică de la Sf. Ap. Iuda) și pentru ceste înainte puse luând pricinile zicem. Îndrăzneți, obraznici, hulind nu se cutremură de vrednicii. Unde se cuvine a înțelege care sunt. Iar acest, de vrednicii nu se cutremură, în loc de, cu defăimare se află. Pe toată vrednicia a o huli, nu se tem, este pus.

11. Unde îngerii, cu tăria și cu puterea mai mari fiind, nu aduc asupra lor înaintea Domnului judecată de hulă.

Vrând să-i oprească pe dânșii de îndrăzneala cea spre acestea, zice: Unde îngerii cu tăria și cu puterea mai mari fiind nu le suferă Domnul judecata hulitoare, zicând aceeași cu fericitul Iuda, precum am zis. Fiindcă și acela pe bârfirea oare căroră muncindu-o, de la aceeași paradigmă face sfătuirea. Însă mai pe larg, fiindcă zice: Iar Mihail Arhanghelul, etc. nu a îndrăznit judecată de hulă să aducă. Deci într-un fel și Petru voiește să zică acum. Că răii draci aceștia nu au nimic într-un cruce spre a huli vrednicii, măcar că nici ei carii cu puterea și cu tăria sunt mai mari, decât acești pângăriți, nu sufăr, adică, nu aduc înaintea lor, ca și cum a vrednicilor, judecată

IPG 65

hulitoare la Domnul. Că de vreme ce de vrednicie oarecare și de slavă se împărtășește diavolul,^{*125} pentru că este începătură a zidirii Domnului, n-au adus grai hulitor asupra lui. Că dacă pe diavol ca cel ce este vrednic de a fi hulit, pentru că de vrednicie și slavă se împărtășește, nu a fost hulit de Mihail înaintea Domnului nu vor putea fi întregi înțelepți cei ce cu lesnire pe vrednicii le hulesc, carii cu mult mai mici și mai jos decât cinstea îngerilor sunt. Iar vrednicii, pe puterile cele dumnezeiești le numește, ori și începătorii-le și dregătoriile cele bisericesti (episcopi, preoți, n. tr.) împotriva căroră aceștia pornindu-se nu încetează a le huli pe dânsele.

12. Iar aceștia ca niște dobitoace necuvântătoare firești, născute spre vânare și stricăciune, într-un cele ce nu înțeleg hulind, într-un stricăciunea lor vor pieri.

13. Carii își vor lua plata nedreptății, dezmiardare socotind pe desfătarea cea de ziua.

Oarecarii pe acest stih așa l-au tâlcuit: Ca niște dobitoace necuvântătoare firești fiind făcute într-un a lor stricăciune se vor strica, adică, cu nimic deosebindu-se de dobitoace, care numai pentru stricăciune s-au făcut. Iar ca niște dobitoace necuvântătoare firești, adică, care trăiesc numai după simțuri, nu după minte, sau după viața cea de gând. Pentru aceea și lesne sunt prinși cu ispitirile după viața cea stricăcioasă, fiindcă de mânie și de poftă aduși

IPG 66 verso

și împrejur purtați sunt într-un acelea care nu le știu, adică, într-un cuviincioasa lor necunoștință hulind, cu stricăciunea cea după vrednicia lor se vor strica, și își vor lua plata nedreptății, pe care de voia lor ei și o au pricinuit. Dezmiardare socotind pe desfătarea cea de ziua, pe cea cu adevărat, zice, dorită, și pe cea adevărată și prea iubită veselie și dezmiardare, într-un cea din fiecare zi a gâtlejului îndulcire socotindu-o. Se cuvine a ști însă, că dumnezeiasca Scriptură pe cele ce firește sunt

¹²⁵ Iov 40, 19.?

întru oameni, adică, pe cele ce sunt și întru dobitoace, când le prihănește, le aseamănă cu cele necuvântătoare. „Și omul, în cinste fiind n-a priceput, alăturat-sa cu dobitoacele cele fără de minte, și s-a asemănat lor.”^{*126} Și „Nu fiți ca și calul și ca asinul”.^{*127} Și „Cai nebuni spre partea femeiască s-au făcut”.^{*128} Și „Deci fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii”.^{*129} Nu prefăcând? firile când zice acestea, ci de la fireștile porniri ale acestora îndemânând a se feri. Iar când oarecare mântuitoare poruncă ar porunci, trimite către cele de mai înainte și mai bune asemănări. Precum acest: „Deci fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv”.^{*130} Nici aici nu schimbă firile, ci poruncind ne sfătuiește pe cât ne e puterea.

Spurcații și necurații, cari se hrănesc cu înșelăciunile lor, mâncând cu voi.

14. Ochi având plini de preacurvie și de păcat nepărăsit, amăgind sufletele cele ne întărite.

15. Inimă iscusită în lăcomie având. Fii ai blestemului, carii au lăsat calea cea dreaptă și s-au rătăcit

IPG 67

urmând, căii lui Valaam din Vosor, care plata nedreptății a iubit.

16. Iar muștrare pentru fărădelegea sa a avut: asin necuvântător, cu glas omenesc grăind, a oprit nebunia proorocului.

Urmarea cuvântului așa este, întinați și pângăriți, inimă iscusită având întru lăcomie, și iubirea de argint. Fii ai blestemului, ospătându-se cu voi, ochi având plini de preacurvie, și de păcat neîncetat. Amăgesc suflete ne întărite, pe care și Pavel le-a numit mueruși încărcate cu păcate. Iar aceștia părăsind calea cea dreaptă, au mers în calea lui Valaam din Vosor, etc. Glasurile lor sunt ca niște izvoare fără de apă, nori care se pierd de vijor etc. Și pentru ce li s-au gătit lor întunericul în veacul ce va să fie? Pentru covârșitoarea deșertăciune a lor, prin care amăgesc pe cei ce mai înainte întru rătăcire au petrecut, și cu adevărat de aceasta au fugit, ca să se întoarcă, spre înverșunări și spre poftele trupului, precum câinele la a sa borătură. Iar cele ce sunt în mijloc puse sunt vestitoare ale deșertăciunii lor și doveditoare. Iar mintea este aceasta: Nimic nu au care de curăție să se țină, ci ca niște întinăciuni pe haina cea curată, adică peste petrecerea și viața bună odrăslind, când vor amăgi pe oarecarii și vor putea să facă bărbați și muieri desfrânați și înverșunați pe cei ce sunt împreună cu dânșii, desfătare socotesc locul acesta, fiindcă își împlinesc a lor înverșunare. Încă și ospătându-se

IPG 67 verso

cu voi, nu pentru dragoste zice, și ca să vă împărtășească pe voi din bunătățile lor fac acest lucru, ci căci află ei această vreme îndemănatecă de a amăgi pe muieri. Că aceștia ochi având, nimic alta nu văd, decât numai pe prea curve, și la acest lucru neîncetat căutând și păcătuind, ca niște fii ai blestemului, pe sufletele cele ne întărite le amăgesc. Că inima lor, întru nimic altceva decât întru lăcomie de averi și desfrânări s-au iscusit, pentru acestea amândouă părăsind calea ce-i îndrepta pe dânșii la mântuire, s-au rătăcit dintru aceasta, pătimind asemenea cu Valaam cel din Vosor. Fiindcă și acela prin luarea darului plata nedreptății a iubit. Și muștrare a avut a fărădelegii sale, asin necuvântător, care a grăit cu glas omenesc, și a oprit nebunia proorocului. Dintru care ne învățăm, că pentru patima lui cea firească Valaam, despre ceea ce o hrănea prin îndrăcita sa vrăjitorie, odată fiind oprit de Dumnezeu, a doua oară cu întrecere se sârguia a merge către Balac. Și după ce s-a legat cu frica lui Dumnezeu și cu înfricoșările

¹²⁶ Psalm 48, 12.

¹²⁷ Psalm 31, 10.

¹²⁸ Ieremia 5, 8.

¹²⁹ Matei 10, 16.

¹³⁰ Luca 6, 36.

cele de pe cale, n-a stricat graiul blagosloveniei, care lucru nu era al vrăjitoriei. Că prooroci fiind grăiesc cele ce grăiesc pentru aceea și proroc pe dânsul l-au numit, ca pe cel ce știa cele ce le zicea. Că nu într-o alegere a cuvintelor celor mai bune s-ar fi făcut, dacă nu ar fi știut acelea care se grăia. Deci nu a vrăjitoriei era blagoslovenia, ci a puterii lui Dumnezeu.

17. Aceștia sunt izvoare fără de apă nori care se poartă de vifor, cărora negura întunericului în veac se păzește.

18. Că cele trufașe ale deșertăciunii grăind, amăgesc

IPG 68

cu poftă trupești și cu înverșunări, pe cei ce cu adevărat au scăpat de la cei ce viețuiesc într-o deșertăciune.

19. Făgăduindu-le slobozenia, singuri robi fiind ai stricăciunii, că de care cineva se biruiește, acestuia și rob este.

După ce a grăit multe, într-o care de față a adus pe asemănarea lui Valaam, au luat cuvântul a doua oară pentru cei necurați. Și îi aseamănă pe dânsii cu izvoarele cele fără de apă, fiindcă au pierdut apa cea curată și băutoare a propovedaniei vieții. Îi pune alături și cu norii care se gonesc de vânturi potrivnice. Vifor i-a numit pentru că învârte și spulberă pe ceea ce o gonesc. Deci zice că nu sunt nori strălucitori precum sfinții, ci cețe pline de negură. Și pentru ce? Au adăugat pricina: că trufași fiind grăiesc deșertăciune, amăgind într-o înverșunări prin poftă trupească, pe cei ce petreceau mai înainte într-o rătăcire, și apoi la Domnul s-au întors. Încă fiind ei robi ai necurăției celei zise mai înainte, pe care o numește cu dreptate și stricăciune, le făgăduiesc celor amăgiți de dânsii slobozenie. Pentru aceea gând minunat și socoteală aduce pe urmă, că robi fiind păcatului, că de care patimă se biruiește cineva, aceia este rob. Ei făgăduiesc altora slobozenie. Și aceasta de aici înainte mai pe larg se va face cunoscută.

IPG 68 verso

20. Că dacă după ce a scăpat de spurcăciunile lumii prin cunoștința Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și cu acestea iarăși împleticindu-se se biruiesc, s-au făcut lor cele de pe urmă mai rele decât cele dintâi.

21. Că mai bine era lor, să nu fi cunoscut calea dreptății, decât după ce o au cunoscut, a se întoarce înapoi de la sfânta poruncă ce li s-a dat lor.

22. Că s-a întâmplat lor pilda cea adevărată. Câinele s-a întors la borătura sa și porcul scăldat în mocirla tinii.

Două lucruri pregătește prin cele puse înainte. Că și de nevoie cel biruit robește celui ce-l biruiește, căci cei ce după cunoștința adevărului, se împleticesc iarăși cu cele de mai înainte, cad într-o mai rele răutăți decât cele în care căzut mai dinainte. Și aduce asupra acestora pe paremie într-o ajutor. Și este cuvântul așa: Că dacă prin cunoștința Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos scăpând ei de spurcăciunile lumii, se biruiesc iarăși împleticindu-se de dânsii, oarecum și negreșit robesc lor, și cu cunoștința mai rău rob al acestora s-a făcut. Fiindcă satana se sârguia asupra lor ca pe cei asupriți într-o și mai rele să-i încurce. Pentru aceea și Apostolul zice: Că de vreme ce aceasta se gătește celor ce iarăși cântă pe cântarea celor rele, mai bine era lor nici să fi cunoscut, decât cunoscând binele să se prindă și de cele mai rele să se biruiască. Fiindcă și câinele către a sa borătură întorcându-se, este mai vrednic de greață. Precum și porcul căutând să se tăvălească, în tină se face

IPG 69

mai întinat decât era mai înainte.

CAP: 3.

1. Și aceasta acum, iubitorilor, a doua epistolă scriu vouă, întru care deștept cu aducerea aminte mintea voastră cea curată;

2. Ca să vă aduceți aminte de graiurile cele mai dinainte zise de sfinții prooroci și de porunca noastră a apostolilor Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos.

Dintru acest stih ne învățăm că două sunt epistolele lui Petru. Iar acest, întru care deștept pe mintea voastră, întru acest chip este. Ca și cum ar zice așa, întru care epistolii deștept pe mintea cea curată care este întru voi. Că al minții celei curate este lucrul, ca pe mântuitoarele învățături cele auzite acum și întru dânsa puse să le pomenească, să se deștepte spre apucarea și spre deșteptarea cea către lucrarea acestora cu toată puterea și sânguința. Și s-a pus (în minte) prin proorocștile și apostoleștile propovăduiri. Pentru care și Pavel zice: „Zidiți fiind pe temelie apostolilor și a proorocilor,”¹³¹. Că toți aceștia venirea Domnului o au vestit. Și nu este cu puțină să nu credeți atâtoră martori. Și ce, zic, prooroci și apostoli? Că au vestit și întâia și a doua venire a Domnului și Mântuitorul nostru, și este sintaxisul așa: Ca să vă aduceți aminte de graiurile cele mai înainte zise de

IPG 6g verso
sfinții prooroci, de porunca noastră a apostolilor, de porunca Domnului și Mântuitorului. Că de obște se înțelege, acest, de. Iar pentru ce pomenirea aceasta le poruncește să o ațâțe? Adaogă pe urmă. Că cei ce trăiesc viață după poftele lor cu patimi, văzând pe cineva temându-se de venirea Domnului, pe care împreună cu alți dascăli purtători de Dumnezeu, și însuși Domnul mai înainte a vestit-o și pentru acesta lepădându-se de necurata lor viețuire, și mai ales, că nu îndată după grai urmează și cercarea, ci se prelungeste pentru mântuirea celor ce sunt scriși în cartea celor ce se mântuiesc, se pun cu obraznicie asupra credincioșilor batjocorindu-i.

3. Aceasta mai înainte știind, că vor veni în zilele cele de apoi batjocoritori care vor umbla după poftele lor.

4. Și vor zice: unde este făgăduința venirii lui? Că de când părinții noștri au adormit, toate așa rămân precum au fost de la începutul zidirii.

5. Că ei nu voiesc a ști aceasta,
Căci nu îndată zice după grai urmează cercarea venirii Domnului pentru mântuirea celor mulți cari sunt scriși în cartea vieții, se ridică asupra celor credincioși batjocoritori luându-i în răs și zicând: Unde este făgăduința venirii lui? Deci pentru pricina care mai înainte am zis-o, nu s-a împlinit, nu este drept a nu crede nici celorlalte mântuitoare porunci ale Domnului și a nu vă supune, împilându-vă de socotelile

IPG 6g b
lucrătorilor de rele. Și aceasta gnosticii (cușcătorii) care era întru acele vremi, adică nassinenii și lambetini și evhiții bârfeau. De cari, zice, că de toți vrând ei se tăinuiește, că de voie mijesc către adevăr. Și ce este ce se tăinuiește de dânsii? „Că precum în vremea potopului erau ceruri, din apă după (cartea n. tr.) facerea lumii a lui Moise, că zice cum că însuși Dumnezeu au poruncit să se facă țarie în mijlocul apei, în care cufundat fiind pământul așijderea din ape s-au arătat cu porunca aceluia. Și fiindcă din ape sunt alcătuite cerul și pământul, neașteptat potopul a venit asupra, așa și acum prin foc este gătit a se face stricarea a toate, și necredincioși tot așa vor pieri. Că două fiind stihurile cele mai cuprinzătoare a toate, apa și focul, dintru care și celelalte două stihii pe ființa lor o iau (aerul și pământul n. tr.), aerul se vede când se aburesc apele, iar pământul când se încheagă apele, adică din abur și din încheagare, focul mijlocind, nimeni din cei ce

¹³¹ Efeseni 2, 20.

au minte să nu fie necredincios, că pe această putere de la Dumnezeu o a luat firea focului. Deci două fiind stihiiile cele mai înainte cuprinzătoare și de vreme ce stricăciunea necredincioșilor prin apă s-a făcut, acum nevoie este, zice, ca stricăciunea necredincioșilor prin foc să se facă.

Că cerurile au fost de demult, și pământul din apă și prin apă s-a alcătuit cu cuvântul lui Dumnezeu.

Din apă adică, că dintru o pricină materialnică, iar prin apă, care ține pământul, pe țărână ca pe niște
IPG 69 b verso

oase ale lui strângându-le, și ipostas și ființă dându-i lui. Că dacă nu ar fi aceasta, apoi nevoie ar fi fost ca în țărână și în praf să se risipească și aer să se facă, dar poate se va ridica cineva asupra noastră bârfind: Pentru ce oare Dumnezeu când a înființat lumea aceasta văzută, nu o au lucrat de la început întemeiată, de când trebuința era și către starea cea bună să se întoarcă, ci în vremea lui Noe prin potop, iar la sfârșitul lumii prin foc, precum zice acum Petru? Către carele vom zice: Că nu era cu putință să se țină pe sine neschimbată, ca și cum, ceea ce din schimbare și-au luat ființa, că dintru neființă întru ființă s-a adus, care lucru nici un mintos și înțelept nu va zice că nu este schimbare. Și de vreme ce schimbarea a ieșit spre rău, cu cele mai rele frământându-se, de nevoie ziditorul acesteia (al lumii), în vremea lui Noe la starea mai bună întorcându-o, au făcut curățirea prin apă, iar la sfârșitul (lumii n. tr.) prin foc. Fiindcă și noi obișnuim materiile prin foc să le mistuim, nu ca să le dăm lor neființă, ci ca să le lămurim și curățim, și aceasta nimeni nu va fi care nu o crede. Deci asemenea și Dumnezeu prin foc la sfârșitul lumii s-a făgăduit a face curățirea. Pentru că prisosurile strică, și nu folosesc nimic la alcătuirea omenească, precum sunt sadurile, dobitoacele iarba. Deci acestea care sunt de prisos la viața aceasta stricăcioasă se vor strica. Deci de vreme că în deșert și în zadar le bârlesc pe acestea, cei ce caută că lumea aceasta văzută nestricăcioasă s-a făcut dintru început. Dacă acest lucru va socoti cineva, apoi și pentru înființarea cea gândită (îngerii n. tr) i se va părea să socotească, că aceasta dintru ne

IPG 71

neființă s-au adus dar acesta încă nu pricepe cum prima și fireșă ființă își păzește nemurirea și cum s-au rânduie aproape de ființa fericitei și dumnezeieștii firi.

6. Prin care lumea cea de atunci cu apă înecându-se a pierit;

Prin care, adică prin cer și prin pământ. Pământul pe apă izbucnindu-o, iar cerul prin jgheburile sale slobozind apa peste pământ. Iar acest, au pierit, nu pentru toată lumea să-l înțelegeți, ci numai pentru jivini adică dobitoace, ca și cum pe toată lumea întru al său chip o așează. Că pustie de acestea făcându-se, nici lume nu ar fi putut fi.

7. Iar cerurile acește de acum și pământul cu același cuvânt sunt puși sub păstrare, păzindu-se focului la ziua judecării și a pierderii oamenilor celor necredincioși.

Cum că prin foc va să se facă stricăciunea a toate, nu numai creștinii, ci și înțelepții elinilor cred și socotesc. Dar va zice cineva: și care este pricina de s-au înființat și s-au alcătuit, dacă se cade să se prefacă lumea iarăși întru stricăciune? Deci vom zice, Că nu se va duce cu totul lumea întru stricăciune, ci întru înnoirea cea de a doua oară. Pentru aceea și proorocul zice „și vei înnoi fața pământului.”*¹³² Că precum prin lucrarea lui Dumnezeu, bună, ipostăsuindu-se zidirea aceasta simțită, iar pentru călcare de poruncă

IPG 71 verso

¹³² Psalm 103, 31. / Biblia 1914.

a omului și zidirea însăși s-a supus deșertăciunii^{*133}, adică, ca neîntemeiată să aibă pe ființă, apoi fiindcă prin potop foarte puțini erau oamenii cei cinstitori de Dumnezeu, ca și cum de a doua oară lumea s-a înnoit și s-a început prin Noe, și prin jivinele cele ce prin corabie s-au păzit, ca iarăși să se înființeze sămânța lumii. Însă nici atunci firea oamenilor nu a stat în starea cea dintâi, ci spre cele mai rele decât cele mai dinainte au curs. De la care legea cea prin Moise dată o au întors înapoi, cu venirea Domnului. Deci fiindcă prin multe chipuri este chemarea cea către mântuire, și mult despăcată pieirea cea din nesupunere, pentru aceasta va fi trebuință de focul potopului, adică stricăciunea și mistuirea nu cu totul desăvârșit. Că a sufletelor nu va fi, încă nici a trupurilor. Că tuturor ni se cade a sta înaintea judecății lui Hristos,^{*134} nu goli de trupuri, numai cu sufletele, ci cu trupurile ne stricăcioase. Căci cum va putea sufletul să se muncească gol de trup, și să-și ia cele lucrute de dânsul prin trup? Că nu este lucru al dreptului judecător, ca doi greșind împreună, pe unul să-l lase, și asupra celuilalt pe toată râvna să o aducă și să o pună. Încă și întru alt fel, că și cu foc ne obișnuim să le curățim pe materiile cele necurate, și lămurite să le prefacem. Iar acest: păzindu-se la ziua judecății și a pierzării, așa se cuvine a lua, de obște pe acest, la ziua, adică, la ziua judecății, și la ziua pierzării, iar acest, a judecății, în loc de, a osândirii, este pus.

8. Iar aceasta un să nu se tăinuiască de voi, iubiților,
IPG 73.

că o zi înaintea Domnului, este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o zi.

9. Nu va zăbovi Domnul făgăduința, precum oarecarii zăbavă o socotesc, ci îndelung rabdă pentru noi, nevrând ca să piară cineva, ci toți să vină la pocăință.

După ce a încheiat cuvântul că va fi sfârșitul lumii, și cum că este trebuință să se lămurească toate prin foc, și noi mai pe larg am tâlcuit: s-au mutat cuvântul către prelungirea vremii sfârșitului lumii, și zice: că nu întârzie Domnul făgăduința, precum socotesc oarecare a fi întârziere, ci îndelung rabdă, așteptând mântuirea voastră, și împlinirea numărului celor ce se mântuiesc, fiindcă el nemărginit fiind, nu este nimic care se potrivește cu dânsul, ci și o și o mie de ani sunt la dânsul ca o zi. Iar mai vârtos după David, nici cât partea cea prea mică a zilei. Că zice așa: „Că o mie de ani înaintea ochilor tăi Doamne, ca ziua de ieri care a trecut. Și straja în noapte^{*135} Prin strajă pe partea cea prea mică arătându-o, asemănând o mie de ani cu straja nopții. Iar noaptea se împarte în părți, fiindcă și Domnul întru a patra strajă a nopții^{*136} la sfinții Apostoli a venit, precum zice Evanghelia.

10. Și va veni ziua Domnului ca un fur noaptea, întru care cerurile cu urlet vor trece, stihiiile arzând se vor strica și pământul și lucrurile cele de pe dânsul vor arde.

IPG 73 verso.

11. Deci dacă acestea toate se vor strica, în ce fel trebuiește să fiți voi întru sfintele petreceri cele dimpreună și întru faptele buneii credințe.

12. Așteptând și dorind a fi mai degrab venirea zilei lui Dumnezeu, pentru care cerurile arzând se vor strica și stihiiile aprinzându-se se vor topi?

Pe ne arătarea (ascunsul n. tr.) venirii Domnului, și pe neașteptata venire a furului, și prin vremea nopții o au arătat. Prin noapte pe ne arătare (ascuns), iar prin fur pe neașteptată. Că nimeni nu se va fura așteptându-l pe fur. Pentru aceea și Domnul zice: „Că precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului. Și precum era în zilele cele mai înainte de potop: mâncau și beau, se

¹³³ Romani 8, 20.

¹³⁴ 2Corinteni 5, 10.

¹³⁵ Psalm 89, 4-5.

¹³⁶ Matei 14, 25.

însurau și se măritau,¹³⁷ până ce a venit potopul peste dânșii, așa și venirea Domnului neașteptată va veni asupra celor necredincioși. Iar acest cu urlat, înseamnă cu glas. Și osebit este acest fel de glas la cele ce se mistuie și se ard de foc. Și caută de vezi că au zis pământ, cum că lucrurile cele de pe dânșul vor arde, iar nu oamenii, fără numai pierirea la cei necredincioși au zis, adică pentru păgânătățile lor. Căci „Calea necredincioșilor va pieri”¹³⁸, iar nu și cel credincios.

13. Ceruri noi, și pământ nou după făgăduința lui așteptăm, întru care dreptatea locuiește.

14. Pentru aceea iubitorilor, acestea așteptând, nevoiți-vă să vă aflați lui nespurcați și neîntinați în pace.

IPG 74

15. Și pe îndelunga răbdare a Domnului nostru mântuire să o socotiți.

Ceruri noi și pământ nou Domnul va ipostăsuși, nu cu ființa și cu materia, face aceasta nu închegând casă nouă, acum și din materie care mai înainte n-au fost înființată. Deci și Dumnezeu odată după ce au înființat materia o a formăluit în toate felurile de soiuri, și de asemănări, pe câtă parte va fi trebuință atunci, iar către nesticăciunea de atunci, după acestea pe cele nefolositoare și de prisosit le va lepăda. Iar pe ceea ce este de folos, de a doua oară formăluindu-o cu frumusețe nesticăcioasă și nebiruită, o lasă ca pe a doua și ne stricăcioasa lume să o împlinească.

precum și iubitorul nostru frate Pavel după înțelepciunea cea dată lui a scris vouă;

16. Precum și întru toate Epistolele sale, grăind de acestea, întru care sunt unele cu anevoiie a se înțelege, pe care cei neînvățați și ne întăriți le răzvrătesc ca și pe celelalte scripturi, spre a lor pierzare.

17. Deci voi, iubitorilor, acestea mai înainte știind, păziți-vă, ca nu cu înșelăciunea celor fărădelege fiind strămutați, să cădeți de la întărirea voastră.

18. Ci să creșteți întru harul și cunoștința Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos. Acestuia slavă și acum și în ziua veacului, Amin.

IPG 74 verso

Și pe acest cuvânt Pavel l-au zis, prin care zice: „că bunătatea lui Dumnezeu te aduce spre pocăință”¹³⁹. Și dacă îndelunga răbdare a lui Dumnezeu vă aduce spre pocăință, și mântuitoare este vouă pocăința, apoi negreșit pentru folosul nostru, și spre mântuire este îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, iar grele de înțeles, zice, care și de cei necredincioși, către răzvrătiri vestesc. Că aceasta înseamnă acest, le răzvrătesc. Și ca dintru una din aceasta să arătăm pe totul, așa dumnezeiescul Pavel zice: „Și unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit harul;”¹⁴⁰ Ei răzvrătindu-l au zis: Că aceasta zice Pavel: să păcătuim mai mult, ca mai mult să ni se ierte. Și acest lucru îl fac ei, pentru a lor pieire. Că precum cei ce au ucis pe prooroci și pe apostoli, așa și cei ce pe cuvintele lor răzvrătindu-le le surpă, sub aceiași osândă se supun. Fiindcă și pe aceia i-au ucis oprindu-i pe dânșii, să se folosească mântuindu-se cei învățați de dânșii. Și cuvintele lor asemenea le răzvrătesc ca nu cumva cineva prin dânșele să-și culeagă mântuire. Și osebită întărire zice că-i credința cea întru Domnul. Și precum întru cealaltă epistolă întru rugăciune sfârșește, așa și întru aceasta, pe creșterea cea în credința Domnului rugându-o și cerându-o lor.

Sfârșitul epistoliei a doua a Sfântului Apostol Petru.

¹³⁷ Matei 24, 37-38.

¹³⁸ Psalm 1, 6.

¹³⁹ Romani 2, 4.

¹⁴⁰ Romani 5, 20.

PRICINA A Epistolei întâia a lui Ioan

Fiindcă Ioan însuși este care a scris Evanghelia, el scrie și această epistolă aducându-le aminte celor ce crezuseră acum întru Domnul. Și precum în Evanghelia așa și în epistola aceasta întâi teologhisește pentru Cuvântul, dovedind că dea pururi este întru Dumnezeu, și învățându-ne cum Tatăl este lumină, ca și întru acest lucru să cunoaștem pe cuvântul că este a lui lumină. Și vorbește de Dumnezeu tâlcuind că nu este nouă și proaspătă taina noastră, ci cum că este dintru început și dea pururi este ea, și cum că acum s-a arătat întru Domnul, care este viața veșnică și Dumnezeu adevărat. Încă și pricina venirii și arătării acestuia o pune, zicând că aceasta este: Că el a venit ca să strice și să piardă lucrurile diavolului, și pe noi să ne slobozească din moarte, și să ne facă pe noi să cunoaștem pe Tatăl și pe Dânsul adică pe Fiul pe Domnul nostru Iisus Hristos. Deci o scrie către toată vârsta, către copii, către tineri, către bătrâni, că Dumnezeu s-a făcut cunoscut, de aceea lucrarea cea drăcească s-au biruit, surpându-se și pierzându-se moartea. Apoi prin toată Epistola ne învață pentru dragoste, vrând ca noi unii pe alții și între noi să ne iubim, și arătând, că și Hristos ne-a iubit pe noi. Deci tâlcuieste și pentru deosebirea fricii și a dragostei, și a fiilor lui Dumnezeu, și a fiilor diavolului, și pentru păcatul cel de moarte, și pentru

IPG 75 verso.

cel care nu-i de moarte, și pentru deosebirea duhurilor. Și de aceea desparte care duh este de la Dumnezeu, și care al înșelăciunii. Și când putem să ne cunoaștem dacă suntem fii ai lui Dumnezeu, și când ai diavolului. Și pentru ce fel de păcat suntem datori a ne ruga pentru cei ce păcătuiesc, și pentru care păcat nu ni se cade a ne ruga. Și cum că cel ce nu tubește pe aproapele nu este vrednic de chemare, nici poate să zică că este al lui Hristos. Arată încă și pe unimea fiului cu Tatăl, și cum că cel ce se leapădă de Fiul, nu are nici pe Tatăl. Și învață în Epistola această zicând, cum că acest lucru osebit este al lui Antihrist, adică a zice, că Hristos nu este însuși Fiul lui Dumnezeu. Ca să fie arătat, că cel ce nu mărturisește că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, este mincinos. Și sfătuiește prin toată epistola să nu se mâhnească cei ce cred întru Domnul, dacă se urăsc de către lume, ci mai vârtos să se bucure, că urâciunea lumii arată pe cei credincioși, că s-au mutat din lume, și sunt de aceea ai petrecerii celei cerești. Și la sfârșitul epistolei iarăși pomenește zicând: Că Fiul lui Dumnezeu este viața veșnică și Dumnezeu adevărat, și ca să-i slujim acestuia și să ne păzim pe noi înșine de idoli.

CAPETE ALE EPISTOLEI CELEI ÎNTÂI A LUI IOAN

1. Teologie evanghelică pentru Hristos. Întru care și pentru mărturisire și luarea aminte, ca să nu mai păcătuim. Și cum că păzirea poruncilor lui Dumnezeu pe cunoștință

IPG 76

o întărește.

2. Pentru dragoste, fără de care, este păgânătate. Întru care și sfătuire pentru darul fiecăruia după vârstă, și pentru a ne feri de dragostea cea către lume.

3. Pentru frații cei mincinoși carii se leapădă de Dumnezeu. Și cum că blagoestia cea întru Hristos a Tatălui este mărturisitoare. Că slavoslovie Tatălui este teologia Fiului. Întru care și pentru dumnezeiescul și duhovnicescul dar întru

sfințenie într-o nădejde într-o cunoștința lui Dumnezeu. Și cum că tot cel ce este într-o Hristos, afară de păcat este, că cel ce păcătuiește de la diavol este.

4. Pentru dragostea cea către aproapele, și pentru așezământul cel milostiv și împărtășitor. Într-o care și pentru știința cea bună care este într-o credința lui Iisus Hristos. Pentru alegerea duhurilor, pentru mărturisirea înomenirii Domnului.

5. Pentru iubirea de frați spre cinstirea de Dumnezeu.

6. Pentru teologia Fiului într-o slava Tatălui. Și pentru biruința cea împotriva celui rău prin credința în Iisus Hristos spre viață.

7. Pentru sprijinirea fratelui celui ce greșește, prin rugăciune. Și pentru ca să nu păcătuim. Într-o care și pentru depărtarea de cinstirea cea drăcească.

IPG 76 VERSO

A Sfântului Teofilact al Bulgariei TÂLCUIRE la Epistola I a Sfântului Ioan Teologul.

CAP: 1.

1. Ce era într-o început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri,

Aceasta scrie și către iudei, și către elini, carii prihăneau taina noastră ca pe una nouă și proaspătă. Deci arată că aceasta este și veche, că este dintr-o început. Și îndată prin începutul cel gândit ne dă să înțelegem, că nu numai de cât legea, ci și de cât zidirea cea dintr-o început este mai veche. Că aceea au avut început, iar aceasta era mai înainte de începutul acesteia. Că pentru cele de ieri și de alaltăieri, ce ar fi zis cineva? Care prin înverșunare răsturnate fiind, târziu cândva pe ipostăsuire o au avut, după ce într-o necurăție se îndeletniciseră oamenii, a căreia și învățatură și pomenire era aceasta (necurăția) și din cea mai bună stare a noastră într-o noaptea aceasta revărsată și poezită curge.

Deci pe mărime tainei noastre arătându-o prin vechimea acestora, adaogă că și viața este aceasta. Și viață nu măsurând prelungirea vieții, ci ipostatnică, ca ceea ce la Tatăl de-a pururi era precum și în Evanghelie zice: „Și Cuvântul era la Dumnezeu”^{*141}. Acest era, nu a lut ființă

IPG 77

vremelnică, ci ființă a lucrului celui ipostatnic, și a tuturor celor ce pe ființă o au dobândit și început și fundament, și fără de care nu ar fi putut acestea să se ipostăsuiească. Că fiecare lucru din cele făcute se zice că este ceva, adică, se zice că este înger, se zice că este cer, că este soare, celelalte toate se zice că sunt ceva. Iar numai Fiul singur este fiind, de la care toate vin împărtășindu-se spre înființare. Pentru aceea și Pavel zice: „Că într-o dânsul viem și ne mișcăm și suntem”^{*142}; Pe auzirea acestuia cea pentru învățatura cea aducătoare înăuntru mai înainte primindu-o cineva vine ca să vadă pe dânsul, nu trupește, ci cu cunoștința și știința, și nu cu ochii cei trupești, ci cu ai minții, iar pipăire, s-a zis și pentru cuvântul vieții, ceea ce zice: „Eu ... sunt viața”^{*143}. Se va zice așa și pentru cuvântul cel ce era într-o început, că am auzit prin lege și prin prooroci că va veni. Pe acesta după ce a venit arătat cu trupul l-am văzut, și l-am pipăit că: „Pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut nici odinioară”^{*144}. Că nu ne-am încrezut precum s-ar întâmpla celui ce s-a arătat, ci prin pipăire, precum aici mai sus se zice, adică, cu cercare și ispitire a legii și a proorociilor cele pentru aceasta, am crezut cuvântului celui ce s-a arătat cu trup. Deci nu pe ceea ce era o am văzut, sau o am pipăit, „că

¹⁴¹ Ioan 1, 1.

¹⁴² Faptele 17, 28.

¹⁴³ Ioan 14, 6.

¹⁴⁴ Ioan 1, 18.

neamul lui cine-l va spune?¹⁴⁵ , ci pe ceea ce s-au făcut, adică cu atingere cunoscătoare, sau și cu simțite, precum și Toma după înviere. Că unul era și nedespărțit, același și văzut, și nevăzut, și ținut, și cuprins, și neatins și nepipăit, și ca un om grăind, și ca un Dumnezeu minuni lucrând. Și acestea pentru cea desăvârșită unire

IPG 77 verso

a cuvântului cu trupul le zicem.

Ce am privit și mâinile noastre au pipăit, pentru Cuvântul vieții.

2. Și viața s-au arătat și o am văzut și mărturisim și vestim vouă viața cea veșnică, care era la Tatăl și s-a arătat nouă;

În loc de, care o am privit, cu ochii noștri am văzut, și ne-am minunat, pentru că acest, am privit, de la minunez, și se trage de la cu spaimă văd. Iar acest am pipăit, în loc de am cercat am iscodit se ia. Și este urmarea cuvântului așa. Care era la început, care am auzit, și am văzut, și am privit cu ochii noștri, și mâinile noastre au pipăit pentru cuvântul vieții, care viața s-au arătat, pe care o am și văzut și mărturisim și o vestim vouă, și zic de viața cea veșnică care este la Tatăl și s-au arătat nouă. Deci ceea ce am văzut aceasta, și vestim vouă.

Aici este răspunderea cuvântului, adică întru acest, deci care am văzut-o. Și nu a făcut vestirea Ioan așa precum noi, întâi pentru întrebuințarea cuvântului celui scurtat, după aceea încă și pe bârfirea elinească necinstindu-o, și arătând că nu întru cuvinte este mântuirea noastră, ci întru lucruri, și pe lângă acestea mai cu luare aminte și mai sânguitori pe noi lucrându-ne, ca nu noi de la sine cu lesnire aflând pe cea pusă înainte, să ne trândăvim, și întru alt fel și teologhisind au voit cu ne luminarea să acopere pe cele mai înainte decât auzul cel pângărit, și să nu

IPG 78

Le facă lor cu întemeiere de obște, pentru că a arunca cele sfinte câinilor, și a lepăda mărgăritarele înaintea porcilor^{146*}, nu este lucru al gândului celui întreg înțelept.

3. Ce am văzut și am auzit, spunem vouă.

Ce este aceasta, că viața veșnică fiind el s-au arătat nouă, și privitori ai lui ne-am făcut, și mai înainte de cruce, și după înviere. Că același și cu trupul pe cruce s-au pironit, și însuși cu trupul au înviat. Și ce dobândă, zice că aduce vouă din vestirea aceasta? Aceasta, că precum vă luăm pe voi părtași prin cuvânt ale acelor pe care le-am văzut, și le-am auzit, așa părtași vă avem pe voi ai Tatălui și ai lui Iisus Hristos Fiului Lui. Și acest lucru dobândind, putem să ne umplem de bucurie, căci de Dumnezeu ne-am lipit.

Ca și voi împărtășire să aveți cu noi și împărtășirea noastră este cu Tatăl și cu Fiul lui Iisus Hristos.

4. Și aceasta scriem vouă, ca bucuria voastră să fie deplină.

Noi pe voi părtași făcându-vă, avem mai multă bucurie, pe care semănătorul bucurându-se o va dărui plată secerătorilor, întru luarea plății o va dărui când se vor bucura și aceștia căci se vor îndulci de ostenele lor.

5. Și aceasta este vestirea care am auzit de la dânsul și vestim vouă, că Dumnezeu lumină este și nici un întuneric întru dânsul nu este.

IPG 78 verso

6. De vom zice că împărtășire avem cu dânsul și întru întuneric umblăm, mințim și nu facem adevărul;

7. Iar de vom umbla întru lumină, precum el este întru lumină, împărtășire avem unii cu alții și sângele lui Iisus Hristos Fiului lui ne curăță pe noi de tot păcatul.

¹⁴⁵ Isaia 53, 8.

¹⁴⁶ Matei 7, 6.

8. De vom zice că păcat nu avem, pe noi înșine ne amăgim, și adevărul nu este întru noi.

1a de a doua oară și repetă cuvântul, luminând și descoperind care este vestea, pe care o au auzit, și zice, că este aceasta „Că Dumnezeu lumină este, și întuneric întru dânsul nu este”. Și de unde a auzit aceasta? de la însuși Hristos, care zicea: „Eu sunt lumina lumii.*? Și lumina în lume a venit.

Deci lumină este, „și întunericul pe dânsa nu o a cuprins”^{*147}. Și lumină gândită, care pe ochii sufletului către privirea lui îi pornește, și despre toate acestea materialnice (lumești n. tr.) îi întoarce, și numai către dânsul cu dor îi sârguiește cu chemare dragăstoasă. Iar întunericul, ori pe neștiință ori pe păcat îl numește. Că întru Dumnezeu nu se vede neștiința nici păcate, fiindcă acestea se află împrejurul materiei, și al stării și așezării noastre. Iar dacă undeva s-au zis, „Și a pus întuneric ascunderea lui,^{*148} ci a zis pus, nu că este întuneric. Precum au zis că este lumină. Că altul

IPG 79

este cel se pune și altul cel ce l-au pus. Deci aici numește întuneric pe neștiința noastră, care întru aceea este pusă, căci pe Dumnezeu a-l cuprinde și a-l înțelege n-am putut. Și a noastră este aceasta, nu a lui Dumnezeu. Că se pune ceva dintru cele ce nu sunt întru cineva, și nu pentru sine, ci pentru oarecare din cele ce sunt împrejurul lui. Iar cum că și păcatul întuneric este numit, din cele zise în Evanghelie de dânsul este arătat. Că zice: „Și lumina întru întuneric luminează, și întunericul pe dânsa nu o a cuprins”^{*149}. Întuneric pe ființa noastră cea păcătoasă arătându-o. Pentru că se află lesne alunecătoare, se supune pizmatărețului demon care ne cheamă către păcat. Deci lumina întru ființa noastră făcându-se cea atâta de lesne supusă și biruită, de cel ce ne supără și ne asuprește o a făcut deodată nebiruită. „Că păcat n-a făcut”^{*150} etc. Deci fiindcă părtași vă luăm pe voi, ai lui Dumnezeu, celui ce este lumină, și întru o lumină ca aceasta nu poate fi întuneric, după cum s-au arătat, nici întru noi cei ce ne împărtășim de lumina aceasta, să nu primim întuneric întru noi, ca nu fim puși sub osânda minciunii, să ne gonim și să ne lepădăm de la împărtășirea luminii. Drept aceea de împărtășirea cea între noi unii cu alții ținându-ne, și arătat este că și de a noastră, și de a luminii, ne vom păzi pe noi înșine ne vânați de păcat. Dar va fi, zice, nouă acest lucru celor mai înainte încurcați și ținuți întru multe păcate? Că nici un om adevărat și care ar grăi

IPG 79 verso

adevărul au ales va îndrăzni să zică că nu este păcătos. Deci oricare s-a cuprins cu frica aceasta, să cuteze zice, căci cu sângele lui Iisus Hristos cel vărsat pentru noi, s-a curățit cel ce a îmbrățișat împărtășirea cu el. Și caută de vezi că pentru unirea cea desăvârșită, fiu al Tatălui și pe luarea cea din noi o numește, al căruia cu adevărat fără de îndoială este sângele, iar nu al lui Dumnezeu.

Deci cum că este rău credincios și bârfitor Nestorie, care desparte de Fiul lui Dumnezeu pe trup, și nu suferă să o numească pe maica lui Născătoare de Dumnezeu; și se cuvine a ști că toată gândirea graiului acestuia este a iudeilor hulă și răsturnare, căci ei ziceau pentru Hristos, că noi știm că păcătos este^{*151}. Deci zice, că dacă lucrăm lucrurile luminii, suntem părtași ai Lui, iar dacă nu le lucrăm, ne facem străini de dânsul. Deci cum nu cu adevărat este lumină, și nici un păcat nu au făcut, „și cu cei fărădelege s-a socotit”^{*152} de voi? Deci, zice, dacă

¹⁴⁷ Ioan 1, 5.

¹⁴⁸ Psalm 17, 13.

¹⁴⁹ Ioan 1, 5.

¹⁵⁰ Isaia 53, 9.

¹⁵¹ Ioan 9, 24.

¹⁵² Isaia 53, 12.

noi cei ce am zis „Sângele Lui asupra noastră și asupra feciorilor noștri”¹⁵³ vom zice fără de rușine că nu am păcătuit, ne înșelăm pe noi înșine, adică, ne amăgim, ca și cum nu ar fi păcat căci am răstignit pe Hristos. Pentru aceea n-au zis: mințim, ci ne amăgim pe noi, că amăgirea este afară de adevăr. Iar dacă cunoaștem păcatul și îl vom mărturisi, ni-l va lăsa (iertă) nouă.

9. De vom mărturisi păcatele noastre, credincios este și drept ca să ne ierte nouă păcatele, și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea.

IPG 8o

10. De vom zice că nu am păcătuit, mincinos facem pe dânsul, și cuvântul lui nu este întru noi.

Repetă cuvântul mai cu libertate mânuindu-l, ca prin înmulțirea și sporirea muștrărilor aduse asupra, să-i facă și pe dânsii a cunoaște mărimea greșelii, și spre mărturisire să-i îndemne. Iar cât bine se naște din mărturisire, au arătat zicând: „Spune tu fărădelegile tale întâi, ca să te îndreptezi”¹⁵⁴. Și se obișnuiește ucenicul acesta de acum întru ale sale învățături pe aceleași de multe ori să le zică, întâi mai smerit și mai prejos, apoi mai desăvârșit și mai înalt, vrând să facă pe cunoștința mai luminată. Și l-au zis credincios pe Dumnezeu, în loc de, adevărat. Că acest nume, credincios, nu numai la cel încredințat, ci și la cel încredințător se zice. Care de la năravul său cel adevărat poate să-i împărtășească și pe alții dintru aceasta. Deci așa, Dumnezeu este credincios, iar drept, fiind către cei ce se apropie de dânsul, oricare păcate de ar fi făcut el nu-i leapădă. Deci lasă și iartă păcatele fără de îndoială, celor ce prin pocăință năzuiesc la sfântul botez. Ori de și împotriva lui sau împotriva altora au greșit. Deci dacă mărturisim, zice, vom dobândi și iertarea cea pentru greșelile ce am greșit unii asupra altora. Iar dacă făcându-ne fără de rușine zicem, că nu am păcătuit, îndoit vom lucra răul. Că ne arătăm înșine pe noi mincinoși, și asupra lui Dumnezeu hulim. Că el zice prin proorocul: „Răsplătit-au mie rele pentru bune”¹⁵⁵.

IPG 8o verso

Și prin sine iarăși: „De am grăit rău, mărturisește de rău; iar de am grăit bine, ce mă bați?”¹⁵⁶ Și dacă acestea așa aflându-se, și noi zicem că nu am păcătuit, ne lepădam de cuvântul lui, care est duh și viață. Că „Graiurile mele Duh sunt și viață sunt”¹⁵⁷

CAP: 2

1. Fișorii mei acestea scriu vouă, ca să nu păcătuiți. Și dacă cineva va păcătui, mângâietor avem către Tatăl, pe Iisus Hristos cel drept;

2. Și acesta este curățire de păcatele noastre, și nu numai de ale noastre, ci și de ale a toată lumea.

Știind nestatornicia și greșirea firii noastre apostolul, și cum că avem de pururi plecarea împreună lucrătoare spre cele mai rele, și pe pizmătărețul drac pândind mântuirea noastră, de nevoie cei ce viețuim cu ne luare aminte păcătuim, carii acum prin mărturisire ne-am împrietenit cu Dumnezeu, adaogă pe acestea, că măcar deși vom greși după lăsare și iertarea păcatelor noastre, să nu ne deznădăjduim înșine, că dacă ne vom întoarce vom dobândi iarăși mântuire prin mijlocirea Domnului nostru Iisus Hristos. Că el vorbind Tatălui pentru noi, milostiv îl va face pentru păcatele noastre. Și nu numai pentru ale noastre ci și pentru ale toată lumea. Și aceasta a zis-o căci scria către iudei: Și ca nu numai întru aceștia să se

¹⁵³ Matei 27, 25.

¹⁵⁴ Isaia 43, 26.

¹⁵⁵ Psalm 34, 11.

¹⁵⁶ Ioan 18, 23.

¹⁵⁷ Ioan 6, 63.

IPG 81

încuie pocăința, ci și către neamuri să o extindă pe aceasta. Ori că nu numai celor din acea vreme era făgăduința, ci și tuturor celor de după acestea adică celor de pe urmă. Iar mângâietor zice căci pentru noi roagă pe Tatăl adică îl îndeamnă. Și mai omenește și mai cu iconomie acestea s-au zis, precum și acest: „nu poate Fiul să facă de la sine nimic”^{*158}. Zice aceasta ca să nu se prepună că este potrivit lui Dumnezeu. Și cum că și Fiul are stăpânire a ierta păcatele a arătat la slăbănogul^{*159}. Încă și ucenicilor le dă această putere ca să lase (iertere n. tr.) păcatele^{*160}, a arătat căci cu a sa stăpânire face aceasta. Ci precum am zis, cu iconomie zice aceasta acum apostolul, ori arătând pe împreună ființa și împreună de o puterea Fiului cu Tatăl, și cum că ceea ce o ar face una dintru acele trei sfințitoare ipostasuri de obște este și se socotește și la celelalte.

3. Și întru aceasta știm că l-am cunoscut pe dânsul, dacă vom păzi poruncile lui.

Obicei are fericitul acesta bărbat, să întrebuințeze aceleași nume la deosebite însemnări, precum și acest: „În lume era, și lumea printr'însul s-a făcut, și lumea pe dânsul nu l-a cunoscut”^{*161}. Deci așa și acum au întrebuințat pe acest, l-am cunoscut, cu deosebite înțelesuri. Că se zice acest, cunosc, și în loc de, știe ceva, și în loc de, căci s-au unit cu totul cu cineva. După care însemnare este zis acest: „Cunoscut-au Domnul pe cei ce sunt ai lui”^{*162}. Și acest: „Pentru că pe cel ce n-au cunoscut păcat, pentru

IPG 81 verso.

pentru noi păcat l-au făcut”^{*163}.

4. Cel ce zice: l-am cunoscut pe Dânsul și poruncile lui nu le păzește, mincinos este, și întru acesta adevărul nu este.

5. Iar cel ce va păzi cuvântul lui, cu adevărat întru acela dragostea lui Dumnezeu deplin este; întru aceasta cunoaștem că întru dânsul suntem.

Și din cea împotriva pe aceeași o formăluiește mai cu îndestulare uneltind dovada.

6. Cel ce zice că petrece întru dânsul, dator este precum acela a umblat, și el așa să umble.

Prin lucruri, zice, se arată dragostea cea desăvârșită. Însă fiindcă este cineva de face dreptate și cu de amăruntul poruncile, iar el însuși cu lenevire și cu pregetare să se afle, care lucru departe este de la Dumnezeu. Pentru aceasta zice: că cel ce s-au împrietenit cu Dumnezeu, dator este după unirea cea cu Dumnezeu cu vrednicie să viețuiască.

7. Iubiților, nu scriu vouă poruncă nouă, ci poruncă veche care ați avut dintru început. Porunca cea veche este cuvântul, care ați auzit dintru început.

Spre dragostea cea către aproapele se întoarce, și zice, că unirea adică dragostea cea către Dumnezeu,

IPG 82

se cunoaște din dragostea cea către aproapele. Căci se poate ca cel ce din cunoștința lui Dumnezeu s-au luminat, și de dragostea lui s-a umplut, să aibă întunericul cel pricinui din urâciunea cea către fratele. Că nu este cu puțință lumina să fie întru același loc cu întunericul. Drept aceea cel luminat din dragostea cea către Dumnezeu, și pe Dumnezeu îl are, și pe lumina cea către fratele său o are, care se aprinde dintru dragostea cea către fratele său. Iar cel ce zice că iubește pe Dumnezeu, dar urăște pe fratele său întru întuneric perpetuu

¹⁵⁸ Ioan 5, 19.

¹⁵⁹ Matei 9, 7.

¹⁶⁰ Ioan 20, 23.

¹⁶¹ Ioan 1, 10.

¹⁶² 2Timotei 2, 18.

¹⁶³ 2Corinteni 5, 21.

este, pururi fiind orb cu ochii cei cunoscători, fiindcă pe lumina unirii celei cu Dumnezeu, și a cei-i cu fratele său o a pierdut. Și nu știe de aceea, cum pe sine se va folosi.

Din început.

8. Iarăși poruncă nouă scriu vouă, care este adevărată întru dânsul și întru voi; că întunericul a trecut, și lumina cea adevărată iată răsare.

9. Cel ce zice că este întru lumină, și pe fratele său urăște, întru întuneric este până acum.

10. Cel ce iubește pe fratele său, întru lumină petrece, și sminteală întru dânsul nu este.

11. Iar cel ce urăște pe fratele său, întru întuneric

IPG 82 verso

este, și întru întuneric umblă, și nu știe încotro merge, că întunericul a orbit ochii lui.

De vreme ce epistola aceasta sobornicească fiind, și îndeobște către toți iudeii, și către elini, către iudei poate să se zică cuvântul acesta: Că nu le scrie lor poruncă nouă pentru dragoste, ci veche. Că și în lespezile lui Moise, este scris acesta, vei iubi pe Dumnezeu, și pe aproapele tău ca pe sine-ți. Iar către elini, ce ar fi putut zice cineva pentru porunca cea veche, nicăieri aceasta aflându-se? Deci zicem, că și acestora este scrisă legea pentru dragostea cea către aproapele. Și cum? Întru tăblița inimii, căreia cu înțelegeri firești este scrisă. Și cum că înțelegerile cele semădate întru noi, se zic lege firească, destul este Pavel să încredințeze cuvântul zicând: „Dar văd altă lege întru mădularele mele, oștindu-se împotriva legii minții mele ... care este întru mădulările mele”¹⁶⁴. Deci lege, adică poruncă veche au luat și elinii, firea lege scriindu-le, ca să fie blânzi unii către alții, și către tot cel de un neam cu dânsii. Fiindcă jivină împreună trăitoare și împreună însoțită este omul, care nu poate fi afară de dragoste. Încă scriu istoriile cum că mulți oameni au murit unii pentru alții. Care este lucru al dragostei celei mai mari, hotărăște Mântuitorul nostru, zicând: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cineva sufletul său să-și pună pentru prietenii săi”¹⁶⁵. Așa porunca dragostei celei către aproapele fiind pusă și iudeilor și elinilor, zice, că lângă

IPG 83

porunca cea veche pe care o ați auzit, pentru dragostea aproapelui, încă și poruncă nouă scriu vouă, care o are pe adevăr și întru Dumnezeu cel împrietenit cu voi prin împărțășirea cea cu dânsul, și întru voi cei împărțășii cu dânsul. Că de vreme ce zice: „Eu lumină în lume am venit”¹⁶⁶, și lumina cea adevărată după cuvântul aceluia acum luminează, și întru lumină nu este întuneric. Lumineze de aceea lumina dragostei cea adevărată întru așezământul cel adevărat către frați și ne fațarnic, și întunericul urâciunii să treacă, adică să se prăpădească, că aceasta înseamnă acest să treacă. Și sfârșitul îl însemnează Pavel când zice: „Că trece chipul lumii acesteia”¹⁶⁷

12. Scriu vouă fișorilor, că se iartă vouă păcatele, pentru numele lui.

Fiindcă a zis că poruncă nouă scriu vouă, arată și așezământul celor ce vor primi episcopie. Și-l arată prin adăogirea înainte și sporirea creșterii celei trupești. Că știa, că nu cu aceiași osârdie întocmai toți vor primi cuvântul, nici cu sânguința deopotrivă, ci unii mai cu neputință și mai cu prostime, ca niște prunci. Căroră le și făgăduiește lăsarea păcatelor prin credința cea întru Hristos, iar alții ca unii ce au sporit acum întru bărbat desăvârșit al vârstei plinirii lui Hristos, și așa că și pe

¹⁶⁴ Romani 7, 23.

¹⁶⁵ Ioan 15, 13.

¹⁶⁶ Ioan 12, 46.

¹⁶⁷ 1Corinteni 7, 31.

alții pot să-i nască ca pe niște fii, cărora le și mărturisește că au cunoștința celui dintru început. Și carele este aceea, fără numai cuvântul lui Dumnezeu, care era și întru început la Dumnezeu*¹⁶⁸. Iar alții ca niște

IPG 83 verso

tineri, cărora ca unora ce întineresc cu tăria și cu virtutea sunt tari, le mărturisește biruință asupra patimilor necinstei. Apoi iarăși întru alt chip și după altă lovire și privire a minții, pe aceiași o repetă după măsura vârstei celei duhovnicești potrivit cuvântul cel dăscălesc. Deci zice fiindcă așa vă cunosc pe voi că după deosebirile vârstei voi veți primi cele scrise de la mine vouă, nevoie urmează ca și eu să măsoz după starea și așezarea voastră învățătura. Și să vorbesc unora dintre voi care ca niște prunci ați cunoscut pe Tatăl, adică pe Dumnezeu, iar altora ca unor părinți, care se află cu mai multă cunoștință decât copii, cât nu l-au cunoscut numai ca pe un Tată, ci și mai mult decât acesta cu cunoștința l-au deprins, și ființa o au cunoscut, că este din început și veșnic și negrăit. Că era dintru început, și acestora, și mai desăvârșit este vrednic să se facă cuvânt înaintea lui Dumnezeu. Iar tinerilor ca unora ce sunt tari, și către luptă îndemânatici, și către nevoință, carii zice că vor avea dea pururi pomenire și laudă pentru biruință, arată că au trebuință de cuvinte mai vitejești și mai ostășești.

13. Scriu vouă, părinților, că ați cunoscut pe cel ce este din început.

Fiișori ca cei ce pentru slăbiciunea și cruzimea vârstei, și pentru ne socoteala și ne alegerea cea deslușitoare a poruncii greșesc. Pentru aceea, și zice că de iertare vă învredniciți după ce se va face întru voi putere ca să cunoașteți

IPG 84

că Hristos este Domnul tuturor,” și îndurărilor lui peste toate lucrurile lui”¹⁶⁹. Părinții, ca cei ce sunt cu vârsta desăvârșiți au luat cunoștința celui dintru început. Tinerii, carii pentru vârsta tinerească se află cu iscusință și pentru că sunt gata ca să ia darul pentru biruința din lupta cea cu potrivnicul.

Scris-am vouă tinerilor, că ați biruit pe cel viclean. Scris-am vouă copiilor, că ați cunoscut pe Tatăl.

14. Scris-am vouă, părinților că ați cunoscut pe cel ce este dintru început. Scris-am vouă, tinerilor, că sunteți tari, și cuvântul lui Dumnezeu petrece întru voi, și ați biruit pe cel viclean.

Pe numele cele trecute pentru vârste cuvântul cel năravnic l-au încheiat. Iar pe acestea de acum din așezare le repetă făcând fără de lipsă sfătuire.

15. Nu iubiți lumea, nici cele din lume. De iubește cineva lumea, nu este dragostea Tatălui întru dânsul.

Așa după ce a împărțit cuvântul după vârsta duhului adaugă de aici și pe cuvântul îndemnător, și zice: nu iubiți lumea. Acestea le zice ca unor prunci, că se tem dea pururi copii de dulceața și dezmierdarea cea văzută. Apoi zicând pricina pentru ce nu se cuvine să iubească cineva lumea și pe cele din lume: De aceea către părinți și către tineri aduce

IPG 84 verso

învățătura, că unii ca aceștia se află cu stare mai desăvârșită. Și ca să nu socotești lume pe alcătuirea cea făcută din cer și din pământ, (adică totul acesta), subliniază, pe urmă care este lumea, și care sunt cele din lume. Și lume numește pe norodul cel prost, care nu are întru dânsul nici dragostea Tatălui. Dar care sunt cele din lume? Cele ce se săvârșesc după pofta trupului. Care lucrându-se prin simțuri odrăslesc pofta. Că prin ochi simțirea cea prea de nevoie, și pe celelalte le-au cuprins. Iar întru poftă tot răul se privește, curvia, băuturile, dragostele cele ne cuvioase, ucideri. Acelea pentru lăcomie, iar acestea pentru ca să piardă pe cei potrivnici. Vicleșugurile, și acestea ca supus să facem vicleșugului

¹⁶⁸ Ioan 1, 1.

¹⁶⁹ Psalm 144, 9.

pe tot cel dinaintea noastră. Și în scurt toate cele ce sunt vrăjmașe lui Dumnezeu, prin pofta cea trupească se săvârșesc de noi.

16. Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu este de la tatăl, ci din lume este.

17. Și lumea trece, și pofta ei; iar cel ce face voia lui Dumnezeu, petrece în veac; Am zis acum că lume numește pe norodul cel prost. Pentru aceea și Domnul zice ucenicilor: „Din lume nu sunteți”¹⁷⁰ precum și Eu nu sunt din lume. Iar tatăl lumii acesteia este diavolul, adică al dulcii împătămiri și al tulburării. Pentru aceea și Domnul zice pentru ucenicii Lui către Tatăl: „Nu mă rog ca să-i ei pe din lume; ci să-i păzești pe el de cel rău”¹⁷¹.

IPG 85

Adică de lume, care zice că de aiurea și întru cel rău stă. Și întru alt fel. Dacă cel rău se pune împotriva celui bun, iar cel ce pofteste cele ale lumii robește lumii nu este de la Tatăl, ci din lume, prea arătat este că nu este de la Tatăl cel din lume ci de la diavol. Precum și în Evanghelie zice către Iudei: „Voi din tatăl diavol sunteți”¹⁷². Adică din meșteșugirile și sângele cele trupesti, al cărora diavolul este semănător și de saduri grijitor. Și zice că lumeștile pofte nu au rămânere și statornicie. Iar cele după voia lui Dumnezeu rămân dea pururi și sunt vecuitoare. Și nu este lucru al celor întregi înțelepți, să treacă alături de cele statornice, și să se țină de cele ce sunt nestatornice și pier, făcând asemenea celor ce zidesc case întru nălucire și întru visele lor.

18. Fiilor, ceasul de apoi este; și precum ați auzit că antihrist vine, și acum antihriști mulți s-au făcut; dintru aceasta cunoaștem că ceasul cel de apoi este.

Acest, este ceasul cel mai de pe urmă, mai ușor și ne îngreunător este așa. Fiindcă epistola este sobornicească, care se potrivește fiecărui om, și este cu un soroc și hotar al vieții fiecăruia, ci nu este fiecăruia arătat sfârșitul său. Deci după cuviință lângă sfârșitul său au pus pe fiecare, ca și cum dacă ceasul cel mai de pe urmă al sfârșitului vieții ar fi sosit să urmeze fiecăruia cu trezvie. Și așa dea pururi viață fără prihană și curgere de fapte bune întru creștini să se

IPG 85 verso

alcătuiască. Și întru alt fel. Cel nebun și fără de minte nu are loc să-și rîdă de acestea. Că împărțindu-se tot lucrul în trei părți, cea dintâi, cea din mijloc, și cea de pe urmă, negreșit totul din mijloc cel mai de pe urmă cu cuviință este să se zică. Drept aceea dacă Domnul a venit la mijlocul zecimii miei de ani, fiindcă pe la cinci mii și cinci sute (de la zidirea lumii n. tr.) a fost venirea Lui pe pământ, totul cel de la această vreme a curs ca de la un mijloc, cel de pe urmă dacă l-ar zice cineva nimeni nu l-ar prihăni. Deci fiindcă pe mijlocul cel de la venirea Domnului grămada cea de o mie de ani l-au covârșit, bine pe toată vremea cea de la aceasta cursă, cea mai de pe urmă ar fi fost să o numească. Că această socoteală este pururi adevărată și după Sf. Ioan cel cu gura de aur.

19. Dintru noi a ieși, ci nu erau dintru noi; că de a r fi fost dintru noi, ar fi rămas cu noi, ci au ieși ca să se arate că nu sunt toți dintru noi.

Zicând pentru antihriști, adaogă și zice dintru care; că dintru noi. Și adaogă aceasta, nimic lăsând din cele către luminarea cuvântului. Și zic ca și cum s-ar fi întrebat pe sine, și de unde sunt antihriștii aceștia? Aș să zică, cum că dintru noi. Deci așa fiind trebuință să facă, nu au uneltit așa. Poate prin amestecarea cuvântului pe îngreunarea și neplăcerea cea către dânșii arătându-o. Dar pentru ce din ucenicii Domnului au ieșit Antihrist? Ca să poată aduce încredințare celor ce se amăgesc, ca și cum ar fi din ucenici, și carii după socoteala și voia

IPG 86

¹⁷⁰ Ioan 15, 19.

¹⁷¹ Ioan 17, 15.

¹⁷² Ioan 8, 44.

dascălului ar fi făcut cuvântul propovedaniei, iar nu cu totul împotriva propovedaniei s-ar fi purtat. Pentru aceasta zice din noi, iar acest au ieșit, l-au pus că după ce s-au făcut ucenici, s-au depărtat de la adevăr, și ale sale huliri și-au aflat. Că nu era dintru noi, adică, de partea celor ce se mântuiesc. Că dacă ar fi fost aceasta, ar fi rămas împreună cu ai săi. Iar acum zice, au făcut acest lucru, ca să se arate, și să se facă cunoscut, că s-au înstrăinat de noi. Că sunt oarecare întru aceștia, care nu sunt dintre noi, cu care s-au unit pe sine cei ce din noi au ieși. Pentru care zice, am zis și acest, că nu sunt toți dintru noi.

20. Și voi ungerea aveți de la Cel Sfânt, și știți toate.

21. Nu am scris vouă ca și cum nu ați ști adevărul, ci ca și cum l-ați ști pe el, și cum că toată minciuna nu este din adevăr.

22. Cine este mincinosul fără numai cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristos? Acesta este antihrist, care tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul.

23. Tot cel ce tăgăduiește pe Fiul, nici pe Tatăl nu-l are; iar cel ce mărturisește pe Fiul și pe Tatăl are.

24. Drept aceea voi ceea ce ați auzit dintru început, întru voi să rămână. Și de va rămânea întru voi ceea ce

IPG 86 verso

ați auzit dintru început, și voi în Fiul și în Tatăl veți rămâne.

25. Și aceasta este făgăduința, care însuși au făgăduit nouă, viața cea veșnică.

După ce au zis acestea care se descoperiră mai înainte, ca să nu-l pre puie cineva că numai lui însuși își afierosește această cunoștința acestora, și că se trufeste prin aceasta asupra celor-lăți credincioși ca și cum numai el singur ar fi știu aceasta, după cuviință adaogă acest, și voi ungere aveți, ca și cum ar fi zis: Dar pentru ce povestesc eu acestea către voi ca și cum nu ați fi știut acestea și nu știți voi acestea? Că ați luat de la sfântul botez ungerea cea sfințită, și prin acesta pe dumnezeiescul Duh. Și de vreme ce este aceasta, apoi știți că nu am scris ca unora care nu știți, ci ca celor ce știți, vremea cea de apoi, și năpădirea antihriștilor, și cum că toți sunt plini de minciuni. Deci fiindcă s-a înmulțit minciuna, pentru aceasta zic, că și antihriști mulți s-au făcut. Că dacă Hristos este adevărul, pe carele și voi cunoscându-l, pe adevăr îl aveți întru sine, apoi negreșit cel mincinos potrivit fiind adevărului, adică, lui Hristos, antihrist este. Și cine este cel mincinos? Cel ce se leapădă că Iisus este Hristos. Aceasta o bârfea Simon prea pângăritul, că altul este Iisus, și altul Hristos. Iisus cel născut din Sfânta Maria, iar Hristos, cel ce la Iordan s-a pogorât din cer. Deci cel ce cu minciuna aceasta se întărește, acesta, este antihrist. Dar și

IPG 87

cel ce se leapădă de Tatăl și de Fiul, și acesta, zice că este mincinos și antihrist. Că ziceau alți eretici printre care s-a născut și blestematul Valentin, cum că altul este Tatăl cel nenumit cu totul, afară de cel ce se numește Tată al lui Hristos. Și aceștia și de Fiul se leapădă, pentru că om gol îl numesc pe Dânsul, și cum că nu este din fire Dumnezeu, ca cel ce din Dumnezeu este Dumnezeu. Pentru aceea adaogă: tot carele se leapădă de Fiul, nici pe Tatăl nu-l are, precum iudeii carii lepădându-se de Fiul, se fățarnicesc că știu pe Tatăl. Dar să știe aceștia, că nici pe Tatăl nu l-au cunoscut. Că de l-ar fi cunoscut pe Tatăl, ar fi cunoscut și pe Fiul. Că este Tată al Fiului Unuia Născut. Bârfea că al Fiului celui unui născut este Tată. Și aceeași bârfeau și cei ce se trăgeau de la Simon. Deci acestea așa. Iar voi, aceleași care ați auzit dintru început, adică, pe Hristos bogoslovindu-se, păziți-o întru sine-vă. Că aceasta zice prin acest, să rămână întru voi, că dacă întru voi va rămânea aceasta, care dintru început o ați auzit, și voi întru Fiul și întru Tatăl veți rămâne, adică veți fi părtași ai lui. Că aceasta este făgăduința ceea ce zice: „Precum tu, Părinte

întru tine, ca și aceștia întru noi una să fie”.^{*173} Și iarăși: „Și aceasta este viața veșnică, ca să te cunoască pe tine unul adevăratul Dumnezeu și pe care ai trimis, pe Iisus Hristos.”^{*174}

26. Acestea am scris vouă pentru cei ce vă înșală pe voi.

După ce au săvârșit cuvântul cel zis mai înainte, adăogă
IPG 87 verso

și cuvântul pentru cei ce îi amăgea pe dânșii, adică, pentru eresurile cele apărute. Pe urmă iarăși repetă, aceea ce și mai înainte de aceasta o am zis, ne pricinuind lor îngreuiere, cum că încă și voi pe ungerea pe care o ați luat. Iar ce este aceasta s-au zis acum, că pe Duhul cel Sfânt îl zice. Deci pe Duhul cel Sfânt pe care l-ați luat, fiindcă îl aveți întemeiat la voi, nu aveți trebuință, ca cineva că vă învețe pe voi, ci precum același Duh vă învață pe voi pentru toate, după cum v-au și învățat pe voi, veți rămânea întru Dânsul. Că adevărat este și fără minciună care v-au învățat pe voi.

27. Și voi ungerea care ași luat de la dânsul, întru voi să rămână, și nu aveți trebuință ca să vă învețe pe voi cineva, ci precum aceeași ungere vă învață pe voi pentru toate, și adevărată este, și nu este mincinoasă, și precum v-a învățat pe voi, rămâneți întru aceea.

Urmarea cuvântului este așa. Fiindcă ungerea care o ați luat de la Dânsul, petrece întru voi, nu aveți trebuință ca cineva să vă învețe pe voi. Ci se cade să rămâneți întru dânsa, precum v-au învățat pe voi.

28. Și acum, fișorilor, rămâneți întru aceasta, ca să avem îndrăzneală când se va arăta, și să nu ne rușinăm de dânsul la venirea lui.

29. Dacă știți că este drept, cunoașteți că tot cel ce face dreptate, de la dânsul s-a născut.

IPG 88

CAP: 3.

1. Vedeți ce fel de dragoste ne-au dat nouă Tatăl, ca fii ai lui Dumnezeu să ne numim; și suntem.

După ce a zis de năpădirea antihriștilor, și de toată învățătura lor cea răzvrătită, și după ce i-a întărit destul ca să se afle nestrămutați și să stea întru cele ce au fost învățați, aduce vorba pe urmă și de plata lor cea gătită pentru acestea, ca și cum întărindu-i pe dânșii prin strălucite daruri, și zice: rămâneți întru Dânsul. Pentru ce? Ca să aveți îndrăzneală întru Dânsul când se va arăta. Că ce lucru este mai luminat sau mai iubit decât îndrăzneala, când vom arăta înaintea lui Dumnezeu ostenele noastre cele de o viață, să facem acest lucru cu îndrăzneală cu nimic rușinându-ne la venirea lui. Și fiindcă poate să cerceteze cineva care lucruri bune isprăvind s-ar face bine plăcut Lui? Îi învață și aceasta și zice: Că dacă l-ați cunoscut pe El că este drept, apoi negreșit și aceasta o cunoașteți, că cel ce face dreptate, de la Dânsul s-a născut. Că cel drept îi naște pe cei drepti, și cât este acest lucru spre îndrăzneala și lauda noastră nimeni nu știe. Încă nici pe dragostea și bunătatea cea către voi a celui ce dăruiește, câtă și în ce fel este. Că știți ca v-au dat vouă ca să vă faceți și să vă socotiți fii ai lui. Iar dacă celor ce sunt în lume nu este arătat acest lucru, că sunteți fii ai lui Dumnezeu, să nu vă minunați de aceasta. Că pentru aceasta nu vă cunoaște pe voi lumea, că nici
IPG 88 verso

pe cel ce v-a pus pe voi fii din punere nu l-au cunoscut. Iar lume, zice de norodul cel prost. Apoi de vreme ce v-a arătat și v-a gătit pe punerea de fii, arată mai

¹⁷³ Ioan 17, 21.

¹⁷⁴ Ioan 17, 3.

luminat și slava și îndrăzneala cea gătită a celor ce s-au făcut fii din punere, și zice:

1. Iubiților acum fii ai lui Dumnezeu suntem. Pentru acesta lumea nu ne cunoaște pe noi, căci nu l-au cunoscut pe Dânsul.

Lume este nordul cel prost, și porcesc, care numai către viața cea pământească este uimit, ca porcul către tină.

2. Iubiților, acum fii ai lui Dumnezeu suntem, și încă nu s-a arătat ceea ce vom fi; ci știm că, când se va arăta, asemenea lui vom fi; că-l vom vedea pe el precum este.

3. Și tot cel ce are nădejdea aceasta întru dânsul, se curățește pe sine, precum și el este curat.

Ca și cum ar fi zis: Cu adevărat ați cunoscut prin cele ce au apucat mai înainte, că întru fii ai lui Dumnezeu ne-am luat și ne-am înălțat. Și dacă acum nu s-a arătat aceasta să nu vă tulburați. Pentru că ceea ce acum nu este arătat, se va face arătat, când se va descoperi acela. Că arătându-ne asemenea lui, pe slava punerii de fii o vom pune pe față dinaintea noastră. Că fii negreșit trebuie să fie asemenea
IPG 89

Tatălui. Și având îndrăzneală către dânsul ca niște fii, îl vom vedea pe dânsul precum este. Nu după fire, că aceasta este cu neputință firii celei făcute. Dar cum? Pe cel curat cei curați, pe cel drept cei drepti. Că lângă cei asemenea cu ei vor odrăsli și se vor alipi cei asemănători. Că pentru acesta am și zis puțin mai înainte, că suntem asemenea lui, nu după fire. Că ar fi zis nu asemenea, ci aceeași. Iar acum fiindcă nu va putea fi aceasta, au zis pe acest, asemenea lui vom fi. Adică după felurimea slavei. Și se cuvine a mai însemna, că n-a zis mai sus, tot cel ce a făcut dreptate, ori cel ce va face, ci cel ce face. Că faptele cele bune sunt lucrătoare, și au pe ființă când se fac. Iar după ce a încetat, ori vor înceta nu mai au pe a fi.

4. Tot cel ce face păcatul și fărădelegea face; și păcatul este fărădelegea.

5. Și știți că el s-a arătat ca să ridice păcatele noastre; și păcat întru el nu este.

După ce a dovedit și a întărit cuvântul cel pentru dreptate prin bunătățile dreptii celei de mai sus, acum se pornește cu cele potrivnice cu dovezi, și zice: tot cel ce face păcatul, zicând întru acest fel oare și ce: că voi cei ce v-ați făcut fii din punere, lucrați dreptatea, ca să nu vă arătați deșerti de aceasta. Că precum la păcat, nu cel ce l-a făcut, sau cel ce va să-l facă este păcătos, sau cel fărădelege, ci cel ce persistă în rău și
IPG 89 verso.

continuă a-l lucra. Așa și drept nu cel ce nu lucrează, ci cel lucrător. Că nu veți avea loc, de a păcătui. Că Hristos fiind fără de păcat venind pentru pierzarea păcatului, ne-a întărit pe noi a nu păcătui, pe cei ce suntem întru Dânsul care nu este împărtășit păcatului. Și ne-am adeverit întru credința cea întru dânsul, și nu ne-a lăsat loc să păcătuim. Că aceasta înseamnă prin acest, tot cel ce rămâne întru dânsul. Inșă se cuvine a ști că păcatul este cădere de la cel bun. Iar nelegiuirea, este greșală întru legea cea pusă. Și acest început îl au fiecare dintre acestea două. Acela pe căderea din bunătate, iar aceea pe greșeala cea întru legea cea pusă și așezată. Și se împreunează acestea întru una și aceeași. Că și cel ce păcătuiește, pe scopul cel după fire și întru fire pus nu l-au nimerit. Că scopul firii omenești este să viețuiască după cuvântare, că departe de necuvântare este sălășluită. Asemenea și cel ce ne legiuiește, greșește întru legea cea dată în fire, fiindcă fără de înfrânare se poartă.

6. Tot cel ce petrece întru dânsul, nu păcătuiește;

Cel ce nu încetează niciodată fără de slăbire, de la lucrarea faptelor bune.

Și tot cel ce face păcatul; nu l-a văzut pe el, nici l-a cunoscut pe el.

7. Fișorilor, nimeni să nu vă amăgească pe voi, acela ce face dreptatea, drept este, precum și acela drept este.

IPG 90

După ce au zis, că s-au arătat, și pricina pentru care s-a arătat, căci nefăcând păcat, pe păcatul nostru să-l ridice, adică să-l piarză, adaogă: Tot cel ce păcătuiește nu l-a văzut pe dânsul. Și ați luat semn că l-ați văzut pe el, ca să nu fiți lesne prinși de păcat, fiindcă sunteți desăvârșit întăriți întru dânsul, apoi cei ce păcătuiesc cu adevărat nu l-au văzut pe dânsul. Pentru aceea nici au cunoscut că l-au văzut. Fiindcă nu cu pipăirea și atingerea goalei vederi o zice, nici căci după ușoara și lesnicioasa nălucire au lucrat ei spre cunoștință, ci cum căci cu oarecare judecată și știință s-au apropiat de dânsul, precum am zis mai sus. Și după ce a zis acestea, merge înainte făcându-le întărire, că nimeni, să vă amăgească pe voi. Că nu se poate întru alt fel, decât așa să fie, cel ce face dreptatea pe cel drept l-au cunoscut, și drept este ca și acela, adică, ca Dumnezeu. Precum și dimpotrivă, cel ce face păcatul, de la cel păcătos este, care este diavolul, care păcătuiește dintru început. Pentru aceea și grijindu-se se zidirea sa Dumnezeu, dreptate și sfințire fiind s-au arătat, adică în lume văzut s-a făcut, ca să piardă lucrurile diavolului.

8. Cel ce face păcatul, din diavolul este; că din început diavolul păcătuiește. Spre aceasta s-au arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să strice lucrurile diavolului.

Fiindcă s-au răsturnat diavolul când au păcătuit, de la el se face tot cel ce păcătuiește. Că face început mai înainte

IPG 90 verso

întru cel ce păcătuiește prin vârstarea și punerea gândurilor celor rele, precum la Iuda. Dar va zice cineva, cum intră diavolul întru cei ce păcătuiesc? Fiindcă au păcătuit mai înainte dând loc diavolului. Către care se cuvine a zice: Cum că același lucru este a face păcatul, cu a păcătui când îi dă loc diavolului, că cel ce păcătuiește îi dă lui loc supunându-se poftii după ce l-au primit, pe el, săvârșind cu lucrarea păcatul. Că aceasta înseamnă acest a-l face pe el. Și bine a zis și pe acest, cel ce face, iar nu cel ce l-au făcut, că cel ce s-au pocăit nu încă este de la diavolul, ci numai cel ce-l lucrează iar nu cel ce l-au făcut. Că tot cel ce face păcatul rob este păcatului^{*175}.

9. Tot cel născut din Dumnezeu, păcat nu face; că sămânța lui întru dânsul petrece; și nu poate să păcătuiască, că din Dumnezeu s-au născut.

10. Întru aceasta arătați sunt fii lui Dumnezeu; și fii diavolului; tot cel ce nu face dreptate, nu este din Dumnezeu, nici cel ce nu iubește pe fratele său.

De vreme ce cel păcătos face păcatul, de la diavolul însuși este după acest lucru că păcătuiește, și se numește fiu al diavolului, după cum zice fericitul Pavel către Elima: „Fiule al diavolului nu vei înceta a răzvrăti căile Domnului cele drepte”^{*176}. Arătat este, că cel de la Dumnezeu născut ca un fiu al lui Dumnezeu nu păcătuiește, Că este sămânța a lui Dumnezeu însuși, adică, Duhul pe care l-a luat prin darul căruia ne-am învrednicit, care petrecând întru noi face mintea noastră neprimitoare de păcat. Ori

IPG 91

și însuși Hristos, carele locuind întru cei credincioși, îi face pe dânsii fii ai lui Dumnezeu, precum și însuși Hristos dintru sămânța lui Avraam fiu al lui Avraam este, și întru sămânța lui Avraam, adică, întru Hristos se binecuvintează neamurile^{*177}.

Alte lui Hrisostom.

De câte ori păcătuim, ne facem de la diavol. Iar de la Dumnezeu de câte ori isprăvim fapta bună. Că sămânța lui întru dânsul petrece. Sămânță, zicând, pe duhul, pe care îl luăm prin botéz. Carele rămâne întru noi face mintea noastră

¹⁷⁵ Ioan 8, 34.

¹⁷⁶ Faptele 13, 10.

¹⁷⁷ Galateni 3, 8.

neprimitoare de păcat. Iar dacă cineva nu s-a născut de la Dumnezeu, Duhul cel Sfânt nuș ia.

Ale altuia.

Sămânța dumnezeiască este Hristos, carele locuind întru cei credincioși, îi face pe dânșii să fie fii ai lui Dumnezeu, așa întru sămânța lui Avraam, carele este iarăși Hristos, se blagoslovesc toate neamurile.

Întru alt fel.

Sămânța pe neamul și familia a începătorului cea dintâi, care se zice că este din belșugul faptelor bune, carele începător ca pe o izvorâre a lucrurilor celor laudate familiei sale dându-o, prin care și el strălucire a avut, și a dat-o prin aceasta și diadohilor^{*178} și strănepoților ca să se fălească. Dacă mai vârtos neșterse și neuitate sporirea cea părintească o va păzi, care nu oarecum și simplă laudă le naște, precum și iudeii, deși în zadar, i se zicea lui Hristos: „Sămânța a lui Avraam suntem”^{*179}

IPG 91 VERȘO

11. Că aceasta este vestirea, care o am auzit dintru început, ca să iubim unii pe alții.

12. Nu precum Cain care era din vicleanul, și a ucis pe fratele său. Și pentru care pricină l-a ucis pe el? Căci lucrurile lui erau rele, iar ale fratelui său drepte.

13. Nu vă mirați, frații mei, de vă urăște pe voi lumea.

14. Noi știm că am trecut din moarte în viață, pentru că iubim pe frați. Cel ce nu iubește pe fratele petrece în moarte.

Precum urâciunea de frați cât de mare este îl arată prin asemănare. Și zice, că vedeți, cum Cain urând pe fratele său l-a ucis pe el, deși era frate cu el. De vreme că având lucrurile cele rele ale tatălui său, s-au făcut fiu al diavolului. Iar Abel, lucrând cele bune s-a făcut fiu al lui Dumnezeu. Și diavolul este potrivnic lui Dumnezeu, și lucrurile cele rele, lucrurilor bune. Pentru aceasta și Cain fiind potrivnic fratelui său l-a ucis pe el. Așa este curgerea cea după urmare și după fire a cuvântului. Iar fericitul Ap. Ioan au schimbat rânduiala, ținându-se necurmat de cel îl șilea pe dânșul. Că îl șilea pe dânșul, pentru că a pomenit pe diavol și pe cei ce s-au făcut fii ai lui prin faptele rele i-au pomenit, ca pildă s-âl pună pe cel ce dintru începutul lumii prin lucrurile cele rele în stare de fiu al celui rău au alergat. Iar după ce s-au izbăvit de Cain și de cei carii pe acesta râvnindu-l vor să-l moștenească, iarăși aleargă și se întoarce către dragoste.

IPG 92

Cel ce nu iubește pe fratele său, petrece întru moarte.

15. Tot cel ce urăște pe fratele său, ucigător de oameni este; și știți că tot cel ce ucide om, nu are viață veșnică rămânând întru dânșul.

16. Întru aceasta am cunoscut dragostea, că el și-a pus sufletul său pentru noi; și noi datori suntem pentru frați să ne punem sufletele.

17. Iar cel ce are bogăția lumii acesteia, și vede pe fratele său având trebuință, și își închide inima sa despre dânșul, cum rămâne dragostea lui Dumnezeu întru dânșul.

18. Fiișorii mei să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba, ci cu lucrul și cu adevărul.

După ce s-au izbăvit de Cain și de lucrurile lui cele rele, iarăși aleargă înapoi către dragoste, și zice: Că dragostea a aplecat pe Domnul ca să-și pună sufletul Său. Și cum că dintru această pildă și noi suntem datori a ne pune sufletul pentru frați. Și de vreme că la puțini și rar este lucrul acesta, ca și cum rușinându-i pe dânșii, începe îndemnul de la cele mai smerite fapte ale iubirii de frați, iconomisind oarecum cuvântul. Ce zic ca sufletul pentru frați să-l pună, când

¹⁷⁸ Învățăcei moștenitori

¹⁷⁹ Ioan, 8, 33.

vedem că nici trebuințele cele de nevoie ale aproapelui nu le plinesc? Și nu zic de cei ce sunt lipsiți de bogăție, ci și pe cei ce pe toată lumea avere de bogăție o au. Pentru aceea rușinează-se,
IPG 92 VERSO

că dacă întru cele mici milostenii și le-au închis, și nevrednici pe sine-și de dragostea lui Dumnezeu s-au arătat, întru fapta cea mai desăvârșită ca pentru fratele său să moară ce ar fi arătat? Apoi alt cuvânt de înfruntare adăogă lor, carii primesc adică numai întru cuvânt pe dragoste, și numai cu singură limba o arată și zice: să nu iubim cu cuvântul și cu limba, ci cu lucrul și cu adevărul.

19. Și întru aceasta cunoaștem că suntem din adevăr.

Și dintru aceasta, întru care? întru căci nu numai cu cuvântul iubim pe fratele, ci cu lucrul și cu adevărul. Și ce cunoaștem? Că din adevăr suntem. Cum? Că cel ce una mărturisește, dar alta face, nu are împreună glăsuțit cuvântul asemănător cu fapta, mincinos este și nu adevărat.

Și înaintea lui vom încredința inimile noastre.

20. Că de ne arată pe noi inima noastră vinovați, Dumnezeu mai mare este decât inima noastră și știe toate.

21. Iubiților, de nu ne va arăta pe noi vinovați inima noastră, îndrăznire avem către Dumnezeu.

22. Și orice vom cere, vom de lua de la dânsul, pentru că păzim poruncile lui, și cele plăcute înaintea lui facem.

Aceasta zice: Că prin aceea că adevărim, și vom face adevărul când după cuvântul nostru și lucrul nostru va pași înainte, vom

IPG 93

încredința știința noastră. Că aceasta voiește să însemneze prin inimă. Și cum vom încredința? Aceasta punând întru noi înșine, ca și cum am face cuvintele ca un martor înaintea lui Dumnezeu. Pentru că acest, înaintea Lui, aceasta înseamnă. Că dacă nu vom face așa, ci știința, adică inima noastră ne muștră pe noi, păcătuind nu ne tănuim de dânsa. Că dacă mică fiind știința noastră, ca de o jivină mică, nu ne tănuim când păcătuim, apoi cu mult mai vârtos de Dumnezeu cel ce este împrejur nehotărât (fără de margini) și stă pretutindeni de față, nu ne vom putea tănui. Deci este cuvântul întru acest fel: Fiișorilor, să nu mințim unii către alții, numai cu limba iubindu-i, ci și cu lucrul să arătăm dragostea. Că întru aceasta cunoaștem că din adevăr, adică de la Dumnezeu suntem, și ceea ce o zicem, ca și cum ne-ar privi Dumnezeu de deasupra așa să o zicem. Și nu ar fi putut suferi cineva, măcar de ar fi și mai nerușinat decât dracii să mintă de față fiind Dumnezeu. Că dacă nu vom face așa, când zicem noi că iubim, inima noastră ne prihănește pe noi, căci mințim, păcătuim. Cum? Socotind că ne tănuim de Dumnezeu cel ce pretutindeni este de față. Zice: Deci așa iubiților după ce ne vom găti pe noi înșine, adică neprihăniți de noi înșine, adică când unii către alții vom grăi și vom face adevărul, vom dobândi îndrăzneală și ceea ce vom cere, negreșit vom lua de la Dânsul. Pentru ce? Căci poruncile lui păzim. Că prea mare bun lucru este a chema spre ascultare pe acela de la care cerem buna supunere cea de la cei ce cer, când către dânsul se face cererea fără de îndoială. Deci fiindcă și noi poruncile Lui păzim, și facem cele plăcute Lui

IPG 93 verso

nădăjduim că nu ne vom greși de cererile noastre, fiindcă se obișnuiește a răsplăti fără de întârziere dragostea cea adevărată care este între amândouă părțile, celui ce are trebuință de celălalt. Și care poruncă a lui o am păzit? Aceasta: „De veți avea dragoste între voi¹⁸⁰ unii cu alții.

¹⁸⁰ Ioan 13, 35.

23. Și aceasta este porunca lui: ca să credem întru numele lui Iisus Hristos Fiul lui,

Acest, aceasta, pricinuitoare, se cuvine a înțelege: Ca să fie așa: Cum să credem că a lui este porunca. Fiindcă zice avem poruncă, ca prin credința cea întru numele lui Iisus Hristos Fiului lui să iubim unii pe alții, și acest lucru l-am făcut, că dintru aceasta cunoaștem, că s-au întemeiat întru noi darul prea sfântului Duh, pe care ni l-au dat nouă. Însă se cuvine a ști, că pe la multe locuri ale Scripturii este pus aceasta, ca întru numele Domnului nostru să credem, dar ce înseamnă aceasta? Cu adevărat nu alt lucru, decât voirea, slava, buna laudă, slava adică și buna laudă, precum este întru acest: „Doamne, Domnul nostru, cât este de minunat numele Tău în tot pământul!”¹⁸¹. Iar voirea, precum este aici, și întru pocăiți-vă și să se boteze fiecare din voi întru numele Domnului Iisus. În loc de, întru voia. Dar ce este voia Domnului Iisus? Să se boteze toate neamurile întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Și să iubim unul pe altul, precum ne-au dat nouă poruncă.

24. Și cel ce păzește poruncile lui, întru dânsul petrece, și acela întru el. Și întru aceasta cunoaștem,

IPG 94

că rămâne întru noi, din Duhul care ne-a dat nouă.

În loc de, cu așezământ, zice, adevărat să iubim unii pe alții. Și unde este aceasta? Întru aceea ce zice: Precum voiți să vă faceți vouă oamenii faceți-le și voi lor”.

Deci dacă iubim ca cei de aproape ai noștri cu adevărat și fără de vicleșug așezământ să se afle întru noi, așijderea negreșit și noi să ne așezăm către dânsii, și dacă porunca Domnului este întru acest fel, cu mult mai vârtos când noi întru dânsul petrecem. Și el se va dăruia pe sine nouă, că nu poate a se lepăda de sine, adică nu poate să fie prins că în deșert ne-a dăruit poruncile sale, ci mai întâi pe acestea întru sine și le-au adevărit. Și dacă așa, apoi negreșit dacă pe aceasta care ne-au poruncit le facem, și noi îl vom avea pe dânsul ascultător, întru cele ce vom cere de la dânsul, și darul lui întemeiat întru noi. Iar toată mintea așa este: Că să credem întru numele lui Iisus Hristos Fiului lui, și să ne iubim unii pe alții întru adevăr, precum este porunca lui. Că cel ce păzește poruncile lui petrece întru dânsul și el întru dânsul. Și dintru acest lucru cunoaștem că petrece el întru noi, din Duhul, adică, din darul pe care ni l-a dat nouă. Că rămânând acesta ne jefuit, adevărată și ne contrazisă, avem darul care nu se ia înapoi. Și cum nu va fi jefuit? Când noi din împușinarea sufletului dintru acelea care ne-au poruncit nouă pentru dragoste nu vom vătăma nimic.

CAP: 4.

1. Iubiților, să nu credeți pe tot duhul, ci să ispitiți duhurile

IPG 94 verso

de sunt de la Dumnezeu; că mulți prooroci mincinoși au ieșit în lume.

2. Întru aceasta să cunoașteți Duhul lui Dumnezeu; tot duhul care mărturisește pe Iisus Hristos că au venit în trup, de la Dumnezeu este;

Săvârșind și trecând cuvântul cel pentru dragostea cea către aproapele, și pe cum că această este cunoștința a statorniciei duhului hotărându-o și dovedindu-o, pe care l-am luat, acum adaogă, și discernere și deslușire a fraților și a vecinilor celor adevărați, carii o au pe aceasta, ca nu pentru porunca dragostei să cădem întru frații cei mincinoși și între apostolii cei mincinoși, și întru proorocii cei mincinoși, câștigându-ne prea mare vătămare nouă înșine dintru aceasta,

¹⁸¹ Psalm 8, 10/ BIBLIA 1914 Psalm 8, 9.

împreunându-ne și amestecându-ne ca și cu niște de un nărav de noi, întâi adică pe înșine ne vom vătăma, pe cei necredincioși fără de sfială împărțându-i de cuvântul cel pentru credință, și pe cele sfinte câinilor aruncându-le, apoi și pe cei ce i-au aminte la noi (ori și petrec împreună cu noi). Pentru că dragostea noastră cea către dânșii, pe mulți îi va pleca ca să-i ia pe dânșii dascăli și să creadă celor zise de dânșii, fără de pază și ferire din petrecerea lor cea împreună cu noi jurându-se. Și care este discernerea acestora? Numai aceasta zice: tot duhul, ori vrednicie a proorociei, ori a apostolii, care mărturisește pe Domnul Iisus că au venit în trup de la Dumnezeu este. Iar care nu mărturisește, nu este de la Dumnezeu, ci vrednicia acestuia de la antihrist este, de care ați auzit. Când? De când mai înainte cu puțin zicea, că mulți antihriști sunt în lume, adică,

IPG 95

mergători înainte ai lui Antihrist. Iar mărturisirea venirii lui Hristos în trup, zice Ap. Pavel, că nu se face cu limba ci cu lucrurile: „În toată vremea omorârea Domnului Iisus în trup purtându-o, ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru”¹⁸². Deci care are lucrător întru sine pe Iisus și lumii au murit, și nu mai viază lumii, ci lui Hristos, și pe acesta întru sineși înconjur îl poartă, nu numai în trupul lui Hristos, ci și întru al său, acesta de la Dumnezeu este. Iar care nu viază lui Hristos, ci luiși și lumii, adică dulcilor împătimiri ale lumii, unul ca acesta nu este de la Dumnezeu. Pentru aceea și Ap. Pavel iarăși zice: „Când se află între voi priciri și împerecheri, au nu sunteți trupești și după om umblați? Și cel ce umblă după om, nu are Duhul lui Hristos; și cel ce nu are Duhul lui Hristos, adică cel ce nu viază după Hristos, acesta nu este al lui Hristos.*?”

3. Și tot duhul care nu mărturisește pe Iisus Hristos că au venit în trup, de la Dumnezeu nu este; și acela este al lui antihrist, de care ați auzit că va veni; și acum în lume este.

Cum că în lume este antihrist, nu trupește, ci prin mincinoșii prooroci, și apostolii mincinoși, și prin eretici, carii găsesc cale înaintea venirii lui. Iar antihrist aceasta om va fi carele pe satana întru sineși conjur purtându-l „Potrivnicul și care se va înălța mai presus de tot cel ce se zice Dumnezeu”¹⁸³, sau cinstire de Dumnezeu. Pentru aceea și de idoli se va lepăda de a-i cinsti, prin care cei ce se zic că sunt dumnezei acesta i-a însemnat, iar prin, cinstire de Dumnezeu, pe creștinătate și singur pe sine numai se va ispiti să se arate Dumnezeu.

IPG 95 verso

4. Voi de la Dumnezeu sunteți fișorilor, și ați biruit pe aceia; căci mai mare este acela ce este întru voi, decât acela ce este în lume.

5. Aceia din lume sunt; pentru aceea din lume grăiesc, și lumea pe dânșii ascultă.

6. Noi de la Dumnezeu suntem; cel ce cunoaște pe Dumnezeu, ascultă pe noi; care nu este din Dumnezeu, nu ne ascultă pe noi.

Prin cele arătate mai înainte făcând cunoșcuți pe proorocii și pe apostolii Domnului, adaogă: Iar voi de la Dumnezeu fiind fișorilor, i-ați biruit pe dânșii, adică pe proorocii cei mincinoși. Cum? Căci Dumnezeu care este întru voi mai mare este, decât este cel ce este în lume, după care au ales a trăi proorocii cei mincinoși. Apoi adaugă lângă aceasta și altă cunoaștere a mincinoșilor prooroci, care mai ales îi întrista pe cei mai proști dintre credincioși. Poate că oarecarii dintru aceia ce se mârșeau văzându-i pe aceia iubindu-se de cei mulți, iar pe sine fiind defăimați și trecuți cu vederea.

Și zice, să nu vă întristați, că sunteți voi defăimați de către cei mulți, iar aceia se primesc de către aceștia; pentru că cel asemenea la cel asemenea aleargă. Ei din lume sunt, și din lume grăind, adică, după poftele cele trupești învățând, îi au pe

¹⁸² 2Corinteni 4, 10.

¹⁸³ 2Tesaloniceni 2, 4.

dânșii ascultători, cei răzvrățiți pe cei răzvrățiți. Iar noi fiindcă suntem născuți de la Dumnezeu, și înstrăinați de la poftele lumii, suntem neprimiți înaintea lor. Și acela ne ascultă pe noi

IPG 96

care viețuiește cu întreagă înțelepciune, și pentru aceasta pe Dumnezeu cunoscându-l, este gata a-și aținti urechile la cele grăite de noi. Care zice și Hristos: „Acela ce are urechi de auzit, să audă”^{*184}.

Dintru aceasta cunoaștem duhul adevărului, și duhul înșelăciunii.

7. Iubiților să iubim unul pe altul; că dragostea de la Dumnezeu este; și tot cel ce iubește, din Dumnezeu este născut, și cunoaște pe Dumnezeu.

8. Cel ce nu iubește, nu cunoaște pe Dumnezeu; că Dumnezeu dragoste este.

9. Întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu întru noi, că pe Fiul său cel unul născut l-au trimis Dumnezeu în lume, ca să viem printr'însul.

10. Întru aceasta este dragostea, nu că noi am iubit pe Dumnezeu, ci căci el ne-a iubit pe noi, și au trimis pe Fiul său curățire pentru păcatele noastre.

După ce au despărțit pricinile zise acum de dânșii, de care se cuvine a ne aține, și de care nu, adaogă de aici ca pe o pecetluire a celor zise pe acest, că dintru aceasta cunoaștem pe cei ce au pe Duhul adevărului, și pe cei înșelători mincinoși cu duhul proorociei. Și după aceasta iarăși de a doua oară cuvântul cel pentru dragoste. Că după ce au arătat pe carii se cuvine a-i

IPG 96 verso

iubi, că pe cei de un nărav, se apucă iarăși de cel dintru început, zicând că de la Dumnezeu și dragostea și cel ce iubește, și cum că acesta singur care iubește s-a născut de la Dumnezeu, și cunoaște pe Dumnezeu. Iar cel ce nu are dragoste, nici pe Dumnezeu nu-l cunoaște. Iar cum că cel ce nu iubește, (pe Dumnezeu și pe vecin) nu l-a cunoscut pe Dumnezeu; dovedește și întărește așa: Dumnezeu dragoste este. De unde este arătat? Dintru căci au trimis pe Fiul Său cel Unul Născut în lume, ca să ne dea nouă viața cea adevărată, și să viem printr'însul. Că precum bunătate se zice, căci pentru bunătatea au zidit lumea cea gândită și pe cea simțită, așa și pentru dragostea cea către noi dând pe Fiul Său cel Unul Născut în lume, au arătat și prin acest lucru că dragoste este. Pentru aceea și el adaogă: Întru aceasta este dragostea, în loc de, întru aceasta se arată că Dumnezeu dragoste este. Apoi ridicând și crescând pe bunătatea dragostei lui Dumnezeu zice: nu căci noi l-am iubit pe dânșii au făcut lucrul acesta Dumnezeu, pe Fiul său pentru noi dându-l, ci el mai înainte începe facerea de bine cea către noi prin dragoste, au trimis pe Fiul său. Și nu numai l-au trimis, ci și prin sângele său face curățire păcatelor noastre. Deci dacă așa ne-au iubit pe noi Dumnezeu, măcar deși noi nimic nu ne împărtășim la fire cu dânșii, cu mult mai vartos suntem datori și noi ca pe cei de un neam cu noi să-i iubim, și cunoscând bunătatea cea din dragoste, să slujim și altora cu aceasta. Că precum este prihănire celui ce nu voiește nici alege pe cel vrednic de a fi ales, așa laudă pricinuieste celor ce iubesc pe cei vrednici de dragoste, pentru căci sunt iubiți. Și așa așezându-ne avem pe amândouă, și pe a fi iubiți, pentru că suntem de Dumnezeu iubiți, și căci ne-am făcut primiți de la dânșii, și pe a fi iubitori prin dragostea cea către aproapele.

11. Iubiților, dacă Dumnezeu așa a iubit pe noi, și

IPG 97

noi datori suntem să iubim unul pe altul.

12. Pe Dumnezeu nimeni niciodinioară nu l-a văzut. De iubim unul pe altul, Dumnezeu întru noi petrece, și dragostea lui desăvârșit este întru noi.

¹⁸⁴ Matei 11, 15.

13. Întru aceasta cunoaștem că petrecem întru dânsul, și el întru noi, că din Duhul său ne-au dat nouă.

14. Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl au trimis pe Fiul Mântuitor lumii.

Am zis și mai înainte de acest cuvânt, că obicei are fericitul acesta, pe aceleași pentru aceleași să le repete. După acest obicei și acum formându-l cuvântul zice: Pe Dumnezeu nimeni niciodinioară nu l-a văzut. De vreme că pentru dragostea fraților face cuvântul, au adus întru pildă pe Dumnezeu. Carele pentru dragostea cea către noi au dat pe Fiul său cel Unul Născut la moarte. Și era cu puțință să zică oare carii, și de unde zici aceasta pentru lucruri nevăzute?

Deci unindu-mă și împreunându-mă cu cei ce zic așa și eu zic că pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut niciodinioară. Dar din dragostea unora către alții, zice, cunoaștem că Dumnezeu este întru noi. Și bine zice și aceasta, că multe din lucrurile Lui cele nevăzute de noi, le prindem și le înțelegem. Deci precum sufletul nu l-a văzut cineva, ci din lucruri și din mișcările lui se înțelege că este întru noi, așa și pe dragostea Lui

IPG 97 verso

cea către noi, că prin oarecare mișcare și lucrare o cunoaștem. Și dacă aceasta nu este afară de cuviință, apoi și dumnezeiescul acesta bărbat arată cu cuviință din lucruri, că Dumnezeu este și întru noi. Și care este lucrarea? Dragostea cea curată către aproapele nostru. Aceasta este cunoașterea statorniciei noastre întru dânsul, și a Aceluia întru noi. Și acesta zice că din Duhul lui ne-a dat nouă.

Că cel curat împrumută curate și neprihănite. Deci de vreme că prin dragostea cea curată ne împărtășim și cu dânsul, dintru acest lucru, zice, și noi cei ce după trup văzându-l pe dânsul l-am cunoscut și mărturisim că Tatăl l-au trimis pe dânsul Mântuitor lumii, și încă lângă cunoștința noastră și el ne-au tâlcuit, mai desăvârșit deprinzându-ne pe noi întru o cunoaștere ca aceasta. Uneori zicând: „Am ieșit din Tatăl și am venit în lume”^{*185} ... Acest cuvânt pentru căci au trimis pentru dragostea noastră din cer pe Fiul său cel Unul Născut în lume. Încă și prin altele iarăși mai luminat. „Că așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe Fiul său cel Unul Născut l-au dat, ca tot cel ce crede întru el să nu piară, ci să aibă viață veșnică”^{*186}. Și n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea. Deci avem zice, și din însăși vederea de față, și din tâlcuirea Unuia Născut celui ce este în sânul Tatălui^{*187}, după cum în Evanghelie s-au zis, și din lucrarea cea pentru dragostea unora către alții. Că Dumnezeu este întru noi, și cum că din Duhul Său ne-a dat, și cum că ne facem părtași lui.

15. Oricare mărturisește că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu întru acela petrece, și acela întru Dumnezeu.

16. Și noi am cunoscut și am crezut dragostea care are Dumnezeu întru noi. Dumnezeu dragoste este; și acela ce petrece întru dragoste, întru Dumnezeu petrece, și Dumnezeu întru dânsul.

IPG 98

Acest cuvânt aduce către cuvântul cel zis mai înainte, „că tot duhul care nu mărturisește pe Domnul Iisus că au venit în trup”. Că de vreme ce destul au arătat, că sunt fii ai lui Dumnezeu, și Dumnezeu petrec întru dânsii, și a arătat că prin dragostea cea a unora către alții că s-a dat lor Duhul Sfânt. Întoarce iarăși cuvântul la acelea și zice: carele va mărturisi, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu petrece întru dânsul, precum s-a zis mai sus, că tot duhul care mărturisește pe Iisus Hristos că a venit în trup de la Dumnezeu este. Au arătat încă și altă cuvântul, că cei ce mărturisesc acestea și au pe Duhul petrecând întru dânsii, adică pe Dumnezeu, și ei petrec întru Dumnezeu, și cum acest lucru? Prin

¹⁸⁵ Ioan 16, 28.

¹⁸⁶ Ioan 3, 16.

¹⁸⁷ Ioan 1, 18.

dragostea cea a unora către alții. Și pomenindu-o pe dragoste, adaogă și toate cele pentru dragoste, pe care le-au zis, dând multă încredințare cuvântului celui pentru dragoste.

17. Întru aceasta s-a săvârșit dragostea cea cu noi, ca îndrăznire să avem în ziua judecății; pentru că precum el este, și noi suntem în lumea aceasta.

18. Frică nu este întru dragoste; ci dragostea cea desăvârșită scoate afară pe frică;

Lumină este Dumnezeu, și sfinții lui lumină în lume sunt după Evanghelie, și nu este întru dânsii frică de chin, că întru dragostea lui Dumnezeu prisosesc, vă voiesc pe voi ca să vă faceți desăvârșiți întru dragoste, ca îndrăzneală să avem către Dumnezeu în ziua judecății, și căci el este cel ce judecă, după a lui hotărâre când zice: „Că Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata o a dat Fiului”¹⁸⁸. Și că vom fi cu îndrăzneală către cel ce

IPG 98 Verso

s-au întrupat, au arătat zicând: Că precum acela este, și noi suntem în lumea aceasta: Aceasta zicând, după ce au arăta mai înainte și a dovedit, că Dumnezeu este întru noi, și noi întru dânsul, prin săvârșirea dragostei, zice o mărturisim nouă înșine. Deci precum acela fără de prihană era în lume și curat, pentru aceea și zicea: „că vine stăpânitorul lumii, și întru mine nu va afla nimic”¹⁸⁹. așa și noi vom fi întru Dumnezeu și Dumnezeu întru noi. Deci dacă acest lucru va fi așa, apoi acela este nouă învățător de curățire și dăruitor, așa și noi îl purtăm pe dânsul împrejur în lumea aceasta, cu lămurire și cu curățenie, totdeauna purtând omorârea lui în trupul nostru¹⁹⁰. Și așa viețuind, vom îndrăzni către Dânsul, și fără de nici o frică vom fi atunci. Că săvârșiți fiind întru dragoste prin lucruri bune, vom fi departe de frică. Și adaogă lângă acestea și cuvânt doveditor. Că dragostea cea desăvârșită scoate afară frica. Și care frică zice? El zice pe cea muncitoare. Că se poate și ca cineva să iubească pentru frica ca să nu se muncească. Și frica aceasta nu este săvârșitoare, adică nu este a dragostei cele desăvârșite. După ce a zis acestea pentru dragostea cea desăvârșită, și cu silință arată, că suntem datori să iubim pe Dumnezeu, că și El întâi ne-a iubit pe noi, și zice datori suntem, fiindcă el a început către noi bunătatea, mai cu sârguință către răsplătirea acestuia să ne silim pe noi. Însă au căutat oarecarii, cum David zicând: „Temeți-vă de Domnul toți sfinții lui, că nu este lipsă celor ce se tem de dânsul”¹⁹¹, cum zice acesta acum, dragostea cea desăvârșită scoate afară frica, că au doară cu adevărat sfinții lui Dumnezeu nu s-au făcut desăvârșiți întru dragoste, cărora li se poruncește a se teme de Domnul? Deci zicem că îndoită este frica. Una înainte începătoare, care aleargă împreună cu frica

IPG 99

de munca, pentru relele cele lucrate de dânsul, aceasta este a aceluia care temându-se se apropie de Dumnezeu, și pentru aceasta se apropie ca să nu se muncească. Și dragostea aceasta este cea începătoare. Iar dragostea cea săvârșitoare, de o temere ca aceasta este izbăvită, pentru aceea și se zice „curată și care rămâne în veacul veacului”¹⁹²?. Deci care, și pentru ce pricină este frica cea săvârșitoare? Frica săvârșitoare este aceea pentru că cel ce o are pe dânsa s-a făcut desăvârșit întru dragoste, cel ce iubește se teme foarte ca să nu se arate lipsit de ceva din cele ce se cuvin să săvârșească celui iubit de dânsul.

Că frica muncă are, și cel ce se teme nu este deplin întru dragoste.

19. Noi să-l iubim pe dânsul, că el întâi ne-au iubit pe noi.

¹⁸⁸ Ioan 5, 22.

¹⁸⁹ Ioan 15, 30.

¹⁹⁰ 2Corinteni 4, 10.

¹⁹¹ Psalm 33, 10. /BIBLIA 1914: Psalm 33, 9.

Frică zice aici de cea începătoare. Cel ce iubește curat pe Dumnezeu, nu face cele plăcute lui Dumnezeu pentru groaza de munci, ci pentru dragostea către Dumnezeu și pentru dragostea faptei bune. Iar pentru căci are frica cea curată nu se întemeiază și se nădăjduiește pe sine care este dar și dragostea a lucrului celui bun. Ori iarăși, frica aceea pentru ca să nu cadă (cel ce o are) în muncă face vreun lucru bun, aceeași este cu cea dintâi. Pentru aceea adăogă frica muncă are.

20. De va zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său urăște, mincinos este; că acela ce nu iubește pe fratele său pe care l-a văzut, pe Dumnezeu pe care nu l-a văzut cum poate să-l iubească?

IPG 99 verso

După ce a arătat cu silință că se cade să fie trecătoare?? dragostea de la Dumnezeu către noi, și de la noi către Dumnezeu, și după ceasta iarăși au adăogat, că dacă așa ne-a iubit pe noi Dumnezeu, și noi datori suntem a iubi uni pe alții. Și iarăși aducând cuvântul zice: fiindcă cu datorie ne stă înainte să iubim pe fratele, din pilda dragostei lui Dumnezeu cea către noi, pe care aducându-o în loc răsplătim lui Dumnezeu, vom plăti datoria. Se cuvine a zice fără de întârziere să iubim pe fratele, spre cunoașterea desăvârșit a dragostei celei către Dumnezeu. Că dacă nu va fi acest lucru, nici dragostea noastră către Dumnezeu se va păzi, fiindcă datoria ceea ce se cade a avea unii către alții cade, pe care o am avut din dragostea cea către Dumnezeu. Aduce și alt cuvânt mai lucrător decât acesta spre muștrarea celor ce se ispitesc să facă neadevărată pe dumnezeiasca dragoste, zicând întru acest fel: negreșit se alcătuieste dragostea din obișnuința unora către alții, iar obișnuința are următoare pe privirea cea către fratele său, și prin aceasta mai vârtos se leagă cu dragostea lui, că vederea este atrăgătoare către dragoste. Și dacă acest lucru este așa, apoi cel ce pe simțirea ceea ce mai vârtos este atrăgătoare către dragoste întru nimic o socotește, și pe fratele său pe care l-a văzut nu-l iubește, cum pe Dumnezeu pe care nu l-a văzut zice că-l iubește, când nici obișnuit lui nu este, și prins este că nu o dovedește cu nici o simțire? Deci dacă cineva obrăznicindu-se zice ar grai aceasta, cum pe Dumnezeu iubește, dar urăște pe fratele său, au nu lângă acelea cu care pe dumnezeiasca dragoste o face neadevărată, încă călcător al poruncii

IPG 100

se află? „Întru aceasta vor cunoaște toți că ai mei ucenici sunteți, de veți avea dragoste întru voi”¹⁹²? Deci cel ce iubește pe Dumnezeu, se întărește că este ucenic al Domnului prin iubirea către fratelui său după porunca acestuia.

21. Și această poruncă avem de la dânsul; ca cel ce iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său.

CAP: 5.

1. Tot cel ce crede că Iisus este Hristos, din Dumnezeu este născut; și tot cel ce iubește pe cel ce au născut, iubește și pe cel ce s-a născut dintr'însul.

2. Întru aceasta cunoaștem că iubim pe fii lui Dumnezeu, când iubim pe Dumnezeu, și poruncile lui păzim.

Și acest cuvânt este încredințator al celor mai sus zise. Dacă poruncă am luat de la Dascăl ca să iubim unii pe alții, apoi negreșit dacă credem, că dascălul nostru Iisus este Hristosul, carele întru aceasta este Hristos, căci este Dumnezeu și Om, să-i păzim și poruncile și ca ale unui Dascăl, și ca ale unui Dumnezeu. Și crezând că el este Dumnezeu, ne facem fii ai lui, precum s-a zis și în Evangheliu: „Iar câți l-au primit pe dânsul, le-au dat lor stăpânire ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele lui”¹⁹³.

¹⁹² Ioan 13, 35.

¹⁹³ Ioan 1, 15./BIBLIA 1914, Ioan 1, 12.

IPG 100 verso

adică câți au crezut întru Dânsul, aceștia de la dânsul s-au născut ca niște fii. Și dacă ne-am născut de la Dânsul, apoi negreșit și pe cuvântul celui ce ne-a născut o vom arăta. Și care este această cuvântul? Ca să iubim pe cel ce ne-a născut. Și de vreme ce zice că toți care am crezut întru dânsul de la dânsul ne-am născut, și dacă ne-am născut de la dânsul suntem îndatorați să ne iubim unii pe alții, ca niște frați, și ca niște de la dânsul născuți. Și adăogă și acestui cuvânt încredințare, că cel ce iubește pe cel ce l-au născut, și pe cel născut dintru dânsul îl iubește. Apoi iarăși zice: că dragostea cea către frați, adică către fii lui Dumnezeu, întărește pe dragostea cea către născătorul. Că sus a zis că cel ce iubește pe Dumnezeu, iubește și pe fratele său, iar acum zice: că cel ce iubește pe fii lui Dumnezeu, și pe Dumnezeu iubește. Și arătarea dragostei celei către Dumnezeu, face pe dragostea cea către frațele.

3. Că aceasta este dragostea lui Dumnezeu, ca poruncile lui să le păzim;

Acest stih este așa: Că aceasta este dragostea, ca poruncile lui să le păzim, că tot cel născut de la Dumnezeu biruiește lumea. Iar poruncile lui grele nu sunt este aruncat la mijloc.

și poruncile lui grele nu sunt.

4. Căci tot cel născut din Dumnezeu, biruiește lumea; și aceasta este biruința care biruiește lumea, credința noastră.

Fiindcă pune paza poruncilor Lui Dumnezeu semn al dragostei. Că li se părea oare căroră că sunt grele poruncile lui Dumnezeu, pentru aceasta zice: „Și poruncile lui grele nu sunt”. Că ce greutate este a iubi pe fratele? Dar și în temniță a-l cerceta ce greutate? Că nu zice să-l scoatem pe el din

IPG 101

temniță, care este lucru greu, ci numai a-l cerceta. Nici a-l izbăvi de boală pe cel bolnav, ci numai a-l căuta și a-l cerceta. Nici nu poruncește să punem masă scumpă înaintea celui flămând, nici a-i da celui gol haină făcută din multe materii, ci care plinesc nevoia, pe care le caută cel flămând și cel gol. După ce a zis acestea, adăogă alta lângă dragoste. Care este aceasta? Biruința. Că zice, că prin dragostea cea către frațele făcându-vă fii ai lui Dumnezeu, următoarele lucruri ale bunătății aveți: biruința lumii. Pentru că cel născut de la Dumnezeu biruiește lumea. Apoi le pune înainte biruința, și lucrul prin care se face biruința, zicând credința a amândurora este cea întru Dumnezeu, care fiind născută de la Dumnezeu, a biruit și a golit toată necredința. Și iudeii, elinii, și ereticii nu pot ceva împotriva ei. Și de vreme căci credința goală nu biruiește, ci împreună cu cel ce o are pe dânsa, pentru aceasta adăogă: Și cine este cel ce biruiește lumea, fără numai cel ce crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu? Și cine este Iisus acesta? Care prin apă și prin sânge au venit Iisus Hristos.

5. Cine este cel ce biruiește lumea, fără numai cel ce crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu?

6. Acesta este care a venit prin apă și prin sânge, Iisus Hristos;

Fiindcă fume a lui Dumnezeu și naștere au pomenit zicând, că tot cel născut de la Dumnezeu. Și acest lucru prin sfântul botez deodată se face. Pentru aceasta zice: Că acesta este cel ce au venit prin apă, și prin sânge Iisus Hristos, născându-ne pe noi, și fii ai lui Dumnezeu făcându-ne. Pentru că și aceasta ca ceea ce urmează cuvântului se înțelege dinafară, ca să fie așa, și tot cel născut de la Dumnezeu, biruiește lumea. Și cum s-au născut? Zice, prin apă, și prin

IPG 101 verso

sânge. Că Iisus Hristos cel ce au venit prin apă și prin sânge de a doua oară naștere, și adăogă iarăși cuvântul potrivit, zicând nu numai întru apă, că naște de a doua oară, ci în apă și în sânge. Că voiește mai întâi să arate pe arătarea lui Hristos celui ce ne-au făcut pe noi fii din punere, că după ce s-au făcut fii din

punere omul printr'însul de la Dumnezeu, și așa întru noi prin punere de fii a sa a dăruit o vrednicie ca aceasta, care în trei vremuri s-a arătat, în vremea botezului la Iordan, de sus Tatăl mărturisind Fiul iubit^{*194} pe cel ce se boteza. Și carele? Cel ce intra în apă ori omul cel împreunat și unit cu Dumnezeu Cuvântul cel ce se vedea împreună cu cel ascuns? Că se cădea acestuia și mărturia să se facă. Deci prin apă adică, în botezul cel prin apă, s-au arătat Fiul al lui Dumnezeu Iisus prin mărturisirea Tatălui, iar prin sânge, când vrând să se răstignească zicea? Proslăvește-mă Părinte. Și au venit glas; „și l-am proslăvit și iarăși îl voi proslăvi”^{*195} pe care tunet l-au socotit cei ce l-au auzit. Iar prin Duhul, când ca un Dumnezeu au înviat din morți. Că al lui Dumnezeu singur este acest lucru adică a se învia pe sine-și. Iar prin glasul Duhului, că însemnează Dumnezeu, pe Duhul, cea zisă destul este să se arate, Deci trei fiind mărturiile, a botezului, a crucii, și a învierii. Care pe punerea de fii a lui Iisus o mărturisesc, ne împotriva grăită este punerea de fii a Domnului, prin care punere de fii, ca acela ce pângă este a toată frământătura omenească, și nouă ne-au dăruit și ca să fim fii ai lui Dumnezeu. Și aceste trei întru Unul Hristos sunt. Că aceasta înseamnă când a zis întru mărturia cea pentru Hristos: „cei trei una sunt”. Însă se cuvine a ști că oarecarii din părinți nu înțeleg pe Duhul pentru învierea lui Hristos, ci pe Tatăl, când au strigat la Iordan: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru carele am binevoit”^{*196}. Fiindcă și Duhul Dumnezeu este, precum am zis mai înainte. Acestea zicându-le, adăogă încredințare celor zise de la cea mai mică
IPG 101b

întru acest chip. Dacă pentru orice fel de lucru luăm mărturia oamenilor, mult mai cu dreptate este să luăm pe cea mai mare de la Dumnezeu? Că ce? Au nu este mărturia aceasta pentru Fiul lui, adică, pentru Hristos, este de la însuși Dumnezeu? Deci cel ce crede întru Fiul lui Dumnezeu, că este Dumnezeu, ca un Fiul al lui Dumnezeu, are mărturia întru dânsul adică întru sineși, crezând că el se va face fiu se va face din punere, prin Iisus cel făcut Fiul de la Dumnezeu. Iar cel ce nu crede, este vinovat a două rele, adică a necredinței, făcând mincinos pe Dumnezeu, încă și pe sine din singur punerea de fii, și pentru aceasta și de viața cea veșnică, pe care și Hristos întru sine o are, după cum este scris în Evanghelie: „întru dânsul viață era”^{*197}. Drept aceea cel ce are pe Fiul prin botez, are și pe viață. Căci „Că ori câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat”^{*198}. Și carele nu are pe Fiul lui Dumnezeu prin botez, nici pe viață nu o are și este mort. Că morți cu păcatele luându-ne pe noi, ne scoală și ne învie prin botez. Cum? Că cel ce s-a îngropat împreună cu Hristos, prin afundarea cea prin botez, acesta mort este lumii, adică poftelor lumești, și nu încă întru sineși, ci întru Hristos viază.

Nu numai prin apă, ci prin apă și sânge. Și duhul este cel ce mărturisește, căci Duhul este adevărul.

7. Stihul al șaptelea l-au lăsat tâlcuitorul, Sf. Teofilact, fiindcă în unele TESTAMENTE nu se află adăogat, ca și când ar fi de prisosit.

8. Și trei sunt care mărturisesc pe pământ: duhul și apa și sângele.

Se cuvine a înțelege de afară acest, cel ce au venit, ca să fie așa: adică cel ce nu numai întru apă au venit, adică prin apă au dat dovada.

Și acești trei una sunt.

IPG 101b verso

9. De primim mărturia oamenilor, mărturia lui Dumnezeu mai mare este; că aceasta este mărturia lui Dumnezeu care a mărturisit pentru Fiul său.

¹⁹⁴ Matei 3, 17.

¹⁹⁵ Ioan 12, 28.

¹⁹⁶ Matei 3, 17.

¹⁹⁷ Ioan 1, 4.

¹⁹⁸ Galateni 3, 27.

10. Cel ce crede întru Fiul lui Dumnezeu, are mărturia întru sine; cel ce nu crede lui Dumnezeu, mincinos l-a făcut pe dânsul; pentru că n-a crezut la mărturia care o au mărturisit Dumnezeu pentru Fiul său.

11. Și aceasta este mărturia, că viața veșnică ne-a dat nouă Dumnezeu, și această viață întru Fiul lui este.

12. Cel ce are pe Fiul, are viața; iar cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu, viața nu are.

Și cei trei întru unul sunt, adică, întru mărturia cea pentru Hristos, și căci s-au făcut Fiu din punere de la Dumnezeu Tatăl, și căci pe aceea ce el au avut, o au dat cu împărtășire. Și celor vrednici carii au crezut întru numele lui.

13. Acestea am scris vouă celor ce credeți întru numele Fiului lui Dumnezeu; ca să știți că viața veșnică aveți, și ca să credeți întru numele Fiului lui Dumnezeu.

14. Și aceasta este îndrăznirea, care avem către dânsul, că de vom cere ceva după voia lui, ne aude pe noi.

15. Și dacă știm că ne aude pe noi, orice vom cere, știm că vom avea cererile care cerem de la dânsul.

Pe acestea. Ca întru epilog, în scurt le cuprinde, și zice, că am scris vouă. Ca unor moștenitori ai vieții veșnice, că nu le-aș fi
IPG 102

scris pe acestea celor ce nu viețuiesc după nădejdea vieții veșnice. Că nu este vrednic lucru și de laudă nici pe cele sfinte a le da câinilor, nici mărgăritarul a-l arunca înaintea porcilor. Și repetă, după cum am zis, aducându-le lor aminte pe cele zise, întâi, că se cade să creadă fără de îndoială, întru numele Fiului lui Dumnezeu, adică, întru cinstirea de Dumnezeu cea predanisită nouă de la acela. Că acest lucru înseamnă numele Fiului lui Dumnezeu, după cum am zis. Apoi că nu este nici un alt semn al ne îndoitei acestei credințe; decât îndrăzneala, pe care prin credința cea fără prihană o aflăm către dânsul, după cum am zis mai sus, și cum că iarăși semn al unei îndrăzneli ca acesteia au pus acesta, ca adică să audă și să nu treacă cu vederea pe toate cele cerute de noi. Dar de vreme ce nu toți dobândesc pe toate cele cerute, nici se aud la acelea care cer, adăogă acest, după voia Lui. Fiindcă cel ce afară de voia dascălului cere, nici va fi auzit, asemenea fericitului Iacov. Fiindcă și acesta zice: „Cereți și nu luați, pentru că rău cereți”¹⁹⁹. Și întorcând altfel pe un semn ca acesta, spre mai luminată cunoaștere, zice: Și dacă știm că ne aude pe noi, la toate acelea care cerem, știm că avem cererile care am cerut de la dânsul, întru acest fel oarecum zicând: dacă după voia lui cerem, ne aude pe noi. Și dacă ne aude pe noi la aceea care cerem, știm că după voia lui facem cererile noastre, și avem întru noi înșine cererile care am cerut. Iar acestea sunt „Ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui,”²⁰⁰, pe care și el ne-a poruncit nouă în Evanghelie să le cerem.

16. De va vedea cineva pe fratele său păcătuind păcat nu spre moarte să ceară, și va da lui viață celor ce păcătuiesc nu spre moarte. Este păcat spre moarte; nu pentru acela zic ca să se roage.

17. Toată nedreptatea păcat este, și este păcat nu spre moarte.

IPG 102 verso

După ce au zis pe acelea care am arătat și le-am descoperit, acum însuși arătat și descoperit pune de față oarece dintru acelea care după voia lui Dumnezeu voiește să le cerem noi. Și de vreme ce mai mult prin toată epistola pe dragostea cea către fratele o laudă, și cum că aceasta voiește Dumnezeu dovedește, că adică pe dragostea cea către fratele adevărată să o păzim, acum pe una din voile lui și încă prea mare zice cum că este aceasta, adică dacă va vedea cineva pe fratele lui păcătuind nu spre moarte, va cere și îi va da lui, și ce îi va da? Viața veșnică,

¹⁹⁹ Iacov 4, 3.

²⁰⁰ Matei 6, 33.

cărora? Celor ce nu păcătuiesc spre moarte, căci ca de la un ghenos (adică neam) cuprinzător al păcatului face despărțirea, și zice: toată nedreptatea păcat este, și cea spre moarte, și cea ce nu-i spre moarte. Ci pentru cea adică spre moarte, zice, să nu se roage, să nu ceară, că nu va fi auzit, că rău cere. Adică pentru cel ce nici o întoarcere nu arată zicând. Că păcat spre moarte singur acesta este, care nu caută spre pocăință, cu care și Iuda bolind, sub moartea cea veșnică s-au supus. Încă și pomenitorii de rău, spre moarte păcătuiesc. Că zice Solomon. „Căile celor ce țin minte răul, sunt spre moarte”^{*201}. Că nici aceștia nu se întorc nu se pocăiesc, de pomenirea de rău ținându-se, și păzind mânia cea asupra aproapelui, ci ne pocăite și neiertate păcătuiesc.

18. Știm că tot cel născut din Dumnezeu nu păcătuiește; ci cel ce s-au născut din Dumnezeu se păzește pe sine însuși, și cel rău nu se atinge de el.

19. Știm că din Dumnezeu suntem, și lumea toată întru cel rău zace.

20. Și știm că Fiul lui Dumnezeu au venit și ne-au dat nouă pricepere, ca să cunoaștem pe cel adevărat și să fim întru cel adevărat, întru Iisus Hristos Fiului lui. Acesta este Dumnezeu cel

IPG 104

adevărat, și viața cea veșnică.

După ce ne-au înștiințat pe noi care este păcatul cel spre moarte, și care păcat nu-i spre moarte, mai înseamnă aicea și cărora este această neputință, ca să păcătuiescă spre moarte? Și zice: Că cel ce s-au făcut fiu din punere de la Dumnezeu, acesta niciodată, nici către moarte, nici cu cel fără de moarte, păcat nu va boli. Nu odată dându-se pe sine lui Hristos acela ce prin punerea de fiu locuiește întru dânsul, nepipăit petrece de păcat. Însă ca nu cuiva să i se pară căci cu totul nu se schimbă cu firea unul ca acesta, căci este de aceea ne prins și nesupus păcatului, adaogă și pe acest, se păzește pe sine, cât dacă nu se va păzi pe sine, și nu se va feri de cel rău, negreșit va păcătui. Deci nu după fire întru nepătimire zice că cuvine, ci din marile dar al lui Dumnezeu: carele pentru căci ne-au făcut pe noi fiu din punere, de darul acesta ne-au învrednicit, ca păzind și ferind noi darul cel de la Dânsul dăruit nouă, să avem și pe a nu păcătui. Fiindcă întru acest fel zice, lumea întru cel rău zace, și zice lume pe cei ce nu s-au rânduie prin lucrurile cele de dreapta întru punerea de fiu a lui Dumnezeu, nimic nu ne-ar fi oprit pentru noi ca împreună cu cei ce pier să ne numărăm, fiindcă se pleacă mintea omului cu sârguință spre cele rele din tinerețile lui*, precum au hotărât Dumnezeu la potop. Dar fiindcă Fiul lui Dumnezeu, a venit, și ne-au dat nouă minte ca să-l cunoaștem pe el Dumnezeu adevărat, și cum că este însuși întru Iisus Hristos adevăratul lui Fiu, am cunoscut prin această mare dăruire, că aceasta este adevăratul Dumnezeu, și viața cea veșnică. Și cunoscându-l petrecem nesupărați de la cel rău, și de la ale lui sminteli.

21. Fiilor, păziți-vă pe voi de idoli, Amin.

Au căutat oarecarii, pentru ce, dacă către cei desăvârșit credincioși scria acestea, le poruncește acum să se păzească pe sine despre idoli? Deci zicem: Că de vreme ce către toată biserica scria acestea, care nu toată din norodul cel ales și lămurit se împlinea, ci erau oarecarii întru dânsa carii și mai neputincioși se afla, către unii ca aceștia poruncește pe lesne alunecarea lor mai înainte văzându-o.

Sfârșitul
Soborniceștii epistolei ai lui Ioan. Sau scris de la Efes.

²⁰¹ Pildele lui Solomon 12, 29.

Pricina Soborniceasca Epistolă a II-a a Sf. Ioan Teologul

Pe această epistolă o scrie ca un prezviter, doamnei și fiilor ei. Iar pricina este aceasta: Văzând pe fii ei bine hrăniți și crescuți întru credință, și pe mulți amăgitori înconjurând și zicând: Că nu este venirea lui Hristos în trup, îi scrie epistola aceasta, și mai întâi laudă pe fii ei, căci se poară și bine umblă. Apoi învățându-i, că nu este proaspătă și nouă taina noastră, îi sfătuiește iarăși pentru dragoste, și ca să rămână întru învățătura cea predanisită lor. Și de aici îi învață cum că antihrist este cel ce zice, că Hristos nu a venit în trup, și le poruncește, ca să nu-i primească cineva pe unii ca aceștia în casă, nici să le zică lor să se bucure. Și așa sfârșește epistola.

Capete ale acestei epistole.

1. După înainte cuvântare, pentru viața cea dreaptă întru dragostea lui Dumnezeu, prin credință blagocestivă nestrămutată. Întru care și cum că nu li se cade să-i bage pe eretici în casă sau să-i heretisească. Pentru păcat.

2. Făgăduință a venirii sale, pentru nădejdea cea spre folos.

IPG 106 verso

A lui Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei Tălcuire La a doua Epistolă a Sfântului Ioan Teologul

1. Prezviterul electii doamnei, și fiilor ei, pe care eu îi iubesc întru adevăr; și nu numai eu singur, ci toți cei ce au cunoscut adevărul.

Oarecarii au socotit, că aceasta și epistola următoare nu sunt ale lui Ioan celui iubit, ci ale altuia de un nume cu acesta, fiindcă și prezviter pe sine și întru aceasta și întru următoarea se declară, și către femeie, și către Gaie, unul și același, precum și către femeie una. Care lucru nu este al epistolei celei sobornicești. Încă și înainte scrierea că nu o a făcut ca a epistolei celei dintâi. Că nu a început așa întru aceea. Însă noi zicem, că întru cea dintâi nu a făcut aceasta, ne scriind mai înainte și întru început întru acest fel, că nu a scris către față hotărâtă, nici către o biserică a oare căroră locuri, precum au făcut fericitul Petru, cu hotărâre către iudeii cei dintru risipire notând că le scrie, și dumnezeiescul Iacob mai înainte de aceasta, ci către toți credincioșii cei ce se adună în biserică și către cei ce nu se adună în biserică de obște făcând cuvântul, lăsând forma scrierii de mai înainte. Și prezviter se scrie aici pe sine, și nu Apostol, nici rob al lui Iisus Hristos ca ceilalți Apostoli. Deci nu se scrie pe sine Apostol, poate, fiindcă nu el a vestit întâi cuvântul Evangheliei în Asia, ci după Sf. Pavel, și nu cu trecerea ca acela, ci acolo petrecând și fiind de față.

IPG 107

Dar nici rob al lui Iisus Hristos, că se bizuia căci foarte se iubea de Hristos, și afară de frica robiei era. Ci numai prezviter a se numi pe sine au învrednicit, ori căci acum bătrân fiind când a scris acestea, ori că s-a numit episcop prin numele acesta de prezviter, care era obișnuit lucru întru acea vreme ca și episcopii să poarte nume de prezviter. Și către femeie credincioasă scriind, nu s-a sfiit, căci întru Hristos Iisus nici parte bărbătească nici femeiască nu știa.²⁰² Iar către unul Gaie scriind, are și pe Pavel (tovarăș,) carele și către Tit, și către Timotei au scris și

²⁰² Galateni 3, 28.

încă și către Filimon carele era simplu și mirean. Acestea se ziseră pentru înainte scrierea.

Și se arată din frasis adică din vorbă și din cealaltă iconomie a cuvântului, adevărea Epistolelor. Fiindcă și aici de multe ori întoarce cuvântul, pe aceeași pentru aceleași grăindu-le, cu căci mică pricină îi cade înainte, și cu acesta își întărește cuvântul. Și două isprăvi bune electii acesteia îi mărturisește. Una căci întru dragoste umblă și petrece, iar alta căci se abate de eretici. Iar eclecta, o numește ori din nume (că poate așa îi era numele ei) ori și din osârdua către fapta cea bună, pe care și zice că o iubește întru adevăr, și nu numai pe dânsa, ci pe toți cei de un nărav cu dânsa, carii pe adevăr îl au întemeiat întru dânsii. Că pe aceasta îl însemnează, prin acest, care petrece întru voi, adică, credința cea întru Hristos. Și întru adevăr zice că îi iubește că se poate să iubească și cu prefacere, numai cu gura, precum au arătat întru epistola întâia pentru oarecarii credincioși neadevărați. Și după ce a zis, care petrece întru voi, au adus asupra acest, și cu voi va fi în veac. Și lângă acestea iarăși adaogă acest, va fi cu voi darul și mila, arătând pe bunătățile care din dragostea cea desăvârșită

IPG 107 verso

înfloresc. De la Dumnezeu Tatăl, și de la Domnul Iisus Hristos, și a adaogă acest, Fiul Tatălui. Că acesta singur chiar și este adevărat Tată al Fiului. Pentru aceea și Pavel, de la care este toată zice „Dintru care toată părinția în cer și pe pământ se numește.”²⁰³ Și iarăși acest, întru adevăr, și întru dragoste adaogă, întemeiere cuvântului face și cunoașterea dragostei care o zice.

2. Pentru adevărul care petrece întru noi, și cu noi va fi în veac.

3. Fie cu voi dar, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos, Fiul Tatălui, întru adevăr și întru dragoste.

Adică cea adevărată și întemeiată, iar nu cea fățarnică, și care este spoită numai pe deasupra cu chip de dragoste.

4. M-am bucurat foarte căci am aflat din fii tăi umblând întru adevăr, precum am luat poruncă de la Tatăl.

5. Și acum te rog pe tine doamnă, nu ca și cum aș scrie ție poruncă nouă, ci care avem din început, ca să iubim unul pe altul.

6. Și aceasta este dragostea, ca să umblăm după poruncile Lui.

Pentru căci cu adevărat mare pricină de bucurie este, a afla vreun om carele fără de poticnire umblă pe drumul credinței lui Hristos după poruncile lui. Și care este porunca? Acea pentru care în Evanghelie zice Hristos: „De mă iubește cineva pe mine, cuvântul meu va păzi”^{*204}. Iar Tată acum pe Hristos îl numește, fiindcă și

IPG 108

Tată este a fiilor celor dați Lui de la Tatăl prin iconomie, după cum s-a zis: „Iată eu și pruncii carii mi i-au dat Dumnezeu”^{*205}. Și caută și vezi și pe adevărul acestei epistole, că se împreună glăsuiește prin acestea cu cea zisă întru epistola cea dintâi adică cu aceea, „și știm că cel ce iubește pe Dumnezeu păzește poruncile Lui”. Că același lucru este a umbla după poruncile lui, cu a le păzi pe ele. Că faptele bune sunt lucrătoare, și au pe ființă când se lucrează. Drept aceea nici nu le păzește cel ce au încetat de a călători după dânsule. Iar acest a umbla, s-a zis pentru sporire. Că pe cât cineva lucrează fapta bună, merge spre cele dinainte câștigând întru sine mai multă deprindere a binelui. Și după acest chip mi se pare că s-a zis: „Spre care doresc îngerii să privească”^{*206}. Pentru că atât de mari sunt bunătățile cele dăruite nouă de la Cel ce s-a făcut Om, cât și îngerii doresc și poftesc ca să ia o mică înțelegere a acestora. Că aceasta se înțelege prin acest, „să

²⁰³ Efeseni 3, 15.

²⁰⁴ Ioan 14, 23.

²⁰⁵ Isaia 8, 18.

²⁰⁶ 1Petru 1, 12.

privească”. Și poște oarecare întreg înțelept, nu pe aceasta care va înceta, ci pe cel dea pururi și necurmat sporește înainte. Și de vreme că pe ne deșertare, nu este cu puțință să o cuprindă pe toată, iubit și dorit lucru este măcar cât de puțin să se împărtășească de aceasta. Și zicând nu ca și cum poruncă nouă aș scrie ție, au zis cu împreună glăsuire și acest cuvânt asemănător cu cel dintâi. Și adaogă și lucrul poruncii, ca să iubim unii pe alții. Și tâlcuieste dragostea, că atunci când umblăm după aceasta, are pe ființă, și cum că nu pentru altceva s-a dat porunca cea dintru început, fără numai ca întru dânsa să umblați.

Și aceasta este porunca; precum ați auzit dintru început, ca să umblați întru dânsa.

7. Pentru că mulți amăgitori au intrat în lume, carii nu mărturisesc că Iisus Hristos să fi venit cu trupul.

IPG 108 verso

În sus și în jos pe aceleași le întoarce, prin dragoste adică a nu se dezbi și a nu se rupe îi economisește pe ei. Să nu se răzlețească către amăgitori, carii umblă acum în lume, și de venirea în trup a Domnului se leapădă. Iar prin umblarea după porunca cea dintru început, arată socoteala și credința ereticilor celor rătăciți cum că este proaspătă, și îndemnându-i pe aceștia să se țină de porunca cea dintâi, și nu meargă după a lor înșelare. Pentru că și Hristos a poruncit ucenicilor săi pentru amăgitorii aceștia zicând: „Mulți vor veni întru numele meu zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți vor înșela²⁰⁷, ci să nu mergeți după ei²⁰⁸”. Deci poruncește ca toți să păzească poruncile și să nu se lase amăgiți, ci pe cel ce zice (eu sunt Hristos n. tr) să-l socotească antihrist. Că acesta este antihrist și înșelătorul. Și zicând, cei ce nu mărturisesc pe Iisus Hristos că vine în trup, iar nu că au venit, arată că erau unii care leapădau a doua venire a lui Hristos. Fiindcă și însuși Domnul zice: Mulți vor veni întru numele Meu, nu zice pentru venirea cea dintâi, ci pentru cea de a doua. Cu toate acestea cu adevărat, cei ce leapădă pe a doua venire, o aruncă și pe cea dintâi de la sine. Că dacă cel ce au venit în trup, a făgăduit și pe a doua venire a lui, apoi negreșit cel ce o leapădă pe a doua, o leapădă și pe cea dintâi. Că dacă crede că a venit, și făgăduința celui ce a venit o va socoti credincioasă. Iar dacă leapădă făgăduința, nimeni nu zice, că o va primi pe cea dintâi. Pentru aceasta socotesc că și așa au uneltit ucenicul cel iubit pe numele acesta zicând: Că vine, iar nu că au venit, ca pe cei ce leapădă pe amândouă venirile cu trupul ale Domnului să-i cuprindă.

Acesta este amăgitorul, și antihristul.

Se cuvine a înțelege de afară lângă acestea, spre desăvârșită arătare acest: „carele nu mărturisește acestea”. Ca și cu bună

IPG 109

nimereală și potrivire să se aducă pe urmă acest, acesta este înșelătorul și antihristul. Că fără de acestea ne spânzurat este cuvântul.

8. Păziți-vă pe voi înșivă, ca să nu pierdem pe cele ce am lucrat, ci să luăm plată desăvârșit.

9. Tot cel ce calcă porunca și nu rămâne întru învățătura lui Hristos, nu are pe Dumnezeu; iar cel ce rămâne întru învățătura lui Hristos, acela și pe Tatăl și pe Fiul are.

Le poruncește ca să se păzească de cei ce se leapădă de amândouă venirile Domnului. Și adaogă pricina: ca nu prin amestecarea cea cu dâșii să pierdeți cele ce ați lucrat, ci să luați plata nelipsit și întreg. Dar poate să zică unii dintru aceștia, dar ce dacă nu cred pe venirea lui Hristos cea în trup, dar voi trăi cu lucruri bune, au nu pot cu aceste lucruri ca împreună cu cei binecredincioși să fie rânduit? Și nici plată pentru lucrurile bune să iau? Pe această punere Apostolul

²⁰⁷ Marcu 13, 6.

²⁰⁸ Luca 21, 8

mai înainte o surpră când zice: Că cel ce leapădă venirea în trup a lui Hristos, nimeni să nu socotească ca va lua plată pentru lucruri bune datorate credincioșilor, ori să se socotească cinstitor de Dumnezeu. Ci tot cel ce calcă porunca Lui adică a lui Hristos cel ce a venit, și nu rămâne întru învățătura Lui, nu are pe Dumnezeu. Că dacă cel ce vine ca și cunoștință de Dumnezeu să-i învețe pe oameni desăvârșit, acesta s-ar fi văzut lepădat, cum ar mai fi fost încă blagocestiv, cel ce leapădă cu necinste pe tâlcuitorul dumnezeieștii vedenii? Deci acesta este fără Dumnezeu, precum cel întărit întru învățătura lui Hristos este dumnezeiesc și iubitor de Dumnezeu, care are pe toată plinirea dumnezeirii întru sine, adică pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh. Că el învață pentru Tatăl zicând: „Toate câte are Tatăl ale mele sunt”^{*209}. Încă și în multe locuri învață pentru sine

IPG 109 verso
și pentru Tatăl, că acesta îi este Tată, iar el Fiul. Iar pentru Duh când zice: „Duhul carele de la Tatăl purcede”^{*210}. Și mai desăvârșit atunci când zice: „Botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.”^{*211} Iar dacă numai pentru Tatăl și pentru Fiul s-a zis acestea de ucenicul Domnului, iar pentru Sfântul Duh nu, să nu te smintești. Că era silit să zică numai pentru Tatăl și pentru Fiul.

Iar acela ce petrece întru învățătura lui Hristos, acela și pe Tatăl și pe Fiul are.

Petrece întru învățătura lui Hristos, adică, întru didascalăia cea din Evanghelie, cel ce cugetă după aceasta, și învață, și lucrează cu împreună privire viețuire și lucrare. Iar acela ce se depărtează pe sine de la aceasta, este fără de Dumnezeu. Că precum acela ce prin trecerea cea adevărată ca și Avraam se lipește și se împrietenește pe sine cu Dumnezeu, fiindcă a auzit de la Dânsul: Eu sunt Dumnezeul tău^{*212}, așa și cel ce viețuiește în afara poruncii evanghelice, este fără de Dumnezeu, însuși depărtându-se de a avea pe Dumnezeu. Și dacă acesta este fără de Dumnezeu, adică care s-au înstrăinat de învățătura cea dumnezeiască, apoi cel ce petrece întru dânsa, are și pe Tatăl și pe Fiul. Că pentru unul ca acesta și Fiul a zis: „Și Tatăl meu îl va iubi pe el, și la el vom veni, și locaș la dânsul ne vom face.”^{*213} Că dintru păzirea poruncilor s-a făcut pe sine biserică și locaș al lui Dumnezeu, și are pe Dumnezeu sălășluit întru sine. Și este aceasta îndoită a avea pe Dumnezeu. Că se zice că au pe Dumnezeu și toate zidurile, după cum au zis și Pavel: „Că întru Dânsul viem și ne mișcăm și suntem;”^{*214} și aceasta se află după chipul înființării. Și întru alt fel cel ce slujește și place lui Dumnezeu prin fapte bune, iarăși zicem că are pe Dumnezeu, după cea scrisă: „Dumnezeu și al lui Avraam

IPG 110

și Dumnezeul lui Isaac”^{*215}, și cuprinzător al evreilor celor iubitori de Dumnezeu. Că se cuvine a înțelege pe cele zise așa: Cel are pe Fiul, are și pe Tatăl^{216*}. Că cel ce au văzut pe Fiul, au văzut și pe Tatăl. Și iarăși că „Eu întru Tatăl, și Tatăl întru Mine”, zice. Drept aceea și dintru aceasta, și de o ființa Tatălui și a Fiului se cunoaște. Iar dacă va zice cineva că după acest cuvânt, și cel ce primește pe ucenic are pe tatăl și pe fiul, după cum s-a zis: „Acela ca vă primește pe voi, pe Mine mă primește, și acela ce mă primește pe Mine, primește pe Acela ce m-a trimis pe Mine.”^{*217} Să știe unul ca acesta că rău zice, și nu stă întru socoteala care se cade. Că acestea s-au zis pentru învățatură. Fiindcă cel ce a primit cu învoire pe Apostoli, și pe învățătura lor, a primit prin dânsii dascăli și pe Tatăl și pe Fiul. Și

²⁰⁹ Ioan 16, 15.

²¹⁰ Ioan 15, 26.

²¹¹ Matei 28, 19.

²¹² Facerea 15.

²¹³ Ioan 14, 23.

²¹⁴ Fapte 17, 28.

²¹⁵ Leșirea 3, 15.

²¹⁶ Ioan 14, 11.

²¹⁷ Matei 10, 40.

întru alt fel. De vreme că cel ce petrece întru învățătura lui are și pe Fiul și pe Tatăl, și Apostolii petreceau întru învățătura lui, precum și o propovăduia pe dânsa, deci cel ce i-a primit pe dâșii care erau locașuri ale lui Dumnezeu, prin acest lucru însuși pe dâșii îi primea pe Tatăl și pe Fiul care erau întru dâșii.

10. Oricine vă veni la voi, și nu va aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă, și să nu-i ziceți lui: bucură-te;

11. Că cel ce va zice lui bucură-te, se va face părtaș faptelor lui celor rele.

12. Multe având a vă scrie vouă, nu am voit pe hârtie și cu cerneală, ci nădăjduiesc că voi veni la voi, și gură către gură voi grăi, ca bucuria noastră să fie deplin.

Întărește pe cei către care scrie epistolia, că dacă cineva nu vine cu IPG 110 verso.

mărturisirea aceasta către voi, de la voi să nu dobândească nici acoperământ, nici de închinăciune să-i învredniciți. Zicând acestea cu de amănuntul, fiindcă această închinăciune o datorăm numai celor de o credință și de un nărav cu noi. Căci căruia îi vom ruga să se bucure fără numai celor de un nărav și de o credință? Drept aceea dacă celor necredincioși am adus de la noi o închinăciune ca aceasta, apoi negreșit ca unor de un nărav și de o credință cu noi se va fi adus, și i-am fi făcut ca pe niște părtași cu noi prin acest lucru, și aceștia ne-ar fi tras pe noi în prăpastia lor. Iar pricina pentru scurtimea epistolei, și a celei următoare, ne-a învățat căci nădăjduia să mergă la dâșii, și prin vedere față către față, să adaoge la cele scrise.

13. Sărută-te pe tine fii surorii tale Electii. Amin.

Voiesc oarecarii prin acest cuvânt să întărească căci nu către femeie este această epistolă, ci către biserică, pentru care celui ce voiește aceasta nimic nu mă voi împotrivi.

Sfârșitul a epistolei a doua a Sfântului Ioan.
IPG 111

PRICINA Epistolei a treia a Sfântului Ioan Teologul

Epistola aceasta este pentru iubirea de străini. Și dintâi laudă pe Gaie, carele era mărturisit de toți pentru iubirea de străini, și îl îndeamnă ca întru aceeași punere înainte să îngăduiască, și să petreacă, și să primească pe frați. Și iarăși pe al lui prin os îl primește și îl laudă, iar pe Diotref îl prihănește, ca pe acela ce nici el nu da milostenie săracilor, și încă oprea și pe alții să facă aceasta aceasta, și multe bârfea. Și zice cum că unii ca aceștia sunt străini de adevăr, și nici cunosc pe Dumnezeu. Iar pe Dimitrie îl laudă mărturisindu-i lui cele prea bune.

CAPITOLE Ale Epistolei a treia a Sfântului Ioan.

1. Rugăciune pentru săvârșire, mărturisire pentru iubitorii de străini și a primirii fraților pentru Hristos. Întru care și pentru răutatea lui Diotref și urâciunea de frați.

2. Pentru Dimitrie, căruia îi mărturisește cele prea bune.

3. Pentru mergerea lui către dâșii cea degrab pentru folosul.

A SFÂNTULUI TEOFILACT ARHIEPISCOPUL BULGARIEI
TĂLCUIRE
La a treia Epistolă a Sfântului Ioan Teologul

1. Prezbiterul lui Gaie celui iubit, pe carele eu îl iubesc, întru adevăr.

2. Iubitule, pentru toate fac rugăciune ca să sporești, și să fii sănătos,

Întru adevăr iubește cel ce după Domnul iubește, iar Epistola aceasta o scrie laudând pe oare care frați. Și o scrie lui Gaie, și îi mărturisește acestuia multa primire de străini, pe care și de mari laude o învrednicește. Că zice că de la Dumnezeu este cel ce face bine. Și mai mult îl deșteaptă pe dânsul și dintru acelea care pe Diotref îl prihănește ca cel ce n-a cunoscut să facă aceasta. Laudă încă și pe Dimitrie carele pe aceleași fapte bune, le lucra, și mărturie credincioasă pentru fapta lui bună îi dă.

Precum sporește sufletul tău.

3. Pentru că foarte m-am bucurat, după ce au venit frații și a mărturisit de adevărul tău,

Precum sporește sufletul tău, și sporește întru petrecerea cea după Evanghelie.

Precum tu întru adevăr umblă.

Întru adevăr umblă, cel ce după prostimea cea evanghelică umblă, și umblă, nu prin mișcarea cea cu picioarele o zice, precum la fiecare

IPG 112

viețuitor care are picioare una este acest fel de călătorie mișcătoare din loc în loc. Ci pe întreagă înțeleaptă tocmită sporire cea după pornirile cele sufletești, pe care puțini o dobândesc, carii au pe cunoștință.

4. Mai mare bucurie decât aceasta nu am când aud că fii mei umblă întru adevăr.

5. Iubitule, cu credință faci orice lucrezi către frați și către cei străini;

6. Carii au mărturisit de dragostea ta înaintea bisericii; pe cari bine vei face de îi vei petrece cu vrednicie lui Dumnezeu;

7. Că pentru numele lui au ieșit, nimic luând de la neamuri.

Acest nume mizoteran (adică mai mare) limbii elinești este cu iscusință pus, ca acela ce întindere peste întindere însemnează. Ca și cum am zice așa mai mare mai, mai mare.)

8. Noi dar, datori suntem să primi pe unii ca aceștia, ca împreună lucrători să fim adevărului.

9. Am scris bisericii; ci Diotref cel ce iubește să le fie lor căpetenie, nu ne primește pe noi.

Să-i primim, în loc de, să-i apucăm să-i luăm, precum este și acest: „Apucatu-m'au ca un leu gata la vânat”²¹⁸. Ne învață pe noi prin acest cuvânt, să nu așteptăm pe cei ce au trebuință, când vor veni către noi, ci noi înșine după dânsii să alergăm, și în urma lor să gonim, ca Avraam, și ca Lot.

10. Pentru acesta de voi veni, voi pomeni faptele care face.

IPG 112 verso

Dacă poruncit este, să nu răsplătești rău pentru rău, cum aceasta acum îl îngrozește cu acestea: Deci zicem, că acela adică poruncește să nu răsplătim rău pentru rău celui ce au greșit nouă. Iar dacă împotriva noastră îndeamnă păcatul, cât și credincioșilor aduce împiedicare, atunci se cuvine a-i răsplăti unuia ca acestuia, precum și Pavel Elimei care răzvrătea căile Domnului.

Ocărându-ne pe noi cu cuvinte rele, și neîndestulat fiind cu aceasta, nici însuși primește pe frați, și pe cei ce vor îi oprește și din biserică îi scoate.

Grăindu-ne, adică, ocărându-ne, de rău grăindu-ne batjocorindu-ne.

²¹⁸ Psalm 16. 12.

11. Iubitule, nu urma răului, ci binelui. Acela ce face bine, din Dumnezeu este; iar acela ce face rău n-a văzut pe Dumnezeu.

Nici o împărtășire nu are lumina cu întunericul, nici Hristos împreună glăsuire cu veliar. Nu se cuvine celui luminat din cunoștința lui Hristos, cu întunericul să se frământa prin urmarea celor necredincioși, adică, cu lucrurile lor cele curvești, că precum cel ce lucrează, pe cele bune, zice: de la Dumnezeu este, și cu lumina cunoștinței lui la ochiul minții lui este desăvârșit, și pentru acestea și el tot luminează fiind, și vede pe Dumnezeu lumina cea adevărată, și se vede de alții ca un luminător în lume, având cuvântul vieții. Așa și cel ce lucrează cele rele întru întuneric umblând, nici poate să vadă pe Dumnezeu (adică să lucreze lucrurile lui Dumnezeu), nici altora să se zică că este îndreptător, ci este urâcios tuturor și greșos, după acest cuvânt: „Pe cel păcătos l-am urât și de dânsul m-am îngreșat” *Psalm?

12. Lui Dimitrie i s-a dat mărturie de către toți, și de către însuși adevărul; și noi încă mărturisim, și știți că mărturia noastră adevărată este.

IPG 113

13. Multe am avut a scrie, ci nu voiesc cu cerneală și cu condei a-ți scrie ție.

14. Ci nădăjduiesc că fără de zăbavă te voi vedea și gură către gură vom grăi. Pace ție, închină-se ție prietenii. Spune închinăciune prietenilor pe nume. Amin.

Adică de la cei ce au adevărul, și din însuși adevărul cuvântului celui lucrător. Că sunt oare carii, cărora li se mărturisește faptă bună, dar pentru cuvântul cel nelucrător făcută mincinoasă. Iar dacă cineva va înțelege de la toți, de la credincioși și de la cei necredincioși, și iudeilor și elinilor, și bisericii lui Dumnezeu, precum și eu plac tuturor prin toate.

Sfârșitul

Epistolei a treia a Sfântului Apostol Ioan.

PRCINA Epistolei lui Iuda

Pe Epistola aceasta o scrie Iuda celor ce acum crezuseră. Iar pricina este aceasta: fiindcă intraseră în mijloc oarecarii, și învățau cum că păcatul este fără deosebire, și se lepădau de Hristos, nevoie avea să o scrie, și să-i întărească pe frați. Și întâi îi îndeamnă pe dânsii să se nevoiască și să îngăduiască în credința cea predanisită lor. Apoi îi vădește pe unii ca aceștia ca pe niște amăgitori. Și le poruncește ca să nu aibă nici o împărtășire cu unii ca aceștia, fiindcă nu ajunge a fi numai chemați, dacă nu vom umbla și după vrednicia chemării. Pentru că și pe norodul cel dintâi din Egipt scoțându-l Domnul, și ne rămânând întru credința l-au pierdut. Încă și pe îngerii carii n-au păzit a lor rânduială, nu i-a cruțat. Deci se cade să se depărteze de la unii ca aceștia. Pentru că Mihail Arhanghelul nu a suferit hulirea diavolului. Deci învață că va fi pieirea lor ca a sodomitenilor. Apoi îi sfătuiește pentru năravuri. Și sfârșește epistola, rugându-le lor întemeiere în credința de la Domnul.

CAPITOLE

ale

Epistolei Sfântului Apostol Iuda.

1. Pentru luarea aminte cea pentru credința cea întru Hristos, pentru scularea bărbaților celor necredincioși și înverșunați.

1. Pentru munca lor ceea ce va să fie. După asemănarea păcătoșilor și a răilor celor de demult.

3. Văicărisire a lor pentru amăgire, și reaua credință, și înverșunarea, și hulirea, și pentru fățarnicia cea amăgitoare, pentru darea de daruri spre amăgire.
IPG 114

4. Pentru întemeierea lor întru credință, și pentru milostivirea, și cruțarea și părtinirea către aproapele pentru mântuire întru sfințire.

5. Rugăciune pentru dânșii spre sfințire, și spre îndrăzneală curată împreună cu slavosloviea lui Dumnezeu.

A SFÂNTULUI TEOFILACT ARHIEPISOPUL BULGARIEI TĂLCUIRE.

La epistola Sfântului Apostol Iuda.

1. Iuda, slugă a lui Iisus Hristos și frate al lui Iacov, celor sfințiți întru Dumnezeu Tatăl,

Destul i-au fost apostolului acestuia de față, spre strălucirea slavei, după ce s-a numit pe sine rob al lui Hristos, și de la Iacov să se fălească și să se laude. Pentru că pentru fapta bună numele lui Iacob fiind cântat înaintea tuturor, mai bine primit spre învățătura cea prin cuvânt face prin aceasta pe ascultători. Fiindcă cel părtaș al aceleiași nașteri și aceluiași sânge nu ar fi fost cu puțință să se arate străin de nărayurile aceluia, cu care s-a împărtășit prin înrudire, și mai ales sub Unul Stăpânul Hristos fiind, și pe același jug deopotrivă cu cel de un sânge se hotărăște declară pe sine că îl trage.

Și de Iisus Hristos păziți și chemați.

2. Milă vouă și pace și dragoste să înmulțească.

Domnul zicând: „Nimeni nu poate să vină către Mine, de nu-l va trage pe el tatăl”²¹⁹ pe acest cuvânt îl arată acest fericit bărbat acum a fi adevărat. Că zice cum că cei iubiți Tatălui, se păzesc de Iisus Hristos, Pentru aceea îi numește și chemați. Că nu de la sine-și ci de la Tatăl au chemare și atragere. Și se roagă că mila și pacea și dragostea să se înmulțească întru ei. Mila pentru căci pentru mila și îndurările lui Dumnezeu ne-am luat să-i fim lui slujitori. Iar pace, căci și pe aceasta Dumnezeu și

IPG 116

Tatăl ne-a dăruit nouă, prin Iisus Hristos Fiul său pe noi cei greșiți împăcându-ne cu sine. Iar dragoste, că pentru dragostea cea către noi Unul Născut Fiul lui s-au dat pentru noi la moarte. Deci se roagă să se dăruiască cu prisosință lor acestea, grăind asemenea cu fericitul David ce zice: „Tinde mila ta celor ce te cunosc pe tine”²²⁰ Ca și dintru aceste pilde mântuitoare și asemănări îndemnându-ne și noi, cu ne fățarnic așezământ către rudenia, celui ce ne-a chemat să viețuim.

3. Iubiților, toată nevoița făcând a scrie vouă, de cea de obște mântuirea voastră, nevoie am avut a vă scrie vouă.

Pricina epistolei prin aceasta o vestește, căci purtând grijă de mântuirea lor ca să nu se prindă de pângăriții eretici pentru prostimea, alcătuieste cuvintele acestea de acum, ca și cum îndemnându-i pe dânșii și arătați făcându-i celor ce nu-i știu, prin arătarea vieții lor celei înverșunate. Pentru aceștia a zis și Petru, dar acum aici Sf. Iacov mai pe larg. Și îi numește pe eretici mai înainte scriși, fiindcă și Petru și Pavel au zis pentru ei, că în zilele cele mai de pe urmă vor veni niște amăgitori ca aceștia*? Și mai înainte de aceștia însuși Hristos zicând: Mulți vor veni întru numele meu și pe mulți vor amăgi. Deci să nu mergeți în urma lor.*? Căci creștini numindu-se pe sine, vor amăgi pe mulți cu această numire. Și zice pe ereticii cei ce se trăgeau de la Nicolae, și de la Valentin, și de la Simon prea

²¹⁹ Ioan 6, 44.

²²⁰ Psalm 35, 11 / BIBLIA 1914 Psalm 35, 10.

pângăriții. Că aceștia lacomi fiind cu pântecelile și desfrânați fățarnicea învățătura, ca prin intrarea înăuntru cea în pace, să afle lesnire să robească pe muieruștele cele împovărate cu păcate. Că fățarnicind și plâsmuind căci fac slujbe de noapte, la pat și la înverșunări se dădeau ei. Iar acest, mutându-se întru înverșunare, în loc de, prefăcându-se schimonosindu-se din întreaga înțelepciune întru înverșunare după ce s-au întâmplat lor de s-au și lepădat de Domnul nostru
IPG 116 verso

Iisus Hristos. Căci cum nu se leapădă cei ce prin necurăția vieții, pe dascălul întregii înțelepciuni, făcându-l ca și cu oarecare glas aspru străbătător? Că ce împărtășire are lumina cu întunericul.^{*221}

Rugându-vă să stați vitejește pentru credința ceea ce odată s-a dat sfinților.

4. Căci au intrat oarecarii oameni, care mai înainte de demult au fost scriși spre această osândă, necredincioși, cari schimbă darul Dumnezeului nostru întru înverșunare, și pe cel unul Stăpânul Dumnezeu și Domnul nostru Iisus Hristos lepădându-se.

Îndeamnă să se nevoiască cei ce l-au primit odată pe Domnul nostru Iisus Hristos, și acestuia au crezut. Că primind pe cuvântul cel ce s-a făcut Om, dacă vom zice că altul este cel ce s-a născut din Tatăl mai înainte de veci, și altul cel născut din maică, și după osebit ipostas s-au născut. Cum nu ne lepădam de Unul Domnul și Stăpânul? Căci Unul este Domnul Iisus după unirea iconomieii. Căci cel mai înainte de veci, Cuvântul lui Dumnezeu și Dumnezeu, întru slava dumnezeirii avându-l pe trup suit, pe carele trup din sfânta Fecioară dintru începutul zămislirii l-au luat asupra-i, unul din același este Stăpânul tuturor.

5. Și voi să vă aduc aminte, știind și voi aceasta odată, că Domnul după ce a scos pe norod din pământul Egiptului, mai pe urmă pe cei ce nu au crezut i-au pierdut.

6. Și pe îngerii cari nu și-au păzit dregătoria lor, ci și-au lăsat locașul lor, spre judecata zilei celei mari, legăturilor celor veșnice sub întuneric îi ține.

7. Precum Sodoma și Gomora, și cetățile cele dimprejurul lor,

IPG 117

care întru același chip curveau.

După ce a zis pentru înverșunarea necuraților nicolaiteni, și a valentinienilor, și a marcioniților, adaogă și aceasta. Că Domnul pe norod din pământul Egiptului mântuindu-l etc. Una arătând că el este Dumnezeu al celei vechi, și al celei noi Mântuitor. Iar nu precum acești pângăriți, cari zic cum că altul este Dumnezeul legii vechi (legea lui Moise n.tr.), și muncitor și crud și altul este al celei noi blând și iubitor de oameni de sus privitor. Alta cum că nici cei de acum precum nici cei din Egipt nu vor scăpa de munci. Deci pentru puterea cea covârșitoare, și pentru jurământul cel către părinții lor Dumnezeu de sila Egiptenilor pe dânșii izbăvindu-i, dar au rămas ne pedepsiți, după ce au făcut nelegiuire, ci au plătit vrednică osândă. Nu i-a folosit pe dânșii cu nimic blândețea lui Dumnezeu și milostivirea cea către părinții lor, nici lucrarea cea mai presus de fire a minunilor cea prin aceasta, că după ce au trecut Marea Roșie ca pe uscat, depărtându-se mai pe urmă de la credință au pierit. Iar pe cei ce au dobândit vrednicia cinstei îngeresti, și din trândăvie nu au îngăduit, întru dregătoria lor, ci au lepădat cerească petrecere cea dată lor pentru bunătatea, i-au păstrat pentru pedeapsă de judecată la osânda zilei celei mari, că aceasta înseamnă acum acest cuvânt: i-au păzit. Precum zice și Domnul: „Cel gătit diavolului și îngerilor lui”. Și încă și sodomitenilor semnul focului celui fără de sfârșit care va să-i primească este pus înaintea lor.

²²¹ 2Corinteni 6, 14.

Și umblau în urma altui trup, sunt puse înainte într-o pildă, a focului celui veșnic muncă luând.

Iar acest, au mers în urma altui trup, și au curvit, adică s-au abătut, o arată pe curvie. Iar altui trup, o zice pe firea cea bărbătească, ca ceea ce nu ajută către împreunarea spre naștere. Că trupul cel făcut către împreunare, este al părții femeiești, după cuvântul cel zis de strămoșul, „os din oasele

IPG 117 verso

mele, și trup din trupul meu^{*222}. Iar trupul părții bărbătești de împreunare, altul îl zic că este. Însă și la femeie cel după lege, una unuia trup osebit al său este. Iar cel înainte pus și publicat, altul și străin este, și cu puțin de cel bărbătesc într-o pângăriciune este rămas mai jos.

8. Asemenea și aceștia visându-se, trupul își spurcă, și pe domnie o leapădă.

După ce au zis aceste asemănări, pe care apucând mai înainte le-au arătat, au lăsat pe următoarea acestora să o înțeleagă auzitorul. Și care este aceasta? Ca să aducă pe urmă. Deci dacă așa i-au pedepsit nimic cucerindu-se de buna norocirea lor cea de mai înainte apoi oare pe aceștia carii acum se înverșunează și sunt neastâmpărați îi va izbăvi, aceea adică căci Fiul lui Dumnezeu a venit în lume pentru oameni, și a suferit pentru acești ocări, și de patimi s-a ispitit? Nu va putea cineva a zice aceasta. Că măcar deși este iubitor de oameni, dar și drept cu adevărat. Și pentru adevărata dreptate, pe cei ce au păcătuit nu i-a cruțat, iar pentru iubirea de oameni, pe curvari, și vameși i-au băgat într-o împărăție. Așa fiind cuvântul cel următor, el l-a trecut și nu l-a grăit. Și pentru cele care mai înainte le-am zis, ori urmând și fericitului Petru care mai înainte au grăit: „Că de vreme ce Dumnezeu pe îngerii carii au păcătuit nu i-au cruțat^{**223}” etc. Și așa pentru acestea.

Iar acest, trupul își spurcă visându-se, vrednic este a ne minuna de cinstea cuvântului. Pentru că prin acest, visându-se, urâciunea cea desăvârșită a faptei, o au acoperit. Pe care noi puțin și cât se cuvine o dezgolim și o descoperim, cunoscând din cartea cea alcătuită de fericitul Epifanie al Ciprului cele pentru aceștia, pe care și Panarion luându-o o au numit. Că zice acesta, cum că întinații aceștia și pângăriții cu muieri urât amestecându-se, nu slobozea sămânța în

matcă

IPG 118
ci luându-o în mâini pe săvârșita urâciune, îndată la gura muierilor cu care se amesteca o ducea, (sămânța aceasta și o înghițea) și așa se duceau unii de la alții necurații, carii socoteau că au săvârșit oarece lucru. Pe aceasta urâtă lucrare pentru că rămânea ne săvârșită, o numește visare, fiindcă într-o astfel de fel sunt și visările. Deci pângărindu-și prin această întinată jertfă și prin trupul lor, încă, zice, că și asupra dumnezeieștii firii se îndrăcesc, pe domnia acesteia lepădându-o, și pe stăpânia ei cea peste toate. Încă mai pe larg pentru aceștia fericitul Irineu episcopul Lugdunului au zis, într-o musturată mincinoasă cunoștință care este scrisă în cartea lui. Și într-o altă fel. Însă mărturisește asupra lor și de înverșunare zicând: că sunt și cu viața necurați, și cu cunoștința prea neastâmpărați. Iar pe domnie o leapădă ei, adică pe lucrarea tainei lui Hristos. Că o leapădă în locul tainelor celor îngerești, pe ale sale înverșunări le săvârșesc.

Și slavele hulesc.

Slave cele multe, vrednicii ale bărbaților celor străluciți se cuvine a le tâlcui, pe care și cei iscușiți la elini, θεοσις (puneri) le numesc, hotărându-le pe dânsele prea slăvite vrednicii, cum că nu sunt ale celor fiecum s-ar întâmpla, ci a celor vestiți pentru filosofie. Deci fiindcă și Moise oamenilor celor de atunci, și dumnezeieștii Apostoli le-au adus în viață pe cele ce de la Dumnezeu erau insufiați și acestea se

²²² Facere 2, 23.

²²³ 2Petru 2, 4.

păreau paradoxologii (străine cuvântări) pentru neobișnuința celor de atunci, slave adică vrednicii le numea pe acestea fără stânjeneală. Încredințare a acestui cuvânt este dumnezeiescul Pavel, care în vremea aceea fiind dus în Areopag, și vorbindu-le lor acolo pe cele dumnezeiești, li s-a părut lor căci într-o bârfire se termină. Deci precum acele cuvinte se numeau cu clevetire a fi deșarte, așa și slavele cele mai înainte zise. Pentru aceea și
IPG 118 verso

acum a alcătuit o zicere obișnuită și cunoscută tuturor. Slave a numit pe oamenii cei insufiați și dăruți de Dumnezeu. Adică tâlcuire iarăși la aceeași. Slave zice pe Vechiul Testament și Noul Testament, după cum zice și Pavel. „Că dacă a fost cea trecătoare prin slavă, cu mult mai vârtos cea netrecătoare va fi într-o slavă”²²⁴. Ori le numește slave și pe dregătorii cele bisericesti, pe care le huleau ei. După cum putem a ne învăța și din a treia epistolă a Sf. Apostol Ioan cel iubit, unde zice: Diotref cu cuvinte rele îi ocăra pe dâșșii. Și de vreme că de hulă a pomenit nu numai pe dâșșii singuri înțelepțindu-i, ci și pe toți oamenii, ca să aibă curate limbile lor de un rău ca acesta. Și nici asupra celor vrednici de hulă să nu întrebuițeze acest rău. Iar Mihail Arhanghelul, etc. Pentru ce zice aceasta? Pentru că aceștia lesne și nestăpâniți huleau asupra fiecăruia. Și nu se cuvine aceasta fiindcă nici pe cei vrednici de hulire nu este drept a-i huli, după cum este arătat de la Arhanghelul Mihail. Că judecându-se și pricindu-se cu diavolul pentru trupul lui Moise, și putând să-l hulească pe diavol pentru a lui obrăznicie n-a făcut-o, fără numai a folosit acest cuvânt: „Ceartă-te pe tine Dumnezeu diavole”. Într-un alt fel. Că dacă așa Arhanghelul, apoi dacă ni s-ar întâmpla pricire cu vreun om care este fratele nostru și de un neam cu noi, nu ni se cuvine a întrebuița hula împotriva lui. Iar judecata cea pentru trupul lui Moise este aceasta. Se zice în cărțile apocrife (ne canonice) cum că Arhanghelul Mihail să fi slujit la îngroparea lui Moise. Fiindcă acest lucru nu-l primea diavolul, ci aducea prihănire asupra lui Moise pentru uciderea egipteanului, ca și cum Moise vinovat ar fi pentru acesta, și nu s-ar ierta să dobândească îngropare. Și aceasta aduce de față și grăiește Apostolul, învățându-ne nu numai către hulire să nu fim lesnicioși, ci și prin aceasta cum că asupra tuturor oamenilor este datoria a da seamă după ieșirea din trup
IPG 119.

a vrut să le arate. Și cum că Dumnezeu este același și al Noului și al Vechiului Testament. Și cum că după izbăvirea din această viață, diavolul cu ai săi răi draci se împotrivesc sufletelor noastre, vrând să curme buna călătorie a sufletelor. Și cum diavolul se împotrivesc iar îngerii buni ajută sufletelor, după cum a văzut fericitul Antonie, acestea atunci s-a slobozit să se lucreze. Însă zice că atunci Mihail, pe diavol nu l-a gonit, dar nu l-a certat cu stăpânire, ci l-au lăsat la judecata Domnului tuturor, și cum că numai aceasta a zis: „Ceartă-te pe tine Dumnezeu diavole”.

9. Iar Mihail Arhanghelul, când cu diavolul pricindu-se grăia pentru trupul lui Moise, n-a îndrăznit să aducă judecată de hulă, ci a zis: ceartă-te pe tine Domnul.

10. Iar aceștia câte nu știu hulesc, și câte după fire, ca niște dobitoace necuvântătoare știu, într-o acelea se strică.

11. Vai lor! Că în calea lui Cain au umblat și într-o înșelăciunea lui Valaam prin mită s-au vărsat într-o împotrivirea în cuvinte a lui Core au pierit.

Mihail așa zice: nici asupra bărbatului Moise nu a suferit hulirile diavolului, iar aceștia pentru dogme care nu le știu alcătuiesc cuvinte hulitoare. Iar câte fără socoteală prin pornirea cea firească ca niște dobitoace necuvântătoare le știu, pe acestea le vânează. Ca niște cai îndrăciți spre femei, vai lor, că au umblat în calea

²²⁴ 2Corinteni 3, 11.

lui Cain, prin uciderea de frați, căci și ei învățând unele ca acestea pe frați, adică pe oamenii cei de un neam, îiucid pe dânșii cu învățăturile lor cele rele. Sau și sămânța mâncându-o, pe cei ce ar fi putut să le fie frați îiucid, prin care i-ar fi adus la viață

IPG 119 verso

rodirea seminței. Iar în calea lui Valaam, căci pentru câștig și ei lucrează ca acela pe acestea, iar cu împotrivirea lui Core, căci și aceștia ca acela au răpit vrednicia dăscălească nevrednici fiind.

12. Aceștia sunt întru dragostele voastre, ca niște pietre în mare acoperite de apă, împreună cu voi mâncând,

Era obiceiul în acea vreme să dea ospete în biserici, precum zice și Pavel în cea către Corinteni, pe care le și numea dragoste. Întru acestea se adună, nu pentru trebuința ceea ce se face întru acestea, ci să afle vreme cu prilej, ca să amăgească sufletele cele ne întărite, după cum zice și Petru întru epistola a doua. Și îi aseamănă pe dânșii stâncilor celor din mare, norilor fără de apă, și copacilor celor tomnatici, și stelelor celor rătăcite, că acelea care sunt întru acelea ce sunt după fire, acestea întru aceștia după voire. Că și stâncile cele din mare sunt pierzătoare corăbiilor lovite fără de nădejde de dânsule celor ce înoată pe mare, precum și ei întru cei ce împreună cu dânșii cineză nenădăjduit rău odrăslesc. Drept aceea norii cei fără de apă de vânturi fiind goniți. Nu răcoresc cu ploaie locurile peste care trec, ci negură le lucrează lor, asemenea și aceștia, nu adapă cu cuvânt mântuitor sufletele celor ce-i întâlnesc, ci îi întunecă cu tâlcuirile lor cele pângărite, gonindu-se de relele meșteșugiri ale dracilor. Însă și copacii cei tomnatici de două ori sunt morți, și cu lepădarea rodului și pierderea, și cu căderea frunzelor lipsiți fiind de podoaba lor par a fi uscați, și de strălucirea rodului, și de podoaba înflorită a frunzelor, pătimesc asemenea lor. Că și aceștia mor de două ori, că și rodul lor lepădându-l și pierzându-l prin mâncarea de sămânță, și pe buna podoabă cea din înțeleapta petrecere lipsindu-se. Pentru aceea se și smulg din raiul Domnului

IPG 120

Domnului adică din biserică, și afară se aruncă, focului celui veșnic păzindu-se. Căci care înrădăcinare va avea acesta, care pentru urâciunea și necurăția vieții pe toți i-a îngreșat? Și sunt ei stele rătăcite, căci nu au stat întru tăria credinței noastre strălucind, pe Hristos soarele dreptății îl au prin dânșii petrecând, și vremea faptelor bune săvârșindu-o, și vii făcând pe credincioșii cei lucrători ai acestora? Ci căci părându-se că întru îngerul luminii se formăluiesc, ca vicleanul drac cel ce este al lor mai înainte începător numai împotriva dogmelor Domnului se poartă, cu care și întunecă pe cei ce se apropie de dânșii, și le pricinuiesc lor întunericul cel veșnic. Încă și valurile celor sălbatice asemenați făcându-se, de asemănarea cea cu dânsule nu se leapădă. Căci cu nebunie și cu ne ținare și ei prin hulirile cele asupra lui Dumnezeu, goniți fiind de duhurile răutății, înspumează pe ale lor rușinari, în spumă săvârșind cu trufia hulirii, din nestatornica și lesne vărsata urâciune și ne cuvioșie a vieții lor. Că întru acest fel este și spuma valurilor cu care s-au asemănat.

Fără de frică pe sine păscându-se; nori fără de apă, ce se poartă de vânturi; copaci tomnatici neroditori, de două ori morți și dezrădăcinați;

13. Valuri sălbatice de mare, spumegându-și rușinea lor; stele rătăcitoare, cărora negura întunericului în veac se păzește.

Acest, fără de frică păscându-se pe sine, adică cu stânci de mare se cuvine să se sintaxiească, ca să fie așa înțelegerea: stânci de mare fără de frică ospătându-se împreună, adică, când nici o frică nu vor aștepta oaspeții împreună (cu ei n.tr), fără de veste aducând pieirea sufletelor lor ca niște stânci. Ori cu acest, păscându-

se, pe acest fără de frică pe sine-și sintaxindu-l. Întru acest fel vom afla noima.*²²⁵
Fără de frică păscându-se pe sine, ne temându-se de osânda aceea pentru că nu știu să se pască pe sine, căci zice Domnul „Orb pe orb povățuind, vor cădea amândoi în

IPG 120 verso

groapă” cu cei povățuiți de dânșii cad.

14. Și a proorocit de aceștia și Enoh, cel al șaptelea de la Adam, zicând: iată, va veni Domnul întru mii de sfinți săi.

15. Să facă judecată împotriva tuturor, și să mustre pe toți necredincioșii de toate faptele păgânătății lor cu care au făcut fărădelege, și de toate cuvintele lor cele aspre, care au grăit împotriva lui păcătoșii cei necredincioși.

16. Aceștia sunt cârtitori, grăitori de rău, cari umblă după poftele lor cu păgânătate și cu călcare de lege și gurile lor grăiesc cele cu semeție, mirându-se de fețe pentru vre-o dobândă.

17. Iar voi, iubiților aduceți-vă aminte de cuvintele care s-au zis mai înainte de apostolii Domnului nostru Iisus Hristos;

18. Că au zis vouă, că în vremea de apoi vor fi batjocoritori, cari umblă după poftele lor cele necurate,

După ce a zis pe cele tâlcuite de noi, aduce pe urmă cuvântul și de Enoh. Carele au proorocit pedeapsa cea gătită lor de la Dumnezeu în vremile cele mai de pe urmă adică ale dreptei judecăți a Domnului. Iar necredincios de păcătos se deosebește, fiindcă necredinciosul împrejurul lui Dumnezeu are greșală, iar păcătosul împrejurul celor lucrate în viață, care este ne nemerirea ipostasului dreptății. După aceasta lăsându-se de asemănarea celor necredincioși, acum se apropie și către însăși lucrul arătat asupra lor, cârtitori și prihănitori numindu-i pe dânșii. Și este cârtitor adică, care pe taină și prin dos și fără îndrăzneală bombănește, și pe cel de care nu-i place îl prihănește. Iar prihănitor, carele pe toate și dea pururi este îndemânatic a le lua în batjocură. Și sunt aceștia cârtitori și

IPG 121

prihănitori cei pângăriți. Că nu au îndrăzneală la învățătura lor pentru urâciunea și ne cuviosia vieții lor. Că nu este lucru fără de primejdie a publica păgânătatea lor cea cu înverșunare și cu hulire. Iar prihănitori sau mai bine zis batjocoritori, precum pe cele ale altora, așa și pe cele ale adevărului le prihănesc, ca și cum să le întemeieze pe ale lor răutăți și înverșunări. Și ceea ce a zis pentru Valaam, căci și aceștia ca acela cu plată s-au vărsat, acum zice mai arătat, că se minunează de fețe pentru folosul, și zice că se minunează adică, căci pe coconiție și momeală o întrebuințează ei, la cei mari și cu vrednicii (funcții). Iar folos numește dobândă.

19. Aceștia sunt care se oselesc pe sine și sunt trupești, neavând duh.

Iată și altă prihănire a acestor oameni pângăriți. Că nu pier numai ei singuri, ci jefuiesc și pe fii bisericii, că aceasta înseamnă acest, se oselesc pe sine-și, făcând, adică, adică făcând cele ale credinței afară de hotărârile bisericesti ori și de însuși locașul cel bisericesc. Că arătându-le adunările lor că sunt peșteri ale tâlharilor, îi îndepărtează de la biserică și către sine îi apropie pe ei. Și fac aceasta, oameni sufletești fiind, adică, trăind după învăluirea lumii. Că am zis acum că suflet de multe ori și pe viața s-a obișnuit a o numi dumnezeiasca Scriptură, precum la Iov: „toate câte are omul va da pentru sufletul său”^{*226} adică pentru viața sa. Încă și Pavel zice: oameni sufletești fiind, nu pot să primească pe ale Duhului lui Dumnezeu. Deci sufletești fiind, și sufletească învățatură uneltesc. Pentru care s-a zis. Nu este aceasta înțelepciune de la Tatăl luminilor pogorându-se, ci pământească sufletească drăcească, Duh dumnezeiesc neavând grăind.

²²⁵ Înțelesul tainic al cuvântului.

²²⁶ Iov 2, 4.

20. Iar voi, iubitorilor, întru sfântă credința voastră zidindu-vă
IPG 121 verso

și întru Duhul Sfânt rugându-vă,

21. Pe voi singuri întru dragostea lui Dumnezeu vă păziți, așteptând mila Domnului nostru Iisus Hristos spre viața cea veșnică.

22. Și pe unii să-i miluiți luându-le seama. (*aici traducerea diferă de cea din Biblia 1914 n.tr.*)

23. Iar pe alții cu frică să-i mântuiți, din foc răpindu-i.

Cei sufletești, zice așa, după cum am tâlcuit și arătat. Iar voi cu Duhul Sfânt și pe sfânta noastră credință zidindu-vă, adică înnoindu-vă pe sine-vă întru Duhul Sfânt, adică, după învățătura Sfântului Duh întru rugăciune făcându-se adunările voastre, să vă păziți pe sine întru dragostea lui Dumnezeu, adică, străjuindu-vă întru dragostea lui Dumnezeu să vă păziți, adică să vă străjuiți, cu mila cea de la Domnul așteptându-o care se va hărăzi vouă în ziua cea de pe urmă a vieții celei veșnice. Și pe aceea dacă se despart de voi, că aceasta înseamnă acest, luându-le seama, să-i muștrați, adică, să arătați tuturor păgânătatea lor. Și dacă privesc către vindecare, să nu-i depărtați pe dânșii, ci cu mila dragostei voastre să-i primiți. Mântuindu-i din focul lor cel îngrozit. Și după ce îi veți milui pe dânșii să-i primiți, și cu frică, cercetându-i cu deadinsul ca nu cumva primirea acestora făcându-o cu lenevire aflându-vă, pricină de vătămare să se facă vouă, carii acum întăriți sunteți furându-vă pe voi întru a lor revărsare a păgânătății. Că lesne râvnită și iubită este răutatea. Deci zice, fie primirea lor, ci cu frică să-i primiți pe dânșii, adică cu cercetare, și cu mila cea către dânșii, împreună să urmeze și urăciunea, către lucrurile lor cele pângărite. Urând lucrurile lor și îngrețoșându-vă și de haina cea întinată de pe trupul lor, ca și cum prin atingere s-ar pricinui și lucrul lor cel greșos, ori cu munca ceea ce va să fie faceți-i ca pocăindu-se primindu-i pe dânșii, să se vadă vrednici de milă. Urând și haina cea întinată a trupului lor

IPG 122

24. Iar celui ce poate să vă păzească pe voi fără de păcat și nespurcați și să vă pună înaintea slavei sale fără prihană întru bucurie.

25. Unuia înțeleptului Dumnezeu și Mântuitorului nostru prin Iisus Hristos Domnul nostru, slavă și mărire, stăpânire și putere, mai înainte de tot veacul și acum întru toți vecii, Amin.

Viața cea întru multe păcate ale patimilor celor din trup este haină tăvălită, și întinată. Căci cu petrecerea cea din viață ca și cu o oarecare îmbrăcăminte, fiecare din oameni are fire să se arate, ori drept, ori nedrept. Acea haină curată, arată viața cea îmbunătățită, iar acela cu lucruri rele arată prin lucruri haină întinată. Ori mai vartos haină întinată este din trup, după știință își închipuiește sufletul așezarea și deprinderea prin pomenirea mișcărilor celor rele și a lucrurilor celor rele din trup. Pe care văzându-o totdeauna, împrejurul său totdeauna o are ca pe o haină, ce se umple de putoarea patimilor. Că precum prin Duhul se țes faptele cele bune unele cu altele după rânduială, se face haină de nesticăciune sufletului, cu care îmbrăcându-se se face frumos și slăvit. Așa și din patimile trupului, unele împreună cu altele țesându-se după asemănare, se face haină întinată și necurată, dintru sine arătându-l cunoscut pe suflet, întru alt chip și icoană afară de cel dumnezeiesc punându-l pe dânsul. Și după ce a zis acestea, cu rugăciune pecetluiește epistola.

Sfârșitul.
Epistolei Sfântului Apostol Iuda.

Sa-u talmăcit tâlcuirea sfintelor epistole ale Sfântului Pavel, a Sfântului Iacov, a Sfântului Petru a Sfântului Ioan Teologul, și a Sfântului Iuda. Din limba elinească pe limba românească. În anul 1781 În zilele episcopatului